

ประชากรกลุ่มวัยใดจะไรจาก กฎอวดมนต์

“การสวดมนต์มันเหมือนว่าถ้าหากว่าเราไม่ศรัทธา เราสวดไปก็
ไม่สบายใจ...เราต้องมีตลอด การสวดมนต์ คือเราจะต้องเชื่อว่า
ที่เราสวดไปเราต้องได้...เชื่อว่ามันดี ที่เราทำต้องเชื่อว่ามันเป็น
สิ่งที่ดี เพราะว่าถ้าเราไม่เชื่อ สวดไปแล้วได้อะไร เราสวดไปก็ไม่มี
ประโยชน์ เราก็ต้องเชื่อก่อนว่าสิ่งที่เราทำมันสิ่งที่ดีแล้ว มันถึงจะ
มีประโยชน์ต่อตัวเอง”

น้องแก้ว, เพศชาย, อายุ 16 ปี, กำลังเรียนหนังสือ

“การสวดมนต์เป็นการสร้างสมาธิ เมื่อเกิดสมาธิแล้ว ปัญญาจะเกิดขึ้น
ตามมาเอง การเริ่มสวดมนต์เป็นเรื่องราวที่ได้อยู่แล้ว ลองสวดอย่าง
ที่ผมแนะนำไป คือเริ่มจากการน้อมจิต แล้วลองสวดบทสั้นๆ แต่
ในความคิดส่วนตัวของผม สิ่งที่สำคัญ คือ เรื่องราวของการได้
น้อมจิต ได้กำหนดสมาธิ ในสิ่งที่เราทำอยู่ตรงหน้า แล้วผมว่าสิ่งดีๆ
จะเกิดกับตน อย่างที่บอกว่าศาสนาพุทธเราไม่ใช่ศาสนาแห่ง
การร้องขอ เมื่อเราคิดดี พูดดี ทำดี ผมว่าสิ่งดีๆจะเกิดขึ้น และ
ถ้าอยากให้มีชีวิตมีสิ่งดีๆ เกิดขึ้นควรจะเริ่มจากการสวดมนต์”

พี่จี, เพศชาย อายุ 43 ปี, ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว

“การสวดมนต์มีส่วนช่วยให้รู้สึกสบายใจ จิตใจเย็นลง หรืออาจ
จะเกิดจากความชอบในสิ่งที่ได้ทำ จึงทำให้เกิดความสบายใจ และ
อยากที่จะปฏิบัติต่อไปเรื่อยๆ อีกทั้งยังช่วยลดความโลภ โกรธ หลง
ในใจได้ เพราะภาษาบาลีที่สวด คือ คำสอนให้คิด ให้ปฏิบัติ”

ป้าแดง, เพศหญิง อายุ 70 ปี, ข้าราชการบำนาญ

ประชากรกลุ่มวัยใดจะไรจากการสวดมนต์

ประชากรสามกลุ่มวัยได้ประโยชน์จากการสวดมนต์

Buddhist prayer benefits among
three-generation population

ประชากรสามกลุ่มวัยได้อะไรจากการสวดมนต์

ข้อมูลทางบรรณานุกรม

ประชากร 3 กลุ่มวัยได้อะไรจากการสวดมนต์ = Buddhist prayer benefits among three-generation population/ภาณี วงษ์เอก... [และคนอื่น ๆ]. -- พิมพ์ครั้งที่ 1. -- นครปฐม : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2558

(เอกสารทางวิชาการ/สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล; หมายเลข 441)

ISBN 978-616-279-624-1

1. การสวดมนต์. 2. การสวดมนต์ -- การใช้รักษา. 3. การสวดมนต์ -- พุทธศาสนา. 4. ธรรมะกับชีวิตประจำวัน. 5. บทสวดมนต์. I. ภาณี วงษ์เอก. II. รศรินทร์ เกรย์. III. ณัฐจิรา ทองเจริญชูพงศ์. IV. เจตพล แสงกล้า. V. มหาวิทยาลัยมหิดล. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม. VI. ชื่อชุด.

BQ5631 ป231 2558

รายชื่อคณะทำงาน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาณี วงษ์เอก
รองศาสตราจารย์ ดร.รศรินทร์ เกรย์
นางสาวณัฐจิรา ทองเจริญชูพงศ์
นายเจตพล แสงกล้า

พิมพ์ครั้งแรก กุมภาพันธ์ 2558 (1,000 เล่ม)

สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

ดำเนินการโดย สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

ปก สุกัญญา พรหมทรัพย์

รูปเล่ม www.facebook.com/BanTaiSoiDesign,
www.taisoi-graphic-sticker-logo.lnwshop.com

พิมพ์ที่ บริษัท โรงพิมพ์เดือนตุลา จำกัด
39/205-206 ซอยวิภาวดีรังสิต 84 ถนนวิภาวดีรังสิต
แขวงสนามบิน เขตดอนเมือง กรุงเทพฯ 10210

Buddhist prayer benefits among three-generation population

ISBN 978-616-279-624-1

Authors: Panee Vong-Ek
Rossarin Gray
Natjira Thongcharoenchupong
Jettapon Sangkla

First published: February 2015 (1,000 copies)

Supported by: Thai Health Promotion Foundation

Published by: Institute for Population and Social Research,
Mahidol University

Cover Sukanya Phomsap

Page layout www.facebook.com/BanTaiSoiDesign,
www.taisoi-graphic-sticker-logo.lnwshop.com

Printed by: October Printing Co., Ltd.
39/205-206 Vibhavadi Rangsit Road, Don Mueang, Bangkok 10210

ด้อยแถลง

หนังสือเรื่อง “ประชากรสามกลุ่มวัยได้อะไรจากการสวดมนต์” เล่มนี้ นำเสนอผลการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นส่วนหนึ่งของโครงการ “การศึกษาศถานการณ์การสวดมนต์ในประเทศไทย: กรณีศึกษากิจกรรมการสวดมนต์ข้ามปี 2556-2557” ดำเนินการโดยสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) มีวัตถุประสงค์ เพื่อนำเสนอมุมมองของผู้สวดมนต์ตามบริบททางสังคมและวัฒนธรรม ประโยชน์ และอานิสงส์จากการสวดมนต์ ในกลุ่มวัยรุ่น (15-24 ปี) วัยแรงงาน (25-59 ปี) และวัยสูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) ทั้งชายและหญิง รวม 29 ราย ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้เข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี พ.ศ. 2556-2557 ที่สวดมนต์เป็นประจำ ในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา

คณะผู้วิจัยได้นำเสนอแยกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกเป็น การนำเสนอมุมมอง ตามบริบททางสังคมและวัฒนธรรม ประโยชน์ และอานิสงส์จากการสวดมนต์ของผู้ให้ข้อมูลทั้งสามกลุ่มวัย ส่วนที่สองเป็นการนำเสนอเรื่องเล่าสิ่งดีๆ ที่ผู้ให้ข้อมูลแต่ละรายได้ถ่ายทอดความรู้สึกเกี่ยวกับการสวดมนต์ รวม 29 เรื่องราว ที่มีความหลากหลายน่าสนใจ เหมาะสำหรับผู้อ่านที่สนใจเรียนรู้เพื่อนำไปปรับใช้กับตนเอง

คณะผู้วิจัย ขอขอบคุณสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ที่ได้ให้ทุนสนับสนุนในการจัดทำหนังสือเล่มนี้ คณะผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือ “ประชากรสามกลุ่มวัยได้อะไรจากการสวดมนต์” เล่มนี้ จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้ที่สนใจ และเป็นแหล่งข้อมูลที่มีคุณค่า ที่ผู้อ่านสามารถนำสิ่งดีๆ ที่ได้จากการสวดมนต์เหล่านี้ มาปฏิบัติใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันต่อไป

คณะผู้วิจัย
สถาบันวิจัยประชากรและสังคม
มหาวิทยาลัยมหิดล

บทสรุปผู้บริหาร

การศึกษาเชิงคุณภาพครั้งนี้ เป็นส่วนหนึ่งของโครงการ “การศึกษาศถานการณ์การสวดมนต์ในประเทศไทย: กรณีศึกษากิจกรรมการสวดมนต์ข้ามปี 2556-2557” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามุมมองผู้สวดมนต์ในบริบททางสังคมและวัฒนธรรม ประโยชน์และอันติสงส์จากการสวดมนต์ รวมทั้งการเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี 2556-2557 ในกลุ่มวัยรุ่น (15-24 ปี) จำนวน 8 ราย วัยแรงงาน (25-59 ปี) จำนวน 13 ราย และวัยสูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) จำนวน 8 ราย โดยคัดเลือกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี 2556-2557 ทั้งชายและหญิง และเป็นผู้ที่สวดมนต์เป็นประจำรวม 29 ราย จากจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยนำเสนอผลการศึกษาเป็น 5 ประเด็นหลัก คือ บริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการสวดมนต์ รูปแบบการสวดมนต์ การอธิษฐานขอพร คุณค่าหรืออันติสงส์ของการสวดมนต์ และการเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี 2556-2557 ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ไม่มีความแตกต่างระหว่างชายและหญิง แต่มีความแตกต่างระหว่างช่วงวัย รายละเอียดดังนี้

บริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการสวดมนต์

บริบททางสังคมและวัฒนธรรมเกี่ยวข้องกับการสวดมนต์ เปรียบเสมือนวงจรชีวิต เริ่มสวดตั้งแต่เด็ก และเข้มข้นขึ้นตามวัย จากประสบการณ์ชีวิต แบ่งเป็น 3 มิติ คือ 1) การได้รับการปลูกฝังและถ่ายทอดจากครอบครัว ทั้งสามช่วงวัยมีพื้นฐานการสวดมนต์ที่ได้รับปลูกฝังและถ่ายทอดจากครอบครัวตั้งแต่วัยเด็ก โดยการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางศาสนาตามความเชื่อ ความศรัทธาจากคนในครอบครัวที่อาศัยอยู่ด้วยเป็นหลัก 2) เหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในช่วงชีวิตซึ่งทำให้หันมาสนใจในเรื่องการสวดมนต์อย่างจริงจัง พบว่าวัยแรงงานและวัยสูงอายุจะสะท้อนภาพดังกล่าวได้ชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัยแรงงานเป็นวัยที่มีการก่อสร้างสร้างตัว ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการเริ่มเข้าสู่การทำงานซึ่งต้องมีการปรับตัว การเริ่มสร้างครอบครัว ทำให้มีโอกาสพบเจอเหตุการณ์สำคัญหรือปัญหาที่เป็นวิกฤติของชีวิต ทำให้คนเหล่านี้หันมาใช้วิธีการสวดมนต์เป็นที่พึ่งทางใจ ส่วนผู้สูงอายุเริ่มสวดมนต์ และถือศีลที่วัดอย่างสม่ำเสมอที่วัดในวันพระใหญ่ หรือวันพระมากขึ้น เนื่องจากหมดภาระครอบครัว ต้องการปล่อยวางจากเรื่องต่างๆ และ 3) การเรียนรู้หลักธรรมโดยเริ่มจากความสนใจและตั้งใจศึกษาหลักธรรมด้วยตนเอง เห็นความสำคัญของการสวดมนต์ที่สามารถนำมาปรับใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันได้

รูปแบบการสวดมนต์

รูปแบบการสวดมนต์ของทั้งสามกลุ่มวัย พบว่ามีความคล้ายคลึงกัน เห็นว่าการสวดมนต์เป็นสิ่งที่ดี และต้องสวดด้วยความศรัทธาและเชื่อว่ามีคุณค่าทางด้านจิตใจจึงจะเกิดประโยชน์ โดยการสวดมนต์ถือเป็นกิจวัตรประจำวันที่ทำเป็นประจำ จนเกิดความเคยชิน ถ้าหากไม่ได้สวดมนต์จะเกิดความรู้สึกกังวลในจิตใจ หรือบางคนทำให้นอนไม่หลับ ช่วงเวลาที่สวดมนต์ พบว่าส่วนใหญ่จะสวดช่วงก่อนนอนเป็นช่วงเวลาที่เงียบ ส่วนใหญ่จะสวดเสียงดังในระดับที่ตนเองได้ยิน เพื่อให้จิตใจ อยู่กับบทสวดมนต์ตลอดเวลา อย่างไรก็ตาม พบว่าผู้สูงอายุที่อ่านหนังสือไม่ออก จะใช้วิธีสวดแบบท่องจำและสวดตามผู้นำสวดมนต์ ภาษาที่สวดเป็นภาษาบาลี อย่างเดียวไม่มีบทแปล และทั้งสามช่วงวัยเห็นว่าการสวดมนต์จำเป็นต้องรู้และเข้าใจความหมายของแต่ละบทที่สวด เพราะบทสวดแต่ละบทมีคำสอนและหลักธรรมของพระพุทธเจ้า ส่วนระยะเวลาของการสวดมนต์ พบว่าแต่ละคนใช้เวลาไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับบทสวดมนต์แบบสั้นหรือยาว และความเหนื่อยล้าหลังจากการทำกิจกรรมในแต่ละวัน และผู้สวดมนต์ทั้งสามช่วงวัย บางรายมีการแผ่เมตตา ให้แก่ตนเอง ครอบครัว เจ้ากรรมนายเวร หรือญาติที่ล่วงลับ

การอธิษฐานขอพร

การอธิษฐานขอพรหลังจากการสวดมนต์ พบว่าส่วนใหญ่ทุกกลุ่มวัยจะอธิษฐานขอพรโดยให้ความสำคัญกับครอบครัวหรือบุคคลในครอบครัวเป็นลำดับแรก ก่อนตนเอง สะท้อนให้เห็นว่าสถาบันครอบครัวนั้นมีความสำคัญสำหรับคนในทุกช่วงวัย ส่วนใหญ่ขอให้คนในครอบครัวมีความสุข สุขภาพร่างกายแข็งแรง อายุยืนนานและครอบครัวมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น อย่างไรก็ตามการขอพรของกลุ่มวัยรุ่นและวัยแรงงานในเรื่องการเรียนและทำงานนั้นเห็นได้ชัดว่า ทั้งสองวัยตระหนักว่าการขอพรเพียงอย่างเดียวไม่ช่วยให้สำเร็จ หากแต่ต้องลงมือกระทำด้วยจึงจะประสบผลสำเร็จได้จริง

คุณค่าหรืออานิสงส์ของการสวดมนต์

ทุกกลุ่มวัยได้สะท้อนให้เห็นว่าได้รับประโยชน์หรืออานิสงส์สำคัญที่เหมือนกันคือ การมีสติในขณะที่สวดมนต์ จะทำให้มีจิตใจสงบ และเกิดความสุข ผู้ให้ข้อมูลแต่ละกลุ่มวัยได้นำอานิสงส์จากการสวดมนต์ดังกล่าว มาปรับใช้ในชีวิตประจำวันอย่างเหมาะสม ภายใต้บริบทที่มีความแตกต่างกันในแต่ละช่วงวัย โดยกลุ่มวัยรุ่นได้นำประโยชน์จากการสวดมนต์ไปปรับใช้ในการทำสมาธิก่อนสอบ ส่วนวัยแรงงานนำมาปรับใช้ในการทำงาน และการใช้ในชีวิตประจำวัน รวมถึงการใช้สติในการควบคุมอารมณ์ที่เกิดขึ้นจากการทำงาน ขณะที่ผู้สูงอายุจะให้ความสำคัญเรื่องของการสวดมนต์เป็นสิ่งยึดเหนี่ยวและมีคุณค่าทางด้านจิตใจ เพื่อให้เกิดความสบายใจ และความสุขในช่วงบั้นปลายของชีวิตมากกว่าอย่างอื่น เนื่องจากผ่านประสบการณ์ต่างๆ ในชีวิตทั้งทางด้านบวก และด้านลบ ในช่วงวัยต่างๆ มาตลอดจนถึงช่วงชีวิตในปัจจุบัน อย่างไรก็ตามพบว่าผู้สูงอายุที่อ่านหนังสือไม่ออก จะใช้วิธีสวดแบบท่องจำและสวดตามผู้นำสวดมนต์ หากสวดตามไม่ทันหรือจำบทสวดไม่ได้ จะซึมซับการสวดมนต์จากการฟังเสียง ทำให้มีสติและเกิดความรู้สึกสบายใจ ได้ความรู้ เกิดปัญญา มีจิตสงบลึกซึ้งได้เช่นกัน

การเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี 2556-2557

ทุกกลุ่มวัย ส่วนใหญ่มาเข้าร่วมกิจกรรมพร้อมกับคนในครอบครัวในสถานที่จัดงานจริง ทุกคนเห็นว่ากิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีเป็นกิจกรรมที่ดี มีความเป็นสิริมงคล ถือว่าเป็นการเริ่มต้นชีวิตที่ดี อย่างไรก็ตาม การเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีในกลุ่มผู้สูงอายุ จะคำนึงถึงการมีเพื่อนร่วมเดินทาง และระยะทางของสถานที่จัดงานเป็นเรื่องหลัก เพราะส่วนใหญ่มีปัญหาในเรื่องสุขภาพ และอุปสรรคจากการเดินทางในช่วงกลางคืน

การรับรู้ข่าวสารการจัดกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี ส่วนใหญ่ทราบจากป้ายประชาสัมพันธ์ตามสถานที่ต่างๆ และจากการชักชวนของเพื่อนหรือคนในครอบครัว และผู้สูงอายุบางคนรับรู้ข่าวสารการจัดงานจากการไปเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่วัด

รูปแบบการจัดงานสวดมนต์ข้ามปีที่วัดครั้งนี้โดยรวมถือว่าดี ภายในงานไม่แออัด พื้นที่การจัดงานสามารถรองรับจำนวนผู้ที่มาเข้าร่วมได้ มีวัยแรงงานมากกว่าวัยอื่นๆ และวัยรุ่นเข้ามาร่วมสวดมนต์ข้ามปีเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้กิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมกิจกรรมทางสังคมที่มีความสนใจในเรื่องการสวดมนต์เหมือนกัน

แม้ภาพรวมของการจัดกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีที่ผ่านมาอยู่ในระดับที่ดี แต่ส่วนใหญ่ทุกกลุ่มวัยเห็นว่าควรมีการประชาสัมพันธ์มากกว่านี้ ควรมียุทธศาสตร์การจัดกิจกรรมที่นานขึ้น รูปแบบกิจกรรมควรมีความหลากหลายขึ้น เพื่อเป็นการดึงดูดให้คนมาเข้าร่วมกิจกรรมได้มากขึ้น อย่างไรก็ตาม ในทุกช่วงวัยส่วนใหญ่ตั้งใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีในครั้งต่อไป เพราะเห็นว่ากิจกรรมดังกล่าวมีคุณค่าและกิจกรรมนี้จัดขึ้นเพียงปีละครั้งเท่านั้น

สารบัญ

ถ้อยแถลง	i
บทสรุปผู้บริหาร	ii
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์	2
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม	3
2.1 การปรับใช้การสวดมนต์ตามความเชื่อและความศรัทธาทางศาสนา	3
2.2 การปรับใช้การสวดมนต์ในการสร้างเสริมสุขภาพ	4
2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์หรืออานิสงส์ของการสวดมนต์	5
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	7
3.1 เกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย	7
3.2 กระบวนการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ	7
3.3 เครื่องมือในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ	8
3.4 การเก็บข้อมูลภาคสนามเชิงคุณภาพ 3 ครั้ง	8
3.5 ปัญหาและอุปสรรค และการแก้ไข ในกระบวนการเก็บข้อมูล	9

บทที่ 4 พลการศึกษา 11

- 4.1 บริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการสวดมนต์ 11
- 4.2 รูปแบบการสวดมนต์ 20
- 4.3 การอธิษฐานขอพร 26
- 4.4 ประโยชน์หรืออานิสงส์ของการสวดมนต์ 30
- 4.5 การเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี 2556-2557 36

บทที่ 5 สรุปลักษณะพบ และการอภิปรายผล 47

- 5.1 บริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการสวดมนต์ 47
- 5.2 รูปแบบการสวดมนต์ 48
- 5.3 การอธิษฐานขอพร 50
- 5.4 ประโยชน์หรืออานิสงส์ของการสวดมนต์ 51
- 5.5 การเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี 2556-2557 52

เอกสารอ้างอิง 54

ภาคผนวก 55

เรื่องเล่าสิ่งดีๆ ที่ได้จากการสวดมนต์รายบุคคล รวม 29 เรื่อง

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความสำคัญของปัญหา

การสวดมนต์ในพระพุทธศาสนาถือได้ว่าเป็นประเพณีเพื่อสืบทอดอายุพระพุทธศาสนาดั้งแต่ครั้งพุทธกาล สำหรับในประเทศไทยการสวดมนต์ในพระพุทธศาสนาเริ่มในสมัยสุโขทัย (สุภาพรณ ญ บางช้าง, 2529) พิธีสวดมนต์เป็นธรรมเนียมประเพณีของชาวสุโขทัยที่พึงปฏิบัติกันทุกๆ วันพระ วันสำคัญทางศาสนารวมถึงงานมงคลเฉลิมฉลองต่างๆ (ทัศนา จิรสิริธรรม, 2552) ในสมัยอยุธยา การสวดมนต์มีความแตกต่างจากสมัยสุโขทัยโดยมีการผสมผสานด้านคติความเชื่อและการปฏิบัติระหว่างศาสนาพราหมณ์กับพระพุทธศาสนาเข้าด้วยกัน ซึ่งปรากฏในรูปของพิธีกรรม เนื่องจากสมัยอยุธยาเป็นสังคมอยู่บ่อยครั้งโดยศาสนาพราหมณ์จะมีพิธีสวดที่ส่งเสริมอำนาจบารมีของกษัตริย์ให้ดูน่าเกรงขาม ควรเคารพยกย่อง เช่น พระราชพิธีราชาภิเษก และพระราชพิธีถือน้ำพิพัฒน์สัตยา ส่วนพระพุทธศาสนา นำเอาพุทธมนต์ในพระไตรปิฎกมาสวดเพื่อปลุกใจ และสร้างความกล้าหาญในการสู้รบในสงครามแก่ประชาชน บางครั้งปรากฏในรูปของการปลุกเสกมนต์คาถา ส่วนพิธีสวดมนต์ในสมัยกรุงธนบุรี และกรุงรัตนโกสินทร์พบว่ามีความสอดคล้องกับคติความเชื่อกับพิธีสวดเช่นเดียวกับในสมัยอยุธยา ในรัชกาลที่ 2 มีการสังคายนาบทสวดมนต์ แปลพระปริตรทั้งหลายออกเป็นภาษาไทย และผลจากการแปลบทสวดเป็นภาษาไทย ทำให้ประชาชนรู้ความหมายบทสวดที่มีสาระและถูกต้องตามหลักพุทธธรรม ซึ่งเป็นคำสอนให้พิจารณาความจริงของชีวิตเพื่อให้เกิดสติใจอันนำไปสู่ความไม่ประมาทจากการสังคายนานี้ก่อให้เกิดประเพณีสวดมนต์แปลขึ้นเป็นครั้งแรก สวดทั้งคำบาลีและคำแปลเป็นภาษาไทย ซึ่งต่อมาเป็นธรรมเนียมนิยมปฏิบัติต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน (ทัศนา จิรสิริธรรม, 2552)

ดังได้กล่าวแล้วว่าการสวดมนต์เป็นการนำพระธรรมคำสอน สาระ หรือแก่น หรือหลักของพระพุทธศาสนา มาสวดเพื่อก่อให้เกิดสติปัญญา สู่การปฏิบัติเพื่อบ่มงอกผลอันสูงสุดคือการดับทุกข์ตามคติความเชื่อของตนเองจะได้ประโยชน์อย่างมาก (พินิจ รัตนกุล, 2548) ดังนั้นการที่ผู้สวดมนต์จะได้รับประโยชน์หรืออานิสงส์จะต้องเป็นผู้ที่เข้าใจความหมายของเนื้อหาคำสอนที่อยู่ในบทสวดหรือข้อธรรมนั้นๆ เป็นอย่างดี

จากการศึกษาเชิงปริมาณเกี่ยวกับการสวดมนต์ข้ามปี 2556-2557: กรณีศึกษา 5 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร ฉะเชิงเทรา ชอนแก่น พะเยา และสงขลา ในประเด็นที่เกี่ยวกับการสวดมนต์โดยทั่วไป และการเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 2,741 ราย ในภาพรวม พบว่า ผู้เข้าร่วมสวดมนต์เกือบทุกคน (ร้อยละ 99.2) คิดว่าการสวดมนต์มีประโยชน์ในชีวิตประจำวัน และเมื่อถามว่าการสวดมนต์มีประโยชน์ในชีวิตประจำวันอย่างไร มีข้อค้นพบที่น่าสนใจ โดยมีจำนวนผู้ตอบว่า การสวดมนต์ช่วยให้มีสติปัญญามากที่สุดถึงร้อยละ 72.9 ช่วยให้มีความมั่นใจเป็นสมาธิ ร้อยละ 69.4 ความเป็นสิริมงคล ร้อยละ 54.9 จิตใจอ่อนโยนมีเมตตา ร้อยละ 48.7 และเกิดความรู้สึกลึกซึ้ง คลาย ร้อยละ 44 เป็นต้น

เมื่อพิจารณาถึงเหตุผลสำคัญที่สุดในการเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีแบ่งตามช่วงวัย พบว่า วัยสูงอายุต้องการมาร่วมสวดมนต์ในสถานที่จริงในสัดส่วนสูงที่สุด (ร้อยละ 59.0) และวัยทำงาน ร้อยละ 52.9 ตามลำดับ ส่วนวัยรุ่นต้องการมาเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีกับครอบครัว/เพื่อน/ญาติ สูงที่สุด (ร้อยละ 40.5) นอกจากนี้ยังพบว่าทุกกลุ่มอายุคิดว่าประโยชน์สูงสุดที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีในครั้งนี้ คือ ได้ความเป็นสิริมงคลแก่ตนเองและครอบครัวมากที่สุด รองลงมา คือ ได้ร่วมทำบุญในกิจกรรม

ส่วนเรื่องการตั้งใจจะอธิษฐาน/ขอพร พบว่าทั้งวัยรุ่น วัยทำงาน และวัยสูงอายุ ตั้งใจจะอธิษฐาน/ขอพร เรื่องสุขภาพร่างกายแข็งแรง/ปราศจากโรคภัยและมีอายุยืนนานมากที่สุดเช่นกัน คือ ร้อยละ 31.2, 43.3 และ ร้อยละ 66.4 ตามลำดับ

จากผลการศึกษาดังกล่าว จะเห็นได้ว่าประเด็นที่เกี่ยวข้องกับคุณค่าและอันสงส์ของการสวดมนต์ และการเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีในแต่ละช่วงอายุอาจจะได้รับคำตอบเป็นภาพรวมกว้างๆ แต่ยังไม่สามารถตอบคำถามในเชิงลึกและอธิบายปรากฏการณ์ที่อยู่เบื้องหลังได้อย่างครบถ้วนและสมบูรณ์ เนื่องจากเป็นข้อจำกัดของการศึกษาเชิงปริมาณดังได้กล่าวแล้ว

ดังนั้น ทีมวิจัยจึงได้ศึกษาในเชิงคุณภาพเพิ่มเติมเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องบริบททางสังคมและวัฒนธรรม ที่เกี่ยวข้องกับความสนใจในการสวดมนต์ ประโยชน์และอันสงส์จากการสวดมนต์ การนำไปในชีวิตประจำวันของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งการเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี การศึกษาครั้งนี้เลือกศึกษาเฉพาะจังหวัดฉะเชิงเทรา เนื่องจากข้อจำกัดในเรื่องงบประมาณและระยะเวลา ดังรายละเอียดตามวัตถุประสงค์

1.2 วัตถุประสงค์

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามุมมองผู้สวดมนต์ในบริบททางสังคมและวัฒนธรรม ประโยชน์และอันสงส์จากการสวดมนต์ รวมทั้งการเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี 2556-2557 ของกลุ่มวัยรุ่น (15-24 ปี) วัยแรงงาน (25-59 ปี) และวัยสูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) รวม 29 ราย ทั้งชายและหญิง คัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลจากบุคคลที่เข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี 2556-2557 ที่สวดมนต์เป็นประจำโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

บทที่ 2 ทบทวน วรรณกรรม

แม้ว่ามีนักวิชาการทางด้านศาสนาบางท่าน เชื่อว่าการที่ผู้สวดจะได้รับประโยชน์หรืออานิสงส์จะต้องเป็นผู้เข้าใจในความหมายของเนื้อหาคำสอนที่ซ่อนอยู่ในบทสวดหรือข้อธรรมนั้นๆ เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม อัครเดช ญาณเดโช (2557) มีความเห็นเพิ่มเติมโดยชี้ให้เห็นว่า การสวดภาษาบาลีโดยไม่รู้ความหมายไม่ได้หมายความว่า จะไร้ผลแต่สามารถทำให้ผู้สวดมนต์มีจิตใจที่สงบเย็นขึ้นมาได้ หรือถ้าสวดโดยรู้ความหมายสาระสำคัญของบทที่สวดจะยิ่งทำให้ผู้สวดมนต์เกิดศรัทธาเชื่อมั่นในบทสวดมากขึ้นย่อมส่งผลให้ได้รับอานิสงส์จากการสวดมนต์ 2 ด้านพร้อมๆ กัน คือ ความสงบของจิตใจ และแสงสว่างทางปัญญา สามารถนำหลักธรรมในบทสวดมนต์ไปปฏิบัติตามได้

ในบทนี้เป็นการนำเสนอแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการสวดมนต์ และประโยชน์หรืออานิสงส์ของการสวดมนต์ โดยแบ่งเป็น 2 ประเด็นหลักได้แก่ 1) การปรับใช้การสวดมนต์ตามความเชื่อและความศรัทธาทางศาสนา 2) การปรับใช้ในการสร้างเสริมสุขภาพโดยการสวดมนต์เพื่อบำบัดความเจ็บป่วย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์หรืออานิสงส์ของการสวดมนต์

2.1 การปรับใช้การสวดมนต์ตามความเชื่อและความศรัทธาทางศาสนา

ประโยชน์หรืออานิสงส์ที่เกิดจากการสวดมนต์ อาจแบ่งได้เป็น 2 ประการ (สมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) พรหมรังสี, 2557) ประการแรกประโยชน์ที่เกิดกับจิตของผู้สวดมนต์เอง ประการที่สองประโยชน์ที่เกิดในจิตของผู้คนที่ได้ยินเสียงสวดมนต์

1) ประโยชน์ที่เกิดกับจิตของผู้สวดมนต์เอง เสียงในการสวดมนต์ของผู้สวดจะกลบเสียงภายนอกไม่ให้เข้ามารบกวนจิต ซึ่งจะทำให้ผู้สวดเกิดความสงบอยู่กับบทสวดมนต์นั้นๆ โดยผู้สวดต้องสวดเสียงดังให้หูได้ยินเสียงตัวเองและจิตใจต้องจดจ่ออยู่กับเสียงสวดเมื่อใจไม่ฟุ้งไปที่อื่นใจอยู่กับเสียงสวดมนต์จึงทำให้เกิดสมาธิเพราะขณะที่สวดมนต์ต้องใช้ความอดทนอย่างสูงเพื่อเอาชนะความปวดเมื่อยที่เกิดขึ้นกับร่างกาย รวมทั้งอารมณ์ฝ่ายต่ำที่จะเข้ามากระทบจิตใจทำให้เกิดความเกียจคร้าน ยิ่งสวดบ่อยๆ ความอดทนก็จะเพิ่มมากยิ่งขึ้น (สุภาพ หอมจิตร, 2554) เมื่อจิตเป็นสมาธิความสงบเยือกเย็นในจิตจะเกิดขึ้นและเกิดปัญญาเข้ามาในจิตใจของผู้สวด ถ้าผู้สวดมนต์สวดโดยรู้ค่าแปลและรู้ความหมายจะทำให้มีความเลื่อมใสศรัทธาเพราะบทสวดของทุกศาสนาเป็นเรื่องของความดีงามจิตใจจะบริสุทธิ์ขึ้นอ่อนโยนมีเมตตา เป็นการยกระดับจิตใจของผู้สวด และย่อมทำให้ผู้สวดได้ความรู้และปัญญา (จุฑาทิพย์ อุมะวิชนี, 2552)

2) ประโยชน์ในจิตของผู้คนที่ได้ยินเสียงสวดมนต์ ผู้ใดที่ได้ยินได้ฟังเสียงสวดมนต์จะพลอยได้ความรู้เกิดปัญญามีจิตสงบลึกซึ้งตามไปด้วย ผู้สวดก็เกิดกุศลไปด้วยการให้ทาน (สมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) พรหมรังสี, 2557)

ยิ่งกว่านั้นการสวดมนต์ยังเป็นการสร้างความสุข และเกิดความสามัคคีในครอบครัว หากครอบครัวใดที่สวดมนต์เป็นประจำ จะมีความสุข สงบสุข เกิดสิริมงคลกับครอบครัว (สุภาพ หอมจิตร, 2554)

2.2 การปรับใช้การสวดมนต์ในการสร้างเสริมสุขภาพ

นอกจากประโยชน์หรืออานิสงส์ดังกล่าวแล้ว ปัจจุบันยังมีผู้ศึกษาและวิจัยที่เกี่ยวกับประโยชน์ของการสวดมนต์ โดยใช้การสวดมนต์บำบัด ในการสร้างเสริมสุขภาพ เพราะการสวดมนต์ทำให้มีสุขภาพจิตที่ดีอันส่งผลต่อการมีสุขภาพที่ดีของผู้สวดมนต์ (พินิจ รัตนกุล, 2548)

การสวดมนต์บำบัดเป็นหลักการหนึ่งของ Vibrational Therapy เป็นการใช้คุณสมบัติของคลื่นบางคลื่นมาบำบัดความเจ็บป่วย เช่น ใช้แก้อิไฟฟ้า และเครื่องนวดแต่เครื่องมือเหล่านี้เป็นคลื่นไฟฟ้าเชิงฟิสิกส์ที่เกิดจากสิ่งไม่มีชีวิตต่างจากสวดมนต์บำบัดซึ่งเป็นคลื่นที่เกิดจากสิ่งมีชีวิต การสวดมนต์ใช้หลักการทำให้เกิดคลื่นเสียงที่มีความสม่ำเสมอ เพื่อเข้าไปกระตุ้นร่างกายให้เกิดการเยียวยา ซึ่งหากคลื่นเสียงที่มากระทบดังแบบไร้ระเบียบ คือ ประกอบด้วยเสียงที่มีความถี่ต่างๆ กัน จะไม่เกิดประโยชน์ต่อการบำบัด กลไกดังกล่าวเริ่มต้นเมื่อหูของผู้สวดมนต์ได้ยินเสียงบทสวด จะส่งสัญญาณต่อไปยังศูนย์การได้ยินที่อยู่บริเวณสมองกลีบขมับก่อนส่งไปบริเวณก้านสมอง ซึ่งเมื่อได้รับคลื่นเสียงซ้ำๆ สม่ำเสมอประมาณ 15 นาที จะทำให้เซลล์ประสาทของระบบประสาทสมองสั่งเคราะห้สารสื่อประสาทหลายชนิดบริเวณก้านสมองจะหลั่งสารสื่อประสาท (สารซีโรโทนิน) มีฤทธิ์คล้ายยานอนหลับ ช่วยในการเรียนรู้ ลดความเครียด ลดอาการซึมเศร้า และลดระดับน้ำตาลในเลือด และเป็นสารตั้งต้นในการสังเคราะห์สารสื่อประสาทอื่นๆ (สารเมลาโทนิน) เป็นสารซึ่งเปรียบคล้ายกับยาอายุวัฒนะ เพราะจะช่วยยืดอายุการทำงานของเซลล์ประสาท และเซลล์ร่างกายทำให้ชีวิตยืนยาวขึ้น และยังมีคุณสมบัติช่วยให้ผ่อนคลาย เพิ่มภูมิคุ้มกัน ทำให้เซลล์สดชื่นขึ้น รวมถึง (สารโดปามีน) สารที่มีฤทธิ์ลดความก้าวร้าว และอาการจากโรคพาร์กินสัน (สมพร กันทรดุษฎี เตรียมชัยศรี อ่างใน ณรงค์ ฤทธิวาจา, 2555) ขณะสวดมนต์จิตจะจดจ่อกับบทสวดสมองจะปลอดโปร่ง ไม่คิดในเรื่องที่ทำให้เครียด จึงทำให้อารมณ์ผ่อนคลาย และการสวดมนต์ด้วยการออกเสียงช่วยให้ปอดได้ทำงาน เลือดลมเดินสะดวก ร่างกายสดชื่นกระปรี้กระเปร่า คลายความเครียด มีผิวพรรณผ่องใส จิตใจชื่นบาน การสวดมนต์ด้วยการเปล่งเสียงเป็นการกระตุ้นเซลล์ผิวหนัง จะทำให้มีผิวพรรณผ่องใสใจเป็นสุข (สุภาพ หอมจิตร, 2554)

ประโยชน์ที่เกิดจากการสวดมนต์เพื่อการบำบัดแบ่งออก เป็น 3 ลักษณะ (สมพร กันทรดุษฎี เตรียมชัยศรี อ่างใน ณรงค์ ฤทธิวาจา, 2555)

1. การสวดมนต์ด้วยตนเอง เป็นการเหนี่ยวนำตัวเองจึงเป็นที่มาของคำว่า Prayer Therapy ถือเป็นวิธีการที่ดีที่สุด ไม่ควรสวดมนต์หลังกินอาหารทันทีควรทิ้งช่วงให้ร่างกายเริ่มผ่อนคลาย อาจเป็นเวลา ก่อนเข้านอนสวดในสถานที่ที่สงบเงียบ ใช้บทสวดบทสั้นๆ 3-4 พยางค์ โดยใช้เวลาประมาณ 10-15 นาที ขึ้นไป จะทำให้ร่างกายได้หลั่งสารซีโรโทนินมีฤทธิ์คล้ายยานอนหลับ ซึ่งเกิดประโยชน์แก่ร่างกายหลายอย่าง ดังได้กล่าวไว้ แต่หากสวดมนต์ด้วยบทยาวๆ จะให้ความผ่อนคลายและความศรัทธา ขณะสวดมนต์ให้หลับตา สวดให้เกิดเสียงดังเพื่อให้ตัวเองได้ยิน

2. การฟังผู้อื่นสวดมนต์ เป็นการเหนี่ยวนำโดยคลื่นเสียงจากผู้อื่น เช่น การฟังเสียงพระสวดมนต์ เสียงผู้นำสวดในศาสนาต่างๆ หากผู้สวดมีสมาธิเสียงสวดนั้นจะนุ่มนวลทำให้เกิดคลื่นที่ช่วยเยียวยา (healing)

ผู้ฟัง แต่หากผู้สวดไม่มีสมาธิไม่มีความเมตตาเสียงสวดที่เกิดขึ้นอาจเป็นคลื่นขึ้นๆ ลงๆ นอกจากจะไม่ช่วยเยียวยาอาการป่วยอาจทำให้เสียสุขภาพได้

3. การสวดมนต์ให้ผู้อื่นฟัง มักมีปรากฏการณ์ให้เห็นในสังคมเมื่อมีบุคคลที่นับถือเจ็บป่วยมักนิยมสวดมนต์อธิษฐานขอให้ความเจ็บป่วยหายไป เนื่องจากคลื่นสวดมนต์เป็นคลื่นบวก เพราะเกิดจากจิตใจที่ดั่งามปรารถนาดีต่อผู้ป่วยและเมื่อคิดจะส่งสัญญาณนี้ออกไปสู่ที่ไกลๆ สัญญาณจะเดินทางไปในรูปแบบของคลื่นไฟฟ้าซึ่งมนุษย์มีเซลล์สมองที่สามารถส่งสัญญาณคลื่นไฟฟ้าและสารเคมีได้ถึงสียกกกำลังสิบ คลื่นนี้จึงเดินทางไปได้ไกลๆ การรับรู้ได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับผู้รับผู้ส่งด้วยถ้าคนไหนรับสัญญาณคลื่นแห่งบทสวดมนต์ได้จึงได้ผลเปรียบเสมือนเปิดวิทยุถ้าคนฟังปิดหูจะไม่ได้ยิน ดังนั้นถ้าต่างฝ่ายต่างเปิดรับคลื่นบวกที่ส่งไปผู้ป่วยจะได้รับและทำให้อาการป่วยดีขึ้นได้ไม่ใช่เรื่องของความมหัศจรรย์แต่เป็นหลักธรรมชาติทั่วไป

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์หรืออานิสงส์ของการสวดมนต์

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์หรืออานิสงส์ของการสวดมนต์ พบว่า มีการนำประโยชน์หรืออานิสงส์ของการสวดมนต์มาใช้ในการวัดความมีสติ หรือใช้ในการบำบัดรักษาผู้ป่วยโรคเรื้อรังดังรายละเอียดของผลการศึกษาดังต่อไปนี้

จากการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นผู้มีสติของวัยรุ่นไทยเพื่อวัดลักษณะความเป็นผู้มีสติในกลุ่มนักเรียนหญิงและชาย (วัยรุ่น) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ทั้งหมด 658 ราย พบว่ากลุ่มวัยรุ่นร้อยละ 72.8 สวดมนต์ที่บ้าน ในกลุ่มวัยรุ่นจำนวนนี้ มีร้อยละ 52.6 สวดมนต์ 1-2 วันต่อสัปดาห์และร้อยละ 21.7 สวดมนต์ทุกวันนอกจากนี้ยังพบว่า วัยรุ่นเห็นประโยชน์ของการมีสติมากถึงร้อยละ 90.8 และต้องการเข้าร่วมกิจกรรมการฝึกสติถึงร้อยละ 60.1 (ฐิติวิแก้ว พรสวรรค์ และคณะ, 2555)

ผลการวิจัยกึ่งทดลองการสวดมนต์เพื่อบำบัดความวิตกกังวลและความพาสูกทางจิตวิญญาณในผู้ป่วยมะเร็งเต้านมโดยการติดตามผู้ป่วยมะเร็งเต้านมระยะรับการรักษา จำนวน 10 ราย พบว่า คะแนนเฉลี่ยความวิตกกังวลของผู้ป่วยก่อนสวดมนต์เท่ากับ 61.3 คะแนน (SD = 2.79) สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยหลังสวดมนต์ซึ่งเท่ากับ 53 คะแนน (SD = 3.43) และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่าการสวดมนต์มีผลในการช่วยลดความวิตกกังวลในผู้ป่วยมะเร็งเต้านมส่วนคะแนนเฉลี่ยความพาสูกทางจิตวิญญาณหลังสวดมนต์เท่ากับ 53.4 คะแนน (SD = 0.84) สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนสวดมนต์ซึ่งเท่ากับ 51.3 คะแนน (SD = 2.58) และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่าการสวดมนต์ช่วยให้เกิดการผ่อนคลายทำให้รู้สึกเป็นสุขสงบ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการสวดมนต์ช่วยลดความวิตกกังวลและเพิ่มความพาสูกทางจิตวิญญาณในผู้ป่วยมะเร็งเต้านมได้ (พรทิพย์ ปุกหุด และทิติยา พุฒิกามิน, 2555)

จากผลการวิจัยกึ่งทดลอง โปรแกรมการจัดการอาการที่เน้นการสวดมนต์ช่วยลดอาการปวดของผู้ป่วยมะเร็งระยะสุดท้ายจำนวน 60 ราย โดยแบ่งออกเป็นกลุ่มทดลอง (ผู้ป่วยที่ได้รับโปรแกรมการจัดการอาการที่เน้นการสวดมนต์) และกลุ่มควบคุม (ผู้ป่วยที่ไม่ได้รับโปรแกรมการจัดการอาการ) พบว่า ค่าเฉลี่ยอาการปวดภายหลังการทดลองของทั้ง 2 กลุ่มมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยอาการปวดภายหลังการทดลอง 4 วัน และ 7 วัน ของกลุ่มทดลอง น้อยกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติยิ่งกว่านั้นอาการปวดของกลุ่มทดลองภายหลัง 4 วัน และ 7 วัน พบว่าลดลงน้อยกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าโปรแกรมการจัดการอาการที่เน้นการสวดมนต์ช่วยลดอาการปวดของผู้ป่วยมะเร็งระยะสุดท้ายได้ (เบญมาศ ตระกูลงามเด่น และสุริพร ธนศิลป์, 2555)

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษานี้เป็นการศึกษาในเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากบุคคลที่เข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี 2556-2557 จังหวัดฉะเชิงเทราโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 เกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย

1) พิจารณาข้อคำถามเกี่ยวกับการสวดมนต์จากแบบสัมภาษณ์เชิงปริมาณ โดยผู้ตอบต้องเป็นผู้ที่สวดมนต์ทุกวันหรือเกือบทุกวันในช่วง 1 ปี ที่ผ่านมา (นับย้อนหลังจากวันที่ 31 ธันวาคม 2556) เพื่อให้ได้ข้อมูลและรูปแบบเกี่ยวกับการสวดมนต์ที่ชัดเจนกว่าผู้ที่สวดมนต์นานๆ ครั้ง หรือสวดมนต์เฉพาะวันสำคัญทางศาสนา/วันพระ

2) คัดเลือกเฉพาะผู้ให้สัมภาษณ์ในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ จำนวนกลุ่มเป้าหมายในแต่ละช่วงวัย ขึ้นอยู่กับความครบถ้วนของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงปริมาณ โดยใช้หลักเกณฑ์ ดังนี้

1. ชายและหญิงที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทราเพื่อความสะดวกในการติดตาม
2. เป็นผู้ที่มีช่วงอายุอยู่ใน 3 กลุ่ม
 - 1) กลุ่มวัยรุ่น (อายุ 15-24 ปี)
 - 2) กลุ่มวัยแรงงาน (อายุ 25-59 ปี)
 - 3) กลุ่มวัยสูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป)

3.2 กระบวนการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

1) ผู้ช่วยนักวิจัยคัดเลือกแบบสอบถาม โดยเลือกแบบสอบถามที่มีการกรอรายละเอียดหมายเลขโทรศัพท์ติดต่อที่ชัดเจน เพื่อสามารถติดต่อผู้ให้ข้อมูลได้ พบว่ามีจำนวนทั้งสิ้น 254 ราย

2) เลือกเฉพาะผู้ให้ข้อมูลที่ตอบคำถามเกี่ยวกับความถี่ในการสวดมนต์ เฉพาะผู้ตอบว่า ได้มีการสวดมนต์ทุกวัน/เกือบทุกวัน ในช่วง 1 ปีที่ผ่านมา เท่านั้น ซึ่งทำให้เหลือจำนวนผู้ให้ข้อมูลเพียง 65 ราย ผู้ช่วยนักวิจัยสุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ตามกลุ่มเป้าหมาย 3 วัยดังกล่าวแล้วข้างต้น

3) ผู้ช่วยนักวิจัยโทรศัพท์นัดหมายผู้ให้สัมภาษณ์ตามหมายเลขโทรศัพท์ที่ได้บันทึกไว้ในแบบสัมภาษณ์เชิงปริมาณ หากแบบสัมภาษณ์ใดผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ให้หมายเลขโทรศัพท์ไว้จะสุ่มนัดหมายรายอื่นต่อไป

4) ผู้ช่วยนักวิจัยโทรศัพท์นัดหมายล่วงหน้า 2 สัปดาห์ และโทรศัพท์ติดต่อเพื่อยืนยันการนัดหมาย 1-2 วันก่อนถึงกำหนดวันนัดหมาย เมื่อถึงวันนัดหมายสัมภาษณ์ ผู้ช่วยนักวิจัยสอบถามเส้นทางไปบ้านผู้ให้สัมภาษณ์ หรือสถานที่นัดหมายเพื่อยืนยันเวลา และสถานที่นัดหมายก่อนเข้าสัมภาษณ์

3.3 เครื่องมือในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

1) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ คือแนวคำถามเจาะลึกซึ่งที่วิจัยได้นำข้อเสนอแนะที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญในการเสวนาให้คำปรึกษา “ความหมาย คุณค่า และวิธีการสื่อสารของการสวดมนต์ เพื่อเชื่อมโยงสู่การพัฒนาจิต” (Consultative Meeting) มาพัฒนาเป็นแนวคำถามเฉพาะประเด็นที่ต้องการเจาะลึก โดยให้ครอบคลุมถึงบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการสวดมนต์ของคนในแต่ละกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ลุ่มลึกซึ่งสามารถอธิบายเหตุผลที่อยู่เบื้องหลัง ความสนใจในการสวดมนต์ ประโยชน์ และอันิสต์ได้อย่างครบถ้วนและสมบูรณ์

2) นักวิจัยหลักและนักวิจัยร่วม เป็นผู้เก็บข้อมูลภาคสนามด้วยตนเอง โดยมีผู้ช่วยนักวิจัยร่วมในกระบวนการเก็บข้อมูลทุกขั้นตอน ข้อดีของการที่นักวิจัยเป็นเครื่องมือเองนั้น ทำให้นักวิจัยได้ใช้การสังเกตบริบทของครอบครัวและชุมชนในขณะสัมภาษณ์ด้วย และสามารถถามซัก (probe) ได้มากขึ้นในประเด็นที่สนใจที่ถูกหยิบยกมากล่าวโดยผู้ให้สัมภาษณ์

3.4 การเก็บข้อมูลภาคสนามเชิงคุณภาพ 3 ครั้ง

การนัดหมายเก็บข้อมูลจำเป็นต้องดำเนินการในวันหยุดสุดสัปดาห์ และนอกเวลาราชการ เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายมีภารกิจในการประกอบอาชีพ เช่น เป็นข้าราชการ พนักงานเอกชน และบางส่วนเป็นนักเรียน/นักศึกษา

1) การเก็บข้อมูลครั้งที่ 1 ระหว่างวันที่ 26-28 เมษายน 2557 รวม 3 วัน

2) การเก็บข้อมูลครั้งที่ 2 ระหว่างวันที่ 31 พฤษภาคม 1 และ 2 มิถุนายน 2557 รวม 3 วัน

3) การเก็บข้อมูลครั้งที่ 3 ระหว่างวันที่ 23-25 สิงหาคม 2557 รวม 3 วัน

การดำเนินการเก็บข้อมูลทั้ง 3 ครั้ง ครั้งแรกเลือกเฉพาะผู้ให้สัมภาษณ์ที่อาศัยอยู่ในอำเภอเมืองก่อน เนื่องจากคำนึงถึงการเดินทางที่สะดวก และพื้นที่อยู่อาศัยของผู้ให้ข้อมูลไม่ไกลกันมากนัก ซึ่งมีบางกรณีให้ผู้ให้ข้อมูลมีที่อยู่อาศัยในอำเภออื่นๆ ใกล้เคียงอำเภอเมือง แต่มีสถานที่ทำงานในอำเภอเมือง หรือมีความต้องการที่จะเข้ามาทำธุระในอำเภอเมือง จึงทำให้มีการสัมภาษณ์ผู้ให้สัมภาษณ์อยู่ในอำเภอเมืองทั้งหมด ในการเก็บข้อมูลครั้งที่ 1 การติดต่อและขอสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเป็นไปตามที่ได้โทรศัพท์ติดต่อและนัดหมายไว้ล่วงหน้า ทำให้ได้ข้อมูลครบตามจำนวน 8 ราย ส่วนครั้งที่ 2 ผู้ช่วยนักวิจัยได้ติดต่อและนัดหมายผู้ให้ข้อมูลจำนวนทั้งสิ้น

15 ราย เมื่อลงพื้นที่จริง พบว่ามีผู้ให้ข้อมูลจำนวน 3 รายที่ไม่สามารถให้ข้อมูลกับทีมวิจัยได้ เนื่องจากติดธุระส่วนตัว และติดภารกิจกะทันหัน จึงเหลือผู้ให้ข้อมูลได้เพียง 12 ราย และครั้งที่ 3 เก็บข้อมูลได้ 9 ราย โดยการนัดหมายล่วงหน้า โดยมีผู้ให้ข้อมูลบางรายเป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีเมื่อปีที่ผ่านมาในพื้นที่อื่น และเป็นผู้ที่สวดมนต์ทุกวันหรือเกือบทุกวันในช่วง 1 ปีที่ผ่านมา เนื่องจากทีมวิจัยต้องการจำนวนผู้ให้สัมภาษณ์ และข้อมูลตรงตามแผนการวิเคราะห์ที่วางไว้ อาจทำให้ข้อมูลบางส่วนขาดหายไป เช่น เรื่องการเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีในพื้นที่เป้าหมาย แต่ไม่ส่งผลกระทบต่อเนื้อหาสาระสำคัญในการวิเคราะห์ข้อมูลการเก็บข้อมูลทั้ง 3 ครั้งได้มีผู้ให้ข้อมูลรวม 29 ราย อย่างไรก็ตามเพื่อดำเนินตามจริยธรรมในการทำวิจัยทางสังคมศาสตร์ทางทีมวิจัยไม่สามารถเปิดเผยชื่อ-นามสกุลจริง ดังนั้นชื่อที่ปรากฏอยู่ในรายงานฉบับนี้จึงเป็นเพียงนามสมมุติเท่านั้น ซึ่งสามารถสรุปลักษณะของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการเก็บข้อมูลทั้งสามครั้งดังตาราง

จังหวัด	วัยรุ่น (15-24 ปี)		วัยทำงาน (25-59 ปี)		วัยสูงอายุ (60 ปีขึ้นไป)		รวม
ฉะเชิงเทรา	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
ครั้งที่ 1	2	1	0	2	1	2	8
ครั้งที่ 2	2	0	3	6	0	1	12
ครั้งที่ 3	0	3	2	0	2	2	9
รวม	4	4	5	8	3	5	29
	8		13		8		

3.5 ปัญหาและอุปสรรค และการแก้ไข ในกระบวนการเก็บข้อมูล

- 1) หมายเลขโทรศัพท์ที่ให้ไว้ไม่สามารถติดต่อได้จำนวน 9 ราย
- 2) ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่สะดวก ติดธุระและทำงาน ทำให้ไม่สามารถให้ข้อมูลได้จำนวนทั้งสิ้น 11 ราย
- 3) ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่รับโทรศัพท์จำนวน 7 ราย

อย่างไรก็ตาม ทีมวิจัยได้คาดการณ์ล่วงหน้าแล้วว่าจะมีปัญหาดังกล่าวนี้เกิดขึ้น จึงได้วางแผนนัดหมายผู้ให้สัมภาษณ์ไว้ทดแทนในแต่ละกลุ่มล่วงหน้าจึงทำให้กระบวนการดังกล่าวลุล่วงไปได้ด้วยดี

บทที่ 4

พลการศึกษา

บทนี้เป็นการนำเสนอผลการศึกษเชิงคุณภาพ มุ่งประเด็นตามวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษามุมมองของผู้สวดมนต์ในบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการสวดมนต์ รูปแบบการสวดมนต์ การอธิฐานขอพร ประโยชน์และอานิสงส์จากการสวดมนต์ รวมทั้งความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกิจกรรมการสวดมนต์ข้ามปี 2556-2557 โดยแบ่งการวิเคราะห์ เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มวัยรุ่น (15-24 ปี) กลุ่มวัยแรงงาน (25-59 ปี) และกลุ่มวัยสูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 บริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการสวดมนต์

กลุ่มวัยรุ่น

วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงและมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ดังนั้นการเลี้ยงลูกหรือการสร้างคนที่มีคุณภาพเป็นงานที่ยิ่งใหญ่ และเป็นกระบวนการที่ซับซ้อน ไม่แต่เพียงการดูแลเรื่องอาหาร การปกป้อง ให้ความปลอดภัย และให้การศึกษาเท่านั้น แต่การเลี้ยงลูกยังสอดแทรกความรัก ความผูกพัน ความเอื้ออาทร สร้างความสัมพันธ์ระหว่างคนสองรุ่นให้ใกล้ชิดกัน ทั้งยังมีการถ่ายทอดประสบการณ์ แนวทางการใช้ชีวิตในทุกรูปแบบเพื่อเตรียมไว้สำหรับสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิต ครอบครัวถือว่าเป็นสถาบันที่มีส่วนสำคัญต่อการปลูกฝังความคิด อบรมสั่งสอนและขัดเกลาพฤติกรรมของวัยรุ่นให้มีการพัฒนาเหมาะสมในทุกด้านดังกล่าวแล้วข้างต้น

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มวัยรุ่น พบว่า พื้นฐานครอบครัววิถีชีวิตของวัยรุ่นและบริบททางสังคมและวัฒนธรรมนั้นมีส่วนสำคัญซึ่งส่งผลต่อความสนใจในการสวดมนต์ของวัยรุ่น ในเวลาต่อมาวัยรุ่นบางคนอาจอยู่ในครอบครัวที่สมบูรณ์ที่มีทั้งพ่อแม่และลูกอยู่ด้วยกัน บางคนที่มีพ่อแม่แยกกันอยู่หรือหย่าร้างกัน หรือพ่อแม่เสียชีวิต แต่ยังสามารถอาศัยอยู่กับครอบครัว ปู่ ย่า ตา ยาย หรือญาติพี่น้อง อย่างไรก็ตาม ข้อมูลชุดนี้ได้สะท้อนให้เห็นว่า อย่างน้อยวัยรุ่นกลุ่มนี้ได้รับความอบอุ่นและได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัวที่ได้อาศัยอยู่ โดยไม่มองว่าตนเองมีปัญหาครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุณลักษณะเฉพาะของวัยรุ่นซึ่งเป็นวัยที่อยู่ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อ เพราะเป็นวัยที่สภาพร่างกาย สภาพอารมณ์แปรเปลี่ยนไม่คงที่ คืออยู่ระหว่างความเป็นเด็กและปรับตัวเป็นผู้ใหญ่ วัยรุ่นต้องปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ซึ่งอาจจะต้องพบเจอกับปัญหาต่างๆ ที่รุมเร้าเข้ามา และต้องรับผิดชอบโดยที่ตัวเองอาจตั้งรับไม่ทัน เช่น ปัญหาการคบเพื่อนไม่ว่าจะเป็นเพื่อนเพศเดียวกัน หรือเพื่อนต่างเพศ การก้าวตามแฟชั่น และการก้าวตามเทคโนโลยีต่างๆ ซึ่งอาจก่อให้เกิดเป็นปัญหาสังคมขึ้นได้ (สมชาย ฐานวุฑโฒ, 2555) ซึ่งวัยรุ่นบางคนสามารถผ่านพ้นช่วงวัยรุ่นไปได้โดยไม่มีปัญหา แต่อีกหลายคนอาจประสบปัญหาในการดำเนินชีวิต และการปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้อย่างมีความสุข

นอกจากนี้ วัยรุ่นยังเป็นวัยที่ต้องมีการปรับตัวจากวัยเรียนสู่การเริ่มต้นเข้าทำงาน การที่วัยรุ่นได้อาศัยอยู่ในครอบครัวที่มีความอบอุ่น และใกล้ชิดกับญาติผู้ใหญ่ และได้รับการปลูกฝังกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนา มาตั้งแต่วัยเด็ก ทำให้เห็นความสำคัญของการสวดมนต์และสามารถนำไปปรับใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน ในช่วงวัยเปลี่ยนผ่านได้อย่างเหมาะสม ดังที่วัยรุ่นหลายรายได้สะท้อนให้เห็นทั้งในมุมมองที่เหมือนและแตกต่างกัน

“ที่บ้านก็จะเคร่งเรื่องการสวดมนต์ ทำวัตร...เค้าจะให้สวดมนต์ตลอด พอถึงวันพระ เค้าจะให้สวดมนต์”

(น้องบอย เพศชาย อายุ 20 ปี, ทำงานแล้ว)

“พ่อเค้าเพิ่งจะมาปล่อยเมื่อปี สองปีนี่เอง ปล่อยปีแรกก็เพิ่งจะ ม.3 ที่จะให้ไปโน่นนี้ได้ ให้ไปแต่ตอนกลางวัน ถ้าตอนกลางคืนต้องมีพี่หรือว่าผู้ใหญ่ไปด้วย ถึงจะให้ไปข้างนอกบ้านได้ อาจจะไม่ใช้บ้านผมบ้านเดียว แต่ว่าบ้านอื่นก็เป็น บางทีพ่อเค้าจะเป็นคนหวงลูก”

(น้องแก้ว เพศชาย อายุ 16 ปี, กำลังเรียนหนังสือ)

“ตั้งแต่พ่อแม่แยกทางกัน คือตอนนั้นอยู่ ม.1 ที่พ่อแม่แยกทางกัน คือหนูก็เริ่มแบบว่าความทุกข์เริ่มเข้ามาเยอะ ต้องทำให้หนูรับผิดชอบอะไรเยอะขึ้น เพราะว่าหนูไม่มีแม่ก็ต้องเป็นตัวแทนของน้อง และเป็นลูกคนโตด้วย ก็ต้องแบบว่าหลายๆ อย่างที่มันเข้ามาในชีวิตเรา จะทำอะไรให้เรารู้สึกดีขึ้น ไม่อยากให้เราเครียด หนูต้องดำเนินชีวิตต่อไป...ก็เลยเลือกใช้วิธีการสวดมนต์”

(น้องฟาง เพศหญิง อายุ 22 ปี, กำลังเรียนหนังสือ)

การปลูกฝังและถ่ายทอดการเรียนรู้ทางสังคมและวัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยม เรื่องที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางศาสนา ในภาคปฏิบัติ ของคนในครอบครัว ส่งผลต่อการขัดเกลาพฤติกรรมของวัยรุ่นในเวลาต่อมาดังตัวอย่างวัยรุ่นที่สะท้อนมุมมองที่มีต่อครอบครัว

“ย่าไม่ได้แนะนำ แต่ย่าทำให้เห็นทุกวัน ย่าเอาหลักธรรมอะไรต่างๆ เข้ามาใช้ในชีวิตของย่า ทำให้หนูได้เห็น หนูก็เลยอยากทำตาม คือหนูทุกข์แล้ว หนูเชื่อว่าย่าต้องทุกข์มากกว่าหนู เพราะว่าคือลูกของเค้าสองคน ...ช่วงที่ยังอยู่กับพ่อแม่ ช่วงนั้นได้อยู่กับย่า...เป็นครอบครัวใหญ่...ตั้งแต่เด็กเลย”

(น้องฟาง เพศหญิง อายุ 22 ปี, กำลังเรียนหนังสือ)

“ก็สวดทุกวันมาหลายปีแล้ว เพราะว่ามาอยู่ข้างนอกก็สวดตลอด อยู่บ้านก็สวด... พ่อแม่ก็สวดบ้าง ไม่สวดบ้าง...ก็สักประมาณ ม.ปลาย ก็เริ่มสวดมาเรื่อยๆ ...ก็คือเห็นเค้าไปจำศีล แล้วตอน ม.4 หนูได้เข้าค่ายพุทธธรรมของโรงเรียน ...พระก็จะเปิดอันนั้น เปิดอันนี้ให้ดูประมาณนี้ ก็เหมือนว่าเรากินเนื้อสัตว์ สงสารเค้า ...เหมือนกับว่าเราดูเค้าแล้ว เค้าตายเพราะเรา ...พระเปิด VDO ให้เราคิดได้”

(น้องเจ เพศหญิง อายุ 22 ปี, กำลังเรียนหนังสือ)

“ผมเป็นมาตั้งแต่เด็กแล้ว ส่วนหนึ่งอาจจะอยู่กับการสวดมนต์ด้วย แล้วก็ส่วนหนึ่งจะเน้นพ่อแม่เป็นหลัก ก็คือพ่อแม่ผมสอนมาว่าไม่ต้องพูด และถ้าพูดก็ให้มีเหตุผล คือถ้าผมจ้อๆ ไปแล้วไม่มีเหตุผล คนอื่นก็จะฟังผมไม่รู้เรื่อง พูดให้รู้แก่น พูดให้เข้าเรื่อง”

(น้องแก้ว เพศชาย อายุ 16 ปี, กำลังเรียนหนังสือ)

“คือคุณแม่จะชอบอ่านหนังสือธรรมะ ก็เต็มหัวเตียงไปหมดเลย แล้วผมเป็นคนนอนดึก ก็ชอบไปอ่านของคุณแม่ก็รู้สึกดี.....นอนที่เดียวกัน แต่ว่าผมจะหยิบมาอ่านข้างล่าง คืออ่านบนเตียงเปิดไฟอ่านคนเดียว”

(น้องแก้ว เพศชาย อายุ 16 ปี, กำลังเรียนหนังสือ)

“สวดก่อนนอนทุกวัน ทำมาตั้งแต่เด็ก คล้ายๆ กับว่าพ่อแม่สอนมาแบบนี้...เราจะต้องเชื่อว่าที่เราสวดไปเราต้องได้ เชื่อก่อน เชื่อว่ามันดีที่เราทำต้องเชื่อว่ามันเป็นสิ่งที่ดี เพราะว่าถ้าเราไม่เชื่อ สวดไปแล้วได้อะไร เราสวดไปก็ไม่มีประโยชน์ เราก็ต้องเชื่อก่อน ว่าสิ่งที่เราทำมันสิ่งที่ดีแล้ว มันถึงจะมีประโยชน์ต่อตัวเอง”

(น้องบี เพศชาย อายุ 17 ปี, กำลังเรียนหนังสือ)

“ตั้งแต่เด็กจำความได้ก็เริ่มสวด แล้วเริ่มสวดที่ห้องพระน่าจะขึ้นม.1 ม.2 เพราะว่าพ่อไปทำงาน แล้วฝากไว้กับผมให้ช่วยจัดการให้ด้วย เพราะที่บ้านถือว่าในห้องพระต้องเข้าไปสวดทุกวัน ตอนนั้นเหลือผมกับแม่สองคน เพราะพ่อทำงานปฎิรูปที่ดิน ต้องออกพื้นที่ไปทำตะเกียบ บางครั้งไปค้างคืน ไม่ผมก็พี่สาวที่อยู่ แต่ส่วนมากเป็นผมที่ต้องเข้าไป เพราะเป็นลูกชายคนเดียว”

(น้องบี เพศชาย อายุ 17 ปี, กำลังเรียนหนังสือ)

สวดค่ะ ก่อนนอน แต่ก่อนนอนกับยาย ยายจะพาสวดก่อนนอน...ยายก็สวดยาว เค้าก็ให้อยู่กับเค้า นั่งสวดด้วยกัน...ยายสวดยาว และก็นั่งพนมมืออยู่ข้างๆ อันไหนได้ เราก็คูตตาม...ยายสอนบอกว่าให้แผ่เมตตาด้วย เวลาสวดมนต์”

(น้องดี เพศหญิง อายุ 22 ปี, กำลังเรียนหนังสือ)

“ชิมชั้มาจากแม่ แม่เ้า เพราะว่ที่บ้านชอบการทำบุญ ...ม่ว่าชิมชั้มาจากแม่ มากกว่า เพราะว่เห้นแม่สวดมาหลายปีแล้ว ตอนแรกยังเป็นวัยรุนก็ยังไม่อย่”

(น้องเอ เพศชาย อายุ 23 ปี, ทำงานแล้ว)

“ที่บ้านก็จะเคร่งเรื่องการสวดมนต์ ทำวัตร...เค้าจะให้สวดมนต์ตลอด พอถึงวันพระ เค้าจะให้สวดมนต์”

(น้องบอย เพศชาย อายุ 20 ปี, ทำงานแล้ว)

“ตั้งแต่เล็กจนโต ทุกวันพระพ่อแม่ก็จะพาไปทำบุญที่วัด หรือไม่ก็ช่วงปิดเทอม หรือว่าช่วงที่ได้กลับบ้านไป ตรงกับวันพระก็จะไปทำบุญ หรือถ้าไม่ใช่วันพระ เป็นวันธรรมดา ก็จะใส่บาตรที่หน้าบ้าน พ่อแม่เป็นผู้แนะนำให้เลย ให้เข้าวัดทำบุญ”

(น้องแอล เพศหญิง อายุ 22 ปี, กำลังเรียนหนังสือ)

กลุ่มวัยแรงงาน

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มวัยแรงงาน พบว่า วัยแรงงานส่วนใหญ่สมรส มีครอบครัวของตนเอง พ่อแม่ และลูก บางรายเป็นโสดยังอาศัยอยู่กับพ่อแม่ พี่น้อง หรือปู่ย่าตายาย วัยแรงงานเป็นวัยที่เปลี่ยนผ่านจากช่วงชีวิตวัยรุ่น เข้าสู่ช่วงชีวิตของการประกอบอาชีพเพื่อสร้างหลักฐานที่มั่นคงในอนาคต และยังเป็นวัยที่ต้องมีความรับผิดชอบครอบครัวและหน้าที่การงานเพิ่มขึ้น รวมทั้งต้องเผชิญกับปัญหาที่หลากหลายทางสังคมมากขึ้น เมื่อมีเหตุการณ์ในชีวิตที่ทำให้ต้องแสวงหาที่พึ่งทางด้านจิตใจเพื่อหาทางออกให้แก่ชีวิตจึงหันเข้าหาการปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา เช่น ทำบุญ ใส่บาตร และสวดมนต์ เป็นต้น ดังนั้น การที่วัยแรงงานเข้ามาเกี่ยวข้องกับสวดมนต์อาจแบ่งเป็น 3 มิติ ได้แก่

1) การได้รับการปลูกฝังจากครอบครัว จากการที่ได้อาศัยอยู่ในครอบครัวที่มีพ่อ แม่ หรือปู่ย่าตายาย โดยอาจได้เรียนรู้ ถวายทอด และชักจูงจากคนในครอบครัว เช่น เห็นพ่อแม่สวดมนต์ เห็นแม่ไปทำบุญ เห็นยายไปถือศีลที่วัด อาชวนไปทำบุญที่วัด ถืออาหารไปส่งยายที่วัด ได้ฟังบทสวดมนต์หรือพระเทศน์ที่บ้าน การเริ่มหัดสวดมนต์ที่บ้านซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตในวัยเด็ก ทำให้ได้ซึมซับ สิ่งทีครอบครัวได้ปฏิบัติมาตั้งแต่วัยเด็กแม้ในขณะนั้นอาจยังไม่ได้นสนใจมากนัก อย่างไรก็ตาม จากพื้นฐานครอบครัว และประสบการณ์ที่มีอยู่แล้วในวัยเด็ก อาจทำให้คนกลุ่มนี้สนใจการสวดมนต์ได้โดยไม่จำเป็นต้องมีปัญหาในชีวิต

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในกลุ่มผู้ที่ทำเป็นกิจวัตรประจำวันอยู่แล้วจึงเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต ดังนั้นจุดเริ่มต้นของการสวดมนต์อาจขึ้นอยู่กับโอกาสและจังหวะชีวิตของแต่ละคน ดังที่วิทยากรงานได้สะท้อนความคิดเห็นดังต่อไปนี้

“สวดมา 5 ปีแล้ว ...ประมาณสักก่อน 30 ได้ไหม คือตอนนี้ก็อายุ 35 แล้ว ...แม่ก็ทำประจำก่อนนอนก็ทำ แม่เคื่อก็บอกว่าทำแล้วดี แม่กับพ่อเคื่อก็อยู่คนละที่ เคื่อก็แนะนำให้หนูทำ แล้วเคื่อก็บอกทำแล้วดีนะ คือบอกว่าทำไปเถอะแล้วจะดีขึ้น ขออะไรก็ได้”
(พี่สอง เพศหญิง อายุ 35 ปี, รับจ้างทั่วไป)

“ตอนเด็กๆ อยู่กับยาย ยายเคื่อก็ถือศีลทุกวันพระ เราก็จะตามเคื่อก็ไปเล่นที่วัดบ้าง และที่โรงเรียนก็จะให้สวดมนต์ทุกวันศุกร์ คือจำไม่ได้ แต่ก็ดูหนังสือเอา”
(พี่โอ้ เพศหญิง อายุ 30 ปี, ข้าราชการ)

“แม่ไปทำบุญ และแม่ก็ถือศีลด้วย ตอนนั้นแม่ถือศีล เคื่อก็เป็นหัวหน้าคนถือศีล ...แม่ไปถือศีลตอนนั้นก็ช่วงก่อนบวชประมาณ 17-18 ผมบวชแม่เคื่อก็ถือศีลตลอด พอมาช่วงหลังไปไม่ไหว ก็เลิก คือตอนนั้นก็ตามแม่ไปสวดมนต์ไหว้พระ...ไม่ได้สวดมากมาย”
(พี่อ๊อด เพศชาย อายุ 56 ปี, ประมง)

“แม่จะสอนในเรื่องของศีลธรรมมากกว่า แม่มาบังคับให้มาถือศีล 5 ศีล 8 ใหม่ หรือว่าให้บังคับมาสวดมนต์ใหม่ แม่ไม่เคยบังคับเลย ตั้งแต่เด็กมาแล้ว แต่แม่ก็จะสอนในเรื่องของศีลธรรมมากกว่า ว่าทำอย่างนี้มันถูก ทำอย่างนี้มันไม่ถูก แล้วก็วันพระตอนเช้าๆ ก็มีการชวนกันไปใส่บาตรทำบุญ ซึ่งถามว่าเป็นการปลูกฝังใหม่ ก็มีส่วนหนึ่ง แต่ถามว่าเป็นกิจวัตรทั่วไปของหลายๆ บ้านที่เขาก็ก็น่าจะมีการใส่บาตรทำบุญ วันพระก็มีไปวัด ผมอาจจะเป็นคนที่อยู่บ้านนอกด้วยก็ได้ ขนบผมอยู่แปดริ้ว อำเภอบางคล้า มันก็ทำให้เราได้มีโอกาสไปสัมผัสกับวิถีชีวิตที่อยากเข้าวัดทำบุญอีกส่วนหนึ่ง”
(พี่บอล เพศชาย อายุ 27 ปี, พนักงานของรัฐ)

“เริ่มต้นจากตรงนั้นก็คือ ตอนที่หนูเป็นเด็กประมาณสัก 7-8 ขวบ อยู่ประถมแล้ว อาไปวัดแล้วก็ชวนไปเที่ยวกับอาใหม่ ตอนนั้นด้วยความที่ไม่รู้อะไร เราก็ไป ไปตอนแรกก็ทำว่าล้งเล อาก็คชวนไปที่นี้ติดใจตอนที่พระขึ้นเทศน์ เวลาที่เทศน์ท่านจะมีนิทานเล่าให้ฟัง เรื่องความซื่อสัตย์ เช่น คนตัดฟืน แล้วก็เรื่องความโลภมากเป็นอย่างไร เช่น คนตกปลา ... มีความรู้สึกว่เมื่อไปวัดทุกครั้งจะได้ฟังแบบนี้ ก็เลยติดใจ ชอบฟัง เวลานี้ก็เป็นเวลาที่พระขึ้นเทศน์ก็จะฟัง”
(พี่แอ้ว เพศหญิง อายุ 49 ปี, ข้าราชการ)

“พ่อพี่เป็นครูเก่า ก็สวดตั้งนานแล้ว เราก็มียืนฐานตรงนี้...สวดทุกคืน แล้วก็ประชุม ประจำเดือนหัวหน้าส่วนราชการจังหวัดก็จะเป็นคนนำสวดมนต์ให้ผู้ที่มาทุกครั้ง และประชุม ของสำนักงานก็เดือนละสองครั้ง ก่อนที่จะประชุมก็สวดมนต์ทุกครั้ง ทั้งกลางเดือน และปลายเดือน”

(พี่เอ๋ม เพศชาย อายุ 45 ปี, ข้าราชการ)

“ยายสนใจทางนี้ ตอนเด็กๆ ผมก็ไปวัดช่วยถือข้าวให้ยายไปวัด...ช่วงเช้ายายเค้าก็จะ อยู่วัดทำอุโบสถ ตอนนี้นักกลางวันผมก็จะเอาข้าวไปให้ยาย”

(พี่อู๊ด เพศชาย อายุ 53 ปี, พนักงาน/ลูกจ้างบริษัทเอกชน)

2) เหตุการณ์สำคัญที่เป็นวิกฤติในชีวิต วัยแรงงานบางคนเริ่มให้ความสำคัญกับการสวดมนต์เนื่องจาก มีจุดเปลี่ยนหรือพบเจอเหตุการณ์วิกฤติในชีวิต เช่น การสูญเสียคนรัก ความทุกข์จากการทำงาน ความทุกข์ จากชีวิตครอบครัว เป็นต้น ทำให้คนเหล่านี้หันมาใช้วิธีการสวดมนต์เป็นที่พึ่งทางใจ

“ตอนที่สวดมนต์น่าจะเป็นช่วงเสียน้องชาย ประมาณ 10 ปี แล้วหลวงพ่อก็สอน คือเราพุ่มพ่ายในสิ่งที่เรารัก หลวงพ่อก็บอกว่าตอนที่เค้ายังมีชีวิตอยู่เราดูแล เค้าอย่างดี หรือว่าอยู่แบบธรรมดาเค้า หนูก็บอกว่าดูแลน้องอย่างดี น้องคนเล็ก เมื่อเราทำในสิ่งที่ดี ให้เค้าแล้ว เราจะต้องไปพุ่มพ่ายทำไมในสิ่งที่เราทำดีให้เค้าไปแล้ว เราน่าจะทำสิ่งที่ดียุ่ ให้เกิดกับเค้าสิ โดยการนั่งปฏิบัติธรรม ทำบุญใส่บาตร นึกถึงเค้าทุกครั้งที่เราใส่บาตร แล้วการสวดมนต์ก็เป็นการทำดี โดยที่ไม่ต้องลงทุนสูง นั่งอยู่ในห้องก็ได้ไม่จำเป็นต้องมาที่วัด สวดมนต์ที่บ้านก็ได้ ไม่จำเป็นต้องเป็นวันพระใหญ่...เริ่มต้นจากตรงนั้น บางทีเราคิดไม่ถึง ด้วยตัวเราเอง เราเข้าไม่ถึง ต้องเป็นคนที่เราเคารพสอนเรา”

(พี่แอ้ว เพศหญิง อายุ 49 ปี, ข้าราชการ)

3) ความสนใจในการเรียนรู้หลักธรรมด้วยตนเอง เนื่องจากได้รับการปลูกฝังมาจากครอบครัวตั้งแต่ วัยเด็ก เช่น บางคนเริ่มจากความสนใจและตั้งใจศึกษาหลักธรรม เห็นความสำคัญของการสวดมนต์ และสามารถนำมาปรับใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ยังมีบางคนสวดมนต์เพราะเชื่อว่าจะช่วยให้การทำงานมีความก้าวหน้า ประสบผลสำเร็จและเป็นไปตามที่คาดหวังไว้

“โดยส่วนตัวผมศึกษาพระพุทธศาสนามาก่อน ศึกษาคำสอนของพระพุทธเจ้า แต่คือในเรื่องของหลักธรรม เราไม่ได้รู้ทั้งหมดหรอก เรารู้แต่ส่วนที่จำเป็นที่เป็นแก่นจริงๆ ...แรงจูงใจของผมเอง เคยเห็นหลายๆ คนส่วนใหญ่ทุกคนจะต้องมีความทุกข์ก่อน ถึงจะ เข้าหาสิ่งที่ทำให้ความทุกข์นั้นหายไป ซึ่งในความเชื่อของชาวพุทธเราคงจะเป็นพุทธศาสนา เป็นธรรมะ ทำให้ความทุกข์นั้นหายไป แต่ของผมเอง ผมมีความรู้สึกที่ว่าไม่ได้มีทุกข์อะไร มากมาย แต่ว่ามีความรู้สึกที่ว่าเมื่อเราได้อยู่กับคำสอน ได้ศึกษาคำสอนแล้วรู้สึกว่ามันพูด เรื่องจริง แต่ความทุกข์ก็มีเข้ามาบ้างในชีวิต ซึ่งเราก็คืออยู่กับตรงนี้อยู่แล้ว มันทำให้เราทุกข์ ไม่มาก ...การสวดมนต์จะเป็นสิ่งที่ตามมาหลังจากนั้น เพราะว่าเหมือนกับเป็นกิจกรรม หรือว่าเป็นจารีตประเพณีที่เรามีความศรัทธา มีความเคารพแล้วเราก็ต้องมีการเคารพบูชา ประมานนี้มากกว่า”

(พีบอล เพศชาย อายุ 27 ปี, พนักงานของรัฐ)

“ตั้งใจสวด คือ สวดก็คิดว่าทำแล้วก็ดี ไม่ได้คิดอะไรมากไปกว่าชีวิต สวดก่อนนอน ทุกคืน น่าจะเป็นผลดี แต่ก็ไม่ได้คิดอะไรไปมากกว่านี้...ไปทำบุญที่วัดเห็นพระเฒ่าพูดว่าสวด มนต์ก่อนนอน เค้าก็พูดปาราฎกาไปตามปกติ ตอนแรกทำใหม่ๆ ไม่ได้คิดอะไร สวดบ้าง เว้นบ้าง ถ้าหากว่าสวดได้ก็สวดไป มันก็ดี เป็นอะไรที่เราคิดของเราเอง”

(พ็อน เพศหญิง อายุ 52 ปี, ธุรกิจส่วนตัว)

กลุ่มวัยสูงอายุ

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้สูงอายุ พบว่าผู้สูงอายุผ่านประสบการณ์ในการใช้ชีวิตและได้ซึมซับ เรื่องราวเกี่ยวกับศาสนาพุทธตั้งแต่วัยเด็ก ทำงาน จนถึงวัยสูงอายุ และได้นำมาปรับใช้ในทุกๆ ขั้นตอนของ การดำรงชีวิต ครอบครัวของกลุ่มผู้สูงอายุส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในพื้นที่ห่างไกล ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีฐานะยากจน ลูกต้องช่วยพ่อแม่ทำงานตั้งแต่ยังเด็กๆ มักอาศัยอยู่เป็นครอบครัวใหญ่ มีพี่น้องหลายคน ทำให้ขาดโอกาสในการศึกษา ผู้ชายอาจมีโอกาสดำเนินการศึกษามากกว่าผู้หญิง เนื่องจากผู้ชายสามารถ บวชเรียนหรือเรียนหนังสือที่วัดได้

“ไม่ได้เรียนเลย เพราะว่าสมัยก่อนพ่อแม่ยากจน ได้เรียนแต่ผู้ชาย ผู้ชายได้เรียน ก็คือมาอยู่วัด ถึงได้เรียน อยู่บ้านก็ไกล”

(ป้าสาม เพศหญิง อายุ 60 ปี, รับจ้างทั่วไป)

ขณะเป็นเด็กกลุ่มผู้สูงอายุเหล่านี้ ได้รับการถ่ายทอด และปลูกฝังเรื่องราวทางศาสนาจากพ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย และญาติพี่น้องที่อาศัยอยู่ด้วย เช่น ร่วมสวดมนต์ด้วย การมีส่วนร่วมในการดื่กบาตร รวมทั้ง การชักชวน หรือการตามไปเล่นที่วัดเมื่อคนในบ้านไปประกอบกิจกรรมทางศาสนา ทำให้เกิดการซึมซับ และสามารถนำมาปฏิบัติได้ในทุกขั้นตอนของชีวิตเมื่อถึงโอกาสอันควร จุดเริ่มต้นการสวดมนต์ของผู้สูงอายุ แต่ละคนอาจมีความแตกต่างกัน บางคนอาจเริ่มตั้งแต่ทำตามผู้ใหญ่ บางคนอาจเริ่มเมื่อเกิดความทุกข์ใจ จากปัญหาชีวิต และบางคนอาจสวดมนต์มาอย่างต่อเนื่องจนถึงวัยสูงอายุซึ่งเป็นเวลาที่พร้อมมากที่สุดในชีวิต สำหรับผู้สูงอายุที่เริ่มสวดมนต์และทำบุญมาตั้งแต่เด็ก อาจเป็นเพราะได้ซึมซับและเห็นต้นแบบการปฏิบัติกิจกรรม ทางศาสนา เช่น ทำดื่กบาตร การไหว้พระสวดมนต์ จากคนในครอบครัว ตอนอยู่ในวัยเด็ก ผู้สูงอายุเหล่านี้ ส่วนใหญ่จะเป็นคนใส่บาตรแทนผู้ปกครอง เมื่อผู้ปกครองออกไปประกอบอาชีพนอกบ้าน

“เป็นตั้งแต่เด็ก ชอบใส่บาตร...แม่เค้าชอบใส่บาตร แต่เค้าจะเฉยๆ แม่ไม่ค่อยพูด เค้าจะเฉยๆ ...ชอบตั้งแต่ไหนแต่ไรมา เมื่อก่อนที่เป็นเด็กเห็นพระเดินก็ลงนั่งกราบ ...เห็นพระจะชอบมาก...นับถือพระมาก และพระสมัยก่อนก็น่านับถือ”

(ป้าสาม เพศหญิง อายุ 60 ปี, รับจ้างทั่วไป)

“ตอนเล็กก็สวด แต่ก็ไม่มาก ตอนเล็กชอบใส่บาตรทุกวัน...ตั้งแต่เด็กๆ 10 กว่าขวบ... คือแม่ทำกับข้าวให้ แต่แม่เค้าไม่ค่อยว่าง แต่ก่อน แม่ทำงานเค้าก็ต้องออกไปทำงาน ก็ให้เราเฝ้าพระ พระมาบิณฑบาตก็ให้เราใส่”

(ป้าน้อย เพศหญิง อายุ 69 ปี, คำขาย)

“สวดมาตั้งนานแล้ว...ตั้งแต่ตอนนั้นอายุยังน้อยๆ ...ก็ 40 กว่าแล้ว...ชอบไปสวด เมื่อก่อนก็ไปสวดที่พุทธสมาคม...ในใจนึกอยากสวด แล้วตอนนั้นก็อยู่แฟลตนี้ อยู่ใกล้ๆ พุทธสมาคมอยู่ตรงนี้ก็เลยใกล้ ก็ไป”

(ป้าน้อย เพศหญิง อายุ 69 ปี, คำขาย)

“คือยายเป็นคนผูกพัน ไม่รู้อะไร พ่อก็เป็นพระอาจารย์ บวชนาน คือเป็นนักบวช แต่ก่อนพ่อเป็นครูสอนเนร พ่อแม่ไปวัด เราก็กไปด้วย ไปตามวันพระ หรือไม่ก็เข้าพรรษา... เราเป็นเด็กวิ่งตามแม่ ไปฟังพระท่านเทศน์เรื่องนั้น เรื่องนี้”

(ป้าใจ เพศหญิง อายุ 70 ปี, ธุรกิจส่วนตัว)

“เราอยู่กับป้าเรตั้งแต่เป็นเด็ก เราเป็นเด็กกำพร้า แล้วป้าเราก็ก้อมาเลี้ยง ป้าก็ชอบทำบุญ ชอบมากๆ เราก็ก้อรู้สึกร่วมมาตั้งแต่เด็ก ท่านก็จะพามาตั้งแต่เรา เป็นเด็กปฐม มาวันพระจะมาแทบทุกวันพระมานั่งฟังพระเทศน์ด้วย พอเริ่มโตไปเรียนหนังสือ ท่านก็ให้มาเรียนทุกวันอาทิตย์”

(ป้าเล็ก เพศหญิง อายุ 64 ปี, ข้าราชการบำนาญ)

ผู้สูงอายุบางคนเริ่มสวดมนต์ในช่วงวัยทำงาน เพราะเกิดความทุกข์ใจจากปัญหาชีวิต

“อายุสัก 30 กว่าก็สวด เวลาเครียดมา เราก็สบายใจไม่ได้คิดอะไร... ก็สวดไม่เป็น ไม่รู้หนังสือ ก็ไม่รู้ว่าสวดอย่างไร แต่ก็ชอบทำบุญอยู่เรื่อยๆ”

(ป้าสาม เพศหญิง อายุ 60 ปี, รับจ้างทั่วไป)

บางคนเริ่มสวดในช่วงที่ตนเองเข้าสู่วัยสูงอายุ เนื่องจากหมดภาระ หมดความกังวลเกี่ยวกับลูก เพราะลูกมีครอบครัวของตัวเองแล้ว จึงปล่อยวาง และสวดมนต์เพื่อความสบายใจ

“รู้สึกสวดมนต์จริงจังตั้งแต่เราออกจากข้าราชการครูมา...ก่อนหน้านี้ สวดเหมือนกัน แต่ว่าตอนนั้นเป็นบางครั้ง เป็นบางวัน คือตอนนั้นยังไม่แก่มาก พอตอนนี้อายุมากขึ้น เราก็มาเอาทางพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ช่วย”

(ป้าแดง เพศหญิง อายุ 70 ปี, ข้าราชการบำนาญ)

“คือเราก็ปลงไปเอง แล้วก็จากประสบการณ์ของตัวเองด้วย คือเมื่อก่อนลำบากมาก แต่เราก็ไม่ได้มองคนอื่นว่าทำไมเค้าถึงรวย ทำอย่างไรเค้าถึงรวย มันก็บุญวาสนาของเรา ถ้าไม่มีวาสนาก็ลำบากอยู่อย่างนั้น ทำจนตายก็ไม่รวย...คิดเอาเอง ชอบคิดอะไรไปเรื่อยๆ แต่ไม่ได้คิดในทางที่ดี เหมือนอย่างบ้านโน้นมีรถ 3-4 คันก็ช่างเขาเถอะ เรามีอะไรก็ไปอย่างนั้น เรานึกไปไหนก็นั่งมอเตอร์ไซด์ไป ถ้ารับหนอยก็มอเตอร์ไซด์ สบายใจก็นั่งสองแถว สบาย”

(ป้าสาม เพศหญิง อายุ 60 ปี, รับจ้างทั่วไป)

“แต่ก่อนก็ไม่ค่อยสนใจ เพราะว่ายังหนุ่มอยู่ แก่มาก็จะทำตามนี้ตลอดไป ทำความดีไว้เพื่อลูกเพื่อหลาน เพื่อตัวเอง ถ้าเราตายเค้าก็จะว่าไม่สวดมนต์ จะได้ไปขึ้นสวรรค์ ขึ้นฟ้าดาวดั่งส์ คนไหนสวดมนต์ก็จะดีมีแรง ไม่เจ็บ ไม่ป่วย ไม่จน เค้าก็ว่ากันไป เราก็อ้าว...ลองทำดู เพื่อจะได้อยู่ดีมีแรง ก็ลองทำดู”

(ลุงยิ้ม เพศชาย อายุ 68 ปี, ธุรกิจส่วนตัว)

4.2 รูปแบบการสวดมนต์

กลุ่มวัยรุ่น

วัยรุ่นทุกคนเชื่อว่าการสวดมนต์เป็นสิ่งที่ดี และสวดมนต์เป็นประจำทุกวัน ส่วนใหญ่จะสวดมนต์ก่อนนอน โดยสวดเป็นภาษาบาลีอย่างเดียวไม่มีบทแปล และเห็นว่าการสวดมนต์จำเป็นต้องรู้และเข้าใจความหมายของแต่ละบทที่สวด วัยรุ่นส่วนใหญ่สวดมนต์ค่อนข้างเร็ว เนื่องจากความเคยชินจากการสวดเป็นประจำ ระยะเวลาของการสวดมนต์แต่ละคนไม่เท่ากัน ซึ่งขึ้นอยู่กับบทที่สวดว่าเป็นบทสวดแบบสั้นหรือยาว และความเหนื่อยล้าจากการทำงานในแต่ละวัน

“หนูจะสวดทุกคืนก่อนนอน จะสวดเกี่ยวกับบูชาพระรัตนตรัย แล้วก็พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ จะเป็นบทสวดเกี่ยวกับ พุทธัง อัมมัง สังฆัง แล้วก็จะเป็นบทแผ่เมตตาให้กับตัวเอง แล้วก็แผ่เมตตาให้กับคนอื่นด้วย ...ถ้าเป็นกลางคืน ก่อนนอนก็จะสวดสักประมาณ 5-10 นาที ก็ไม่นานมาก...สวดมนต์ออกเสียงทุกครั้ง จะไม่พยายามพูดในใจเลย ถ้าเกิดพูดในใจปั๊บมันทำให้หนูไม่มีสติ ถ้าหนูพูดในใจ มีสิทธิคิดเรื่องอื่น แต่ถ้าหนูพูดออกมาเลย คือสติจะอยู่กับเสียง สติจะอยู่กับปาก...หนูคิดว่าน่าจะจำเป็น เพราะว่า การที่เราทำความเข้าใจเหมือนว่าทำให้เราเข้าใจด้วยว่า เราสวดทำไม สวดเพื่ออะไร แล้วก็สวดตรงนี้ได้อะไร ...หนูอาจจะไม่เข้าใจทุกบทสวดถึงขนาดนั้น เพราะว่าหนูอาจจะยังไม่เข้าใจรู้สึกซึ้ง แล้วก็ปฏิบัติจริงจัง ...แต่ก็คิดว่าน่าจะรู้ความหมายไว้”

(น้องฟาง เพศหญิง อายุ 22 ปี, กำลังเรียนหนังสือ)

“สวดบาลีอย่างเดียว...ไม่ได้แปล...แต่รู้ความหมายของบทสวดมนต์...ในความคิดหนู น่าจะต้องรู้ เพราะว่าการสวดมนต์แต่ละครั้ง คำแปลก็ไม่เหมือนกัน แต่ว่าอาจจะคล้ายกัน เราก็น่าจะรู้ ...ถ้าเรารู้แล้ว ก็จะปฏิบัติตัวในทางที่ดี ...เวลาสวดบางอันก็เปิด แต่ว่าถ้าจำได้ก็ไม่เปิด แต่ว่าก็จะมีสมุดไว้ที่หัวนอนเล่มหนึ่ง ถ้าเกิดเป็นบทที่เราเริ่มเอาขึ้นมาสวดใหม่ เราก็จะเปิดดูก่อน เพราะว่าจำไม่ได้”

(น้องเจ เพศหญิง อายุ 22 ปี, กำลังเรียนหนังสือ)

“ถ้าหากว่าวันไหนเราไม่สวดก็เหมือนจะนอนไม่หลับ แต่ถ้าเกิดว่าวันไหนที่เราสวดมนต์จะนอนหลับ เหมือนห้องหนูคือมีสิ่งลึกลับ คือหอหนูไม่มีศาล...ก็จะสวดให้เค้าทุกคืน...มันก็หาย...แบบเวลาไปทำบุญที่ไหนก็จะอุทิศให้เค้า”

(น้องเจ เพศหญิง อายุ 22 ปี, กำลังเรียนหนังสือ)

“การสวดมนต์มันเหมือนว่าถ้าหากว่าเราไม่ศรัทธา เราก็สวดไปก็ไม่สบายใจ...เราต้องมีตลอดการสวดมนต์ คือเราจะต้องเชื่อว่าที่เราสวดไปเราต้องได้...เชื่อว่ามันดีที่เราทำต้องเชื่อว่ามันเป็นสิ่งที่ดี เพราะว่าถ้าเราไม่เชื่อ สวดไปแล้วได้อะไร เราสวดไปก็ไม่มีความหมาย เราก็ต้องเชื่อก่อนว่าสิ่งที่เราทำมันสิ่งที่ดีแล้ว มันถึงจะมีประโยชน์ต่อตัวเอง...สำหรับผมว่าจำเป็นความหมายของบทสวด เพราะว่าเหมือนเราสวดไป เราก็ไม่รู้วาคำนั้นมันแปลว่าอะไร ก็เหมือนว่าสวดไปแต่เราก็ไม่รู้ ก็ไม่ได้ประโยชน์”

(น้องแก้ว เพศชาย อายุ 16 ปี, กำลังเรียนหนังสือ)

“ก็สวดทุกวัน แต่ว่าทุกวันนี้จะสวดประมาณว่าถ้าหากว่านอนดึกก็จะสวดเป็นบทสั้นๆ อาระหัน สัมมา เป็นธรรมดา แต่ถ้าวันไหนนอนเร็วก็จะ อิติปิโส ด้วย...คือว่าพอเราทำไปเรื่อยๆ ก็เหมือนเป็นกิจวัตร ก็คือเราต้องทำ...ถ้าไม่ทำก็เหมือนว่าเราขาดอะไรไปสักอย่าง”

(น้องแก้ว เพศชาย อายุ 16 ปี, กำลังเรียนหนังสือ)

“สวดมนต์เป็นภาษาบาลีล้วน...ก็พร้อมคำแปล...คือเป็นบางโอกาส แต่ถ้าบางโอกาสก็เป็นบาลีล้วน ซึ่งบางทีผมก็สวดตามเค้าไม่ได้ ผมก็มีมัมไป บางทีเราก็ใช้การนิ่งแทนตามเค้าไป...การสวดมนต์...ก็แล้วแต่คนเคร่ง ถ้าหากว่าต้องการที่จะเอาไปสอนคนอื่นต่อ ก็ควรที่จะรู้คำแปล...ผมขอแค่ยืมทางนี้เพื่อให้ผมได้สติกลับมาแค่นั้น...เหมือนกับว่าให้มันนิ่ง”

(น้องบอย เพศชาย อายุ 20 ปี, ทำงานแล้ว)

“สวดคำพระอย่างเดียว เข้าใจความหมาย เพราะผมเคยบวชมา มาอยู่บ้านก็สวดเป็นธรรมดา ปกติ...ตอนนี้สวดวันเว้นวัน เข้ากะกลับม้าง่วง ถ้าเข้ากะกลางวัน กลับมาเราจะสวดทุกวันก่อนนอน กลับมากลางคืนก็เป็นปกติ แล้วแต่ถ้ามีเวลามากก็สวดเยอะหน่อย ปกติก็สวดพาหุงมหากา นังสมาธิ แล้วก็นอน นังสมาธิประมาณ 15-20 นาที...ส่วนมากจะไม่ค่อยได้แปล...รู้ความหมายไว้ก็ดีกว่า แต่ควรอ่านให้รู้ไว้ก่อนทีเดียวแล้วมาสวดธรรมดา...สวดต้องออกเสียงมากกว่า จะช่วยให้เราจำได้ จำได้ไม่ต้องอ่านหนังสือ ถ้าเราจำได้ขึ้นใจ มันก็จะดีกว่า”

(น้องเอ เพศชาย อายุ 23 ปี, ทำงานแล้ว)

“สวดก่อนนอนทุกวัน ทำมาตั้งแต่เด็ก คล้ายๆ กับว่าพ่อแม่สอนมาแบบนี้...แล้วแต่ละวัน ถ้าผมสวดตรงหัวนอนก็จะเป็นปกติ นะโมตัสสะ แต่ถ้าผมต้องเข้าไปสวดข้างในที่เป็นห้องพระจะเป็นเล่ม เพราะพ่อจะให้เป็นประจำ...ตั้งแต่เด็กจำความได้ก็เริ่มสวดแล้วเริ่มสวดที่ห้องพระน่าจะขึ้น ม.1 ม.2 เพราะว่าพ่อไปทำงาน แล้วฝากไว้กับผมให้ช่วยจัดการให้ด้วย เพราะที่บ้านถือว่าในห้องพระต้องเข้าไปเมื่อก่อนผมสวดสวดทุกวัน...ประมาณครึ่งชั่วโมง”

(น้องบี เพศชาย อายุ 17 ปี, กำลังเรียนหนังสือ)

“สวดคะ ก่อนนอน ปกติแต่ก่อนนอนกับยาย ยายจะพาสวดก่อนนอน...นั่งสวดด้วยกัน...เดี๋ยวนี้ไม่ได้นอนกับยายแล้ว...สวดเกือบทุกวัน ถ้าวันไหนไม่เหนื่อยก็สวด...ก็ อะระหัง สัมมา...นะโมตัสสะ แล้วก็แผ่เมตตาด้วย...ถ้าบทสวดก็จำได้...ไม่ได้พูดแปล...ไม่อย่างรู้ความหมาย แต่พออ่านแปล บางทีก็ไม่ค่อยเข้าใจภาษาของเค้า หนูไม่ค่อยเข้าใจบางอัน...หนูว่าถ้าไม่แปลก็สั้น แต่ถ้าแปลก็เข้าใจขึ้น...ถ้าแปลก็ต้องดูหนังสือ ถ้าไม่แปลก็ไม่ต้องดู...ก็ไม่ค่อยชอบดู ไม่ค่อยได้แปลเท่าไร”

(น้องดี เพศหญิง อายุ 17 ปี, กำลังเรียนหนังสือ)

กลุ่มวัยแรงงาน

วัยแรงงานเชื่อว่าการสวดมนต์เป็นสิ่งที่ดี และทุกคนสวดมนต์ก่อนนอนเกือบทุกวัน บางคนสวดเป็นภาษาบาลีอย่างเดียว บางคนสวดแบบมีบทแปลร่วมด้วย บางคนสวดบทสั้น บางคนสวดบทยาวเป็นประจำจนเกิดความเคยชิน ซึ่งขึ้นอยู่กับความเหนื่อยล้าในการทำงานแต่ละวันโดยส่วนใหญ่จะสวดเสียงดังและเห็นว่าการสวดมนต์จำเป็นต้องรู้และเข้าใจความหมายของแต่ละบทที่สวด เพราะบทสวดแต่ละบทมีคำสอนและหลักธรรมของพระพุทธเจ้า

“อยู่ส่วนรวมแล้วคิดว่าออกเสียงจะดีกว่า รู้สึกว่าโล่งได้ยืนแล้วกังวาน ถ้าหากว่าเราอยู่บ้านท่องคนเดียวก็ดี แต่ว่าถ้าหากว่าอยู่คนเดียวจะชอบท่องในใจมากกว่า เพราะว่าเจียบ”

(พี่สอง เพศหญิง อายุ 35 ปี, รับจ้างทั่วไป)

“หนูว่าคำแปลมีส่วนสำคัญ สวดไปรู้แต่ว่า อะระหัง สัมมา สัมพุทโธ ภควา แต่ไม่รู้เลยว่ามันคืออะไร แล้วสวดไปเหมือนกับนกแก้ว นกขุนทอง โดยที่ไม่รู้เลยว่าสวดไปได้อะไร... ถ้าเราได้รับความหมาย และทำให้เราสามารถ focus ได้ว่าเราอยากได้อะไร เราก็ focus บทสวดนั้น สมมติว่าเรามีกับข้าวอยู่ 10 อย่างบนโต๊ะ แต่เราไม่รู้ว่าจะกินอะไร อาหารที่เราจะกินไปมันจะให้คุณค่าอะไรที่อร่อย เราก็ต้องไปเลือก จะกินอะไร ต้มอะไร เราก็ยังเลือก เพราะฉะนั้นการที่เราเลือกบทสวดมา เลือกได้แล้ว แต่เราสามารถหยั่งรู้ได้เลย โดยที่มีอยู่แล้ว ไม่ต้องไปนั่งค้นหาใน google เลยว่าคำสวดนี้แปลว่าอะไร มันมีอยู่เบ็ดเสร็จ อาหารมีสมบูรณ์อยู่ในจานแล้วหยิบได้เลย”

(พี่แอ้ว เพศหญิง อายุ 49 ปี, ข้าราชการ)

“ถ้าปกติ สวดบ่อยๆ ก็ารู้เองโดยอัตโนมัติ เหมือนกับไปฟังงานศพ พระสวดภาษาบาลีเราก็รู้แล้วว่า กุสรา อัมมา เราก็จะรู้ ถ้าคนที่สวดบ่อยๆ ก็จะมี ถ้าคนไม่เคยสวดก็จะไม่รู้”

(พี่เอ๋ม เพศชาย อายุ 45 ปี, ข้าราชการ)

“การสวดมนต์เริ่มแรกบทสวดมนต์ก็ต้องเป็นการท่องจำคำสอนของพระพุทธเจ้ามาเป็นภาษาบาลี ก็คือจะท่องจำกันมา พระสาวกพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา ก็จะใช้วิธีการท่องจำมาเป็นลักษณะของบทสวดมนต์ตามที่ผมเข้าใจ พอมาในปัจจุบันการสวดมนต์คนทั่วไปมองไปเหมือนการท่องมนต์ มีความขลัง มีในเรื่องของไสยศาสตร์เข้ามา ซึ่งจริงๆ แล้วบทสวดมนต์ที่เป็นภาษาบาลีก็เป็นแต่เพียงว่าถ้าเราเอามาแปลเป็นภาษาไทย ก็จะเป็นบทที่สรรเสริญพระพุทธเจ้า เหมือนเป็นธรรมะที่พระองค์ทรงสั่งสอนมา แต่ว่าภาษาที่พระองค์ทรงสั่งสอนมาเป็นมาในรูปแบบของภาษาบาลี ซึ่งถ้าเราจะสวดจริงๆ เราจำเป็นต้องรู้ความหมายไหม โดยส่วนตัวผมคิดว่าถ้าเราเข้าใจความหมายอยู่แล้ว ก็จะทำให้เราเข้าใจในขณะที่เราสวด บางครั้งเราไม่ต้องแปลก็ได้ แต่เราจะระลึก เราได้อยู่ในใจอยู่แล้วว่า โอเคเราสวดอะไรอยู่ ความหมายคืออะไร เราสวดเพื่ออะไร”

(พี่บอล เพศชาย อายุ 27 ปี, พนักงานของรัฐ)

“ผมไม่ทราบว่าจะเข้าใจผิดหรือเปล่า บทสวดมนต์ที่เราสวด หรือพระท่านสวดทุกวันนี้ที่เราใช้คำว่าพระท่านสวด หรือว่าพระให้พร ในความคิดของผมผมว่าในทุกคำของภาษาบาลี 84,000 พระธรรมชั้นตรี จะเป็นคำกล่าว คำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเท่านั้น เวลาที่เราใส่บาตรและพระท่านให้พรว่า อริยา...อายุ วันโน สุขัง พลัง ไม่ใช่เป็นการให้พร แต่เป็นคำกล่าววว่า อายุ ผนวพรณ ความสุขและพละกำลังจะเกิดแก่ผู้มีความอ่อนน้อมถ่อมตน เป็นปกติ แต่ถ้าพระให้พรจะออกลักษณะที่วักกล่าวเป็นคำพูด ซึ่งเป็นภาษาไทย ตรงส่วนนี้ได้มาจากท่านหลวงพ่อบัณญา ผมมีบุญตรงที่ว่าสมัยก่อนพ่อจะเปิดหลวงพ่อบัณญาให้ฟัง ทุกวันอาทิตย์ตั้งแต่เด็กๆ จำความได้”

(พีจี เพศชาย อายุ 43 ปี, ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว)

กลุ่มวัยสูงอายุ

ผู้สูงอายุเกือบทั้งหมดสวดมนต์ทุกวัน ส่วนใหญ่จะสวดก่อนนอน บางคนสวดในช่วงเช้ามืด สวดจนเกิดความเคยชินและเพื่อความสบายใจ

“ทำทุกวันคือบางทีเราออกไปเก็บของ เชนของ แล้วยกแล้วเรานึกในใจว่าวันนี้เมื่อยตัวหรือเกิน จะนอนแต่วัน พอไปที่นอนเสร็จล้มหัวถึงหมอน ไม่ได้แล้วคือไม่ได้สวดมนต์คือเหมือนว่าเราเคยทำแล้วก็ไม่ได้ทำ”

(ป้าแดง เพศหญิง อายุ 70 ปี, ข้าราชการบำนาญ)

ผู้สูงอายุไม่มีรูปแบบการสวดมนต์ที่แน่นอน ขึ้นอยู่กับความชอบของแต่ละบุคคล เช่น บทสวดมนต์สั้น บทสวดมนต์ยาว จำนวนบทสวดมนต์ ลำดับบทสวดมนต์ ส่วนระยะเวลาที่ใช้ในการสวดมนต์แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับจำนวนบทสวด และความเหนื่อยล้าจากการทำงาน

“วันไหนเราทำงานล้าๆ ก็บอกว่าวันนี้จะไม่สวดมนต์ พอหัวถึงหมอนไม่ได้ เราไม่ได้ทำอะไรสักอย่าง ต้องลุกขึ้นมาสวดก็ไม่รู้ว่าเป็นอะไร แต่ว่าคือเราก็นั่งสวดแบบง่ายๆ ไม่ต้องยาวมาก”

(ป้าแดง เพศหญิง อายุ 70 ปี, ข้าราชการบำนาญ)

ผู้สูงอายุนิยมสวดมนต์เป็นภาษาบาลีอย่างเดียว ส่วนความหมายของบทสวด ถ้าหากรู้ความหมาย จะทำให้เข้าใจบทสวดมนต์นั้นมากขึ้น คนที่รู้ความหมายของบทสวดมนต์จะสวดแบบแปล ส่วนผู้สูงอายุ ที่อ่านหนังสือไม่ออกจะใช้วิธีสวดแบบท่องจำ และสวดตามผู้นำสวดมนต์

“ถ้าพูดถึงรู้คำแปลก็ตื่นะ เพราะคำแปลทำให้เรารู้หมดเลยว่าพระพุทธเจ้าทำอะไร ทำเหมือนเปี้ยบเลยที่คนเราในชีวิตเราที่พระพุทธเจ้าทำมา...เหมือนก็ยังบอกกับแฟนว่า พระพุทธเจ้าที่พูดสวดมนต์ กับคำแปลเหมือนกันเลยในชีวิตที่ของคนเรา เหมือนกันชีวิต ในตัวเราเอง ท่านสอนดีมาก”

(ป้าน้อย เพศหญิง อายุ 69 ปี, คำชาย)

“คำแปลจากบาลีมาเป็นภาษาไทย มันแปลได้ไม่ครบถ้วนกระบวนการ ความ บางบท บางข้อมันแปลได้ไม่ศักดิ์สิทธิ์ อย่างที่เรากรวดน้ำผมบอกพี่น้องเลยว่าบุญกุศลนี้ ข้าพเจ้า ทำอุทิศให้กับคนนั้น นาย ก นาย ข และ นาย ค ให้มารับผลบุญตรงนั้นด้วย แต่ก็ไม่มีใครทำผมก็ทำ”

(ลุงสี เพศชาย ไม่บอกอายุ, ข้าราชการบำนาญ)

“สวดมนต์ข้ามปี ก็ตามเค้า อันไหนไม่ได้ก็จะนั่งเจิบ แต่จะไม่หลับ คือเราตั้งใจ พระพุทธรูปอะไรใจเราก็ไปกับเค้า...เราสวดไม่ได้ก็ตามเค้าในใจ...ก็จะจำได้เป็นบางที หัวท้าย จะได้เลย โยโสภิตวาทะ เวลาที่ขึ้นตอนแรกพอไปๆ แล้วมันยาก และคำยังเงเราไม่เป็น จะไปสะกดอะไรก็ไม่ได้...สวดตั้งเท่าเค้า และเค้าได้กัน เราชอบที่เค้าได้ แต่เราไม่ได้ คือ ชอบท่องมาก แต่ท่องไม่ได้ เราก็ดูหัวท้าย แต่ก็เออหัวท้ายก็ช่างมันเถอะ”

(ป้าสาม เพศหญิง อายุ 60 ปี, รับจ้างทั่วไป)

เมื่อสวดมนต์เสร็จจะมีการแผ่เมตตาให้แก่ตนเอง ครอบครัว เจ้ากรรมนายเวรและญาติที่ล่วงลับ

“อย่างที่เรากรวดน้ำผมบอกพี่น้องเลยว่าบุญกุศลนี้ ข้าพเจ้าทำอุทิศให้กับคนนั้น นาย ก นาย ข และ นาย ค ให้มารับผลบุญตรงนั้นด้วย แต่ก็ไม่มีใครทำผมก็ทำ”

(ลุงสี เพศชาย ไม่บอกอายุ, ข้าราชการบำนาญ)

“ทุกวัน สวดมนต์เราก็ต่องว่า ก่อนเรานอนหลับไปในคืนนี้ เราขอตั้งดวงฤดีไว้ให้มัน ขอให้ผลบุญที่ทำตามมาทัน ส่งผลนั้นให้คนอื่นได้ชื่นใจ ขอให้ส่วนบุญแผ่ไปทั่ว คนเกลียดกลัวรักชังแต่ครั้งไหน ขอให้เขาได้ดีมีสุขใจ ให้ทั่วไปทั้งคนรักและคนชัง... เวลาก่อนที่จะจบพระกัณฑ์แผ่เมตตาให้คนโน้น คนนี้แค่นี้ก็สบายใจแล้ว...ขอบๆ กลัวว่าคนที่ตายไปแล้ว กลัวจะไม่ได้ ก็จะชอบตรงนี้”

(ป้าสาม เพศหญิง อายุ 60 ปี, รับจ้างทั่วไป)

4.3 การอธิษฐานขอพร

กลุ่มวัยรุ่น

หลังเสร็จสิ้นจากการสวดมนต์ วัยรุ่นส่วนใหญ่จะขอพรหรืออธิษฐานให้ครอบครัวหรือบุคคลในครอบครัวก่อน จึงจะขอพรให้ตนเอง ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าวัยรุ่นให้ความสำคัญโดยนึกถึงครอบครัวก่อนตนเอง การขอพรหรืออธิษฐานให้ครอบครัว ส่วนใหญ่ขอให้คนในครอบครัวมีความสุข สุขภาพร่างกายแข็งแรง อายุยืนนาน ครอบครัวมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ส่วนการขอพรให้ตนเอง จะขอให้มีความสุขแข็งแรง การเรียนและการทำงานราบรื่น

“เวลาที่สวดเสร็จได้มีการอธิษฐานทุกวัน ...ก็จะอธิษฐานให้คุณพ่อ คุณแม่ มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง ไม่เจ็บไม่ป่วย แล้วก็อธิษฐานให้ตัวเองมีความสุขที่ดี ...ให้คุณพ่อคุณแม่ก่อน...เรื่องการเรียนขอให้เราเรียนให้ดีขึ้น แต่ก็ต้องปฏิบัติตัวให้ดีขึ้นกว่าเดิม...เราก็อ่านด้วย ไม่ใช่ว่าอาศัยแต่เรื่องอย่างนี้อย่างเดียว ถ้าเราไม่อ่านหนังสือก็สอบไม่ได้...จบไปก็ขอให้มันงานทำประมาณนี้ ..อธิษฐานเรื่องคู่ไม่คิด เพราะว่าเรายังเรียนอยู่ หนูคิดว่าประมาณทำงานโน่นแหละ”

(น้องเจ เพศหญิง อายุ 22 ปี, กำลังเรียนหนังสือ)

“ถ้าตอนสวดก็จะสวดยาว พอสวดเสร็จค่อยอธิษฐาน...อธิษฐานให้ครอบครัวก่อน...ให้ครอบครัวดี ค่าขายรำรวยก็พูดไป...ส่วนผมเป็นหวัดบ่อย ไม่ค่อยแข็งแรง ก็จะทำให้สุขภาพดี พระคุ้มครอง”

(น้องแก้ว เพศชาย อายุ 16 ปี, กำลังเรียนหนังสือ)

“ก็อธิษฐานไปด้วย...ส่วนใหญ่จะให้พ่อที่เสียก่อน คือทุกอย่างที่ลูกกระทำไปในสิ่งดี หรือว่าอะไรก็ขอโอสถกรรมให้ท่าน และก็ขออุทิศส่วนกุศลนี้ให้กับท่าน”

(น้องบอย เพศชาย อายุ 20 ปี, ทำงานแล้ว)

“ขอให้พ่อกับแม่อย่างเดียว...ให้มีความสุข ไม่มีโรค อยู่กับลูกไปนานๆ แต่ตัวเองไม่ได้ขอ เพราะว่าเราทำอะไรก็ได้เอง แต่ถ้าไปวัดหลวงพ่อก็ให้ตัวเองบ้าง ขอเรื่องการทำงาน”

(น้องเอ เพศชาย อายุ 23 ปี, ทำงานแล้ว)

“คิดว่าอยากให้ชีวิตมันดีกว่านี้ มีความสุข ชีวิตไม่เดือดไม่ร้อน ไม่เจ็บไม่ป่วย พ่ออยู่กับเรานานๆ พอแล้วแค่นี้...ผมเจ็บป่วยยาก ภูมิคุ้มกันแข็งแรง ที่กังวลน่าจะเป็นเรื่องอุบัติเหตุ”

(น้องบี เพศชาย อายุ 17 ปี, กำลังเรียนหนังสือ)

“ขอพรว่าปีต่อไปขอให้มีความสุข...ก็ให้ตัวเอง ญาติพี่น้องมีความสุขกัน ไม่เจ็บป่วย...
เผื่อยายด้วย”

(น้องดี เพศหญิง อายุ 17 ปี, กำลังเรียนหนังสือ)

“ส่วนมากจะขอให้พ่อที่เสียไปแล้ว ขอให้พ่อทำกรรมไว้อยะ ก็ให้พ่อไปเกิด
หรือว่าไม่ต้องห่วง คือหนูก็เป็นลูกคนโตด้วย หนูจะดูแลน้องๆ ก็คือสวดให้พ่อ คือไม่ต้องห่วง
ทางบ้านแล้ว ให้พ่อไปเกิดในภพที่ดี จะขอแบบนี้ตลอดเลย ...ส่วนน้อย จะมีขอให้ตัวเอง
หรือว่าขอให้คนอื่นเพราะว่าผูกพันและรักพ่อมาก”

(น้องฟาง เพศหญิง อายุ 22 ปี, กำลังเรียนหนังสือ)

กลุ่มวัยแรงงาน

วัยแรงงานมักขอพรหรืออธิษฐานให้ครอบครัวหรือบุคคลในครอบครัวมีความสุข มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น
และมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง ส่วนการขอพรให้ตนเอง ส่วนใหญ่จะเน้นเรื่องความก้าวหน้าและประสบผลสำเร็จ
ในการทำงาน นอกจากนี้ยังพบว่า บางคนไม่ได้อธิษฐานหรือขอพร เพราะได้ศึกษาหลักธรรมและเห็นว่า
ศาสนาพุทธไม่ได้เป็นศาสนาแห่งการร้องขอ จึงมีความเชื่อมั่นว่าทุกอย่างล้วนเกิดขึ้นจากการกระทำของตนเอง

“คือเราขอในใจอธิษฐานขอให้เห็นผลสำเร็จ ณ จัปพลัน บางอย่างได้อย่างที่เราหวัง
ก็เริ่มรู้สึกว่าถ้าหากว่าเราสวดอย่างนี้ต่อไป น่าจะดีกว่านี้นะ”

(พี่หนึ่ง เพศหญิง อายุ 26 ปี, พนักงานบริษัทเอกชน)

“ขอพรให้บิดา มารดาชื่อนี้ นามสกุลนี้สุขภาพร่างกายแข็งแรง อย่าเจ็บ อย่าไข้
อย่าป่วย ลูกสาว ลูกชายและแฟนขอให้พระปกปักรักษาคุ้มครองให้เค้าเป็นเด็กดี
ของเรา”

(พี่สอง เพศหญิง อายุ 35 ปี, รับจ้างทั่วไป)

“ก็ให้เราอยู่เย็นเป็นสุข คิดอะไรก็สมความมุ่งมาดปรารถนา ผมก็ไม่ค่อยได้ขออะไร
เพราะว่ามีเพียบพร้อมแล้ว เราก็ไม่มีภาระอะไร ลูกก็มีครอบครัวแล้ว...ให้เราไม่มีโรคภัย
จิตใจสงบ เดินทางไปไหนขอให้เราปลอดภัย ผมไม่เคยขอว่าจะให้รวย ก็มีแต่ขอให้ปลอดภัย
ชีวิตดีขึ้น ครอบครัวเราดี คือไม่เฉพาะเจาะจง”

(พี่อ๊อด เพศชาย อายุ 56 ปี, ประมง)

“ประมาณ 4-5 ปีแล้ว การขอก็ไม่ได้ขอลาให้รำรวย หรือว่าขอยศ ขอตำแหน่ง หรือว่าขอให้เรียนเก่ง ขออะไร คือเราขอว่าถ้าเรายังไม่พ้นทุกข์ ก็ขอให้เราพบกับ พระพุทธศาสนาอีก หรือว่าก่อนหน้านี้ก็คือขอให้ได้บวช คือเราศรัทธาตรงส่วนนี้ แต่ว่า เราใช้ชีวิตปัจจุบันนี้ เรายังมีภาระ เรายังเรียน ก็ใช้วิธีการที่เวลาทำบุญสวดมนต์ เราก็จะขอลักษณะนี้มากกว่า คือไม่ได้ขอเหมือนอย่างที่คนอื่นเค้าขอ...ประมาณปีหรือสองปี ที่ผ่านมา เราเปลี่ยนไปคือเราไม่ขอ เพราะว่าช่วงเวลาที่อธิษฐานหรือว่าเราจะนึกถึง อย่างเวลาที่เราสวดมนต์ ใส่บาตร เราทำบุญ เราทำเพื่ออะไร เช่น ผมนึกว่าใส่บาตร เราก็ใส่ให้พระภิกษุสงฆ์ในพุทธศาสนาได้ดำรงชีพอยู่ เพื่อปฏิบัติธรรม เพื่อเผยแผ่ พระพุทธศาสนา และพุทธศาสนาที่ท่านรักษาไว้ก็เป็นพระพุทธศาสนาของพระพุทธเจ้า”

(พีบอล เพศชาย อายุ 27 ปี, พนักงานของรัฐ)

“ศาสนาพุทธไม่ได้เป็นศาสนาแห่งการร้องขอ ไม่ใช่สวดมนต์แล้วขอให้ไดโน่นได้นี้ ขอให้พระคุ้มครอง ใช้พระคุ้มครอง แต่ท่านจะคุ้มครองตอนที่เราประพฤติตนเป็นคนดี ถ้าเราประพฤติไม่ดี ท่านไม่คุ้มครอง เพราะพุทธศาสนาของเรา คือ อตฺตาหิ อตฺตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ตนต้องช่วยเหลือตนเองด้วย”

(พีจี เพศชาย อายุ 43 ปี, ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว)

กลุ่มวัยสูงอายุ

การอธิษฐานขอพรหลังสวดมนต์ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ขอพรให้คนในครอบครัว โดยเฉพาะลูกเป็นอันดับแรก นอกจากนี้ยังขอพรให้ตนเองและครอบครัวมีสุขภาพแข็งแรง ไม่มีโรคภัยไข้เจ็บ บางคนขอให้ประเทศชาติสงบสุข เนื่องจากในขณะที่ทำการศึกษาเรื่องนี้มีปัญหาทางการเมืองความไม่สงบภายในประเทศ

“ก็ใจนี้ก็อยากสวด อยากให้ลูกสบาย...ตัวเองด้วย และครอบครัว...ยังงี้ก็ต้องให้ลูก ก่อนเพื่อน...ก็อยากให้ลูกดี ขอให้ลูกดีอย่างเดียว...แต่ก่อนลูกบ๊าไม่ค่อยชอบเรียนหนังสือ คือไม่ขยันเรียนหนังสือ บ๊าส่งเสริมให้เรียนทุกอย่าง ลูกก็ไม่ค่อยชอบเรียน แล้วมาตอนหลัง เค้าก็เรียนจบ และเค้าก็ทำงานได้”

(ป้าน้อย เพศหญิง อายุ 69 ปี, ค้าขาย)

“สวดมนต์ไปก่อน และจะขอพรตอนท้าย ก็เป็นอย่างนี้ทุกวัน คือก่อนอื่นสวดมนต์ พอสวดจบก็ให้เราสุขภาพแข็งแรง ประเทศชาติร่มเย็นเป็นสุขก็ว่าไปอย่างนี้ อย่าฆ่าฟัน กันนักเลย”...เห็นเค้าฆ่าฟันกัน ครูได้โดนฆ่า เราเห็นแล้วยังเครียด”

(ป้าแดง เพศหญิง อายุ 70 ปี, ข้าราชการบำนาญ)

“การอธิษฐานถ้าตามศาสนาพุทธจริงๆ เค้าก็บอกว่าไม่ได้ทำอะไร แต่ก็รู้ว่าเราไปแอนตี้หรือเปล่า อย่างหลวงพ่อบัณฑิต นันทิกุญ บอกว่าในศาสนาพุทธไม่มีมงคลบันดาล ขออำนาจบารมีที่หลวงพ่โศธร หรือว่าใครๆ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายที่ท่านเคารพนับถือ จงดลบันดาลให้..ไม่มีในศาสนา แต่เราก็ตอบรับขอศีล ขอพร ผมก็ยังพูดแซวๆ กันอยู่ บางคนใส่บาตรข้าวสองทัพพี ขอให้ถูกหวยรางวัลที่ 1 คำกำไรเกินควรไหม แล้วก็เคยสมเด็จโต พรหมรังสี บอกว่าลูกเอ๋ย บุญของเจ้า เจ้าต้องสร้างบารมีให้กับตัวเองก่อน ถึงจะขอบุญคนอื่นช่วย”

(ลุงสี เพศชาย ไม่บอกอายุ, ข้าราชการบำนาญ)

“ตอนนั้นยายปวดท้อง แสบท้องจนต้องเข้าโรงพยาบาล ตอนนั้นกลับไปอยู่ขอนแก่น กลับมาก็ถามว่าจะขอสมนต์ขอใช้ ขอให้หาย สวดให้กบ ให้เขียน ให้ทุกอย่าง หมู หมูเปิดไก่ทุกอย่างที่เรากินมัน เวลาจะนั่งก็ถามว่า สัพเพ สัตตา สัตว์ทุกสิ่งทุกอย่าง หมูหมูเปิดไก่ กบเขียดที่เราได้ฆ่า ได้แกง ควักซี่ ควักไส้ออก ขอให้เราหายเจ็บหายปวด ตอนนี้เราก็ตายแล้ว”

(ป้าใจ เพศหญิง อายุ 70 ปี, ธุรกิจส่วนตัว)

“อธิษฐานก็ให้เจ้ากรรมนายเวร จะปวดหลัง ปวดเอวก็ให้หาย ตลอดทั้งครอบครัว ลูกหลานที่เรียนก็ให้จบ ว่าไปตามประสาคนแก่...ให้ตัวเอง ให้เจ้ากรรมนายเวรที่ปวดแข็ง ปวดขา ต่อไปก็ให้ลูก ให้หลาน ให้ครอบครัวอยู่เย็นเป็นสุข ให้ร่ำรวย อย่าเจ็บ อย่าไข้ อย่าจน ก็ว่าตามนี้แหละ”

(ลุงยิ้ม เพศชาย อายุ 68 ปี, ธุรกิจส่วนตัว)

4.4 ประโยชน์หรืออานิสงส์ของการสวดมนต์

กลุ่มวัยรุ่น

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกได้ข้อมูลสะท้อนให้เห็นว่าวัยรุ่นสวดมนต์ด้วยความศรัทธา เชื่อว่ามีคุณค่าทางด้านจิตใจ เป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจ ซึ่งนำมาสู่การฝึกฝนให้มีสมาธิ พิจารณาใคร่ครวญอย่างมีสติ ทบทวนสิ่งที่ได้กระทำอย่างมีเหตุมีผล ใจเย็นลง ทำให้รู้สึกสบายใจ และคิดอย่างมีเหตุผลและเป็นรูปธรรมมากขึ้น โดยสามารถนำไปปรับใช้ในการเรียนและการทำงาน รวมถึงการใช้ชีวิตในช่วงวัยรุ่นได้อย่างเหมาะสม โดยได้สะท้อนความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่าของการสวดมนต์ดังรายละเอียดต่อไปนี้

“การสวดมนต์ทำให้หนูสบายใจหลายๆ เรื่อง พอหนูนั่งสวดมนต์แล้วเหมือนกับว่าได้แผ่เมตตาให้กับคนที่เคยมาทำให้หนูทุกข์ หรือสิ่งที่มาทำให้หนูทุกข์ ก็จะทำให้หนูสบายใจขึ้น... คิดว่าการสวดมนต์มีผลทำให้ มีผลการเรียนที่ดีขึ้น...มันทำให้หนูมีสมาธิ แล้วเวลาที่หนูทำข้อสอบจะมีสมาธิ หนูจะจำ หนูจำได้ทุกอย่าง คือหนูไม่ใช่คนเรียนเก่ง แต่หนูก็ไม่เข้าใจว่าทำไมหนูทำข้อสอบ ทำไม่ถึงทำได้มากกว่าเพื่อน ทั้งที่เวลาเรียนก็เท่ากัน หนูก็ทำอะไรก็เหมือนๆ กับเพื่อนทุกอย่าง เล่นหนูก็เล่น...ก็คือตัวเองจะอยู่กับบทสวดเลย คือจะให้ตัวเองเต็มที่ ...ถ้าหากว่าเป็นโรคก็คงจะช่วยให้หนูมีภูมิคุ้มกันด้านทาน คือครั้งหนึ่งกำลังใจหนูมาแล้ว หนูมีกำลังใจแล้ว หนูทำเพื่อตัวหนูมาแล้วครั้งหนึ่ง และอีกครั้งหนึ่ง ก็คือให้หนูไปหาเอาในห้องสอบ ...ก็อ่านหนังสือด้วย”

(น้องฟาง เพศหญิง อายุ 22 ปี, กำลังเรียนหนังสือ)

“สามารถทำให้เราคิดถึงการมีสติ นึกถึง และใจจดจ่ออยู่ที่ข้อสอบนั้น และสามารถนึกถึงบทเรียน หรือที่อาจารย์สอนมาได้เน่ๆทำให้มีสมาธิ และมีสติสามารถทำให้เรานึกถึงสิ่งที่เคยเรียนมา ใจจดจ่ออยู่กับสิ่งนั้น...คือบทสวดมนต์เค้าบอกว่าถ้าเรายังจดจ่อแล้วก็ท่องบทนั้น ก็ยิ่งเพิ่มยกระดับ เพิ่มความศรัทธา ความเลื่อมใส ก็เหมือนข้อสอบถ้าเรายังท่อง ยิ่งจำหลายรอบๆ ก็ยิ่งทำให้เราจำได้”

(น้องแอล เพศหญิง อายุ 22 ปี, กำลังเรียนหนังสือ)

“ส่วนใหญ่ผมว่ามีคุณค่าทางจิตใจ สวดแล้วมีความรู้สึกละสบายใจ รู้สึกว่าเราทำทุกวันก็ดีกับตัวเอง จิตใจผ่องใส สมมติว่าเราเจออะไรก็จะคิดถึงว่าเราทำทุกวัน ก็คงจะดีกับตัวเอง...ในความคิดเห็นส่วนตัว ผมคิดว่าถ้าเราสวดมนต์ไป เราจะมาพูดไม่ได้ว่าจะดีกว่าคนนั้น คนนี้ แต่ว่าผมจะดูที่ตัวเอง สำนวณตัวเองว่าวันนี้กับวันก่อนแตกต่างกันอย่างไร วันก่อนอาจจะคิดมาก คือผมจะเป็นคนคิดมาก แต่ว่าวันนี้เราดีขึ้น ก็จะมีการเปลี่ยนแปลงจากการสวดมนต์ด้วย”

(น้องแก้ว เพศชาย อายุ 16 ปี, กำลังเรียนหนังสือ)

“เมื่อผมสวดมนต์เสร็จจะนั่งสมาธิระลึกว่าวันนี้เราได้ทำอะไรมาบ้าง และคิดว่าวันพรุ่งนี้เราจะต้องทำให้ดีกว่า ผมเจอคนทำตัวไม่ดีมาเยอะ ก็คิดว่าทำไมไม่ทำตัวให้ดีกว่านี้ ไม่จำเป็นหรอกต้องไปเที่ยวกลางคืน ถึงแม้ไม่สวดมนต์ก็ได้ แต่ไม่จำเป็นต้องทำตัวเลย การสวดมนต์มีส่วนทำให้ใจเย็นและเป็นตัวดึงทางใจ แต่ตัวเราต้องเป็นคนที่ดีดลใจด้วย ถ้าใจคนอยากที่จะเป็นอย่างนั้น ใจมันก็เลี้ยวไปจุดเลื่อม เพราะตัวเราต้องเป็นคนดัดลใจ มีผลทั้งสองอย่างคู่กันไป”

(น้องปี เพศชาย อายุ 17 ปี, กำลังเรียนหนังสือ)

“คือตอนสอบทุกคนก็อยู่แล้วเวลาที่เข้าห้องสอบ จะร่นจะลิม ผมก็จะเหมือนว่าจะเข้าห้องสอบผมก็จะทำสมาธิ คือพยายามทำสมาธิ 20 วินาที ก็เหมือนเวลาที่สวดมนต์ก็คือการตั้งสมาธิจิตใจ ก็เหมือนว่าไม่สวดมนต์แต่เอาหลักการตั้งสมาธิ ก็คือการที่เข้าห้องสอบสมองจะคิดไปหมด ไปยาว ก็ค่อยๆ เก็บความคิดออกมา จากความคิดที่ฟุ้งซ่าน แล้วก็นั่งค่อยๆ ตั้งให้หายไป”

(น้องแก้ว เพศชาย อายุ 16 ปี, กำลังเรียนหนังสือ)

การสวดมนต์ สามารถนำมาปรับใช้กับการทำงาน โดยช่วยให้มีสติ สามารถระงับและควบคุมอารมณ์ ในช่วงเวลาที่เกิดปัญหา ทำให้สามารถแก้ปัญหาได้เป็นอย่างดีซึ่งนี้ต้องเกิดจากฝึกฝนด้วยตนเอง

“ช่วงนั้นผมทำงานหลายที่ ค่อนข้างที่จะมีอารมณ์ร่วมนิดหนึ่งกับการทำงาน คือ บางทีงานไม่ได้ดังใจก็จะมีช่วงโมโหบ้าง แต่ก็ยังมีกั๊ก หรือว่ายายคอยให้คำปรึกษา แล้วก็จะบอกว่าให้สวดมนต์นึกถึงหลวงพ่อ ท่านก็จะช่วยได้ทุกอย่าง...แค่เรามีสติแค่นั้นเอง ได้มีสมาธิอยู่กับตัวเอง ได้คิดถึงปัญหาว่าเราจะแก้ไขได้อย่างไร แค่นั้นผมว่ามันน่าจะตอบโจทย์ได้ทุกอย่างที่เรามา”

(น้องบอย เพศชาย อายุ 20 ปี, ทำงานแล้ว)

“มันต้องสัมผัสและทำด้วยตัวเอง ถึงผมบอกไปก็ไม่เข้าใจอยู่ดีว่าความรู้สึกเป็นยังไง เพราะการสวดมนต์ช่วยในเรื่องที่ทำให้เรามีสติมากขึ้น เวลาทำงานเราก็เอาประสบการณ์จากการสวดมนต์มาใช้ในการทำงาน คือ รู้ว่าเราทำอะไรอยู่ เหมือนกับเป็นการเชื่อมโยงกัน อย่างเช่น เราสวดมนต์เราก็ต้องจดจ่อกับคำสวด มันก็เริ่มมาจากตรงนี้ เหมือนกับการทำงาน เราก็รู้ว่าเราทำตรงนี้อยู่ ไม่ใช่เราดูตรงนี้อยู่แต่ใจลอยไปที่อื่น คือ รู้ว่าทำงานอยู่ ยืนอยู่ นั่งอยู่ เรารู้หมด เหมือนกับเรามีขั้นตอนที่เราต้องระวัง รู้ตัว เพราะตอนแรกที่ไม่ได้ฝึกใจมันก็ลอยไปทั่ว แต่มันก็ไม่ได้อยู่ตลอดเวลา มีวอกแวกบ้าง แต่ดีขึ้นกว่าเดิมที่ไม่ได้ฝึก”

(น้องเอ เพศชาย อายุ 23 ปี, ทำงานแล้ว)

“ก็มีฝึกงาน ปิดเทอมก็มีการทำงาน ...การทำงานกับคน คือพูดง่ายๆ เราต้องใจเย็น เพราะว่าการทำงานในโรงงาน part time ทำงานกับคนเราก็ต้องใจเย็น เราจะต้องรับฟัง ไม่ว่าสิ่งนั้นจะถูกหรือผิด ในเมื่อเค้าเป็นรุ่นพี่ เค้าเป็นคนที่ทำมาก่อน เราก็ต้องรับฟังเค้า เหมือนว่าหนูเถียงไม่ได้ พูดไม่ได้ ก็ต้องรับฟัง ต้องใช้ความใจเย็นเข้ามานิดหนึ่ง เพราะว่า อย่างที่บอกว่าหนูเป็นคนใจร้อน”

(น้องฟาง เพศหญิง อายุ 22 ปี, กำลังเรียนหนังสือ)

กลุ่มวัยแรงงาน

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกวัยแรงงาน ได้ข้อมูลสะท้อนให้เห็นว่า การสวดมนต์ได้ประโยชน์ที่ไม่ใช่เพียงคุณค่าที่เป็นนามธรรมทางจิตใจเท่านั้น แต่เป็นการพัฒนาจิต การสวดมนต์ทำให้มีสมาธิ สติ และเกิดปัญญา จิตใจสงบ ใจเย็น เกิดความสุขได้ด้วยตนเอง ปลอ่ยวาง มองโลกในแง่ดี เมื่อพูดหรือกระทำการใดๆ โดยมีสติ สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดี มีความมั่นใจในสิ่งที่ตนเองได้ทำ สามารถนำมาปรับใช้ในการเรียนและการทำงาน ให้บรรลุผลสำเร็จได้ นอกจากนี้การสวดมนต์ยังเป็นการเสริมบารมี เช่น การแต่งชุดขาวในการเข้าร่วม การปฏิบัติธรรม การทำบุญและการสวดมนต์ ทำให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีและสร้างความน่าเชื่อถือต่อผู้ที่พบเห็น มากขึ้น

“การสวดมนต์ช่วยในการทำงานได้ค่ะ ช่วยได้เยอะเลย...ด้วยนิสัยของตัวเองเป็นคน ใจร้อน เป็นคนพูดจาไม่ได้คิด แต่พอสวดมนต์ก็ทำให้เราใจเย็นลง ทำอะไรก็มีสติ ทำให้ คิดก่อนทำ...ก็เหมือนกับว่าเสริมบารมีเราด้วย พอเราพูดกับใครทำอะไร เหมือนกับว่าได้ผล ประสบความสำเร็จ”

(พี่หนึ่ง เพศหญิง อายุ 26 ปี, พนักงานบริษัทเอกชน)

“เป็นคนใจร้อน...เมื่อได้สวดมนต์ ถ้ามีปัญหาอะไรจะนึกถึงศาสนา นึกถึงพระ คือดีกว่าทำอย่างอื่น มาสวดมนต์จะดีกว่า ถ้าหากว่าไม่สบายใจ ทุกข์ใจให้นั่งสมาธิ เหมือนกับว่าให้จิตใจเราสงบนิ่งขึ้น”

(พี่สอง เพศหญิง อายุ 35 ปี, รับจ้างทั่วไป)

“ตอนนี้อมาทำงานบริการ มีผู้คนป่วยเยอะ ถ้าหากว่าเราไม่พอใจ คือเค้าอาจจะไม่รู้ ว่าขั้นตอนการทำงานเป็นอย่างไร แรกที่เข้ามาก็คิดว่าทำไมบอกแล้วไม่รู้จักฟัง พอเรา สวดมนต์บ่อยๆ เข้า เราก็คิดว่าเค้าไม่เคยมากก็ต้องใจเย็นนิดหนึ่ง ค่อยๆ พูดกับเค้า ถ้าหากว่าเราแรงใส่เค้า เค้าก็ต้องแรงใส่เรามา คือเค้ามารับบริการ เราเป็นผู้ให้ เราก็ต้อง ฟังเค้าหน่อยว่าจะเอาอะไร เมื่อก่อนแรกๆ ก็ต้องไม่ได้ ต้องทำอย่างนี้”

(พี่โอ้ เพศหญิง อายุ 30 ปี, ข้าราชการ)

“คือมีความเลื่อมใส แบบยังงัยละมันดีกับตัวเราด้วยใจ จิตใจเราจะได้สงบ ไม่โลกโมโหสันมากไป ไม่ทำความผิดที่ไม่ควรโกงเค้า ทำจิตใจให้สบายก็ดี มาแล้วจิตใจสบาย....ใจเราสงบมา ไม่คิดอะไร ใครว่าอะไรเรา เรามีเท่านั้นแล้ว เราก็ไม่คิดว่ามีเท่านั้น จะไปทำเท่านั้น คือมีพออยู่พอกินไปวันๆ ก็พอแล้ว”

(พี่อ๊อด เพศชาย อายุ 56 ปี, ประมง)

“บางครั้งน้องๆ เราบอกว่าเดี่ยวทำตรงนี้ให้พี่หน่อย ครั้งที่ 1 ไม่เท่าไร พอเริ่มมี ครั้งที่ 2 เราก็จะบอก หนูก็คิดว่าเค้า feed back กับเรา เราก็เริ่มรู้ว่าอารมณ์เค้า เป็นอย่างนั้นแล้ว แต่ตัวเรารู้ว่าคืออะไร มันทำให้การปะทะลดลง ...แล้วเวลาหัวหนางาน เราใหญ่ๆ ดู เราก็ยิ้มไว้ก่อน บางทีการที่เราคุมตัวเองได้ เราไม่สามารถคุมใครได้เลย นอกจากตัวเรา พอมีอะไรที่รุนแรงอารมณ์สูงๆ กับเรา ร้อนกับร้อนชนกัน มันเกิดอะไร ถ้าเค้าร้อนเราเย็นดีไหม มันน่าจะง่ายขึ้นแล้วก็ได้ผลจริงๆ”

(พี่แอ้ว เพศหญิง อายุ 49 ปี, ข้าราชการ)

“การทำงานของเรามีระเบียบขึ้น เรียงลำดับได้ คือทำงานมีสมาธิขึ้น เพราะ ว่าทำงานเหมือนจิตเราจะสับสน ก็จะช่วยให้...จิตใจเราจะไม่หงุดหงิด เมื่อก่อนพูดอะไร ก็จะหงุดหงิด เดี่ยวนี้จะคุมจิตใจได้บ้าง ไม่โกรธอะไรง่าย”

(พี่อู๊ด เพศชาย อายุ 53 ปี, พนักงาน/ลูกจ้างบริษัทเอกชน)

“ประการแรกก็คือเพื่อนหลับสนิท ผันร้ายก็ไม่มี...สวดมนต์ที่ได้กับตัวพี่ คือหนึ่งทำให้ เราสงบขึ้น มีสมาธิขึ้น จากคนที่เป็นคนใจร้อนก็เริ่มเย็นขึ้น ไม่วุ่นวาย ไม่อะไร ไม่อารมณ์ ฉุนเฉียว ทุนหันปล้นเล่น และก็รู้สึกว่ามีสมาธิมากขึ้น”

(พี่เอ๋ม เพศชาย อายุ 45 ปี, ข้าราชการ)

“มีความรู้สึกว่าจะไรก็ตามที่เราทำเป็นประจำ หรือว่าเราพยายามตั้งใจที่จะทำแล้ว คืออานิสงส์มันเกิดเอง บางทีเราไม่รู้ตัวหรอกว่า เราสวดมนต์แล้วชีวิตเราดีขึ้นอย่างไร อาจจะแย่งก็ได้ อันนี้คือเราก็ต้องมองเป็นกลาง บางคนสวดแล้วก็อาจจะแย่ คือเราไม่รู้ ถ้าเราคิดว่าเราทำสิ่งที่ดี มันก็ต้องดีถูกไหม อะไรที่มันไม่ดี อะไรที่มันเกินขอบเขต อะไรที่ทำให้คนอื่นเดือดร้อน เราก็จะไม่ทำตรงนั้นมากกว่า เรื่องของศีลห้าด้วย ก็อาจจะ ทำให้เรามองว่าเป็นพื้นฐานมากกว่าที่เราจะต้องรักษาไว้ให้เป็นปกติ ก็มีพื้นฐานบางมาจากการสวดมนต์ ทำให้เรามีสติ มีความระลึกู้นั่น คือเราทุกคนผมเข้าใจว่าก็ต้องมีจิตคิดชั่ว กันบ้างทุกคน วันหนึ่งอาจจะกี่ครั้งหรือว่านับไม่ถ้วนก็มีบ้าง แต่ว่าก็ทำให้เรามีสติ คำสอน ทำให้เรารู้ว่าสิ่งไหนทำแล้วให้ชีวิตเราดี สิ่งไหนทำแล้วชีวิตเราแย่ ถ้าเราทำกรรมไม่ดี กรรมที่ไม่ดีก็จะส่งผลให้กับเรา”

(พี่บอล เพศชาย อายุ 27 ปี, พนักงานของรัฐ)

“ได้ความสบายใจ เพราะว่าชีวิตตัวเองอยู่แบบสบายๆ ไม่ได้เครียดเรื่องอะไร เพราะฉะนั้นการสวดมนต์มีผลหรือเปล่าไม่รู้ แต่ทำไปแล้วสบายใจ เพราะอะไรที่เครียด จะทำให้ไม่เครียด ปล่อยวางง่าย เป็นคนร่าเริงบางทีเห็นอะไรอย่าไปคิดมากมาย คนเรา แค่ว่า ก็คิดแค่นี้ ปลง อย่างบางคนมาเล่าอะไรให้ฟัง เราพยายามจะปลอบว่าคนเราปัญหา มีทุกอย่าง แต่วามันมีทางออก ค่อยๆ คุย และใช้เหตุผลไป”

(พี่อ้น เพศหญิง อายุ 52 ปี, ธุรกิจส่วนตัว)

“พัฒนาการด้านจิตใจ ก็คือไม่ยึดติดกับอะไร ที่เค้าบอกว่าไม่ต้องไปซีเรียส ไม่ต้องกังวลอะไร หรือใครว่าอะไรก็ช่างหัวมัน ก็สามารถจะฝึกได้ ถ้าเรามีโอกาส แต่ว่าตอนนี้ไม่มีโอกาสที่จะไปอยู่วัดคือที่นี้เค้าจะมีอยู่ศุกร์ เสาร์ อาทิตย์”

(พี่ส้ม เพศหญิง อายุ 52 ปี, พนักงาน/ลูกจ้างบริษัทเอกชน)

“การสวดมนต์ดินะ ทำให้เรามีสมาธิ ทำให้เกิดแสงแห่งปัญญาในเรื่องบางเรื่อง ที่เราเหมือนกับมืดบอด คิดอะไรไม่ออก...บางครั้งถ้าเรามองกับคนรอบๆ ตัวไปเรื่อยๆ เราจะสัมผัสได้ว่าทำไมคนนี้ได้ถึงยังเป็นอย่างนี้อยู่ ยังคงดำรงตนอย่างนี้อยู่ เพราะว่า อาจจะเป็นเค้าไม่ได้สัมผัสเกี่ยวกับเรื่องราวของการสวดมนต์ไหว้พระ เช่น คนที่ยังลุ่มหลง อยู่กับอบายมุขก็ยังลุ่มหลงอยู่อย่างนั้น แต่ในขณะที่เราได้สวดมนต์ไหว้พระแล้ว เราจะห่าง กับสิ่งเหล่านั้น บางครั้งมันอาจจะมีคนใกล้ตัว เพื่อนฝูงอะไรมาบอกกล่าว เล่าชวน แต่เราก็มีความรู้สึกที่เราสามารถปฏิเสธเค้าได้อย่างไม่เสียเพื่อน ผมเรียกสิ่งเหล่านี้ว่าปัญญา หมายถึงว่าจะเกิดขึ้นได้เอง”

(พี่จี เพศชาย อายุ 43 ปี, ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว)

“การสวดมนต์เป็นการสร้างสมาธิ เมื่อเกิดสมาธิแล้ว ปัญญาจะเกิดขึ้นตามมาเอง การเริ่มสวดมนต์เป็นเรื่องราวที่ดีอยู่แล้ว ลองสวดอย่างที่ผมแนะนำไป คือเริ่มจากการ น้อมจิต แล้วลองสวดบทสั้นๆ แต่ในความคิดส่วนตัวของผม สิ่งที่สำคัญ คือ เรื่องราว ของการได้น้อมจิต ได้กำหนดสมาธิ ในสิ่งที่เราทำอยู่ตรงหน้า แล้วผมว่าสิ่งดีๆ จะเกิด กับตน อย่างที่บอกว่าศาสนาพุทธเราไม่ใช่ศาสนาแห่งการร้องขอ เมื่อเราคิดดี พุทธดี ทำดี ผมว่าสิ่งดีๆ จะเกิดขึ้น และถ้าอยากให้ชีวิตมีสิ่งดีๆ เกิดขึ้นควรจะเริ่มจากการสวดมนต์”

(พี่จี เพศชาย อายุ 43 ปี, ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว)

“ไม่ใช่สวดมนต์แค่วันนี้ แต่ในชีวิตประจำวันไม่ได้ทำ หรือว่ายังประหลาดใจที่ไม่ได้อยู่ถึงทำไปก็ไม่มีประโยชน์ในความคิดของผม มงคลอาจจะเกิดกับตัว แต่จะเกิดบางครั้ง บางคราวเท่านั้น แต่ถ้าอยากจะให้มงคลเกิดกับตัวเองต่อเนื่อง ต้องทำบ่อยๆ ต้องสวดแทรกความรู้ ผมมั่นใจว่าในเมืองไทย โดยเฉพาะพระสงฆ์อีกหลายรูปที่ยังไม่เข้าใจถึงเรื่องราวของการสวดมนต์ การบวช ต้องให้เข้าใจก่อนว่าการสวดมนต์เป็นการสร้างสมาธิกับตนเอง เมื่อตัวเองมีสมาธิ จะเกิดปัญญา และเมื่อมีทั้งสมาธิ ปัญญา และรักษาศีลได้ครบ สิ่งดีๆ จะมาหาตัวเราเอง”

(พีจี เพศชาย อายุ 43 ปี, ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว)

กลุ่มวัยสูงอายุ

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกในกลุ่มของผู้สูงอายุเห็นคุณค่าหรือประโยชน์ของการสวดมนต์โดยมีคุณค่าทางด้านจิตใจ ช่วยยึดเหนี่ยวเพื่อให้เกิดความสุข ความสบายใจ ในช่วงบั้นปลายของชีวิตเนื่องจากผู้สูงอายุได้ผ่านประสบการณ์ต่างๆ ในชีวิตทั้งทางด้านบวกและด้านลบมาตลอดช่วงชีวิต

ผู้สูงอายุสวดมนต์ด้วยความเคารพศรัทธา ทำให้รู้สึกใจเย็น ปล่อยวาง สบายใจ ลดความโลภ โกรธ หลง ในใจได้ ไม่ยึดติดกับทรัพย์สินเงินทอง ไม่เปรียบเทียบตนเองกับคนอื่น บุญกุศลจากการสวดมนต์ช่วยเสริมให้ตนเอง ครอบครัวและคนรอบข้างมีความสุข ความเจริญ นอกจากนี้ผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะนิยมอธิษฐานให้สุขภาพร่างกายแข็งแรง

“ให้ลดความโลภ โกรธ หลง หรือเปล่าก็ไม่รู้ในความคิดของเรา พอเราสวดมนต์แล้วก็สบายใจ หรือว่าเราได้สวดในสิ่งที่เราชอบเราคิดว่าอย่างนั้น”

(ป้าแดง เพศหญิง อายุ 70 ปี, ข้าราชการบำนาญ)

“ป้าชอบ สวดแล้วมันสบายใจดี...คือช่วงข้ามปี จิตใจสวดก็จะได้สบายใจ ได้สวดมนต์ข้ามปีได้ไปก็สบายใจ ถ้าไม่ได้ไปก็ไม่สบายใจ...ไม่ไปใจไม่ดี แบบว่าไปแล้วสบายใจมากกว่า ไม่ไปแล้วก็มาคิดมาก...คือสบายใจหลายอย่าง เราได้ไปสวดมนต์ เราจะได้มีสุขภาพแข็งแรงดีหลายอย่างรวมกัน ในครอบครัวเราก็จะดี ก็นึกไปอย่างนั้น...คือชีวิตที่ดีขึ้น แต่ก่อนลูกป้าไม่ค่อยชอบเรียนหนังสือ คือไม่ขยันเรียนหนังสือ ป้าส่งเสริมให้เรียนทุกอย่าง ลูกก็ไม่ค่อยชอบเรียน แล้วมาตอนหลังเค้าก็เรียนจบ และเค้าก็ทำงานได้ ทำงานไฟฟ้าอยู่ส่วนภูมิภาคสำนักงานใหญ่ ป้ามีลูกชายคนเดียว คือเราตั้งใจว่าอยากให้ลูกทำงานดีๆ”

(ป้าน้อย เพศหญิง อายุ 69 ปี, ค้าขาย)

“สมมติว่าโมโหอยากจะดีเด็ก เป็นคุณครู คือถ้าโมโหให้นับ 1-10 ก่อน ระหว่างนับอาจจะทบทวน อาจจะได้อะไรที่ผุดขึ้นมา คือก็คงไม่ถึงดี ถ้านับ 1-10 มันยังกรุ่นอยู่นับอีก 10 เป็น 20 เป็นการคล้ายที่ทำให้จิตว่าง ทำให้ไม่มีพฤติกรรมชั่วช้าตรงนั้น”

(ลุงสี่ เพศชาย ไม่บอกอายุ, ข้าราชการบำนาญ)

“สวดแล้วสบายใจ...ช่วยทำงานไป ไม่เหนียวไม่ล้า...มันมีกำลังใจ อะไรที่เราทำได้มันก็ดี ไม่เห็นมันก็ดี อะไรๆ ก็ทำได้ไว้ ก็บอกให้ทำดี ทำชั่วก็ได้ชั่ว ทำดีก็ได้ดี”

(ลุงยิ้ม เพศชาย อายุ 68 ปี, ธุรกิจส่วนตัว)

“ตอนก่อนคิดเองว่าเป็นคนใจร้อน พอเริ่มสวด จิตเริ่มนิ่ง จากที่เคยโมโห เริ่มดีขึ้นเรื่อยๆ และใจก็รู้สึกว่าจะเย็น จากความรู้สึกที่เราประสบด้วยตนเอง และเวลาสวดก็รู้สึกว่าจะตามความรู้สึกที่เราได้สวด เรามีความสุข จิตสงบ เพราะว่าเราสวดเข้ามิด มันเงียบสวดแล้วมันก็ดี สังเกตตัวเองก็ดีขึ้นเรื่อยๆ ทุกอย่างก็จะดีขึ้นเรื่อยๆ ก็ไม่รู้ว่าเพราะอะไร เพราะว่าบุญที่เราสวดก็ไม่รู้ แต่เราก็ปฏิบัติคิดดี ทำดี มาตั้งแต่เด็กแล้ว”

(ป้าเล็ก เพศหญิง อายุ 64 ปี, ข้าราชการบำนาญ)

“การสวดมนต์ ลองไปปฏิบัติ นับตั้งแต่วันนี้ลองไปปฏิบัติ ลองใส่บาตรทุกเช้า วันไหนลองไม่ได้ใส่บาตร ใจจะหงุดหงิด...จะหงุดหงิด อย่างเช้านี้ เราลุกถึงเวลาดีสิ เราไม่ต้องอะไรเลย มันจะลูกเอง คือจะง่วงนอนอย่างไรก็ลูกเอง ใจมันกังวล ถ้าได้สวดมนต์แล้ววันนี้ใจมันพองโล่ง”

(ลุงคิว เพศชาย อายุ 70 ปี, เกษียณอายุ)

4.5 การเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี 2556-2557

กลุ่มวัยรุ่น

แรงจูงใจหรือสาเหตุที่ทำให้วัยรุ่นมาเข้าร่วมกิจกรรม มีทั้งมาจากการชักชวนของครอบครัว เพื่อน หรือความตั้งใจของตนเอง ที่เห็นว่ากิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีเป็นกิจกรรมที่ดี มีความเป็นสิริมงคล ถือว่าเป็นการทำบุญ และเป็นทางเลือกหนึ่งสำหรับวัยรุ่นซึ่งคิดว่าดีกว่าการไปเที่ยวเฉลิมฉลอง หรือสังสรรค์กับเพื่อนๆ ในเทศกาลวันขึ้นปีใหม่

วัยรุ่นรับรู้ข่าวสารการจัดงานส่วนใหญ่จากป้ายประชาสัมพันธ์ที่หน้าวัด จากการชักชวนของเพื่อน หรือคนในครอบครัว และจากโฆษณาทางโทรทัศน์

รูปแบบการจัดงานสวดมนต์ข้ามปีที่วัดครั้งนี้โดยรวมถือว่ารองรับคนจำนวนมากได้ดี อาจมีความไม่สะดวกอยู่บ้าง เนื่องจากมีคนมาเข้าร่วมกิจกรรมมาก และสภาพแวดล้อมขณะสวดมนต์มีเสียงรบกวน

จากผู้เข้าร่วมงานด้วยกัน เสียงดนตรีจากการจัดงานปีใหม่ของเทศบาล มีเสียงที่สร้างความรำคาญขณะสวดมนต์ แต่อย่างไรก็ตาม ถือว่าไม่เป็นปัญหามากนัก เพราะคนส่วนใหญ่ที่เข้าร่วมงานมาด้วยความตั้งใจและศรัทธาที่จะมาสวดมนต์อยู่แล้ว นอกจากนี้ ภายในงานมีการลงทะเบียน แจกพัด หนังสือสวดมนต์ และสติ๊กเกอร์ ให้ผู้เข้ามาร่วมกิจกรรมได้อย่างเพียงพอ

สิ่งที่กลุ่มวัยรุ่นได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี คือความสบายใจและมีโอกาสในการทำบุญ ทำความดีที่ถือว่ามีความยิ่งใหญ่ตั้งแต่ต้นปี บางคนได้เข้าร่วมสวดมนต์ข้ามปีเป็นครั้งแรก ประทับใจในบรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายในงาน ได้รับรู้ถึงแรงศรัทธาและความตั้งใจของคนที่เข้าร่วมสวดมนต์ ซึ่งมีจำนวนมาก หลายช่วงวัย โดยเฉพาะผู้สูงอายุและวัยรุ่น

“มีความสบายใจกับตัวเองว่าต้นปีเราได้ทำความดีใหญ่มาก เพราะว่าการสวดมนต์ข้ามปีเป็นการทำบุญที่ยิ่งใหญ่ เวลาที่เกิดเรื่องร้ายๆ ขึ้นมาเราก็จะบอกกับตัวเองว่า คงไม่เป็นไรหรอก เพราะว่าเราก็ได้ทำตรงนั้นมาแล้ว ทำให้จิตใจเราสบาย”

(น้องแก้ว เพศชาย อายุ 16 ปี, กำลังเรียนหนังสือ)

“เป็นประโยชน์ครับ เพราะเป็นการส่งเสริมเยาวชนดี แทนที่จะไปเที่ยวตามผับ ถึงมันจะไปต่อก็เถอะ แต่อย่างน้อยก็ได้ทำบุญ ยังดีหน่อย ดีกว่าตรงเข้าผับไปเลย”

(น้องปี เพศชาย อายุ 17 ปี, กำลังเรียนหนังสือ)

“ประทับใจมากที่สุดก็คือคืนวันนั้นเป็นครั้งแรกที่ผมสวดมนต์ข้ามปี ก็คือปีก่อนนั้นก็จะอยู่บ้าน สวดอยู่ที่บ้าน ปีนั้นก็ไปกับเพื่อน และเป็นครั้งแรกด้วย”

(น้องแก้ว เพศชาย อายุ 16 ปี, กำลังเรียนหนังสือ)

“ส่วนใหญ่ผมจะท่องตามเค้าไม่ได้หรอก แต่ว่าเหมือนเราได้นั่ง ได้ฟังเสียง เรารู้สึกว่าเป็นแรงศรัทธาของคน ผมดูว่าเป็นยิ่งใหญ่ประทับใจ มันช่วยให้คนไทยได้กลับมารู้ว่าวัฒนธรรมที่แท้จริงของตัวเองคืออะไรด้วยบรรยากาศ สภาพแวดล้อม แล้วก็จำนวนของคนที่มาเข้าร่วม คือบางทีก็ไม่ใช่แค่มีแต่คนสูงอายุ วัยรุ่นก็มีเยอะ”

(น้องบอย เพศชาย อายุ 20 ปี, ทำงานแล้ว)

กลุ่มวัยรุ่นส่วนใหญ่ต้องการให้มีการประชาสัมพันธ์มากกว่านี้ เช่น ป้ายประชาสัมพันธ์ควรมีหลายจุด เพื่อให้ทั่วถึงคนทุกกลุ่ม นอกจากนี้ของที่ระลึกที่แจกในงานควรเป็นของที่มีคุณค่าทางจิตใจ เช่น สายสิญจน์ หรือรูปโปสเตอร์พระ เป็นต้น

“แต่อยากเพิ่มการประชาสัมพันธ์มากกว่า เพราะแถวนี้ไม่รู้เลย คิดว่ามีหลวงพ่อดีเดียว แล้ววัดหลวงพ่อก็คนเยอะ ผมคนหนึ่งที่ไม่เข้าไปเบียด น่าจะระบุให้ชัดไปเลยว่า ตรงไหนในตัวเมืองที่เราสามารถไปได้ เพราะส่วนมากแถวนี้รู้แค่วัดหลวงพ่อดี วัดอื่น คนก็ยังไม่แน่ใจว่าจะมีแน่หรือเปล่า เพราะถ้าคนไม่แน่ใจก็จะไม่ไปแล้ว เพราะวัดหลวงพ่อดีคนแน่นแล้ว”

(น้องปี เพศชาย อายุ 17 ปี, กำลังเรียนหนังสือ)

“การประชาสัมพันธ์ผมคิดว่ายังมีอีกหลายที่ จิตใจของเค้าอยากที่จะมาผ่อนคลาย ตรงนี้ หรือว่ายืดดดทางนี้ เพื่อให้เป็นทางออกกับชีวิต แต่ว่าประชาสัมพันธ์ได้แบบยังไม่เข้าถึง หรือว่าทำให้เค้าไม่ get ว่านี่คือทางออกที่คุณจะแก้ปัญหาชีวิตเค้าได้”

(น้องบอย เพศชาย อายุ 20 ปี, ทำงานแล้ว)

“ที่ไปวันนั้นก็มีประกาศเกียรติคุณที่มีใบมา ผมว่าน่าจะมีของที่เป็นคุณค่าด้านจิตใจ แจก เช่น โปสเตอร์รูปพระที่ให้อำนาจครั้งนี้เรามา จะเก็บไว้ว่าเราเคยมา เป็นหลักฐานว่าเรามา เช่น สายสิญจน์ที่เค้าจะคล้องหัวแล้วเอากลับบ้านได้ บางคนก็อาจจะทำลาย แล้วเค้าอาจจะนานไปก็ลืมว่าเอามาจากไหน แต่ถ้าเราได้สิ่งนี้เอามาเห็นก็รู้เลยว่านี่ไปที่นี่มา เรามีหลักฐานว่าเราไปจริงๆ”

(น้องแก้ว เพศชาย อายุ 16 ปี, กำลังเรียนหนังสือ)

วัยรุ่นส่วนใหญ่ตั้งใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีในครั้งต่อไป โดยอยากจะเข้าร่วมงานพร้อมกับคนในครอบครัว หรือเพื่อน มากกว่าที่จะไปคนเดียว

กลุ่มวัยแรงงาน

วัยแรงงานส่วนใหญ่เข้าร่วมสวดมนต์ข้ามปี พร้อมกับคนในครอบครัว เช่น พ่อแม่ ลูกหรือคนรัก เป็นต้น วัยแรงงานทุกคนที่เข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี มีความตั้งใจที่จะไปสวดมนต์ข้ามปี ในสถานที่จัดงาน เป็นความเชื่อว่าขึ้นปีใหม่ถ้าได้สวดมนต์ถือว่าการเริ่มต้นชีวิตที่ดี

การรับรู้ข่าวสารการจัดกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี ทราบมาจากหลายช่องทาง เช่น วัดมีการติดป้ายประชาสัมพันธ์ การบอกกล่าวเชิญชวนกับผู้ที่ได้ไปทำบุญที่วัด รับรู้ข่าวสารจากเพื่อน การสืบค้นข้อมูลจาก Internet ด้วยตนเอง การประชาสัมพันธ์จากศาลากลางและช่องเคเบิลทีวีของจังหวัด

คนมาร่วมกิจกรรมจำนวนมาก มีความหลากหลายทุกเพศ ทุกวัย พบวัยแรงงานมากกว่าวัยอื่นๆ ส่วนใหญ่มาเป็นครอบครัว และมีวัยรุ่นเข้ามาร่วมสวดมนต์ข้ามปีเป็นจำนวนมากเช่นกัน ภายในงานไม่แออัด พื้นที่จัดงานสามารถรองรับจำนวนผู้ที่มาเข้าร่วมได้เพียงพอ มีการต้อนรับอย่างดี โดยมีการจัดอาหาร และเครื่องดื่มให้ผู้เข้าร่วมสวดมนต์ตลอดงาน

“คิดว่าดีที่มีเด็กเข้ามา สวดมนต์กัน หรือเด็กบางคนอาจมาสวดมนต์เพื่อมาเวลา และเที่ยว count down พอดี เพราะว่าส่วนใหญ่แล้ววัยรุ่นจะอยู่ดีที ประมาดีหนึ่ง ดีสองก็จะไปเที่ยวกันต่อ เพื่อนพี่สองเข้ามาสวดมนต์เสร็จรอเวลาไป count down ต่อเลย”

(พี่สอง เพศหญิง อายุ 35 ปี, รับจ้างทั่วไป)

“เด็กวัยรุ่นสมัยนี้รู้จักเข้าวัด เมื่อก่อนที่ไปกับยายก็จะเห็นแต่คนแก่ถือศีล หรือว่าไปกับแม่ก็จะเห็นแต่คนแก่ๆ กับเด็กเล็กๆ”

(พี่โอ้ เพศหญิง อายุ 30 ปี, ข้าราชการ)

“เห็นข้าราชการที่เกษียณอายุก็พาลูกมา พาหลานมาเราก็มีความรู้สึกที่ภาพที่เห็น พ่อแม่พาลูกหลานมา เป็นภาพที่ว่าสามารถจะดึงความคิดถ่ายทอด ถ่ายทอดความคิด ของพ่อแม่พี่น้องที่เป็นผู้สูงอายุ เอาเด็กกลุ่มนี้เข้ามา และการที่กลุ่มนี้เข้ามาครั้งหรือสองครั้ง จะต้องมีการถามว่าปีนี้เราไปสวดมนต์ข้ามปีกันหรือ มันจะเป็นอะไรที่ได้กลับมา และคิดว่า ถ้าเราอย่างนี้ทุกๆ ปี จะกลายเป็นส่วนหนึ่งที่ขาดไม่ได้”

(พี่แอ้ว เพศหญิง อายุ 49 ปี, ข้าราชการ)

“วันนั้นก่อนนั้นพี่ก็คิดว่าจะไม่มีคน ตอนหลังก็เริ่มมีคนแล้ว เพราะว่าเค้าไม่ไป count down แล้ว วัยรุ่นเค้าก็มากับพ่อแม่ ใส่ชุดขาวมาสวดมนต์ มาทำความดี แทนที่จะออกไปนอกบ้านไปกับเพื่อน มากับครอบครัว ใส่ชุดขาวกันเยอะเลย เราก็แปลกใจ เหมือนกันคงเป็นผลานิสงส์จากการสวดมนต์ เพราะว่าอยู่กับครอบครัว ใครมีครอบครัว ก็พามา พาบุตรหลานมากับพ่อแม่ ก็เป็นภาพที่ดีแล้วสังคมไทยก็เริ่มที่จะสนใจเรื่องสวดมนต์ มากขึ้น และก็ใช้เวลาว่างที่ถูกต้อง ไม่ไปหมกมุ่นหรือว่าฟุ้งเฟ้อไปกับสิ่งที่ฉาบฉวย หรือว่า ดูแล้วสิ้นเปลือง”

(พี่เอ๋ม เพศชาย อายุ 45 ปี, ข้าราชการ)

“มาหมด วัยรุ่นก็ชวนกันมาดี จังหวะที่สวดมนต์ข้ามปีหน้าวัดเมือง มิ่งานของเทศบาล
เค้าจัดด้วย อย่างเราตั้งใจ แต่คนที่มาเที่ยวงานบางทีช่วงเวลาที่รอ เค้าก็เห็นตรงนี้
สวดแบบไว เด็กวัยรุ่นก็เข้ามา บางคนก็ไม่ได้ใส่ชุดขาว คือเค้าก็มาชุดนอก แต่ส่วนมาก
จะเป็นชวามาก ถ้าหากว่าคนที่ไม่ได้ใส่ชุดขาวเค้าก็จะมีแบบเก๋อ์นั่งอยู่ต่างหาก เป็นพื้นไป
หรือว่าวัยรุ่นบางคนเหมือนว่าไม่ได้ตั้งใจมา ก็อยากมาทำ แต่ก็ทำได้ เค้าก็กางหนังสือ
และมีใบเกียรติบัตรให้ด้วย เด็กก็มากัน คนเฒ่า คนแก่ก็มา แต่ว่ากลางๆ อายุจะเยอะ
ที่เห็นมีครอบครัว”

(พี่อ้น เพศหญิง อายุ 52 ปี, ธุรกิจส่วนตัว)

“เดี๋ยวนี้คนแก่ก็มี วัยกลางคนก็มี วัยรุ่นก็มี เด็กก็มี เดี่ยวนี้เหมือนกับว่าเป็นกระแส
แล้ว สสส.เค้ามาจัดร่วมกับเราด้วย และรณรงค์มีประชาสัมพันธ์ทางโทรทัศน์ วิทยุ
อินเทอร์เน็ต มีป้ายมีอะไร คือเค้าเชิญชวนโดยลำพังของเราเองก็ส่วนหนึ่ง แต่ว่าคนก็
เข้ามาสวดอยู่แล้ว แต่ว่าพอมีกิจกรรมไฮไลน์นี้นั้นมากขึ้น ก็เหมือนกับเป็นการดึงดูดวัยรุ่น
กลุ่มที่เป็นวัยรุ่นที่เป็นเด็กให้เข้ามาสวด บางคนมาสวดแบบตั้งใจบ้าง ไม่ตั้งใจบ้าง
คือมันก็ได้...กระแสมันก็เป็นส่วนหนึ่ง เพราะว่าการที่อย่างวัยรุ่นเด็ก เป็นวัยที่เค้ากำลังสนุก
ไป count down บ้าง ไปเฉลิมฉลองอะไรอย่างนี้ ซึ่งเท่าที่ทราบมาแนวคิดที่ว่าสวดมนต์
ข้ามปี เป็นแนวคิดที่ สสส. เค้าต้องการที่จะลดอุบัติเหตุหรือเปล่า ถ้าผมจำไม่ผิดในช่วง
ที่มีการเฉลิมฉลอง เพื่อจะเปลี่ยนให้มาเข้าวัดแทน ซึ่งก็เป็นผลดี เมื่อคนเข้าวัดถ้าชอบ
ปีหน้าก็มาอีกๆ เรื่อยๆ”

(พี่บอล เพศชาย อายุ 27 ปี, พนักงานของรัฐ)

“คนเยอะดี แล้วก็พระเยอะด้วยซึ่งความจริงการสวดมนต์สวดที่ไหนก็ได้ แต่ไปที่วัด
มันจะได้ความหลัง เหมือนกับว่าได้ทำพิธี มีพระให้พร และได้พรมน้ำมนต์จากพระ
ซึ่งเป็นความเชื่อของชาวพุทธ อยู่ที่บ้านเราก็ไม่ได้ ไปแล้วรู้สึกดี”

(พี่ส้ม เพศหญิง อายุ 52 ปี, พนักงาน/ลูกจ้างบริษัทเอกชน)

“เดี๋ยวนี้ก็พอๆ กัน คนเริ่มให้ความสำคัญกับเรื่องศาสนา เด็กก็เยอะพ่อแม่ก็พากันไป
ก็มีการจัดกิจกรรมถ่ายรูปด้วย...วัยรุ่นก็ให้ความสำคัญแล้วนะ ดูจากโทรทัศน์
เค้าประชาสัมพันธ์ว่าไปวัดโน้นนี่ มีดารารไป คนก็จะให้ความสำคัญ”

(พี่ส้ม เพศหญิง อายุ 52 ปี, พนักงาน/ลูกจ้างบริษัทเอกชน)

การได้เข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีเป็นสิ่งที่ดี ทำให้สบายใจ เช่น การได้นำพระพุทธรณ์ การได้เขียนคำสารภาพผิดเมื่อครั้งอดีตลงในกระดาษรูปใบโพธิ์ แล้วนำไปติดไว้ที่ต้นโพธิ์เงิน โพธิ์ทอง เพื่อขอโทษกรรม และให้คำมั่นว่าจะไม่ทำความผิดนั้นอีก เป็นการช่วยลดความทุกข์ที่อยู่ในใจได้ เป็นต้น และการได้มาเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีร่วมกันของครอบครัว เป็นการปลูกฝังให้ลูกหลานเห็นความสำคัญ และความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา แทนการไปสังสรรค์รื่นเริงในวันปีใหม่ นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์ได้ให้การต้อนรับอย่างดี มีการอธิบายรายละเอียดข้อมูลการจัดงานชัดเจน ทำให้ผู้เข้าร่วมสวดมนต์ได้รับความสะดวกในการเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้

“ประทับใจคือจากสวด อยากไปร่วมกิจกรรมหลายๆ คน ก็คงดี ชอบ มองแล้วก็คิดว่าคนไทยยังสนใจกันเยอะ” “อยู่ส่วนรวมแล้วคิดว่าออกเสียงจะดีกว่า รู้สึกว่าโล่งได้ยืนแล้ว กังวาน”

(พี่สอง เพศหญิง อายุ 35 ปี, รับจ้างทั่วไป)

“วันนั้นเรารู้สึกดีว่าเป็นวันขึ้นปีใหม่ของเรา เราได้มาสวดมนต์ข้ามปี ได้รับน้ำมนต์จากหลวงพ่ พ่อบุ๊ขึ้นปีใหม่บ๊อบเราได้น้ำมนต์จากหลวงพ่แล้ว สุดยอดเลย และอยู่ในหลวงพ่โสธรด้วยคือที่ 1 เลย เข้ามาเราก็ไปทำบุญที่วัดก็ดี อิมใจเราจะได้ดีตลอดปี ผมก็คิดว่าอย่างนั้น คนอื่นเค้าคิดอย่างไร ผมก็ไม่ทราบ”

(พี่อ๊อด เพศชาย อายุ 56 ปี, ประมง)

“ปกติแล้ววัดก็มีความพร้อมจะจัด แต่ตอนหลังรู้สึกว่าจะบูมเพิ่มมากขึ้น ไม่เฉพาะวัดโสธร หรือว่าวัดเมือง วัดต่างๆ ที่อยู่ข้างนอกอำเภอเค้าก็จัด และก็มีส่วนหนึ่งและก็ทราบข่าวจากประชาสัมพันธ์ และทางโทรทัศน์ด้วย ทางสื่อสิ่งพิมพ์ก็ไว ก็เชิญชวนคนมาร่วมสวดมนต์ แทนที่จะ count down ไปนอกบ้านอย่างที่ผมบอก ไปบางแสน ไปพัทยา ไป count down ข้างนอก มาที่นี่ดีกว่า และก็ประหยัดดั่งค์ ดั่งค์ไม่เสีย อยู่กับครอบครัว และได้ทำความดี และเป็นการทบทวนตัวเอง สิ้นปีแล้วที่ผ่านมาไม่ดี เราก็มาปรับปรุงตัวเริ่มตั้งแต่วันสิ้นปี เริ่มต้นดีๆ ให้กับชีวิต และครอบครัว”

(พี่เอ๋ม เพศชาย อายุ 45 ปี, ข้าราชการ)

“ประชาสัมพันธ์ที่น้องเค้าอยู่ตรงนี้ เค้าอธิบายดีด้วย คืออธิบายชัดเจน...คิดว่าตรงนี้ประชาสัมพันธ์เค้าดี ให้คำแนะนำดี หน้าตายิ้มแย้มแจ่มใสทุกคน ไม่ว่าจะเป็นผู้หญิงหรือว่าผู้ชาย มากี่คนครับ น้องเค้าจะบริการดี ก็เป็นสิ่งสนใจสำหรับประชาชนเหมือนกัน บางทีการต้อนรับดี ที่นั่งว่างไปนั่งได้เลย ถ้าหากว่ายังไม่สะดวกไม่ถึงเวลาออกไปเดินเล่นก่อนก็ได้ น้องเค้าจะแนะนำ”

(พี่อ้น เพศหญิง อายุ 52 ปี, ธุรกิจส่วนตัว)

การจัดกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีควรจะมีการให้ความรู้เกี่ยวกับหลักของการสวดมนต์ และวิธีการสวดมนต์ คุณค่าและประโยชน์ของการสวดมนต์ที่อาจนำไปใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน

ควรมีการจัดระบบการแจกประกาศนียบัตรพิธีสวดมนต์ข้ามปี ให้มีความรวดเร็วและลดความไม่เป็นระเบียบ เนื่องจากผู้เข้าร่วมมีจำนวนมากและเวลาที่แจกประกาศนียบัตรเป็นช่วงเวลาดี และทุกคนต่างต้องการกลับบ้าน

ควรมีการจัดกิจกรรมที่มีระยะเวลาการจัดงานตั้งแต่วันที่ 30 ธันวาคม-วันที่ 1 มกราคม รูปแบบกิจกรรมมีความหลากหลาย เช่น การสวดมนต์ นั่งสมาธิ ฟังเทศน์มหาชาติ เป็นต้น เพื่อเป็นการดึงดูดให้คนมาเข้าร่วมกิจกรรมได้มากขึ้น

“ปรับปรุงน่าจะเป็นตอนสุดท้าย ตอนที่เสร็จงานแล้วเค้าจะแจกประกาศนียบัตร เหมือนกับทุกคนมารุมแย่งกัน ไม่ค่อยเป็นระเบียบ...แจกตอนสุดท้ายเลย คนก็จะรุมแย่งๆ แต่ก็เข้าใจเพราะว่าคนที่อยากได้ก็รีบกลับ”

(พี่โอ้ เพศหญิง อายุ 30 ปี, ข้าราชการ)

“ที่เพิ่มเติม ถ้าคำว่าสวดมนต์ข้ามปีเหมือนถูกบังคับว่าจะต้องวันนี้นั้นวันเดียว เป็นไปได้ไหมว่าจะยืดเวลา จากการทำงานไม่สามารถจะจบสิ้นไปภายในวันเดียว ถ้าเกิดสมมติว่า วันที่ 30 เรามีกิจกรรมด้วย 31 ด้วย วันที่ 1 มกราคมด้วยดีไหม เพราะว่าทำวันเดียว ยังส่งผลขนาดนี้เลย”

(พี่แอม เพศหญิง อายุ 49 ปี, ข้าราชการ)

“ที่ภาพรวมที่เห็นๆ ตามสื่อ คนก็เข้ามาในวัดเยอะ ในเรื่องของสวดมนต์ข้ามปี ของวันที่ 31 แล้วก็เยอะในระดับหนึ่ง แต่ว่าถ้าหากว่าจะทำอะไรให้มากขึ้น ก็คิดว่า เป็นไปได้ไหมในเรื่องของประชาสัมพันธ์ แต่ว่าช่วงนี้ก็ประชาสัมพันธ์กันแล้ว คนก็มากขึ้น กว่าเดิม พื้นที่วันนั้นจากเก้าอี้ 800 ไม่พอ”

(พี่แอม เพศหญิง อายุ 49 ปี, ข้าราชการ)

“ควรจัดทุกปี ปีหนึ่งผมก็ว่ายน้อยไป...เห็นคนมาเยอะก็คิดว่าพื้นที่ขึ้นมา ศาสนาของเรา ก็คิดว่ามีความหวังแล้ว ทำให้ดีขึ้น...คือสังคมประเทศเรา จะดีขึ้น คือบ้านเราก็เละเทะ”

(พี่ อู๊ด เพศชาย อายุ 53 ปี, พนักงาน/ลูกจ้างบริษัทเอกชน)

“ผมว่าควรจะมีการประชาสัมพันธ์ถึงแก่นแท้ของการสวดมนต์ในระหว่างที่ประชาชนเริ่มทยอยมา หรือก่อนจะสวดควรจะมีแก่นแท้ส่วนหนึ่งของการบรรยายธรรมก็ควรจะมีการบรรยายถึงแก่นแท้ หรือหลักของการสวดมนต์ ว่าเราสวดไปเพื่ออะไร...กุศโลบายในการที่หลวงพ่อกับพระจะสอดแทรกเข้าไปว่าการสวดมนต์ไม่ใช่ว่าจะต้องสวดวันนี้ อย่างที่บอกว่าถ้าสวดมนต์ข้ามปี แต่ในชีวิตประจำวันของคุณไม่ได้ทำ หรือว่ายังประพฤติดนที่ไม่ดีอยู่ ก็ไม่มีประโยชน์ในความคิดของผม มันอาจจะเกิดกับตัว แต่ก็เกิด บางครั้งบางคราว แต่ถ้าอยากจะทำให้มันเกิดกับตัวต่อเนื่อง สิ่งดีเกิดกับตัวเราต่อเนื่อง ก็ต้องทำบ่อยๆ”

(พีจี เพศชาย อายุ 43 ปี, คำชาย/ธุรกิจส่วนตัว)

วัยแรงงานส่วนใหญ่ตั้งใจจะเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีในปีต่อไป มากกว่าจะไปเที่ยวงานรื่นเริง เพราะเห็นว่ากิจกรรมดังกล่าวมีคุณค่าและกิจกรรมนี้จัดขึ้นเพียงปีละครั้งเท่านั้น

“ไปทุกปี ตั้งใจไว้แล้วว่าจะไปทุกปี เพราะว่าปีหนึ่งมีครั้งเดียว เราไปทำดีที่สุด โอกาสของเราคือไม่มีอะไรมาก หมดยัยของเราที่จะไปเที่ยวเตร่แล้ว มาทางนี้ดีกว่า อยากจะให้มันเป็นตัวอย่างของลูกด้วย ลูกครั้งที่แล้วก็ไป เอาลูกสาวไปด้วยก็บอกว่าไป”

(พีสอง เพศหญิง อายุ 35 ปี, รับจ้างทั่วไป)

“มีอย่างนี้ทุกปี ก็ดี ทำให้คนเราแต่ละปีจากที่บางคนไม่สนใจอะไร ก็ยังได้มาสัมผัส ตรงนี้ ก็คิดว่าน่าจะได้ อยากให้มีทุกปี ไม่ว่าวัดไหนก็อยากให้มี”

(พีอ่อน เพศหญิง อายุ 52 ปี, ธุรกิจส่วนตัว)

กลุ่มวัยสูงอายุ

การเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีของผู้สูงอายุ จะคำนึงถึงความสะดวกในการเดินทาง การมีเพื่อนร่วมเดินทาง และสถานที่จัดงานเป็นเรื่องหลัก ผู้สูงอายุรับรู้ข่าวสารการจัดงานส่วนใหญ่จากป้ายประชาสัมพันธ์ที่หน้าวัด จากโฆษณาทางโทรทัศน์ และจากการไปเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่วัดเป็นประจำ

ในมุมมองของกลุ่มผู้สูงอายุต่อบรรยากาศภายในงาน ส่วนใหญ่จะให้ความสนใจภาพรวมของผู้ที่เข้าร่วมสวดมนต์ที่มีความหลากหลายในแต่ละช่วงวัย มากกว่าสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้น

“ได้เห็นผู้คนมากมาย เด็กๆ ก็ไปกัน เห็นเด็กๆ ไปกัน...วัยรุ่นก็ตามผู้ปกครอง มากก็เยอะเหมือนกัน... คือวัยอายุไม่มากเท่าไร 10 กว่าก็เยอะ...คือเด็กที่ตามผู้ปกครองมา คือเด็กผู้หญิงเยอะกว่า...ข้างบนศาลาผู้ชายเยอะกว่า...จะเป็นวัยผู้ใหญ่มากกว่าวัยรุ่น...ข้างล่างไม่ได้ลงมา ลงมาตอนที่เอาใบประกาศ”

(ป้าแดง เพศหญิง อายุ 70 ปี, ช่างราชการบำนาญ)

“การจัดงานเค้กกี้ดี มีการเลี้ยง ก็มีทุกปีอยู่แล้วอย่างนี้...ก็ทำทุกปี มีข้าวต้ม มีน้ำเลี้ยงกี้ดี ก็ยังชมเขาว่าดี ใจบุญเกิดชาติหน้าจะได้ไม่อด ไม่อยาก มีกินตลอดไป เค้กกี้ดีใจ...มีน้ำ มีอาหารการกิน สวดมนต์แจกหนังสือ ก็ไปสวดมนต์กัน แต่ละคนที่เค้ไป ก็ตั้งใจไปกันทั้งนั้น...แต่ส่วนมากเป็นคนมีอายุขึ้นไป อายุหน่อยๆ ก็มี แต่ก็ไม่ใช่เยอะเท่ากับคนแก่ ...ผู้หญิงกับผู้ชายก็พอๆ กัน”

(ป้าสาม เพศหญิง อายุ 60 ปี, รับจ้างทั่วไป)

“ทั่วไปเลย เดี่ยวนี้มีทุกรัย แบบว่าคนสวดกันเยอะ เด็กเล็ก ผู้ใหญ่ คนแก่ คนเฒ่า มีทุกรัย ไม่เลือกเฉพาะว่าจะมีคนแก่อย่างเดียว เด็กๆ วัยรุ่น เดี่ยวนี้ส่วนมาก เค้ก็จะสวดมนต์กัน”

(ป้าน้อย เพศหญิง อายุ 69 ปี, ค้าขาย)

“เค้มาคนเดียว โดยที่ไม่มีใครชวนเลย 2-3 ปีที่เราเห็นเยอะมากๆ ...เดี๋ยวนี้เราทิ้งเลย เด็กๆ เข้ามาเยอะเลย ยิ่งเวียนเทียนวัยรุ่นทั้งนั้นเลย อึ้งเลย เรามาเดิน เราเห็นวัยรุ่น กี้ดีใจ เราก็อายุคงให้เด็กเข้าวัด เราชอบ เพราะว่าเราสอนหนังสือ เราจะพาเด็กให้อยู่ ใกล้กับวัด ไปนั่งปฏิบัติธรรมเลย”

(ป้าเล็ก เพศหญิง อายุ 64 ปี, ข้าราชการบำนาญ)

กิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมกิจกรรมทางสังคม ได้พบปะผู้คนที่มีความหลากหลาย ทั้งทางอาชีพและวัย ที่มีความสนใจในเรื่องการสวดมนต์เหมือนกัน นอกจากนั้นการเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปียังทำให้ผู้สูงอายุ มีความสุขสบายใจ

“สบายใจขึ้น รู้สึกว่าเราได้ไปสวดมนต์ เราได้ไปเห็นคนนอกๆ บ้างก็ดีใจ และรู้สึกว่าจะจิตใจสงบลง ไม่เครียด ไม่อะไร...ก็หลายอย่างๆ ไปเจอเพื่อนที่เรียนหนังสือรุ่นเดียวกัน เค้ก็ไปสวดที่วันนั้นด้วย เพราะว่าบ้านเค้อยู่ใกล้ๆ ก็ได้เจอเพื่อน ได้มีความรู้ ได้เห็นผู้คนมากมาย เด็กๆ ก็ไปกัน เห็นเด็กๆ ไปกัน”

(ป้าแดง เพศหญิง อายุ 70 ปี, ข้าราชการบำนาญ)

“คือช่วงข้ามปี จิตใจสวดก็จะดีสบายใจ ได้สวดมนต์ข้ามปีได้ก็สบายใจ ถ้าไม่ได้ไปก็ไม่สบายใจ มันคิดยังไงก็ไม่รู้แบบว่าถ้าไปแล้วจิตใจมันสบาย เราได้ไปสวดมนต์ข้ามปี ในปีนี้...ไม่ไปใจไม่ดี แบบว่าไปแล้วสบายใจมากกว่า ไม่ไปแล้วก็มาคิดมาก...คือสบายใจหลายอย่าง เราได้ไปสวดมนต์ เราจะได้มีสุขภาพแข็งแรงดีหลายอย่างรวมกัน ในครอบครัวเราก็จะดี ก็นึกไปอย่างนั้น”

(ป้าน้อย เพศหญิง อายุ 69 ปี, ค้าขาย)

“กิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีดี คือเรามาอยู่กับพระใหญ่ๆ เราก็มีบุญที่ได้เห็นพระ ก็คิดว่าอย่างอีสานเราก็ทำ แต่มาอยู่ที่นี่เสียงพลุ เสียงคนก็เยอะ เราไม่เคยรู้จักก็ไปนั่งกับเค้าก็สบาย ไม่คิดมาก คนเราทำที่ไหนก็ได้ที่นั่น ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหน พอมาอยู่ที่นี่ ทำที่นี่เราก็ได้ทำที่ไหนได้หมด ถ้าหากว่าจะทำ ...ทำให้คนได้ทำบุญ”

(ลุงยิ้ม เพศชาย อายุ ๖8 ปี, ธูรกิจส่วนตัว)

ผู้สูงอายุเห็นว่าการจัดงานกิจกรรมสวดมนต์ครั้งนี้ดีและเหมาะสมแล้ว ทั้งในเรื่องสถานที่จัดงาน อาหาร และเครื่องดื่ม ตลอดจนของที่ระลึกที่ได้รับจากการเข้าร่วมงาน

“ก็ไม่มีอะไร ก็ดีอยู่แล้ว มีน้ำ มีอาหารการกิน สวดมนต์แจกหนังสือ ก็ไปสวดมนต์กัน แต่ละคนที่เค้าไปก็ตั้งใจไปกันทั้งนั้น...ก็ทำทุกปี มีข้าวต้ม มีน้ำเลี้ยงก็ดี ก็ยังชมเขาว่าดี ใจบุญเกิดชาติหน้าจะได้ไม่อด ไม่อยาก มีกินตลอดไป เค้าก็ดีใจ”

(ป้าสาม เพศหญิง อายุ 60 ปี, รับจ้างทั่วไป)

ผู้สูงอายุเกือบทุกคน มีความตั้งใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีในครั้งต่อไป อย่างไรก็ตาม ส่วนใหญ่ยังมีความกังวลในเรื่องปัญหาสุขภาพ และอุปสรรคจากการเดินทาง

บทที่ 5 สรุปข้อค้นพบ และการอภิปรายผล

การศึกษาเชิงคุณภาพครั้งนี้ อยู่ภายใต้โครงการ “การศึกษาศถานการณ์การสวดมนต์ในประเทศไทย: กรณีศึกษากิจกรรมการสวดมนต์ข้ามปี 2556-2557” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามุมมองของผู้สวดมนต์ในบริบททางสังคมและวัฒนธรรม ประโยชน์และอานิสงส์จากการสวดมนต์ รวมทั้งการเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี 2556-2557 ของกลุ่มวัยรุ่น (15-24 ปี) วัยแรงงาน (25-59 ปี) และวัยสูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) ทั้งชายและหญิง รวม 29 ราย คัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลจากบุคคลที่เข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี 2556-2557 ที่สวดมนต์เป็นประจำ การศึกษาครั้งนี้เลือกศึกษาเฉพาะจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

ในบทนี้เป็นการนำเสนอสรุปข้อค้นพบ และการอภิปรายผล ตามบทที่ 4 ซึ่งแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 5 ประเด็นหลัก ได้แก่ บริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับการสวดมนต์ รูปแบบการสวดมนต์ การอธิษฐานขอพรประโยชน์หรืออานิสงส์ของการสวดมนต์ และการเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี 2556-2557 ซึ่งผลการศึกษา จากมุมมองของผู้สวดมนต์ไม่พบว่ามี ความแตกต่างระหว่างเพศชายและหญิง แต่พบว่ามี ความแตกต่างระหว่างสามช่วงวัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.1 บริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับการสวดมนต์

บริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับการสวดมนต์นั้น ส่วนใหญ่ได้สวดมนต์มาตั้งแต่วัยเด็ก และได้มาปฏิบัติเข้มข้นมากขึ้นในวัยแรงงานและวัยสูงอายุตามประสบการณ์ชีวิต สามารถแบ่งได้เป็น 3 มิติ คือ 1) การได้รับการปลูกฝังและถ่ายทอดจากครอบครัว 2) เหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในช่วงชีวิต 3) การเรียนรู้หลักธรรมโดยเริ่มจากความสนใจและตั้งใจศึกษาหลักธรรมด้วยตนเอง ดังนี้

1) การได้รับการปลูกฝังและถ่ายทอดจากครอบครัว ทั้งสามช่วงวัยมีพื้นฐานการสวดมนต์ที่ได้รับปลูกฝังและถ่ายทอดจากครอบครัวตั้งแต่วัยเด็ก โดยการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางศาสนาตามความเชื่อ ความศรัทธาจากคนในครอบครัวที่อาศัยอยู่ด้วยเป็นหลัก และจากการที่พ่อแม่ปู่ย่าตายายหรือญาติพี่น้อง พาเข้าวัดทำบุญ ตักบาตร สวดมนต์ อยู่เป็นประจำ “สวดค่ะ ก่อนนอน ปกติแต่ก่อนนอนกับยาย ยายจะพาสวดก่อนนอน...ยายก็สวดยาว เค้าก็ให้อยู่กับเค้า นั่งสวดด้วยกัน...ยายสวดยาว และก็นั่งพนมมืออยู่ข้างๆ อันไหนได้เราก็จุดตาม...ยายสอนบอกว่าให้แผ่เมตตาด้วยเวลาสวดมนต์” ... “ที่บ้านก็จะเคร่งเรื่องการสวดมนต์ ทำวัตร...เค้าจะให้สวดมนต์ตลอด พอถึงวันพระเค้าจะให้สวดมนต์” ... “สวดก่อนนอนทุกวัน ทำมาตั้งแต่เด็ก คล้ายๆ กับว่าพ่อแม่สอนมาแบบนี้” ... “ตอนเด็กๆ ผมก็ไปวัดช่วยถือข้าวให้ยายไปวัด...ช่วงเช้ายายเค้าก็จะอยู่วัดทำอุโบสถ กลางวันผมก็จะเอาข้าวไปให้ยาย” ...

“ตอนเล็กชอบใส่บาตรทุกวัน...ตั้งแต่เด็ก ๆ 10 กว่าขวบ...คือแม่ทำกับข้าวให้ แต่แม่เค้าไม่ค่อยว่าง แม่ทำงาน เค้าก็ต้องออกไปท่งนา ก็ให้เราเฝ้าพระ พระมาบิณฑบาตก็ให้เราใส่”

2) เหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในช่วงชีวิต ซึ่งทำให้หันมาสนใจในเรื่องการสวดมนต์ พบว่าวัยแรงงาน และวัยสูงอายุจะสะท้อนภาพดังกล่าวได้ชัดเจน ตามที่ผู้ให้ข้อมูลหลายราย ได้กล่าวไว้ในเรื่องอานิสงส์ของการสวดมนต์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัยแรงงานเป็นวัยที่มีการก่อสร้างสร้างตัว ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการเริ่มเข้าสู่การทำงานซึ่งต้องมีการปรับตัว การเริ่มสร้างครอบครัว กระบวนการต่างๆ เหล่านี้ทำให้มีโอกาสพบเจอเหตุการณ์สำคัญหรือปัญหาที่เป็นวิกฤติของชีวิต ปัญหาในการทำงาน เช่น การเป็นคนใจร้อน การสวดมนต์สามารถทำให้ใจเย็นลงได้ ความทุกข์จากชีวิตครอบครัว การสูญเสียบุคคลที่รัก เป็นต้น ทำให้คนเหล่านี้หันมาใช้วิธีการสวดมนต์เป็นที่พึ่งทางใจ “ตอนที่สวดมนต์น่าจะเป็นช่วงเสียน้องชาย ประมาณ 10 ปีที่แล้ว เราน่าจะทำสิ่งที่ดียิ่งๆ ให้เกิดกับเค้าสิ โดยการนั่งปฏิบัติธรรม ทำบุญใส่บาตร นึกถึงเค้าทุกครั้งที่เราใส่บาตร แล้วการสวดมนต์ก็เป็นการทำดี โดยที่ไม่ต้องลงทุนสูง นั่งอยู่ในห้องก็ได้ไม่จำเป็นต้องมาที่วัด สวดมนต์ที่บ้านก็ได้ ไม่จำเป็นต้องเป็นวันพระใหญ่” ... “ตั้งแต่พ่อแม่แยกทางกัน คือตอนนั้นอยู่ ม.1 ที่พ่อแม่แยกทางกัน คือหนูก็เริ่มแบบว่าความทุกข์เริ่มเข้ามาเยอะ ต้องทำให้หนูรับผิดชอบอะไรเยอะขึ้น เพราะว่าหนูไม่มีแม่ ก็ต้องเป็นตัวแทนของน้อง และเป็นลูกคนโตด้วย ก็ต้องแบบว่าหลายๆ อย่างที่มันเข้ามาในชีวิตเรา จะทำอย่างไรให้เรารู้สึกดีขึ้น ไม่อยากให้เราเครียด หนูต้องดำเนินชีวิตต่อไป ...ก็เลยเลือกใช้วิธีการสวดมนต์” นอกจากนี้การหมดภาระจากหน้าที่การงาน หรือหมดความกังวลเกี่ยวกับลูก เพราะลูกมีอาชีพการงานที่มั่นคง หรือมีครอบครัว ยังเป็นอีกหนึ่งเหตุการณ์ในกลุ่มวัยสูงอายุที่ทำให้เริ่มสวดมนต์หรือเลือกที่ไปทำบุญ และถือศีลที่วัดอย่างสม่ำเสมอที่วัดในวันพระใหญ่ หรือวันพระมากขึ้น “รู้สึกว่าการสวดมนต์จริงจังตั้งแต่เราออกจากข้าราชการครูมา ...อายุมากขึ้น เราก็มานะเอาทางพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ช่วย”

3) การเรียนรู้หลักธรรมโดยเริ่มจากความสนใจและตั้งใจศึกษาหลักธรรมด้วยตนเอง เห็นความสำคัญของการสวดมนต์ที่สามารถนำมาปรับใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันได้ “โดยส่วนตัวผมศึกษา คำสอนของพระพุทธเจ้า ในเรื่องของหลักธรรม เราไม่ได้รู้ทั้งหมดหรอก เรารู้แต่ส่วนที่จำเป็นที่เป็นแก่นจริงๆ ...การสวดมนต์จะเป็นสิ่งที่ตามมาหลังจากนั้น เพราะว่าเหมือนกับเป็นกิจกรรม หรือว่าเป็นจารีตประเพณีที่เรามีความศรัทธา แล้วเราก็ต้องมีการเคารพบูชาประมาณนี้มากกว่า” จากข้อมูลดังกล่าว พบว่ามีมิติของการเรียนรู้หลักธรรมพบเฉพาะในวัยแรงงานเท่านั้นที่ได้สะท้อนข้อมูลดังกล่าวนี้ แต่นับว่าเป็นข้อมูลที่มีความสำคัญที่ควรนำมากล่าวถึง เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลนี้ ได้รับการปลูกฝังมาตั้งแต่วัยเด็กเช่นกัน แต่เมื่อเติบโตขึ้นสนใจที่ศึกษาจากพระอาจารย์ หรือศึกษาเพิ่มเติมด้วยการอ่านหนังสือเพื่อศึกษาหลักธรรมด้วยตัวเอง ทำให้มีความศรัทธาในหลักธรรมของศาสนา ถือว่าเป็นการต่อยอดจากการที่ได้รับการปลูกฝังและถ่ายทอดซึ่งอาจเกิดขึ้นในช่วงวัยโดยอ้อมได้ หากคนๆ นั้นสนใจศึกษาด้วยตนเอง

5.2 รูปแบบการสวดมนต์

รูปแบบการสวดมนต์ของทั้งสามกลุ่มวัย พบว่ามีความคล้ายคลึงกัน เห็นว่าการสวดมนต์เป็นสิ่งที่ดี ต้องสวดด้วยความศรัทธาและเชื่อว่ามีคุณค่าทางด้านจิตใจจึงจะเกิดผลดีต่อชีวิต “การสวดมนต์มันเหมือนว่า ถ้าหากว่าเราไม่ศรัทธา เราสวดไปก็ไม่สบายใจ...เราต้องศรัทธาตลอดการสวดมนต์ คือเราจะต้องเชื่อว่าที่เราสวดไปเราต้องได้...เชื่อว่าที่เราทำต้องเชื่อว่ามันเป็นสิ่งที่ดี เพราะว่าถ้าเราไม่เชื่อ เราสวดไปก็ไม่มีประโยชน์ เราก็ต้องเชื่อก่อน มันถึงจะมีประโยชน์ต่อตัวเอง” โดยการสวดมนต์ถือเป็นกิจวัตรประจำวันที่ทำเป็นประจำ

จนเกิดความเคยชิน ถ้าหากไม่ได้สวดมนต์จะเกิดความรู้สึกกังวลในจิตใจหรือบางคนทำให้นอนไม่หลับ “ทำทุกวันคือบางทีเราออกไปเก็บของ เช็นของ แล้วก็ล่า เรานึกในใจว่าวันนี้เมื่อยตัวเหลือเกิน จะนอนแต่วันพออยู่ที่นอนเสร็จล้มหัวถึงหมอน คือไม่สวดมนต์ไม่ได้แล้วเหมือนว่าเราเคยทำแล้วจะไม่ทำ ไม่ได้” ... “ถ้าหากว่าวันไหนเราไม่สวดก็เหมือนจะนอนไม่หลับ แต่ถ้าเกิดว่าวันไหนที่เราสวดมนต์จะนอนหลับ” ...” ก็สวดทุกวัน คือว่าพอเราทำไปเรื่อยๆ ก็เหมือนเป็นกิจวัตร ก็คือเราต้องทำ...ถ้าไม่ทำก็เหมือนว่าเราขาดอะไรไปสักอย่าง”

ช่วงเวลาที่สวดมนต์ พบว่าส่วนใหญ่จะสวดช่วงก่อนนอนในเวลากลางคืน บางคนสวดในช่วงเช้ามืด เพราะเห็นว่าเป็นช่วงเวลาที่เงียบ “เวลาสวด เรามีความสุข จิตสงบ เพราะว่าเราสวดเช้ามืด มันเงียบ สวดแล้วมันก็ดี” ส่วนใหญ่จะสวดเสียงดังในระดับที่ตนเองได้ยิน เพื่อให้จิตใจไม่วอกแวก อยู่กับบทสวดมนต์ที่กำลังสวดตลอดเวลา “คือบทสวดมนต์เค้าบอกว่าถ้าเรายังจดจ่อ แล้วก็ท่องบทนั้น ก็ยิ่งเพิ่มยกระดับ เพิ่มความศรัทธา ความเลื่อมใส ก็เหมือนข้อสอบ ถ้าเรายังท่อง ยิ่งจำหลายรอบๆ ก็ยิ่งทำให้เราจำได้” ... “คิดว่าออกเสียงจะดีกว่า รู้สึกว่าโล่งได้ยินแล้วกังวาน ถ้าหากว่าเราอยู่บ้านท่องคนเดียวก็ดี” ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการสวดมนต์ตามความเชื่อและความศรัทธาทางศาสนา ที่กล่าวว่าการสวดมนต์จะเกิดประโยชน์แก่จิตของผู้สวดมนต์เอง เสียงในการสวดมนต์ของผู้สวดจะกลบเสียงภายนอกไม่ให้เข้ามารบกวนจิต ซึ่งจะทำให้ผู้สวดเกิดความสงบอยู่กับบทสวดมนต์นั้นๆ (สุภาพ หอมจิตร, 2554) โดยผู้สวดต้องสวดเสียงดังให้ได้ยินในหูของตนเอง เพื่อให้จิตจดจ่ออยู่กับเสียงสวดมนต์ จึงทำให้เกิดสมาธิ (สมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) พรหมรังสี, 2557) อย่างไรก็ตาม พบว่าผู้สูงอายุที่อ่านหนังสือไม่ออกจะใช้วิธีสวดแบบท่องจำและสวดตามผู้นำสวดมนต์หากสวดตามไม่ทันหรือจำบทสวดไม่ได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) พรหมรังสี (2557) ที่กล่าวว่าผู้สวดมนต์จะซึมซับการสวดมนต์จากการฟังเสียง ทำให้มีสติและเกิดความรู้สึกสบายใจ ได้ความรู้ เกิดปัญญามีจิตสงบลึกซึ้งตามไปด้วย “อันไหนสวดไม่ได้ก็จะนั่งเงียบ แต่จะไม่หลับ คือเราตั้งใจฟัง พระพูดอะไรใจเราก็กไปกับเค้า...เราสวดไม่ได้ก็ทำตามเค้าในใจ...ก็จะจำได้เป็นบางที หัวท้ายจะได้เลย...แต่ก็เออหัวท้ายก็ช่างมันละอะ”

ภาษาที่สวดเป็นภาษาบาลีอย่างเดียวไม่มีบทแปล และทั้งสามช่วงวัยเห็นว่าการสวดมนต์จำเป็นต้องรู้และเข้าใจความหมายของแต่ละบทที่สวด เพราะบทสวดแต่ละบทมีคำสอนและหลักธรรมของพระพุทธเจ้า “ถ้าพูดถึงรู้คำแปลก็ดีนะ เพราะคำแปลทำให้เรารู้หมดเลยว่าพระพุทธเจ้าทำอะไร ทำเหมือนเป๊บบ...ก็ยังบอกกับแฟนว่าพระพุทธเจ้าสวดมนต์กับคำแปลเหมือนกันเลยในชีวิตของคนเรา ท่านสอนดีมาก” ... “โดยส่วนตัวผมคิดว่าถ้าเราเข้าใจความหมายอยู่แล้ว ก็จะทำให้เราเข้าใจในขณะที่เราสวด บางครั้งเราไม่ต้องแปลก็ได้ แต่เราจะระลึก เราได้อยู่ในใจอยู่แล้วว่าโอเคเราสวดอะไรอยู่ ความหมายคืออะไร เราสวดเพื่ออะไร” ... “หนูว่าคำแปลมีส่วนสำคัญ สวดไปรู้แต่ว่า อะระหัง สัมมา สัมพุทธโธ ภควา แต่ไม่รู้เลยว่ามันคืออะไร แล้วสวดไปเหมือนกับนกแก้ว นกขุนทอง โดยที่ไม่รู้เลยว่าสวดไปได้อย่างไร...ถ้าเราได้รับความหมาย และทำให้เราสามารถ focus ได้ว่าเราอยากได้อะไร เราก็ก focus บทสวดนั้น” จากเสียงสะท้อนของผู้ให้ข้อมูลทั้งสามช่วงวัย พบว่าสอดคล้องกับ นักวิชาการด้านพุทธศาสนาที่ชี้ว่า หากผู้สวดรู้คำแปลจะยิ่งทำให้ผู้สวดมนต์เกิดศรัทธาเชื่อมั่นในบทสวดมากขึ้นส่งผลให้ได้รับความสงบในจิตใจ และแสงสว่างทางปัญญา สามารถนำหลักธรรมในบทสวดมนต์ไปปฏิบัติตามได้ (อัครเดช ญาณเตโช, 2557) ส่วนระยะเวลาของการสวดมนต์ พบว่าแต่ละคนใช้เวลาไม่เท่ากันซึ่งขึ้นอยู่กับบทสวดมนต์ เป็นบทสวดแบบสั้นหรือยาว และความเหนื่อยล้าหลังจากการทำกิจกรรมในแต่ละวัน “วันไหนเราทำงานล้าๆ ก็บอกว่าวันนี้จะไม่สวดมนต์ พอหัวถึงหมอนไม่ได้ เราไม่ได้ทำอะไรสักอย่าง ต้องลุกขึ้นมาสวดก็ไม่รู้ว่าเป็นอะไร แต่ว่าคือเราก็กสวดแบบง่ายๆ ไม่ต้องยาวมาก” นอกจากนี้ ยังพบว่าผู้สวดมนต์ทั้งสามช่วงวัย ในบางราย มีการแผ่เมตตา ให้แก่ตนเอง ครอบครัว เจ้ากรรมนายเวร

และญาติที่ล่วงลับหลังสวดมนต์เสร็จ “ทุกวัน สวดมนต์เราก็ท่องว่า ก่อนเรานอนหลับไปในคืนนี้ เราขอตั้งดวงฤดีไว้ให้มัน ขอให้ผลบุญที่ทำตามมาทัน ส่งผลนั้นให้คนอื่นได้ชื่นใจ ขอให้ส่วนบุญแท้แก่ไปทั่ว คนเกลียดกลัวรัก ชังแต่ครั้งไหน ขอให้เขาได้ดีมีสุขใจ ให้ทั่วไปทั้งคนรักและคนชัง...เวลาก่อนที่จะจบพระกัมปนาตแผ่เมตตาให้คนโน้น คนนี้แค่นี้ก็สบายใจแล้ว...ขอบๆ กลัวว่าคนที่ตายไปแล้ว กลัวจะไม่ได้ ก็ขอขอบตรงนี้” ... “อะระหัง สัมมา ...โมตัสสะ แล้วก็แผ่เมตตาด้วย...ยายบอกว่าให้แผ่เมตตาด้วย..ให้เจ้ากรรมนายเวรเรา คนที่คิดไม่ดีกับเรา ก็จะเลิกร้ายต่อกันไป” ...” ถ้าหากว่าสวดมนต์เสร็จ ถ้าหนูนั่งสมาธิเสร็จก็อาจจะอธิษฐานกรรม ต่อด้วยแผ่เมตตาให้ สัพเพ สัตตา แผ่เมตตาให้ญาติ พ่อแม่...หน่อโหลกรรมให้ทั้งหมด”

5.3 การอธิษฐานขอพร

การอธิษฐานขอพรหลังจากการสวดมนต์ พบว่าส่วนใหญ่ทุกกลุ่มวัยจะอธิษฐานขอพรโดยให้ความสำคัญกับครอบครัวหรือบุคคลในครอบครัวเป็นลำดับแรก ก่อนตนเองสะท้อนให้เห็นว่าสถาบันครอบครัวนั้นมีความสำคัญสำหรับคนในทุกช่วงวัย เป็นสถาบันที่สร้างความผูกพันระหว่างคนในครอบครัวให้ใกล้ชิดกัน ส่วนใหญ่ขอให้คนในครอบครัวมีความสุข สุขภาพร่างกายแข็งแรง อายุยืนนานและครอบครัวมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น “เวลาที่สวดเสร็จได้มีการอธิษฐานทุกวัน ...ก็จะอธิษฐานให้คุณพ่อ คุณแม่ มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง ไม่เจ็บไม่ป่วย แล้วก็อธิษฐานให้ตัวเองมีสุขภาพที่ดี ...ให้คุณพ่อ คุณแม่ก่อน” ... “ก็ใจนึกอยากสวด อยากให้ลูกสบาย...ตัวเองด้วย และครอบครัว...ยังก็ต้องให้ลูกก่อน...ก็อยากให้ลูกดี ขอให้ลูกดีอย่างเดียว” ... “ขอพรให้บิดา มารดาชื่อนี้ นามสกุลนี้สุขภาพร่างกายแข็งแรง อย่าเจ็บ อย่าไข้ อย่าป่วย ลูกสาว ลูกชาย และแฟนขอให้พระปกปักรักษาคุ้มครองให้ลูกเป็นเด็กดีของเรา” ส่วนการขอพรให้ตนเอง จะขอให้มีความสุข แข็งแรง การเรียนและการทำงานราบรื่น มีความก้าวหน้าและประสบผลสำเร็จตามที่ตั้งใจ

การขอพรของกลุ่มวัยรุ่นและวัยแรงงานในเรื่องการเรียนและทำงานนั้น กลุ่มนี้ตระหนักว่าต้องไม่ขอพรเพียงอย่างเดียว แต่ต้องลงมือกระทำด้วยจึงจะประสบผลสำเร็จได้จริง “เรื่องการเรียนขอให้เราเรียนให้ดีขึ้น แต่ก็ต้องปฏิบัติตัวให้ดีขึ้นกว่าเดิม ...เราก็อ่านด้วย ไม่ใช่ว่าอาศัยแต่เรื่องอย่างนี้อย่างเดียว ถ้าเราไม่อ่านหนังสือ ก็สอบไม่ได้” รวมถึงการขอพรให้ตนเอง อยู่รอดปลอดภัย ไม่มีอันตราย ก็เห็นว่าการอยู่ดี การกระทำของตนเองด้วย “ขอให้พระคุ้มครอง ใช้พระคุ้มครอง แต่ท่านจะคุ้มครองตอนที่เราประพฤติตนเป็นคนดี ถ้าเราประพฤติไม่ดี ท่านไม่คุ้มครอง เพราะพุทธศาสนาของเรา คือ อัตตาหิ อัตตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ตนต้องช่วยเหลือตนเองด้วย” นอกจากนี้ยังพบว่า วัยแรงงานบางคนไม่ได้อธิษฐานหรือขอพร เพราะได้ศึกษาหลักธรรมและมีความเชื่อมั่นว่าทุกอย่างล้วนเกิดขึ้นจากการกระทำของตนเอง เห็นว่าศาสนาพุทธไม่ได้เป็นศาสนาแห่งการร้องขอ “ศาสนาพุทธไม่ได้เป็นศาสนาแห่งการร้องขอ ไม่ใช่สวดมนต์แล้วขอให้ไดโนเสาร์...เมื่อเราคิดดี พูดดี ทำดี ผมว่าสิ่งดีๆ จะเกิดขึ้น และถ้าอยากให้ชีวิตมีสิ่งดีๆ เกิดขึ้นควรจะเริ่มจากการสวดมนต์” ... “การอธิษฐานถ้าตามศาสนาพุทธจริงๆ เค้าก็บอกว่าไม่ได้ทำอะไร แต่ก็ไม่รู้เราไปแอนตี้หรือเปล่า อย่างหลวงพ่อบุญญา นั้นทักๆ บอกว่าในศาสนาพุทธไม่มีจงดลบันดาล ขออำนาจบารมีที่หลวงพ่โสร หรือว่าใครๆ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายที่ท่านเคารพนับถือจงดลบันดาลให้..ไม่มีในศาสนา แต่เราก็ก็น้อมรับขอศีล ขอพร ผมก็ยังพูดแซวๆ กันอยู่” อย่างไรก็ตามพบว่า แม้คนกลุ่มนี้จะไม่ได้ร้องขอพรหรืออธิษฐานดังข้างต้น แต่กลับมีมุมมองน่าสนใจ เช่น ในการสวดมนต์หรือทำกิจกรรมอื่นๆ ทางศาสนา ในแต่ละครั้ง จะคำนึงถึงหลักความเป็นจริงว่าทำไปเพื่ออะไร มีประโยชน์อย่างไร ทำให้เห็นเป็นรูปธรรมมากขึ้น เช่น นึกถึงการใส่บาตรนั้น ใส่เพื่อถวายอาหารแด่พระสงฆ์เพื่อการดำรงชีพ หรือการสวดมนต์ เป็นการสวดเพื่อเผยแพร่และสืบทอด

พระพุทธศาสนา ซึ่งมุมมองเหล่านี้สะท้อนให้ว่าคุณค่าของการสวดมนต์หรือทำกิจกรรมอื่นๆ ทางศาสนา ไม่ได้ถูกจำกัดเพียงเรื่องของการขอพรหรืออธิษฐานให้เป็นไปตามที่ใจมุ่งหวังเท่านั้น “เรารู้ว่าชีวิตปัจจุบันนี้ เรายังมีภาระ เรายังเรียน ก็ใช้วิธีการที่เราทำบุญสวดมนต์ ...ไม่ได้ขอเหมือนอย่างที่คุณอื่นเค้าขอ ...เพราะเราจะนึกถึง อย่างเวลาที่เราสวดมนต์ ใส่บาตร เราทำบุญ เราทำเพื่ออะไร เช่น ผมนึกว่าใส่บาตร เราก็ใส่ให้พระภิกษุสงฆ์ในพุทธศาสนาได้ดำรงชีพอยู่ เพื่อปฏิบัติธรรม เพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนา และพุทธศาสนาที่ท่านรักษาไว้ก็เป็นพระพุทธศาสนาของพระพุทธเจ้า”

5.4 ประโยชน์หรืออานิสงส์ของการสวดมนต์

ทุกกลุ่มวัยได้สะท้อนให้เห็นว่าการสวดมนต์ทำให้ได้รับประโยชน์หรืออานิสงส์สำคัญที่เหมือนกัน คือ การมีสติในขณะสวด เช่น “การสวดมนต์ ทำให้เรามีสติ มีความระลึกรู้ทัน คือเราทุกคนผมเข้าใจว่า ก็ต้องมีจิตคิดชั่วกันบ้างทุกคน วันหนึ่งอาจจะกี่ครั้งหรือว่านับไม่ถ้วนก็มีบ้าง แต่ว่าก็ทำให้เรามีสติ...ถ้าเรา ทำกรรมไม่ดี กรรมที่ไม่ดีก็จะส่งผลให้กับเรา” ภายหลังจากการสวดมนต์จะทำให้เกิดความสบายใจ มีจิตใจ สงบ และเกิดความสุข “สวดแล้วมีความรู้สึกที่สบายใจ รู้สึกว่าเราทำทุกวันก็ดีกับตัวเอง จิตใจผ่องใส สมมติว่าเราเจออะไรก็จะคิดถึงว่าเราทำทุกวัน ก็คงจะดีกับตัวเอง” นอกจากนี้การสวดมนต์ยังเป็นการพัฒนาจิต ทำให้เกิดสมาธิ และเกิดปัญญา “การสวดมนต์เป็นการสร้างสมาธิ เมื่อเกิดสมาธิแล้ว ปัญญาจะเกิดขึ้น ตามมาเอง”

ผู้ให้ข้อมูลแต่ละกลุ่มวัยได้นำอานิสงส์จากการสวดมนต์ดังกล่าวมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันอย่างเหมาะสม ภายใต้บริบทที่มีความแตกต่างกันในแต่ละช่วงวัย พบว่า กลุ่มวัยรุ่นได้นำประโยชน์จากการสวดมนต์ไปปรับใช้ในการเรียน เช่น การทำสมาธิก่อนสอบ เพื่อช่วยให้มีสติและใจจดจ่อในขณะทดสอบ “สามารถทำให้เราคิดถึง การมีสติ และมีใจจดจ่ออยู่ที่ข้อสอบนั้น และสามารถนึกถึงบทเรียน หรือที่อาจารย์สอนมาได้แนวแนว ทำให้มีสมาธิ และมีสติสามารถทำให้เรานึกถึงสิ่งที่เคยเรียนมา ใจจดจ่ออยู่กับสิ่งนั้น” ส่วนวัยแรงงาน ได้นำประโยชน์จากการสวดมนต์มาปรับใช้ในการทำงานและการใช้ในชีวิตประจำวันอย่างเห็นได้ชัด เช่น การใช้สติพิจารณาใคร่ครวญ สิ่งที่ได้กระทำอย่างมีเหตุผลและเป็นรูปธรรม ทำให้เกิดความมั่นใจ ในงานที่ตนเองได้ทำ “มันต้องสัมผัสและทำด้วยตัวเอง ถึงผมบอกไปก็ไม่เข้าใจอยู่ดีว่าความรู้สึกเป็นยังงี้ เพราะการสวดมนต์ช่วยในเรื่องที่ทำให้เรามีสติมากขึ้น เวลาทำงานเราก็เอาประสบการณ์จากการสวดมนต์มา ใช้ในการทำงาน คือ รู้ว่าเราทำอะไรอยู่ เหมือนกับเป็นการเชื่อมโยงกัน อย่างเช่น เราสวดมนต์เราก็ต้อง จดจ่อกับคำสวด มันก็เริ่มมาจากตรงนี้ เหมือนกับการทำงาน เราก็รู้ว่าเราทำตรงนี้อยู่ละ ไม่ใช่เราดูตรงนี้อยู่แต่ใจลอยไปที่อื่น” รวมถึงการใช้สติในการควบคุมอารมณ์ที่เกิดขึ้นจากการทำงาน “การสวดมนต์ ช่วยในการทำงานได้ค่ะ ช่วยได้เยอะเลย...ด้วยนิสัยของตัวเองเป็นคนใจร้อน เป็นคนพูดจาไม่ได้คิด แต่พอสวดมนต์ก็ทำให้เราใจเย็นลง ทำอะไรก็มีสติ ทำให้คิดก่อนทำ”

ผู้สูงอายุจะให้ความสำคัญของการสวดมนต์เป็นสิ่งยึดเหนี่ยวและมีคุณค่าทางด้านจิตใจ เพื่อให้เกิด ความสบายใจและความสุขในช่วงบั้นปลายของชีวิต เนื่องจากผู้สูงอายุได้ผ่านประสบการณ์ต่างๆ ในชีวิต ทั้งทางด้านบวกและด้านลบมาตลอดช่วงชีวิต จากข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์หรืออานิสงส์ที่ได้กล่าวมาข้างต้น มีความสอดคล้องกับอานิสงส์ของการสวดมนต์ตามความเชื่อและความศรัทธาทางศาสนา ซึ่งเกิดกับจิต ของผู้สวดมนต์เอง (สมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) พรหมรังสี, 2557) เพราะขณะสวดมนต์จิตจะจดจ่อ กับบทสวด สมองจะปลอดโปร่ง ไม่คิดในเรื่องที่ทำให้เครียด จึงทำให้อารมณ์ผ่อนคลาย (สุภาพ หอมจิตร, 2554)

โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มผู้สูงอายุ มองโลกในแง่ดีและปล่อยวาง “คือเราก็ก่อนไปเอง แล้วก็จากตัวเอง ประสบการณ์ของตัวเองด้วย คือเมื่อก่อนลำบากมาก แต่เราก็ไม่ได้มองคนอื่นว่าทำไมเค้าถึงรวย ทำอย่างไร เค้าถึงรวย มันก็บุญวาสนาของเรา ถ้าไม่มีวาสนาก็ลำบากอยู่อย่างนั้น ทำจนตายก็ไม่รวย” ... “สวดแล้วสบายใจ ...ก็ทำงานไป ดีไป ไม่เหนียวไม่ล้า ...มันมีกำลังใจ อะไรที่เราทำไว้มันก็ดี ไม่เห็นมันก็ดี อะไรๆ ก็ทำได้ไว้ ก็บอกให้ทำดี ทำชั่วก็ได้ชั่ว ทำดีก็ได้ดี” และเป็นข้อน่าสังเกตว่าผู้สูงอายุได้สะท้อนให้เห็นคุณค่าหรือประโยชน์ของการสวดมนต์ ทางด้านจิตใจ ช่วยยึดเหนี่ยวเพื่อให้เกิดความสุข ความสบายใจ ในช่วงบั้นปลายของชีวิต มากกว่าการนำไปปรับใช้ในเรื่องของการทำงานหรือเรื่องอื่นๆ อาจเป็นเพราะผู้สูงอายุมีประสบการณ์ต่างๆ ทั้งทางด้านบวกและด้านลบ และได้ผ่านพ้นอุปสรรค และประสบความสำเร็จในช่วงวัยต่างๆ มาตลอดจนถึงช่วงชีวิตในปัจจุบัน

ถึงแม้การสวดมนต์จะมีประโยชน์และอันสงฆ์ได้กล่าวข้างต้น แต่การสวดมนต์ควรกระทำอยู่เสมอ จึงจะได้รับประโยชน์ที่เป็นมงคลแก่ตนเองอย่างต่อเนื่อง ไม่ใช่สวดมนต์เพียงบางครั้งบางคราวเท่านั้น “ไม่ใช่สวดมนต์แค่วันนี้ แต่ในชีวิตประจำวันไม่ได้ทำ หรือว่ายังประพาศิตนที่ไม่ดีอยู่ ถึงทำไปก็ไม่มีความหมาย ในความคิดของผม มงคลอาจจะเกิดกับตัว แต่จะเกิดบางครั้งบางคราวเท่านั้น แต่ถ้าอยากจะให้มงคลเกิดกับตัวเองต่อเนื่อง ต้องทำบ่อยๆ”

5.5 การเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี 2556-2557

การเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี พบว่าทุกกลุ่มวัย นิยมมาเข้าร่วมกิจกรรมพร้อมกับคนในครอบครัว ในสถานที่จัดงานจริง เช่น พ่อแม่ ญาติพี่น้อง หรือบางคนที่มีบุตร พานบุตรมาด้วย ขณะที่วัยรุ่นส่วนใหญ่ มาเข้าร่วมกับกลุ่มเพื่อน และทุกคนเห็นว่าการสวดมนต์ข้ามปีเป็นกิจกรรมที่ดี มีความเป็นสิริมงคล เป็นการทำบุญและเป็นทางเลือกหนึ่งซึ่งคิดว่าดีกว่าการไปเที่ยวเฉลิมฉลอง หรือสังสรรค์ ในเทศกาลวันขึ้นปีใหม่ และมีความเชื่อว่าขึ้นปีใหม่ถ้าได้สวดมนต์แล้ว ถือว่าเป็นการเริ่มต้นชีวิตที่ดี อย่างไรก็ตามการเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีในกลุ่มผู้สูงอายุ จะคำนึงถึงการมีเพื่อนร่วมเดินทาง และระยะทางของสถานที่จัดงานเป็นเรื่องหลัก เพราะส่วนใหญ่มีปัญหาในเรื่องสุขภาพ และอุปสรรคจากการเดินทางในช่วงกลางคืน

การรับรู้ข่าวสารการจัดกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี ทราบมาจากหลายช่องทาง ส่วนใหญ่ทราบจากป้ายประชาสัมพันธ์ตามสถานที่ต่างๆ เช่น วัด สถานที่ราชการ ตามแยกถนน เป็นต้น และจากโฆษณาทางโทรทัศน์ บางคนทราบจากการชักชวนของเพื่อนหรือคนในครอบครัว นอกจากนี้วัยรุ่นและวัยแรงงานบางคนทราบจากการสืบค้นข้อมูลจาก Internet ด้วยตนเอง และผู้สูงอายุบางคนรับรู้ข่าวสารการจัดงานจากการไปเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่วัด เช่น ทำบุญหรือปฏิบัติธรรมเป็นประจำ

รูปแบบการจัดงานสวดมนต์ข้ามปีที่วัดครั้งนี้โดยรวมถือว่าดี ภายในงานไม่แออัด พื้นที่การจัดงานสามารถรองรับจำนวนผู้มาเข้าร่วมได้เพียงพอ มีการลงทะเบียน แจกพัด หนังสือสวดมนต์ และสติ๊กเกอร์ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีการต้อนรับอย่างดี โดยมีการจัดอาหารและเครื่องดื่มให้ผู้เข้าร่วมสวดมนต์ตลอดงาน ผู้มาร่วมกิจกรรมมีความหลากหลายทุกเพศ ทุกวัย พบวัยกลางคนมากกว่าวัยอื่นๆ และมีวัยรุ่นเข้าร่วมสวดมนต์ข้ามปีเป็นจำนวนมากเช่นกัน อาจมีความไม่สะดวกอยู่บ้าง ขณะสวดมนต์อาจมีเสียงรบกวนจากผู้เข้าร่วมงานคุยกัน เสียงดนตรีจากการจัดงานปีใหม่ของเทศบาล แต่อย่างไรก็ตาม ถือว่าไม่เป็นปัญหามากนัก เพราะคนส่วนใหญ่ที่เข้าร่วมงานมาด้วยความตั้งใจและศรัทธาที่จะมาสวดมนต์

ทุกกลุ่มวัย มองว่าสิ่งที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี คือความสบายใจและมีโอกาสในการทำบุญ ทำความดีที่ถือว่ามีความยิ่งใหญ่ตั้งแต่ต้นปี บางคนได้เข้าร่วมสวดมนต์ข้ามปีเป็นครั้งแรกประทับใจในบรรยากาศ รูปแบบกิจกรรมและสภาพแวดล้อมภายในงาน ได้รับรู้ถึงแรงศรัทธาและความตั้งใจของคนที่เข้าร่วมสวดมนต์ ซึ่งมีจำนวนมาก หลายช่วงวัย โดยเฉพาะผู้สูงอายุและวัยรุ่นเป็นการปลูกฝังให้ลูกหลานเห็นความสำคัญและความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา แทนการไปสังสรรค์รื่นเริงในวันปีใหม่ นอกจากนี้กิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมกิจกรรมทางสังคม ได้พบปะผู้คนที่มีความหลากหลาย ทั้งทางอาชีพและวัย ที่มีความสนใจในเรื่องการสวดมนต์เหมือนกัน

แม้ภาพรวมของการจัดกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีที่ผ่านมาอยู่ในระดับที่ดี แต่ทุกกลุ่มวัย ส่วนใหญ่ต้องการให้มีการประชาสัมพันธ์มากกว่านี้ เช่น ป้ายประชาสัมพันธ์ควรมีหลายจุดเพื่อให้ทั่วถึงคนทุกกลุ่ม กิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีควรจะมีการให้ความรู้เกี่ยวกับการสวดมนต์ เช่น วิธีการสวดมนต์ คุณค่าและประโยชน์ของการสวดมนต์ที่อาจนำไปใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน ควรมีระยะเวลาการจัดกิจกรรมที่นานขึ้น เช่น มีระยะเวลาการจัดงานตั้งแต่วันที่ 30 ธันวาคม-วันที่ 1 มกราคม เป็นต้น รูปแบบกิจกรรมควรมีความหลากหลายขึ้น เช่น การสวดมนต์ นั่งสมาธิ ฟังเทศน์มหาชาติ เป็นต้น เพื่อเป็นการดึงดูดให้คนมาเข้าร่วมกิจกรรมได้มากขึ้น

อย่างไรก็ตาม ในทุกช่วงวัย ส่วนใหญ่ตั้งใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีในครั้งต่อไป โดยอยากจะเข้าร่วมงานพร้อมกับคนในครอบครัว หรือเพื่อน มากกว่าที่จะไปคนเดียว เพราะเห็นว่ากิจกรรมดังกล่าวมีคุณค่าและจัดขึ้นเพียงปีละครั้งเท่านั้น

เอกสารอ้างอิง

- จุฬาภรณ์ ภูมิวิชัย. ตำนานบทสวดมนต์. โรงพิมพ์: บริษัท ธรรมสาร จำกัด; 2552: 9.
- ฐิติวี แก้วพรวรรค์ และคณะ. ปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นผู้มีสติของวัยรุ่นไทย. ภาควิชาจิตเวชศาสตร์คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลมหาวิทยาลัยมหิดลกรุงเทพฯ. วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย; 2555; 57(4): 403-412.
- ณรงค์ ฤทธิวาจา. สารความรู้ใกล้ตัว: ผู้สูงอายุ; 2555: 35-39.
- ทัศนาศ จิรสิริธรรม. ศึกษาการสวดมนต์แปลเพื่อการบรรเทาทุกข์ทางใจ: กรณีศึกษาผู้เข้าร่วมโครงการอยู่เย็นเป็นสุขพ้นทุกข์ร่วมกัน ณ เสถียรธรรมสถาน [วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย; 2552.
- เบญมาศ ตระกูลงามเด่น และสุริพร ธนศิลป์. ผลของโปรแกรมการจัดการอาการที่เน้นการสวดมนต์ต่ออาการปวดของผู้ป่วยมะเร็งระยะสุดท้าย. วารสารสำนักการแพทย์ทางเลือก. ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน 2555.
- พรทิพย์ ปุกหุด และทิติยา พุฒิดามิน. ผลของการสวดมนต์บำบัดต่อความวิตกกังวลและความพึงพอใจทางจิตวิญญาณในผู้ป่วยมะเร็งเต้านมระยะรับการรักษา. วารสารสมาคมพยาบาลสาขาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ปีที่ 30 ฉบับที่ 2: เมษายน-มิถุนายน 2555.
- พระเทพโสภณ. อานุภาพพระปริตรอ้างอิงในการศึกษาการสวดมนต์แปลเพื่อการบรรเทาทุกข์ทางใจ: กรณีศึกษาผู้เข้าร่วมโครงการอยู่เย็นเป็นสุขพ้นทุกข์ร่วมกัน ณ เสถียรธรรมสถาน [วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย; 2552: 9.
- พระไพฑูรย์ อารัมภรัตน์. การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อกิจกรรมทางพุทธศาสนากรณีศึกษาเขตทวีวัฒนา จังหวัดกรุงเทพมหานคร. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, SU Vol.6 No.1 January-April 2013.
- พระวิจิตรธรรมภากรณ์. ประวัติพิธีสวดมนต์ข้ามปี [อินเทอร์เน็ต]. สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. สืบค้น 2 กันยายน 2556: http://www.onab.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=5321:2011-12-20-1
- พินิจ รัตนกุล. สวดมนต์ สมาธิ วิปัสสนา รักษาโรคได้. นครปฐม: มหามกุฏราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์; 2548.
- ศูนย์เครือข่ายวิชาการเพื่อสังเกตการณ์และวิจัยความสุขชุมชน. การ สวดมนต์ข้ามปี พ.ศ. 2555-2556: กรณีศึกษาตัวอย่างประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปในพื้นที่ 5 จังหวัดทั่วประเทศ. มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ; 2555.
- สมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) พรหมรังสี. อมตะธรรม: ประวัติการสวดมนต์. [อินเทอร์เน็ต]. สืบค้น 13 ตุลาคม 2557: www.kanlayantam.com/sara/sara/64.htm
- สมพงษ์ เกรียงไกรเพชร. บันทึกเรื่องเมืองสยาม. กรุงเทพฯ : ประจักษ์การพิมพ์; 2526.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. สวดมนต์ข้ามปี [อินเทอร์เน็ต]. สืบค้น 3 กันยายน 2556 : http://www.thaihealth.or.th/partner/arti_partner/33349
- สุภาพ หอมจิต. สวดมนต์อานิสงส์ครอบจักรวาล. กรุงเทพฯ: เลียงเชียง; 2554.
- สุภาพรณ ณ บางช้าง. วิวัฒนาการงานเขียนภาษาบาลีในประเทศไทย: จารึก ตำนาน พงศาวดารสาส์น ประกาศ. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2529.
- อัครเดช ญาณเตโช. ประโยชน์ของการสวดมนต์. [อินเทอร์เน็ต]. สืบค้น 13 ตุลาคม 2557: <http://www.stou.ac.th/study/sumrit/1-56%28500%29/page1-1-56%28500%29.html>
- Thai Health Community. สวดมนต์ข้ามปี [อินเทอร์เน็ต]. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. 2555. สืบค้น 3 กันยายน 2556: <http://www.thaihealthcommunity.com/prayforlife/about.aspx#sthash.iBY4O79h.dpuf>

ภาคผนวก

เรื่องเล่าสิ่งดีๆ ที่ได้จากการสวดมนต์รายบุคคล

กลุ่มวัยรุ่น

น้องแก้ว

(เพศชาย, อายุ 16 ปี, กำลังเรียนหนังสือ)

“การสวดมนต์มันเหมือนว่าถ้าหากว่าเราไม่ศรัทธา เราสวดไปก็ไม่สบายใจ...เราต้องมีตลอด การสวดมนต์ คือเราจะต้องเชื่อว่าที่เราสวดไปเราต้องได้...เชื่อว่ามันดี ที่เราทำต้องเชื่อว่ามันเป็นสิ่งที่ดี เพราะว่าถ้าเราไม่เชื่อ สวดไปแล้วได้อะไร เราสวดไปก็ไม่มีประโยชน์ เราก็ต้องเชื่อก่อนว่าสิ่งที่เราทำมันสิ่งที่ดีแล้ว มันถึงจะมีประโยชน์ต่อตัวเอง”

บริบททางสังคมและวัฒนธรรม

น้องแก้ว มีพี่ชาย 1 คน ปัจจุบันอาศัยอยู่กับพ่อแม่ ครอบครัวประกอบอาชีพขายอาหารตามสั่ง ตอนเด็กน้องแก้วร่างกายไม่ค่อยแข็งแรง ภูมิคุ้มกันต่ำ เจ็บป่วยบ่อย แต่ก่อนนอนกับแม่ แม่ร้องแก้วชอบอ่านหนังสือธรรมะ มีหนังสือธรรมะวางไว้บนหัวเตียง น้องแก้วจึงได้อ่านหนังสือธรรมะด้วย ซึ่งรู้สึกดี พ่อและแม่คอยดูแลเรื่องความเป็นอยู่อย่างใกล้ชิดจนกระทั่งเรียนถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3

“พ่อเค้าเพิ่งจะมาปล่อยเมื่อปี สองปีนี่เอง ปล่อยปีแรกก็เพิ่งจะ ม.3 ที่จะให้ไปโน่นนี้ได้ ให้ไปแต่ตอนกลางวัน ถ้าตอนกลางคืนต้องมีพี่หรือว่าผู้ใหญ่ไปด้วย ถึงจะให้ไปข้างนอกบ้านได้ อาจจะไม่ใช่บ้านผมบ้านเดียว แต่ว่าบ้านอื่นก็เป็น บางทีพ่อเค้าจะเป็นคนห่วงลูก”

น้องแก้วมีผลการเรียนอยู่ในระดับดีมาก รู้จักการประเมินตนเอง มีความมุ่งมั่นที่จะศึกษาต่อในสิ่งที่ตนเองชอบ โดยมีพี่เป็นต้นแบบที่ดีในการที่จะศึกษาต่อตามความประสงค์ของตนเองโดยคิดว่าจะไปเรียนต่อทางด้านวิศวกรรมศาสตร์ สาขาไฟฟ้า ที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ หรือมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีลาดกระบัง หรือพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

“ผมไม่ได้ว่าตัวเองเก่ง ตั้งแต่ ม.1 ถึงปัจจุบันเกรดไม่เคยตกจาก 3.5...ไม่ถึง 4 แค่ 3.96...ความชอบ พี่เค้าก็จะไปเรียนกันที่นั่น ไม่ว่าจะเกษตร พระนครเหนือ หรือว่าลาดกระบังก็จะมีผมไปเรียนอยู่หมดเลย...พี่ชายเรียนอยู่ ม.บูรพา และพี่สาวเรียนลาดกระบังต่อโท พี่สาวอีกคนหนึ่งอยู่เกษตร จบแล้ว”

น้องแก้วเป็นคนพูดจามีหลักการ เหตุผลชัดเจน คิดเชิงบวก ยอมรับในจุดอ่อนของตัวเองและพยายามแก้ไขจุดอ่อนนั้นในขณะเดียวกันเป็นเด็กที่มีมุมมองในการใช้ชีวิตของวัยรุ่น โดยเฉพาะเรื่องแฟนที่คบหากับอยู่ทุกวันนี้ โดยบอกว่า น้องแก้วและแฟนต้องปรับตัวเข้าหากัน แฟนรับในสิ่งที่ตัวเองเป็นได้ ตนเองต้องยอมรับในสิ่งที่แฟนเป็นได้เช่นกัน จึงจะคบหากันได้ตลอด น้องแก้วได้บอกเรื่องการมีแฟนให้คนใกล้ชิดหรือครอบครัวได้รับรู้ด้วย น้องแก้วยอมรับว่าตนเองเป็นคนแบบนี้มาตั้งแต่เด็กส่วนหนึ่งอาจจะอยู่ที่การสวดมนต์ด้วย และอีกส่วนหนึ่งอยู่ที่พ่อและแม่เป็นหลัก โดยพ่อและแม่สอนว่าให้พูดจาให้มีเหตุผล ถ้าช่างพูดโดยไม่มีเหตุผลคนฟังจะไม่รู้เรื่อง

“ผมเอาแต่ใจบ้าง แต่ผมจะรู้ของผมว่าสิ่งที่ทำไม่ดี คือผมมีสติว่าสิ่งนี้ไม่ดีแล้วก็จะพยายามลดลง....คือถ้าเรามาเป็นตั้งแต่เด็กจะไปทีเดียวก็น่าจะเป็นไปได้ ก็ค่อยๆ ปรับเราก็จะถามเค้าตลอดว่าเรามีอะไรที่ไม่ดีไหม คือถ้าหากว่าเราไม่ดี ตรงนี้ก็ต้องแก้ไข คือเราจะมองตัวเองว่าเราเป็นอย่างนี้จริงๆ อย่างที่เค้าพูดเราก็ต้องแก้ไขตัวเราเอง”

“ผมเป็นมาตั้งแต่เด็กแล้ว ส่วนหนึ่งอาจจะอยู่ที่การสวดมนต์ด้วย แล้วก็ส่วนหนึ่งจะเน้นพ่อแม่เป็นหลัก ก็คือพ่อแม่ผมสอนมาว่าไม่ต้องพูด และถ้าพูดก็ให้มีเหตุผล คือถ้าผมจ้อๆ ไปแล้วไม่มีเหตุผล คนอื่นก็จะฟังผมไม่รู้เรื่อง พูดให้รู้แก่น พูดให้เข้าเรื่อง”

แฟนของน้องแก้วมีการผลการเรียนดีมากเช่นกัน ถนัดทางวิชาภาษาอังกฤษ ทั้งสองคนคบหากันบนพื้นฐานของความเข้าใจซึ่งกันและกัน โดยช่วยเสริมซึ่งกันและกันในเรื่องการเรียนและแนะนำสิ่งดีๆ ให้กันและกัน อย่างไรก็ตามน้องแก้วยังเห็นว่าวัยรุ่นกับอาจารย์ มีมุมมองที่ต่างกันในเรื่องของการมีแฟนในวัยเรียน เนื่องจากได้รับการบอกกล่าวจากอาจารย์ว่าการมีผู้ชายและผู้หญิงใกล้ชิดกัน อาจมีความสัมพันธ์ที่มากกว่าความเป็นเพื่อน “คือเค้าจะสอนตลอดว่าผู้หญิงกับผู้ชายต้องห่างกัน คือถ้าเราอยู่ใกล้กัน เค้าก็จะคิดว่าเรามีอะไรกันตลอดเลย ... แต่ว่าผมคุยกันว่าเรามีแฟน เราเปิดอกคุยกัน มีแฟนแล้วแต่ไม่ได้พาไปทางไม่ดี ก็จะคอยแนะนำให้เค้าสวดมนต์อยู่ตลอด”

ครอบครัวน้องแก้วมีความเชื่อแบบคนจีนโดยการนับถือ และบูชาฮู้ (ผ้ายันต์สีแดงของคนจีน) ตามย่าแม่บูชามาตลอด เชื่อว่าการบูชาฮู้ทำให้ค้าขายดี และช่วยคุ้มครองให้แคล้วคลาดปลอดภัย เนื่องจากครั้งหนึ่งคนในครอบครัวเคยประสบอุบัติเหตุ แต่รอดมาได้ โดยได้รับบาดเจ็บเพียงเล็กน้อย ผู้นับถือฮู้จะไม่กินเนื้อสัตว์ใหญ่ เช่น วัว ควาย เป็นต้น

การเริ่มสวดมนต์

ทุกคนในครอบครัวสวดมนต์เป็นประจำ น้องเก๋เริ่มสนใจเรื่องสวดมนต์ตั้งแต่ อายุประมาณ 8-9 ปี และได้สวดมนต์โดยตลอด โดยเฉพาะช่วงเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสวดเป็นกิจวัตรประจำวัน เพราะแม่สอนว่าการสวดมนต์เป็นสิ่งที่ดี เนื่องจากน้องเก๋นอนกับแม่ ดังนั้นได้ซึมซับการสวดมนต์จากการอ่านหนังสือธรรมะด้วย

“คือคุณแม่จะชอบอ่านหนังสือธรรมะ ก็เต็มหัวเตี๋ยไปหมดเลย แล้วผมเป็นคนนอนดึก ก็ชอบไปอ่านของคุณแม่ ก็รู้สึกดี...นอนที่เดียวกัน แต่ว่าผมจะหิบบมาอ่านข้างล่าง คืออ่านบนเตียงเปิดไฟอ่านคนเดียว”

ทุกวันนี้หากน้องเก๋นอนดึกจะสวดมนต์บทบูชาพระรัตนตรัย หากวันใดเข้านอนเร็วจะสวดบทอื่นๆ เพิ่ม เช่น บทอาราธนาพระปริตร เวลาสวดมนต์จะนั่งท่าเทพบุตร ชันเช้า เหมือนกราบพระ ปกติจะใช้เวลาในการสวดมนต์แต่ละครั้งประมาณ 10-15 นาที โดยนั่งสวดบนเตียงนอน เวลาสวดมนต์ระลึกถึงหลวงพ่อโสธร และอยู่ที่ครอบครัวนับถือ

“ก็สวดทุกวัน แต่ว่าทุกวันนี้จะสวดประมาณว่าถ้าหากว่านอนดึกก็จะสวดเป็นบทสั้นๆ อาระห์ สัมมา เป็นธรรมดา แต่ถ้าวันไหนนอนเร็วก็จะอดิปิโส ด้วย”

“ม.ต้นก็สวดทุกวัน คือว่าพอเราทำไปเรื่อยๆ ก็เหมือนเป็นกิจวัตร ก็คือเราต้องทำ... ถ้าไม่ทำก็เหมือนว่าเราขาดอะไรไปสักอย่าง”

น้องเก๋เห็นว่าการสวดมนต์ต้องมีศรัทธาตลอด และจะต้องเชื่อว่าการสวดมนต์เป็นสิ่งที่ดี เพราะว่าถ้าเราไม่เชื่อ สวดไปแล้วได้อะไร เราสวดไปไม่มีประโยชน์ เราต้องเชื่อก่อนว่าสิ่งที่เราทำสิ่งที่ดีแล้วจึงจะมีประโยชน์ต่อตัวเอง หากไม่มีศรัทธาในการสวดมนต์ สวดไปไม่สบายใจ

ภาษาที่ใช้ในการสวดมนต์

น้องเก๋สวดมนต์เฉพาะภาษาบาลี และเห็นว่าการสวดมนต์จำเป็นต้องรู้ความหมายบทสวดมนต์นั้นๆ ถ้าไม่รู้ว่าแต่ละบทมีความหมายอย่างไร ก็จะทำให้ไม่เข้าใจ

“สำหรับผมว่าจำเป็นความหมายของบทสวด เพราะว่าเหมือนเราสวดไป เราก็ไม่รู้ ว่าคำนี้มันแปลว่าอะไร ก็เหมือนว่าสวดไปแต่เราก็ไม่รู้ ก็ไม่ได้ประโยชน์”

การอธิษฐาน

ปกติถ้าสวดมนต์เสร็จ จะอธิษฐาน ให้ครอบครัวมีความเป็นอยู่ที่ดี ค่าขายคล่อง และอธิษฐานให้ตนเองมีสุขภาพแข็งแรง ขอให้คุณพระคุ้มครอง

คุณค่าหรืออันสงส์ของการสวดมนต์

การสวดมนต์ด้วยความศรัทธา ถือว่ามีคุณค่าทางด้านจิตใจ ทำให้รู้สึกสบายใจ นอนหลับ จิตใจเบิกบาน ประสพการณ์ที่ได้จากการสวดมนต์ทำให้มีสติ พิจารณาใคร่ครวญ ทบทวนการกระทำของตัวเองที่ผ่านมา สามารถปรับเปลี่ยนความคิดตนเองได้ จากเดิมน้องเก้าเป็นคนที่ไม่คิดมาก พอสวดมนต์รู้สึกว่ามีสติและรู้จักผิดชอบมากขึ้น โดยมีพ่อและแม่เป็นต้นแบบในการเรียนรู้ ทำให้เป็นคนที่มีความคิดเป็นเหตุเป็นผล รู้จักคิด รู้จักพูด

“ในความคิดเห็นส่วนตัว ผมคิดว่าถ้าเราสวดมนต์ไป เราจะมาพูดไม่ได้ว่าจะดีกว่าคนนั้น คนนี้ แต่ว่าผมจะดูที่ตัวเอง สำรวจตัวเองว่าวันนี้กับวันก่อนแตกต่างกันอย่างไร วันก่อนอาจจะคิดมาก คือผมจะเป็นคนคิดมาก แต่ว่าวันนี้เราดีขึ้น ก็จะมีการเปลี่ยนแปลงจากการสวดมนต์ด้วย”

น้องเก้าเชื่อว่าการมีสุขภาพที่แข็งแรง ส่วนหนึ่งมาจากการสวดมนต์ด้วยความศรัทธา ทำให้มีคุณค่าทางด้านจิตใจ รู้สึกสบายใจ นอนหลับ จิตใจเบิกบาน การสวดมนต์อาจเป็นส่วนหนึ่งที่ ทำให้หายจากโรคภัยไข้เจ็บ แม้ยังเป็นอยู่บ้าง แต่ว่าอาจจะไม่บ่อยเหมือนเมื่อก่อน เมื่อก่อนนอนตากแอร์นิดเดียว ไม่สบายแล้วแต่เดี๋ยวนี้จะเป็นบ้าง แต่อาจจะไม่หนัก หรือเป็นไข้หนัก แต่เป็นเพียง 2-3 วันหาย และอาจเป็นไปได้ว่าตอนเด็กอาจจะไม่แข็งแรง คือไม่มีภูมิต้านทาน โดนอะไรนิดหน่อยจะไม่สบาย เป็นหวัดแล้ว แต่พอโตขึ้นได้ออกกำลังกาย การกินอาหารและการดูแลตัวเองด้วย

การสวดมนต์มีส่วนช่วยในเรื่องการเรียนหนังสือได้ โดยใช้หลักการสร้างสมาธิ มาปรับใช้ในการเรียน โดยเฉพาะช่วงก่อนเข้าสอบ เพื่อลดความตื่นเต้น ความฟุ้งซ่าน เพื่อเรียกสมาธิกลับมา ตอนสอบทุกคนเวลาที่เข้าห้องสอบ จะرنจะลืม ก่อนเข้าห้องสอบพยายามทำสมาธิ 20 วินาทีเหมือนเวลาที่สวดมนต์คือการตั้งสมาธิจิตใจ เหมือนว่าไม่สวดมนต์แต่เอาหลักการตั้งสมาธิ การที่เข้าห้องสอบสมองจะคิดไปหมด คิดไปยาว ค่อยๆ เก็บความคิดออกมา จากความคิดที่ฟุ้งซ่าน แล้วก็ค่อยๆ ตั้งให้หายไป

การเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี 2556-2557

น้องเก้าเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีที่วัดปิตุลาธิราชรังสฤษฎิ์ โดยไปกับเพื่อนผู้ชาย ประมาณ 4-5 คน ไปตอนรอบดึกใกล้ห้าทุ่ม สวดเสร็จก็แยกย้ายกันกลับบ้าน

สิ่งที่น้องเก้าได้รับจากการเข้าร่วมสวดมนต์ข้ามปีคือ ความสบายใจและมีโอกาสในการทำความดีที่ถือว่ามีความยิ่งใหญ่ตั้งแต่ต้นปี

“มีความสบายใจกับตัวเองว่าต้นปีเราได้ทำความดีใหญ่มาก เพราะว่าการสวดมนต์ข้ามปีเป็นการทำบุญที่ยิ่งใหญ่ เวลาที่เกิดเรื่องร้ายๆ ขึ้นมาเราก็จะบอกกับตัวเองว่าคงไม่เป็นไรหรอก เพราะว่าเราก็ได้ทำตรงนั้นมาแล้ว ทำให้จิตใจเราสบาย”

สิ่งที่ประทับใจมากที่สุดคือ การได้เข้าร่วมสวดมนต์ข้ามปีในครั้งนี้เป็นครั้งแรก ปกติจะอยู่บ้าน สังสรรค์ อยู่ที่บ้านพร้อมกับครอบครัวและญาติ

น้องเก๋ทราบดีว่ามีการจัดงานสวดมนต์ข้ามปีจากป้ายประชาสัมพันธ์ที่ติดอยู่ตามสี่แยกถนน แต่ปกติ น้องเก๋ก็เชื่อว่าทุกคนในพื้นที่รู้อยู่แล้วว่าที่วัดจะมีงานสวดมนต์ข้ามปีในช่วงปีใหม่เป็นปกติ

บรรยากาศการจัดงาน ถือว่าดี มีอุปสรรคจากเสียงรบกวน ทำให้ไม่มีสมาธิ มีbung ที่สร้างความรำคาญ ขณะสวดมนต์ แต่ก็ถือว่าไม่เป็นปัญหามากนัก เพราะส่วนใหญ่ของคนที่เข้าร่วมงานน้องเก๋เชื่อว่ามาด้วยความตั้งใจ และศรัทธาที่จะมาสวดมนต์อยู่แล้ว

“เพราะว่าเรารู้อยู่แล้วถ้าไปก็ต้องลำบากบ้าง คนเยอะบ้าง แต่ว่าบางที่เหมือนว่า เด็กเล็กๆ ที่พ่อแม่เอาไป เหมือนว่าจะชุกชน เราก็จะไม่ค่อยมีสมาธิกันเท่าไร น้องเก๋ นั่งสวดข้างล่าง เพราะว่าข้างบนนี้เต็ม ผู้สูงอายุจะอยู่ข้างบน พูดถึงใจแฉะเรื่องโครงสร้าง ไม่มีปัญหา จะอยู่ที่สภาพแวดล้อมตรงนั้นมากกว่า อย่างหนึ่งก็คือยุ่งเยอะ ถ้าเป็นส่วนอื่น เก้าอี้ก็ไม่มีปัญหาอยู่แล้ว เพราะว่าทางสถานที่เค้าก็จัดเตรียมไว้ดี”

น้องเก๋เสนอแนะว่าการจัดงานสวดมนต์ข้ามปีครั้งหน้า ควรมีของที่ระลึกแจก โดยเป็นของที่มีคุณค่าทางจิตใจ เช่น สายสิญจน์หรือโปสเตอร์รูปพระ ที่สามารถเก็บไว้กับตัวเองได้

“ที่ไปวันนั้นก็จะมีประกาศเกียรติคุณที่มีใบมา ผมว่าน่าจะมีของที่เป็นคุณค่าด้านจิตใจ แจก เช่น โปสเตอร์รูปพระที่ให้อ่านครั้งนี้เรา มา จะเก็บไว้ว่าเราเคยมา เป็นหลักฐานว่าเรา มา เช่น สายสิญจน์ที่เค้าจะคล้องหัวแล้วเอากลับบ้านได้ บางคนก็อาจจะทำหาย แล้วเค้า อาจจะนานไปก็ลืมว่าเอามาจากไหน แต่ถ้าเราได้สิ่งนี้เอามาเห็นก็รู้เลยว่านี่ไปที่นี่มา เรามีหลักฐานว่าเราไปจริงๆ”

สำหรับการเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีในครั้งต่อไปน้องเก๋ ยังไม่แน่ใจว่าจะเข้าร่วมได้หรือไม่ เพราะช่วงเวลานี้ใหม่ถือเป็นวันรวมญาติ ซึ่งนิยมจัดงานสังสรรค์ที่บ้านของน้องเก๋เป็นประจำ

“ปีหน้ายังไม่แน่ใจว่าจะไปเข้าร่วมงานได้หรือไม่เพราะที่บ้านบางทีเค้ามากินกัน ปู่ย่า ตายายเค้ามากินเยอะ ก็เหมือนว่าเป็นวันรวมญาติ คือว่าผมจะจัดงานเลี้ยงที่นี่ คือที่อื่น จะไม่สะดวกในการจัด เช่น ที่บ้านผมเป็นร้านอาหาร อุปกรณ์พร้อมอยู่แล้ว ถ้าหากว่า มารวมกันที่นี่ ก็อาจจะมึนงงหลานที่เป็นพี่น้องผม เค้าก็จะพามาได้ ก็กลับอาจจะไม่ดี แต่ก็ว่าผมก็อาจจะต้องอยู่ช่วยดูแล”

น้องบอย

(เพศชาย อายุ 20 ปี, ทำงานแล้ว)

“การสวดมนต์ไม่จำเป็นต้องรู้คำแปล...ก็แล้วแต่คนเคร่ง ถ้าหากว่าต้องการที่จะเอาไปสอนคนอื่นต่อก็ควรที่จะรู้คำแปล...ผมขอแค่ยืมทางนี้เพื่อให้ผมได้สติกลับมาแค่นั้น...เหมือนกับว่าให้มันนิ่ง”

บริบททางสังคมและวัฒนธรรม

น้องบอย ปัจจุบันทำงานประจำที่บริษัท เป็นผู้ช่วยในแผนกจัดส่งสินค้า และติดตั้งอุปกรณ์ให้กับลูกค้า รวมทั้งติดตามความพึงพอใจในบริการลูกค้าผ่านทางโทรศัพท์ น้องบอยได้รับการชักชวนจากเพื่อนไปทำธุรกิจขายตรงเป็นอาชีพเสริม ช่วงแรกไม่ได้ทำจริงจังมากนัก ต่อมาได้รับคำแนะนำเพิ่มเติมจากเพื่อนรุ่นพี่ซึ่งทำธุรกิจขายตรงเหมือนกัน จึงเริ่มทำจริงจังมากขึ้น

เนื่องจากน้องบอยทำงานประจำอยู่ไกลจากบ้าน จึงได้เช่าห้องพักอยู่ใกล้ที่ทำงานในอำเภอเมือง เพื่อประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง โดยกลับบ้านที่ตำบลประเวศทุกอาทิตย์

พ่อและแม่หย่าร้างกัน ตั้งแต่อายุประมาณ 10 ปี ขณะนั้นกำลังเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 แต่พ่อแม่ยังไม่ได้แยกกันอยู่ น้องบอยเป็นลูกชายคนเดียว ต่อมาพ่อเสียชีวิตด้วยโรคมะเร็ง หลังจากนั้นไม่นาน แม่ของน้องบอยได้แต่งงานใหม่ และไปอาศัยอยู่กับแฟนใหม่ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบอาชีพเลี้ยงกุ้ง และมีลูกผู้หญิงกับสามีใหม่ 1 คน

เมื่อตอนเป็นเด็กอาศัยอยู่กับยาย ก๋ง และอา ที่ตำบลประเวศ อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา แต่ปัจจุบันยังโทรศัพท์คุยกับแม่อย่างสม่ำเสมอ และในช่วงเทศกาลแม่จะเดินทางมาเยี่ยมอยู่เสมอ น้องบอยเป็นคนรักแม่มาก มีความเข้าใจในชีวิตครอบครัวของพ่อและแม่ จึงไม่รู้สึกเสียใจ ที่ไม่ได้อยู่กับพ่อแม่ เพราะส่วนหนึ่งได้รับความอบอุ่นและได้รับคำปรึกษาทุกเรื่องเมื่อเกิดปัญหา จากก๋ง และยาย จึงทำให้เกิดความมั่นใจในการใช้ชีวิต

“คิดว่าเราโชคดีที่เกิดกับครอบครัวที่อบอุ่น แล้วก็ให้คำปรึกษาทุกอย่างกับเราแบบนี้ ดีกว่าครอบครัวอื่นที่เค้าเจอหนักกว่าเรา เค้าก็ยังดิ้นรนกว่าเราอีก เราจะไม่ค่อยใจทำไม เราเกิดมาแค่นี้ เรามีครอบครัวที่อบอุ่น นี่ก็น่าจะเพียงพอแล้ว”

น้องบอยมีความมั่นใจในตนเอง มีหลักการ มีความคิดเชิงระบบ โดยวิเคราะห์เชิงเหตุผล

“ผมเป็นคนที่ชอบคิดมาก ชอบวิเคราะห์ก่อนว่าทำแล้วได้อะไร ทำแล้วมีผลประโยชน์กับเรา หรือว่ามีผลประโยชน์ไหม ทำแล้วเกิดประโยชน์ 80% หรือว่า 60% เกินครึ่งทำผมจะเป็นพวกนักวิชาการเสียส่วนใหญ่ เพื่อนจะไม่ค่อยอะไรกับผมมากมาย เพราะว่าผมจะชอบพูดวิชาการไม่ชอบพูดเลอะเทอะ”

น้องบอยสนใจและเรียนรู้ข่าวสารเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัว ที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน เพื่อวางแผนการใช้ชีวิตตามเป้าหมายที่ตั้งใจไว้ด้วยความมุ่งมั่น แม้ว่าจะจบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สามารถใช้ประสบการณ์ในการทำงานที่ผ่านมา ในการสอบแข่งขันตำแหน่งผู้ช่วยหัวหน้าแผนกที่เปิดรับสมัครผู้มีคุณสมบัติระดับปริญญาตรีได้ เนื่องจากได้เปรียบผู้แข่งขันอื่น โดยรู้ระบบการบริหารงาน การดูแลผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งเป็นประสบการณ์ที่ได้มาจากการทำงานทั้งสิ้น

“ผมจบ ม.3 ช่วงหนึ่งผมแข่งขันกับเด็กวุฒิปริญญาตรี ที่เข้ามาสมัคร สถานที่ทำงานปัจจุบันประมาณ 10 กว่าคนได้ แต่ผมเป็นคนเดียวที่มีวุฒิม.3 ส่วนเราสอบข้อเขียนเราสู้เค้าไม่ได้อยู่แล้ว แต่ผมเคยบริหารงานมา เคยอยู่ที่ “ร้านอาหาร” เคยทำงานที่ “ร้านอาหาร” ทำงานมาหลายที่ ผมรู้สภาพจริงดีว่าเป็นอย่างไร แต่พวกเค้าไม่รู้ เค้าเรียนในห้องเรียน แต่เรามีประสบการณ์จริง เราได้เปรียบกว่า ผมก็สอบถึงช่วงเวลาที่สอบสัมภาษณ์และการทดลองงาน ผมก็คิดว่าได้ และผมได้เปรียบ และผมรู้ระบบการทำงาน การเข้ากะต้องบริหารอย่างไร ต้องดูแลลูกน้องอย่างไร ต้องเรียงลำดับความสำคัญอย่างไร คือก็ได้เปรียบตรงนั้น”

นอกจากนี้น้องบอย มีความคิดเชิงบวกในการใช้ชีวิต เป็นคนโอบอ้อมอารีช่วยเหลือคนอื่นโดยที่ตนเองไม่เดือดร้อน เช่น ให้ค่าที่พักและค่าอาหาร ชอบทำบุญตักบาตรเมื่อมีโอกาส และให้คำปรึกษากับเพื่อนๆ และคนอื่น เมื่อคนเหล่านั้นมีปัญหาหรือมีความทุกข์ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเงิน เรื่องที่พักหรือว่าอาหารการกิน ไม่ใช่ว่าจะเที่ยวบริจาคเมื่อเพื่อนเดือดร้อน หรือว่าเราพอที่จะมีสินทรัพย์ให้ได้โดยที่เราไม่ได้เดือดร้อน ถือว่าเป็นการทำบุญ ชาติหน้าฉันใดเกิดมาคงจะได้สบาย หรืออาจได้เจอคนแบบนี้อีก คือได้ทำแบบพระพุทธองค์ คงจะได้เห็นว่าเราให้โดยที่เราไม่ได้หวังสิ่งตอบแทน ท่านคงจะให้อะไรเรากลับมาที่มีค่ามากกว่าเงินทอง

“จะใส่บาตรตามช่วงเวลา ถ้าหากว่าผมเข้าเช้าจะไปใส่ไม่ได้ เพราะว่าผมต้องไป stand by ตั้งแต่เช้า คือต้องเตรียมเอกสาร ไม่มีเวลาคือทำแล้วเป็นทุกข์ก็อย่าไปทำดีกว่า ถ้าหากว่าผมเข้าเที่ยงก็พอจะตื่นเช้าเพื่อที่จะทำโน่นนี่ได้ ก็ไปทำ”

“ชอบให้คำปรึกษาคนอื่น แลกเปลี่ยนความคิดกัน ว่าเค้ามีปัญหาอะไรหรือเปล่า พอเราพูดให้เค้าฟังแล้ว เค้าก็รู้สึกโล่ง หรือว่ารู้สึกเบา เหมือนเรา คือมาแบ่งเบาภาระในใจเค้า”

น้องบอยมีแฟนแล้ว แต่ยังไม่ได้แต่งงาน แฟนมีความเป็นส่วนตัวสูง ชอบความสนุกสนานร่าเริง ไม่สนใจเรื่องการสวดมนต์ มีลักษณะนิสัยที่ต่างกัน แต่สามารถคบกันได้ เพราะต่างฝ่ายต่างปรับตัวเข้าหากัน

การเริ่มสวดมนต์

ครอบครัวที่น้องบอยอาศัยอยู่สวดมนต์เป็นประจำเนื่องจากกึ่งเป็นร่างทรงของหลวงปู่ภาชีตาไฟทั้งนี้ ไม่ได้เปิดเป็นสำนักร่างทรง มีการทำวัตร ในทุกวันพระ ทำร่วมกันทั้งครอบครัว ทำให้น้องบอยได้ร่วมสวดมนต์ด้วย

น้องบอยเริ่มสนใจเรื่องการสวดมนต์อย่างจริงจังช่วงอายุ 17 ปี เพราะแม่ป่วยเข้าโรงพยาบาลเป็นประจำ ด้วยโรคหอบหืด น้องบอยและครอบครัวจึงสวดมนต์และขอพรให้แม่หายจากการเจ็บป่วย และได้บนบานหลวงพ่อโสธรว่าจะสวดมนต์ทุกวันพระ หากแม่หายป่วย เมื่อแม่มีอาการดีขึ้นและหายป่วย จึงทำให้น้องบอยสวดมนต์เรื่อยมา ในขณะที่แม่ไม่สนใจในเรื่องการสวดมนต์มากนัก เชื่อว่าที่หายป่วยได้ เพราะการรักษาพยาบาล และอีกเหตุผลหนึ่ง คือแม่ต้องออกไปประกอบอาชีพนอกบ้าน จึงไม่มีเวลาที่จะสวดมนต์กับครอบครัว อย่างไรก็ตามเมื่อตอนน้องบอยอายุประมาณ 6 ปี ป่วยหนักด้วยโรคไข้เลือดออกทางครอบครัวได้มีการสวดมนต์เพื่อสะเดาะเคราะห์ต่ออายุสืบดวงชะตา เมื่อน้องบอยหายป่วย ทำให้แม่เริ่มไม่แน่ใจว่าเป็นผลจากการสวดมนต์หรือไม่

“ส่วนใหญ่จะเป็นกับครอบครัว ถ้าหากว่าครอบครัวชวนก็จะไม่มีปฏิเสธ เพราะว่า จะทำอะไรที่เป็นครอบครัวตลอด...คือที่บ้านเป็นร่างทรง ที่บ้านก็จะเคร่งเรื่องการสวดมนต์ ทำวัตร...เค้าจะให้สวดมนต์ตลอด พอถึงวันพระเค้าจะให้สวดมนต์”

ช่วงเวลาที่น้องบอยสวดมนต์ ส่วนใหญ่จะเป็นการสวดก่อนนอน หรือสวดมนต์ในช่วงที่คิดว่าตนเองอยู่ในภาวะที่มีความเสี่ยงต่ออันตราย เช่น เวลาขับรถในช่วงกลางคืน และกลัวว่าจะมีอาการจะหลับใน น้องบอยจะขอพรให้เดินทางโดยปลอดภัย ซึ่งจะเป็นการอธิษฐานกับตัวเอง

ภาษาที่ใช้ในการสวดมนต์

ส่วนใหญ่จะสวดมนต์เป็นภาษาบาลีพร้อมกับคำแปล บางโอกาสสวดเป็นบาลีอย่างเดียว เนื่องจากที่บ้านของน้องบอยศรัทธาในหลวงปู่ฤาษีตาไฟ จึงมีการสวดมนต์ที่เป็นบทสวดมนต์ของพ่อปู่ร่วมด้วย มีการไหว้พระก่อนสวดมนต์ และบูชาพระ ตามพิธีกรรมทางศาสนาพุทธก่อนทุกครั้ง บทสวดของหลวงปู่จะเป็นภาษาบาลี ค่อนข้างยากกว่าบทสวดมนต์ปกติไม่มีบทแปล แม้ไม่รู้ความหมาย แต่ยังสวด เพราะมั่นใจทุกครั้งสวดว่าจะได้รับสิ่งที่ดีกลับมา เมื่อสวดมนต์เสร็จจะขอพร และนั่งสมาธิตั้งแต่เริ่มสวดมนต์จนจบกระบวนการ ใช้เวลาไม่เกินชั่วโมง สวดมนต์ค่อนข้างเร็ว เพราะความเคยชิน เนื่องจากสวดมานานแล้ว สวดมนต์พร้อมกันทั้งบ้าน โดยก๋งจะเป็นผู้นำสวด ที่ห้องพระหน้าพระพุทธรูป ซึ่งมีหิ้งพระอยู่สูงกว่าหิ้งของพ่อปู่ฤาษีตาไฟเล็กน้อย

น้องบอยคิดว่าการสวดมนต์ไม่จำเป็นต้องรู้คำแปล คิดว่าขึ้นอยู่กับความเคร่งของแต่ละคน ถ้าหากว่าต้องการที่จะเอาไปสอนคนอื่นต่อควรที่จะรู้คำแปล สำหรับน้องบอยการสวดมนต์เป็นเพียงเพื่อให้ได้สติ และสงบนิ่งอยู่กับตัวเองมากกว่า

“ส่วนใหญ่จะเป็นการสวดก่อนนอน แล้วก็บางทีเจออะไรที่คิดว่าจะมีอันตรายก็จะสวดขอพรท่าน จะยึดตรงนี้มากกว่า...เช่น ผมขับรถ แล้วเจออย่างกลางคืนเราขับรถไม่ไหวแล้วเรามีอาการจะหลับใน ผมก็ขอพรว่าให้เดินทางโดยสวัสดิภาพ ก็จะเป็นอย่างนั้นมากกว่า”

“สวดมนต์เป็นภาษาบาลีล้วน...ก็พร้อมคำแปล...คือเป็นบางโอกาส แต่ถ้าบางโอกาสก็เป็นบาลีล้วน ซึ่งบางทีผมก็สวดตามเค้าไม่ได้ ผมก็มีมัมไป บางทีเราก้ใช้การนั่งแทนตามเค้าไป”

“การสวดมนต์ไม่จำเป็นต้องรู้คำแปล...ก็แล้วแต่คนเคร่ง ถ้าหากว่าต้องการที่จะเอาไปสอนคนอื่นต่อก็ควรที่จะรู้คำแปล...ผมขอแค่ยึดทางนี้เพื่อให้ผมได้สติกลับมาแค่นั้น...เหมือนกับว่าให้มันนิ่ง”

การอธิษฐาน

เมื่อสวดมนต์เสร็จ จะทำสมาธิและอธิษฐานไปด้วย โดยส่วนใหญ่จะอธิษฐาน ขอพรและขอโทษกรรมให้พ่อที่เสียไปแล้ว อธิษฐานว่าทุกอย่างที่ได้กระทำไปในสิ่งดีๆ ขออุทิศส่วนกุศลนี้ให้กับพ่อที่ล่วงลับไปแล้ว

“ก็อธิษฐานไปด้วย...ส่วนใหญ่จะให้พ่อที่เสียก่อน คือทุกอย่างที่ลูกกระทำไปในสิ่งดี หรือว่าอะไรก็ขอโทษกรรมให้ท่าน และก็ขออุทิศส่วนกุศลนี้ให้กับท่าน”

คุณค่าหรืออานิสงส์ของการสวดมนต์

น้องบอยคิดว่าการสวดมนต์จะช่วยฝึกให้เป็นคนรอบคอบ มีสติ ไม่คิดฟุ้งซ่าน มีเวลาได้คิดไตร่ตรองสิ่งต่างๆ ที่ได้เกิดขึ้นกับตัวเอง ซึ่งได้นำไปปฏิบัติอยู่บ่อยครั้งทั้งในด้านการเรียนและการทำงาน นอกจากนี้ยังได้รับการอบรมสั่งสอน และซึมซับจากครอบครัวในเรื่องการสวดมนต์ เพื่อให้มีสติ ในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่พบเจอ

การสวดมนต์ช่วยเรื่องการเรียนรู้ ทำให้มีสติและมีความตั้งใจที่จะเรียนรู้ ทำให้ได้รับโอกาสในการทำกิจกรรมในวิชาเรียนที่เกี่ยวข้อง และได้รับการคัดเลือกเป็นผู้นำและจัดทำกิจกรรมที่เป็นต้นแบบการเรียนรู้ในวิชาที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์และพระพุทธศาสนาให้กับเพื่อนๆ ทำให้มีความภาคภูมิใจและต้องทำหน้าที่นั้นอย่างดีที่สุด

“ตอนเรียนช่วงที่เข้าเรียนจริยธรรมของอาจารย์ ... ก็จะสอนแล้วให้เราเป็นตัวแบบกับเพื่อนๆ ในห้องก็เลยได้ตรงนั้นมา คือต้องอยู่กับอาจารย์ตลอด คือผมสงสัยว่าเพื่อนคนอื่นจะเป็นถึง คืออาจารย์พูดอะไรก็จะไม่ฟัง เราตั้งใจที่จะฟัง แล้วเราสอบเรื่องประวัติศาสตร์ก็จะสอนทางด้านคุณธรรม จริยธรรม ประวัติศาสตร์ แล้วก็เกี่ยวกับเรื่องพุทธศาสนา เกี่ยวกับประวัติของพระพุทธเจ้า เกี่ยวกับพวกกษัตริย์ทั้งหลายทางด้านประวัติศาสตร์ ก็จะได้ตลอด เค้าก็เลยเลือกเราเป็นตัวแทนที่จะทำอะไรก็แล้วแต่ หรือว่าทำอะไร ที่แรกไม่คิดว่าท่านจะเลือก แต่ว่าได้เลือกแล้วก็รู้สึกภูมิใจ คือท่านให้เกียรติเราก็ก็น่าจะทำตรงนั้นให้ดีที่สุด”

การมีเครื่องยึดเหนี่ยวทางจิตใจ โดยการสวดมนต์กับครอบครัว และความศรัทธาในหลวงพ่อโสธร ทำให้ในช่วงเวลาที่เกิดปัญหาสามารถแก้ปัญหา สามารถนำมาปรับใช้กับการควบคุมอารมณ์และมีสติมากขึ้นในการทำงานและแก้ไขปัญหาได้เป็นอย่างดี

“ช่วงนั้นผมทำงานหลายที่ ค่อนข้างที่จะมีอารมณ์ร่วมนิดหนึ่งกับการทำงาน คือบางที่งานไม่ได้ตั้งใจก็จะมีช่วงโมโหบ้าง แต่ก็ยังมีกั๊ง หรือว่ายายคอยให้คำปรึกษา แล้วก็บอกให้เราสวดมนต์นึกถึงหลวงพ่อ ท่านก็จะช่วยได้ทุกอย่าง ก็คือจะยึดทางนี้เป็นส่วนใหญ่ คือมีความสงบได้คุยกับตัวเองแต่ว่าสวดมนต์ หรือว่าไม่สวดมนต์ก็ได้ทั้งสองทาง แค่นี้เรามีสติแค่นั้นเอง ได้มีสมาธิอยู่กับตัวเอง ได้คิดถึงปัญหาว่าเราจะแก้ไขได้อย่างไร แค่นั้นผมว่ามันน่าจะตอบโจทย์ได้ทุกอย่างที่เราทำมามีอะไร”

การเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี 2556-2557

ปกติน้องบอยและครอบครัวเข้าร่วมสวดมนต์ข้ามปีทุกปี ตามจังหวัดต่างๆ ที่มีญาติอาศัยอยู่ เช่น จังหวัดน่าน อุทัยธานี บุรีรัมย์ นครศรีธรรมราช และสุราษฎร์ธานี แต่ในปี 2556-2557 ได้เข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีที่วัดโสธรวรารามวรวิหาร ทุกคนในครอบครัวใส่ชุดสีขาวซึ่งเป็นธรรมเนียมปฏิบัติที่ปกติจะต้องใส่ชุดขาวในทุกวันพระ และทุกวันพฤหัสบดีที่ทางครอบครัวถือว่าเป็นวันครู ทั้งนี้เพื่อความเป็นสิริมงคล

“ใส่ชุดขาวคล้ายตามที่บ้าน ถ้าหากว่าที่บ้านวันพระก็ต้องใส่ชุดขาวกันหมด ปกติทุกวันพฤหัสบดี เพราะว่าเค้าจะถือว่าเป็นวันครู วันพฤหัสบดีและวันพระจะต้องใส่ชุดขาว คือไม่จำเป็นจะต้องเป็นชุดขาว กางเกงขาวแต่ว่าต้องเป็นเสื้อที่ไม่ใช่สีดำ และสีน้ำตาล เค้าจะถือว่าเป็นสิริมงคลแก่บ้าน คืออย่าใส่เสื้อสีดำ และสีน้ำตาลเข้าบ้าน ที่บ้านจะไม่มีเสื้อสีดำ และสีน้ำตาลเค้าจะไม่ให้ใส่ เพราะจะถือว่าเป็นอัปมงคลแก่ชีวิต”

ในช่วงการสวดมนต์ ส่วนใหญ่จะสวดตามคนอื่นไม่ทัน จึงฟังเสียงบทสวดมนต์อย่างเดียว ซึ่งทำให้นั่งสงบได้

สิ่งที่ประทับใจในการเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีครั้งนี้ คือการได้รับรู้ถึงบรรยากาศและสภาพแวดล้อมของการสวดมนต์ รับรู้แรงศรัทธาและความตั้งใจของคนที่มาเข้าร่วมงาน ซึ่งมีจำนวนมาก ทั้งผู้สูงอายุและเด็กวัยรุ่น

“ส่วนใหญ่ผมจะท่องตามเค้าไม่ได้หรอก แต่ว่าเหมือนเราได้นั่ง ได้ฟังเสียง เราารู้สึกว่าเป็นแรงศรัทธาของคน ผมดูว่าเป็นยิ่งใหญ่มากๆ มันช่วยให้คนไทยได้กลับมารู้ว่าวัฒนธรรมที่แท้จริงของตัวเองคืออะไรด้วยบรรยากาศ สภาพแวดล้อม แล้วก็จำนวนของคนที่มาเข้าร่วม คือบางทีก็ไม่ใช่แค่มีแต่คนสูงอายุ วัยรุ่นก็มีเยอะ”

ภาพรวมในการจัดงานสวดมนต์ในปีที่ผ่านมาค่อนข้างดี แต่การประชาสัมพันธ์การจัดงานยังไม่ทั่วถึง อยากให้ในปีต่อไปมีการประชาสัมพันธ์มากขึ้น มีการบอกต่อของคนที่เคยไปเข้าร่วมงาน

“การประชาสัมพันธ์ผมคิดว่ายังมีอีกหลายที่ จิตใจของเค้าอยากที่จะมาผ่อนคลายตรงนี้ หรือว่ายืดติดยานี้ เพื่อให้เป็นทางออกกับชีวิต แต่ว่าประชาสัมพันธ์ได้แบบยังไม่เข้าถึง หรือว่าทำให้เค้าไม่ get ว่านี่คือทางออกที่คุณจะแก้ปัญหาคือชีวิตเค้าได้”

น้องเจ

(เพศหญิง อายุ 22 ปี, กำลังเรียนหนังสือ)

“ถ้าหากว่าวันไหนเราไม่สวดก็เหมือนจะนอนไม่หลับ แต่ถ้าเกิดว่าวันไหนที่เราสวดมนต์จะนอนหลับ เหมือนท้องหนูคือมีสิ่งลึกลับ คือท้องหนูไม่มีศาล แล้วเค้าจะผ่านตลอด ถ้าหากว่าวันไหนไม่สวดมนต์ก็จะได้ยินปลุกไฟก๊อ๊กแก๊ก ไฟเปิดไฟปิด...แต่ถ้าเราอยู่กับเพื่อน จะไม่ค่อยบ๊อ๊กแบ๊ก แต่ถ้าเราอยู่คนเดียวจะเริ่มบ๊อ๊กแบ๊กและไฟดับบ้าง... ก็จะสวดให้เค้าทุกคืนมันก็หาย... แบบเวลาไปทำบุญที่ไหนก็จะอุทิศให้เค้า”

บริบททางสังคมและวัฒนธรรม

น้องเจ กำลังเรียนระดับอุดมศึกษา ชั้นปีที่ 4 สาขาสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง และย้ายมาอาศัยอยู่หอพักนอกมหาวิทยาลัยกับเพื่อน

ครอบครัวของน้องเจมีคุณพ่อ คุณแม่ และหลานชายคนหนึ่ง มีพี่น้องสามคน น้องเจเป็นคนสุดท้อง มีพี่สาว พี่ชาย คุณแม่และพี่สาวประกอบอาชีพค้าขาย คุณพ่อเปิดร้านซ่อมรถยนต์ ส่วนพี่ชายทำสวนยาง

ปกติน้องเจชอบทำบุญ เมื่อมีเวลาวางจะเข้าไปทำบุญที่วัดกับเพื่อน และใส่บาตรเป็นครั้งคราว น้องเจจะกลับไปเยี่ยมครอบครัวในช่วงวันหยุดเทศกาล โดยเฉพาะวันหยุดที่เกี่ยวข้องกับศาสนา โดยจะไปทำบุญและถวายสังฆทานร่วมกับครอบครัวถ้าน้องเจมีโอกาสรออยู่บ้านจะใส่บาตรทุกวัน แต่มาอยู่หอพักใส่บาตรเป็นครั้งคราว

การเริ่มสวดมนต์

เมื่อตอนเป็นเด็ก น้องเจเคยเห็นปู่ ย่า ตา ยาย เข้าวัดทำบุญเป็นประจำ แต่เนื่องจากน้องเจอายุไม่มาก และปู่ ย่า ตา ยาย ที่เคยอยู่ด้วยได้เสียชีวิต ทำให้ยังไม่ได้ซึมซับและสนใจเกี่ยวกับการสวดมนต์มากนัก

“ตอนที่ยังเป็นเด็ก ..มีเห็นปู่ย่า ตายาย เคยเห็นเค้าเข้าวัด แต่ว่าปู่ย่า ตายายหนูเสียตั้งแต่เล็กๆ ...ปู่ย่า ตายายก็เข้าวัดเป็นประจำ...หนูยังเล็กอยู่...ไม่ได้ซึมซับอะไรมากมาย”

น้องเจเริ่มสนใจสวดมนต์และสวดเป็นประจำ เมื่อมาเรียนหนังสือในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีโอกาสได้เข้าค่ายพุทธธรรมของโรงเรียน เห็นวิดีโอเกี่ยวกับการการบริโกคเนือสัตร์ที่พระนำมาเปิดให้ดูทำให้เกิดความรู้สึกสงสาร และเริ่มคิดที่จะสวดมนต์ ช่วงแรกของการสวดมนต์ยังไม่จริงจังมากนัก แต่เมื่อสวดไปเรื่อยๆ น้องเจรู้สึกได้ว่า ชีวิตดีขึ้น สบายใจ จึงสวดมนต์เป็นประจำ

“ก็สวดทุกวันมาหลายปีแล้ว เพราะว่ามาอยู่ข้างนอกก็สวดตลอด อยู่บ้านก็สวด... พ่อแม่ก็สวดบ้าง ไม่สวดบ้าง...ก็สักประมาณ ม.ปลาย ก็เริ่มสวดมาเรื่อยๆ ...ก็คือเห็นเค้าไปจำศีล แล้วตอน ม.4 หนูได้เข้าค่ายพุทธธรรมของโรงเรียน ...พระก็จะเปิดอันนั้น เปิดอันนี้ให้ดูประมาณนี้ ก็เหมือนว่าเรากินเนื้อสัตว์ สงสารเค้า ...เหมือนกับว่าเราดูเค้าแล้ว เค้าตายเพราะเรา ...พระเปิด VDO ให้เราคิดได้”

ภาษาที่ใช้ในการสวดมนต์

ก่อนนอนน้องจะสวดบทบูชาพระรัตนตรัยก่อน ตามด้วยบทสวดนมัสการการนอบน้อมบูชาพระพุทธเจ้า (นะโม 3 จบ) บทสวดอิติปิโส และแผ่เมตตา บทสวดอิติปิโสเป็นบทสวดที่น้องเจอบนเนื่องจากเชื่อว่า หากจำนวนรอบที่สวดมากกว่าอายุ จะทำให้อายุยืนยาวขึ้น

“หนูชอบสวดมนต์บท...อิติปิโส...เพราะว่าสวดเท่ากับอายุ บางทีหนูก็สวดเท่ากับอายุเลย เพราะว่าเค้าบอกว่าให้สวดเท่าอายุ ทำให้อายุยืนยาวขึ้น บางวันถ้าหากว่ามีเวลาหนูก็จะสวด คืออายุเรา 22 ปี เค้าให้เราสวดเกินก็คือ 23 ก็คือ 23 จบ”

ปกติสวดบาลีอย่างเดียว ไม่ได้แปล เพราะรู้ความหมายของบทสวดมนต์ แต่ถ้าเป็นบทสวดมนต์ใหม่ ยังจำไม่ได้ ต้องเปิดหนังสือบ้าง น้องเจคิดว่าเป็นต้องรู้ความหมาย เพราะจะช่วยทำให้น่าไปปฏิบัติได้เหมาะสม เวลาที่ใช้ในการสวดมนต์ประมาณครึ่งชั่วโมง บางครั้งสวดมนต์เสร็จจะนั่งสมาธิด้วย อย่างไรก็ตามหากวันไหนนอนดึกหรือทำงานดึกจะไม่ได้สวดมนต์ก่อนนอน

“สวดบาลีอย่างเดียว...ไม่ได้แปล...แต่รู้ความหมายของบทสวดมนต์...ในความคิดหนู น่าจะต้องรู้ เพราะว่าการสวดมนต์แต่ละครั้ง คำแปลก็ไม่เหมือนกัน แต่ว่าอาจจะคล้ายกัน เราก็น่าจะรู้ ...ถ้าเรารู้แล้ว ก็จะปฏิบัติตัวในทางที่ดี ...เวลาสวดบางอันก็เปิด แต่ว่าถ้าจำได้ ก็ไม่เปิด แต่ว่าก็จะมีสมุดไว้ที่หัวนอนเล่มหนึ่ง ถ้าเกิดเป็นบทที่เราเริ่มเอาขึ้นมาสวดใหม่ เราก็จะเปิดดูก่อน เพราะว่าจำไม่ได้”

ช่วงที่อาศัยอยู่ที่หอพัก เวลาสวดมนต์น้องจะบอกเพื่อนร่วมห้องก่อน สวดเปล่งเสียงเบาๆ เพราะเกรงว่าอาจารย์บวชนเพื่อนร่วมห้อง ช่วงแรกที่สวดมนต์รู้สึกอายเพื่อน แต่ปัจจุบันคิดว่าการสวดมนต์ไม่ใช่เรื่องที่น่าอาย เพราะถือว่าเป็นการทำความดี ปกติจะสวดก่อนนอนทุกวัน หากวันไหนไม่ได้สวดมนต์น้องจะนอนไม่หลับ เพราะเชื่อว่าในห้องที่พักอยู่นั้นมีสิ่งลี้ลับ เมื่ออยู่ห้องคนเดียวจะได้ยินเสียงสวิตช์ไฟฟ้าเปิดปิดได้เอง แต่เมื่อได้สวดมนต์และอุทิศบุญกุศลให้เจ้ากรรมนายเวร เสียงเหล่านั้นจะหายไป และนอนหลับได้ หากได้มีโอกาสไปทำบุญจะแผ่ส่วนกุศลให้เสมอ

“ถ้าหากว่าวันไหนเราไม่สวดก็เหมือนจะนอนไม่หลับ แต่ถ้าเกิดว่าวันไหนที่เราสวดมนต์จะนอนหลับ เหมือนท้องหนูคือมีสิ่งลึกลับ คือท้องหนูไม่มีศาล แล้วเค้าจะผ่านตลอด ถ้าหากว่าวันไหนไม่สวดมนต์ก็จะได้ยินปลั๊กไฟก็อ๊กแก๊ก ไฟเปิดไฟปิด...แต่ถ้าเราอยู่กับเพื่อนจะไม่ค่อยบ๊องแบ๊ว แต่ถ้าเราอยู่คนเดียวจะเริ่มบ๊องแบ๊วและไฟดับบ้าง... ก็จะสวดให้เค้าทุกคืนมันก็หาย... แบบเวลาไปทำบุญที่ไหนก็จะอุทิศให้เค้า”

การอธิษฐาน

ทุกครั้งเมื่อสวดมนต์เสร็จ น้องเจจะอธิษฐานให้พ่อและแม่มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง แล้วจึงอธิษฐานให้ตนเอง โดยเน้นเรื่องการเรียน ขอให้มีการเรียนที่ดีขึ้น แต่น้องเจก็เห็นว่าต้องอ่านหนังสือด้วย ไม่ใช่ขอพรอย่างเดียว และขอพรว่าเมื่อเรียนจบขอให้มียานพาหนะ ไม่เคยขอพรเรื่องความรัก เนื่องจากขณะนี้ให้ความสำคัญในเรื่องการเรียนมากกว่า

“เวลาที่สวดเสร็จได้มีการอธิษฐานทุกวัน ...ก็จะอธิษฐานให้คุณพ่อ คุณแม่ มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง ไม่เจ็บไม่ป่วย แล้วก็อธิษฐานให้ตัวเองมีสุขภาพที่ดี ...ให้คุณพ่อคุณแม่ก่อน...เรื่องการเรียนขอให้เราเรียนให้ดีขึ้น แต่ก็ต้องปฏิบัติตัวให้ดีขึ้นกว่าเดิม ...เราก็อ่านด้วย ไม่ใช่ว่าอาศัยแต่เรื่องอย่างนี้อย่างเดียว ถ้าเราไม่อ่านหนังสือก็สอบไม่ได้...จบไปก็ขอให้มียานพาหนะประมาณนี้ ... อธิษฐานเรื่องคู่ไม่คิด เพราะว่าเรายังเรียนอยู่ หนูคิดว่าประมาณทำงานโน่นแหละ”

นอกจากการขอพรให้พ่อแม่และตนเองแล้ว เมื่อสวดมนต์เสร็จทุกครั้งน้องเจจะอุทิศส่วนกุศลให้แก่เจ้ากรรมนายเวรที่อยู่รอบตัว ให้ได้เกิดใหม่ ซึ่งน้องเจเชื่อว่ามีอยู่จริง เพียงแต่ไม่ได้มาปรากฏตัวโดยตรง จะแสดงให้เห็นในรูปของเสียงหรือผ่านประสาทสัมผัสอื่นๆ

“ที่สวดมนต์เพราะว่าอยากอุทิศส่วนกุศลให้กับเจ้ากรรมนายเวร ที่อยู่รอบตัวเรา...ก็เชื่อ...ไม่เคยเจอ แต่แบบว่าได้ยินแต่เสียง...เป็นคนจิตใจไม่อ่อน จิตแข็งพอสมควร คือแบบว่าอาจจะได้ยินแต่เสียงหรือไม่ก็เห็นแค่ผ่านตา คือเค้าไม่ให้เห็นแบบชัด คือจะเห็นแบบแว็บๆ ...ก็คือไม่ได้กลัว แต่ก็คือที่สวดมนต์ก็เพื่อที่จะอุทิศส่วนกุศลไปให้เค้า ไม่ใช่เพื่อสวดเพื่อป้องกันตัว ...สวดมนต์ทุกวัน ก็คือการอุทิศให้เค้า ก็อาจจะไปเกิด”

คุณค่าหรืออานิสงส์ของการสวดมนต์

น้องเจคิดว่า การสวดมนต์ทำให้มีสติ จะไม่คิดฟุ้งซ่าน การเรียนไปได้ด้วยดี จะมีสมาธิมากขึ้น จดจ่อสิ่งที่อาจารย์สอน ทำให้มีสติมากขึ้น นอกจากนี้การสวดมนต์ยังทำให้ได้คิดพิจารณาในการคบเพื่อน รู้จักแยกแยะการคบแต่เพื่อนที่คอยชักจูงให้ทำแต่ในสิ่งที่ดีร่วมกัน การคบเพื่อนต้องดูด้วยว่า เพื่อนเป็นอย่างไร ต้องเรียนรู้อีกก่อน แล้วเราค่อยคบ เพราะว่าเพื่อนมีหลายแบบ บางคนก็พาเราไปในทางที่ดี เพื่อนที่เรียนจะชักจูงเราไปในทางที่ดี แต่เพื่อนบางคนชักจูงเราไปในทางที่ไม่ดี จะเลือกคบเพื่อนที่ดี

การเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี 2556-2557

ในช่วงเทศกาลวันปีใหม่ 2556-2557 ที่ผ่านมาน้องเจได้เข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีที่วัดแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี ร่วมกับครอบครัว โดยทุกคนสวมใส่ชุดขาว แล้วเข้าร่วมงานช่วงเวลา 5 ทุ่ม บรรยากาศในงานมีคนเข้าร่วมจำนวนมาก ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ รองลงมาเป็นวัยแรงงาน ส่วนวัยรุ่นมีน้อยและผู้เข้าร่วมงานส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย ซึ่งน้องเจคิดว่าอาจเป็นเพราะผู้หญิงจะให้ความสนใจเกี่ยวกับการสวดมนต์มากกว่าผู้ชาย

“คือว่าหนูจะไปเที่ยว บ้านหนูอยู่ที่ท่าตะเกอง ป่อเค้าจะพาไปเที่ยว พ่อก็จะบอกว่าวัดนี้มีสวดมนต์ข้ามปีไปไหม ก็จะไปกันหมด ...ใส่ชุดขาวไป ย่าเค้าก็จะใส่ผ้าถุง แล้วก็ใส่เสื้อเชิ้ตขาว...ก็ไปประมาณ 5 ทุ่ม แต่เค้าก็ยังไม่เริ่ม จะเริ่มประมาณห้าทุ่มครึ่ง...แล้วก็อาบน้ำมนต์ ...เค้าให้นั่งเรียงแถวเค้าก็จะเดินแล้วก็ตักรดทีละคน”

“คนที่ไปวัดส่วนใหญ่เป็นวัยคุณปู่ คุณย่า แล้วก็วัยคุณแม่เรา ก็คือวัยรุ่นนี่จะน้อย...ส่วนใหญ่จะเป็นผู้หญิงเยอะกว่า ...คิดว่าผู้หญิงอาจจะเข้าวัดเยอะกว่า และเค้าอาจจะมีความเชื่อในด้านนี้มากกว่า... เชื่อว่าสวดมนต์แล้วดี สวดมนต์แล้วปฏิบัติตัวได้โอเค คือหนูคิดว่าผู้ชายอาจจะไม่สนใจเรื่องนี้เท่าไร ผู้หญิงอาจจะสนใจเรื่องนี้มาก”

กิจกรรมในงานนอกจากสวดมนต์ข้ามปีแล้ว ยังมีการอบน้ำมันต์ด้วย น้องเจเห็นว่าการจัดกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีเป็นสิ่งที่ดี และกิจกรรมมีความเหมาะสม การเข้าร่วมสวดมนต์ข้ามปีจะช่วยชำระล้างจิตใจให้บริสุทธิ์ได้ เพราะตลอดหนึ่งปีที่ผ่านมาคนเราอาจทำบาปหรือความผิดโดยที่ไม่รู้ตัว ในปีต่อไป น้องเจคิดว่าจะไปเข้าร่วมอีก และไปที่วัดเดิมเพราะเป็นวัดที่ใกล้บ้านยามากที่สุด เดินทางสะดวก และสำหรับส่วนตัวน้องเจ คิดว่าจะสวดมนต์แบบนี้ไปเรื่อยๆ และอาจท่องจำบทสวดมนต์ในการสวดแต่ละครั้งเพิ่มมากขึ้นด้วย

“กิจกรรมนี้หนูคิดว่าดี เพราะว่าเราอาจจะทำผิดมาตลอด ตอนไหนเราก็ไม่รู้ การสวดมนต์อาจจะชำระล้างได้บ้าง ...บางสิ่งบางอย่างที่เราทำผิด โดยที่เราไม่รู้ตัว อันนี้ก็อาจจะชำระได้บ้าง แต่คงไม่หมด ...ปกติที่สวดทุกๆ วันชำระก็น่าจะได้นิดหนึ่งอนาคตก็ยังคิดว่าจะสวดต่อไปก็ คืออาจจะเพิ่มขึ้น เพิ่มขึ้นหมายถึงเพิ่มบทสวด คือตอนนี้เราสวดอยู่แค่บทนี้ก็จะเพิ่มขึ้น”

น้องฟาง

(เพศหญิง อายุ 22 ปี, กำลังเรียนหนังสือ)

“ตั้งแต่พ่อแม่แยกทางกัน คือตอนนั้นอยู่ ม.1 ที่พ่อแม่แยกทางกัน คือหนูก็เริ่มแบบว่าความทุกข์เริ่มเข้ามาเยอะ ต้องทำให้หนูรับผิดชอบอะไรเยอะขึ้น เพราะว่าหนูไม่มีแม่ก็ต้องเป็นตัวแทนของน้อง และเป็นลูกคนโตด้วย ก็ต้องแบบว่าหลายๆ อย่างที่มันเข้ามาในชีวิตเรา จะทำอย่างไรให้เรารู้สึกดีขึ้น ไม่อยากให้เราเครียด หนูต้องดำเนินชีวิตต่อไป...ก็เลยเลือกใช้วิธีการสวดมนต์”

บริบททางสังคมและวัฒนธรรม

น้องฟางภูมิลำเนาเป็นคนจังหวัดสระแก้ว ปัจจุบันกำลังเรียนระดับอุดมศึกษา ชั้นปีที่ 4 เป็นลูกสาวคนโต น้องชายหนึ่งคนกำลังเรียนที่มหาวิทยาลัยเอกชน พ่อและแม่ของน้องฟางหย่าร้างกัน น้องฟางและน้องชายได้อาศัยอยู่กับพ่อ พ่อคอยดูแลและเลี้ยงดูจึงสนิทสนมกับพ่อมาก เมื่อสองปีที่แล้วพ่อของน้องฟางเสียชีวิตทำให้น้องฟางกับน้องชายได้มาอาศัยอยู่กับย่า ส่วนอาเป็นผู้ดูแลค่าใช้จ่ายในเรื่องการเรียน

ส่วนตัวน้องฟางเป็นคนเชื่อว่าเรื่องลี้ลับมีอยู่จริง ไม่เคยคิดลบหลู่ จะบอกกล่าวทุกครั้งเวลาไปอาศัยอยู่ในที่ที่ไม่คุ้นเคย และน้องฟางชอบทำบุญ เวลาทำบุญทุกครั้งจะอุทิศส่วนกุศลให้เจ้ากรรมนายเวร รวมถึงพ่อที่เสียชีวิตอยู่เสมอ ครั้งหนึ่งน้องฟางรู้สึกว้าวุ่นมาหา มาลูบหัวขณะที่ตนนอนอยู่ จึงเชื่อว่าพ่อน่าจะได้รับผลบุญกุศลที่ได้อุทิศให้

“เป็นคนเชื่อเรื่องลี้ลับ...เชื่อว่ามียู๋ ไม่เคยลบหลู่ คือทุกวันไม่ว่าหนูจะไปอยู่ที่ไหน หนูก็จะบอก จะกล่าวตลอดว่า หนูจะมานอนที่นี่นะ ถ้าเกิดว่าหนูทำอะไรผิดไป หนูก็จะพูดบอกตลอด หนูเชื่อว่ามี ...ก็มีแม่เมตตาให้ บางครั้งก็มีกรวดน้ำให้ เวลาที่ไปทำบุญ ...ตั้งแต่พ่อเสียไป มีครั้งหนึ่งที่พ่อกำลังมาหา คือหนูก็จะนอน เค้าก็จะมาลูบหัว ทุกอย่างที่หนูทำให้พ่อ หนูรู้สึกว้าวุ่นพ่อน่าจะได้รับ เพราะว่าพ่อหนูไม่เคยมาหาหนูเห็น มาแค่ครั้งเดียว ก่อนที่ไปไม่กี่วันเค้าก็มา”

ระยะแรกๆ ที่น้องฟางมาอยู่หอพักจะรู้สึกกลัว แต่ไม่ได้กลัวสิ่งลึกลับ แต่กลัวความไม่ปลอดภัยมากกว่า เพราะว่าသူชาวสารมากจึงสร้างภาพเองตลอด เวลาที่อยู่คนเดียวก็ปิดประตูล็อกหมด นอกจากนี้ยังเป็นคนที่มีความสูง ชอบพักอยู่คนเดียว จึงต้องระมัดระวังตัวเองเป็นพิเศษ

“นอนคนเดียว แต่ว่าเพื่อนๆ จะนอนด้วยกันเป็นส่วนมาก หนูเป็นคนที่มีโลกส่วนตัวสูง ...เวลาที่อ่านหนังสือจะต้องใช้เสียงดัง คืออยู่ส่วนรวมเราจะมาทำแบบนี้ไม่ได้”

เนื่องจากน้องฟางกำลังเรียนชั้นปีที่ 4 ทำให้มีงานวิจัยในรายวิชาเรียนที่ต้องรับผิดชอบ จึงไม่มีเวลาจะกลับบ้านที่จังหวัดสระแก้ว โดย 3 เดือนจะได้กลับบ้านประมาณ 2 ครั้ง อนาคตเมื่อจบการศึกษาน้องฟางอยากจะเรียนต่อ หากได้รับทุนการศึกษา แต่ถ้าหากไม่มีทุนสำหรับเรียนต่อจะสมัครงานที่เกี่ยวข้องกับสาขาที่เรียนจบมา ซึ่งตอนนี้ น้องฟางมีความกังวลใจเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเรียนทั้งของตนเองและน้องชาย เนื่องจากอาเป็นคนรับผิดชอบค่าใช้จ่ายต่างๆ นอกจากนั้นอายังมีภาระรับผิดชอบค่าใช้จ่ายของลูกตัวเองด้วยกลัวว่าภาระค่าใช้จ่ายจะหนักเกินไป

“ถ้าหากมีทุนหนูก็อยากจะเรียนต่อ อยากให้อนาคตไปไกลกว่านี้ คือหลายคนก็เครียดในสายการเรียนของตัวเอง ซึ่งหนูก็เป็นหนึ่งในนั้นด้วย ถ้ามีทุนก็อยากเรียนต่อ แต่ถ้าไม่มีทุนก็จะทำอาชีพที่หนูเรียนมา คือทำให้เต็มทีก่อน ถ้าไม่ได้ยังงี้ก็ค่อยหาทางใหม่ แต่อยากทำในสิ่งที่เราเรียนมาให้เต็มทีก่อน”

“ชีวิตช่วงนี้...มีเรื่องทุกข์ใจ...น่าจะเป็นเรื่องเงิน ส่วนหนึ่งคือหนูไม่มีทั้งพ่อ และแม่ แล้วอาที่ส่งก็คือมีลูกด้วย เค้าก็ต้องส่งลูกเค้า หนูก็เรียนใน มหาวิทยาลัยเอกชนด้วย ก็มีความเครียดในเรื่องนี้ ไหนจะส่งลูกของอาเอง แล้วไหนจะน้องด้วย แล้วก็หนูอีก ก็กลัวว่าอาจะไม่ไหว”

ในช่วงที่อาศัยอยู่หอพัก น้องฟางได้มีโอกาสทำบุญใส่บาตรบ้าง ในช่วงวันหยุด หรือวันที่ต้องตื่นเช้าเพื่อมาเรียนที่มหาวิทยาลัย

การเริ่มสวดมนต์

ตอนน้องฟางเป็นเด็ก ได้อาศัยอยู่กับย่า มีโอกาสไปทำบุญทุกวัน ไปกับย่า เพราะย่าจะไปปฏิบัติธรรม และสวดมนต์ทุกวันพระ จากการที่ได้เห็นย่าปฏิบัติธรรม สวดมนต์ และใช้หลักธรรมในการดำเนินชีวิต ทำให้น้องฟางสนใจปฏิบัติตาม

“ย่าไม่ได้แนะนำ แต่ย่าทำให้เห็นทุกวัน ย่าเอาหลักธรรมอะไรต่างๆ เข้ามาใช้ในชีวิตของย่า ทำให้หนูได้เห็น หนูก็เลยอยากทำตาม คือหนูทุกข์แล้ว หนูเชื่อว่าต้องทุกข์มากกว่าหนู เพราะว่าคือลูกของเค้าสองคน ...ช่วงที่ยังอยู่กับพ่อแม่ ช่วงนั้นได้อยู่กับย่า ...เป็นครอบครัวใหญ่...ตั้งแต่เด็กเลย”

น้องฟางเริ่มสวดมนต์จริงจัง ตอนที่กำลังเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ช่วงนั้นพ่อและแม่แยกทางกัน รู้สึกว่าตนเองเครียดและมีความทุกข์มาก ต้องรับผิดชอบหลายอย่างแทนแม่ ต้องดูแลน้อง เนื่องจากเป็นพี่คนโต น้องฟางจึงเริ่มหันมาสวดมนต์ เพื่อให้รู้สึกดี ไม่เครียด และใช้ชีวิตต่อไปได้

“ตั้งแต่พ่อแม่แยกทางกัน คือตอนนั้นอยู่ ม.1 ที่พ่อแม่แยกทางกัน คือหนูก็เริ่มแบบว่า ความทุกข์เริ่มเข้ามาเยอะ ต้องทำให้หนูรับผิดชอบอะไรเยอะขึ้น เพราะว่าหนูไม่มีแม่ ก็ต้องเป็นตัวแทนของน้อง และเป็นลูกคนโตด้วย ก็ต้องแบบว่าหลายๆ อย่างที่มันเข้ามาในชีวิต เรา จะทำอะไรให้เราารู้สึกดีขึ้น ไม่อยากให้เราเครียด หนูต้องดำเนินชีวิตต่อไป ...ก็เลย เลือกใช้วิธีการสวดมนต์”

ภาษาที่ใช้ในการสวดมนต์

ปกติน้องฟางจะสวดมนต์ทุกคืน ก่อนเข้านอน เพราะคิดว่าใน 1 วันที่ผ่าน ได้ทำสิ่งต่างๆ มากมาย บางครั้งอาจทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนหรือเป็นทุกข์โดยไม่รู้ตัว การสวดมนต์ก่อนนอนจึงเป็นการแผ่เมตตาและอุทิศ ผลบุญให้คนอื่นเหล่านั้น โดยจะสวดบทบูชาพระรัตนตรัยและตามด้วยบทแผ่เมตตาให้กับตนเอง แล้วจึงแผ่เมตตา ให้แก่ผู้อื่น ใช้เวลาสวดมนต์ประมาณ 5-10 นาที แต่ถ้าสวดในวันพระหรือวันสำคัญทางศาสนาจะมีสวดบท คาถาชินบัญชรร่วมด้วย

“หนูจะสวดทุกคืนก่อนนอน จะสวดเกี่ยวกับบูชาพระรัตนตรัย แล้วก็พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ จะเป็นบทสวดเกี่ยวกับ พุทธัง ธัมมัง สังฆัง แล้วก็จะเป็นบทแผ่เมตตา ให้กับตัวเอง แล้วก็แผ่เมตตาให้กับคนอื่นด้วย ...ถ้าเป็นกลางคืน ก่อนนอนก็จะสวด สักประมาณ 5-10 นาที ก็ไม่นานมาก...ก็อาจจะในช่วงกิจกรรม แล้วก็ไปวัดกับญาติ เป็นช่วงวันพระ แล้วก็ก็เป็นประเพณีหรือว่าเป็นวันขึ้นปีใหม่ ก็จะมีการสวดชินบัญชร ก็เจ้านานหน่อย”

“เหตุผลที่หนูเลือกสวดตอนกลางคืน เพราะว่าในหนึ่งวันที่เราตื่นมา หนูก็ไม่รู้ว่า ไปทำอะไรมาบ้าง หนูไปสร้างความเดือดร้อนให้ใครมาบ้าง ก็เลือกที่จะมาสวดก่อน ที่กำลังจะนอน เพื่อที่จะได้แผ่อุทิศส่วนกุศลให้เค้า เพื่อวันหนึ่งจะได้ลดล้างกันไป”

น้องฟางคิดว่าการสวดมนต์ต้องทำด้วยความตั้งใจ ต้องทำสติก่อน และมีสมาธิในการสวดจึงได้รับ ประโยชน์จากการสวดมนต์จริงๆ ถ้าน้องฟางสวดมนต์ที่หอพัก บางครั้งจะเปิดหนังสือสวดมนต์แล้วสวดตาม ส่วนใหญ่จะสวดออกเสียงเพื่อให้มีสติอยู่กับปากที่เปล่งเสียง สวดเป็นภาษาบาลี ไม่แปล จะสวดแบบแปลด้วย เมื่อไปสวดมนต์ที่วัด น้องฟางคิดว่าจำเป็นต้องรู้ความหมายของบทสวดมนต์เพราะจะทำให้เข้าใจความหมาย และวัตถุประสงค์ของการสวดมนต์ในแต่ละบทว่าสวดไปเพื่ออะไร

“สวดมนต์ออกเสียงทุกครั้ง จะไม่พยายามพูดในใจเลย ถ้าเกิดพูดในใจปั๊บมันทำให้หนูไม่มีสติ ถ้าหนูพูดในใจ มีสิทธิคิดเรื่องอื่น แต่ถ้าหนูพูดออกมาเลย คือสติจะอยู่กับเสียง สติจะอยู่กับปาก”

“หนูคิดว่าน่าจะเป็น เพราะว่าการที่เราทำความเข้าใจเหมือนว่าทำให้เราเข้าใจด้วยว่า เราสวดทำไม สวดเพื่ออะไร แล้วก็สวดตรงนี้ได้อะไร ...หนูอาจจะไม่เข้าใจทุกบทสวดถึงขนาดนั้น เพราะว่าหนูอาจจะยังไม่เข้าใจรู้สึกซึ้ง แล้วก็ปฏิบัติจริงจัง ...แต่ก็คิดว่าน่าจะรู้ความหมายไว้”

การอธิษฐาน

ส่วนใหญ่น้องฟางจะอธิษฐานให้พ่อที่เสียชีวิต เนื่องจากมีความผูกพันกับพ่อมาก โดยขอไม่ให้พ่อกังวล และเป็นห่วงตัวเองและน้อง ขอให้ไปเกิดใหม่ในภพภูมิที่ดีจะไม่ค่อยขอพรให้ตนเองหรือผู้อื่น

“ส่วนมากจะขอให้กับพ่อที่เสียไปแล้ว ขอให้พ่อทำกรรมไว้อย่างไร ก็ให้พ่อไปเกิด หรือว่าไม่ต้องห่วง คือหนูก็เป็นลูกคนโตด้วย หนูจะดูแลน้องๆ ก็คือสวดให้พ่อ คือไม่ต้องห่วงทางบ้านแล้ว ให้พ่อไปเกิดในภพที่ดี จะขอแบบนี้ตลอดเลย ...ส่วนน้อย จะมีขอให้ตัวเอง หรือว่าขอให้คนอื่น เพราะว่าผูกพันและรักพ่อกมาก”

คุณค่าหรืออานิสงส์ของการสวดมนต์

น้องฟางคิดว่าการสวดมนต์ทำให้รู้สึกสบายใจ เพราะทุกครั้งที่เราสวดมนต์จะรู้สึกเหมือนได้แม่เมตตาให้กับคนหรือสิ่งๆ ที่ทำให้น้องฟางเป็นทุกข์ และการสวดมนต์ช่วยให้น้องฟางมีสติมากขึ้นทั้งเรื่องเรียนและเรื่องทำงาน สามารถแก้ปัญหาต่างๆ ที่พบเจอได้ด้วยสติ

“การสวดมนต์ทำให้หนูสบายใจหลายๆ เรื่อง พอหนูนั่งสวดมนต์แล้วเหมือนกับว่าได้แม่เมตตาให้กับคนที่เคยมาทำให้หนูทุกข์ หรือสิ่งๆ ที่มาทำให้หนูทุกข์ ก็จะทำให้หนูสบายใจขึ้น”

“ก็เรื่องเรียน เรื่องทำงาน ก็จะทำให้หนูมีสติ คือหนูเป็นคนใจร้อน คือการแก้ปัญหา หนูก็ต้องฟังทางนี้ เพราะว่าจะทำให้หนูมีสติ และทำให้หนูคิดในสิ่งที่มีอุปสรรคที่เกิดขึ้น”

การมีสติมีส่วนช่วยในเรื่องการเรียนได้ ทำให้จดจ่อและอยู่กับสิ่งที่เรียนได้ เพราะบางครั้งเพื่อนในห้องจะคุยกันเสียงดัง ทำให้เสียสมาธิในการเรียนได้ง่าย น้องฟางเป็นเด็กเรียนดี และคิดว่าการสวดมนต์มีส่วนช่วยให้มีผลการเรียนที่ดี โดยก่อนสอบจะสวดมนต์ให้ตนเองเพื่อสร้างกำลังใจเป็นภูมิคุ้มกันจิตใจให้มีสติและสมาธิในการสอบ และขอให้จดจำความรู้ที่ได้จากการอ่านหนังสือด้วย

“เป็นคนเรียนดี คิดว่าการสวดมนต์มีผลทำให้ มีผลการเรียนที่ดีขึ้น...มันทำให้หนู มีสมาธิ คือก่อนวันสอบวันหนึ่ง หนูอาจจะมิวันสวดมนต์ใหญ่ คือให้ตัวหนูเลยเต็มๆ น้อยที่หนูจะสวดให้ตัวเอง แต่พอถึงวันที่เป็นของหนูบ้าง หนูก็จะทำให้ตัวหนูเต็มที่ แล้วเวลาที่หนูทำข้อสอบจะมีสมาธิ หนูจะจำ หนูจำได้ทุกอย่าง คือหนูไม่ใช่คนเรียนเก่ง แต่หนูก็ไม่เข้าใจว่าทำไมหนูทำข้อสอบ ทำไม่ถึงทำได้มากกว่าเพื่อน ทั้งที่เวลาเรียนก็เท่ากัน หนูก็ทำอะไรก็เหมือนๆ กับเพื่อนทุกอย่าง เล่นหนูก็เล่น”

“ก็คือตัวเองจะอยู่กับบทสวดเลย คือจะให้ตัวเองเต็มที่ ...ถ้าหากว่าเป็นโรคก็คง จะช่วยให้หนูมีภูมิคุ้มกัน คือครั้งหนึ่งกำลังใจหนูมาแล้ว หนูมีกำลังใจแล้ว หนูทำเพื่อตัวหนู มาแล้วครั้งหนึ่ง และอีกครั้งหนึ่งก็คือให้หนูไปหาเอาในห้องสอบ ...ก็อ่านหนังสือด้วย”

นอกจากนี้การสวดมนต์ ทำให้น้องฟางใจเย็นลง จากเดิมที่เป็นคนใจร้อน และช่วยในเรื่องการทำงาน ขณะฝึกงาน และทำงาน Part time ในโรงงาน สามารถทำงานกับเพื่อนร่วมงานได้ดี และรับฟังเพื่อนร่วมงาน มากขึ้น

“ก็มีฝึกงาน ปิดเทอมก็มีการทำงาน ...การทำงานกับคน คือพูดง่ายๆ เราต้องใจเย็น เพราะว่าการทำงานในโรงงาน part time ทำงานกับคนเราก็ต้องใจเย็น เราจะต้องรับฟัง ไม่ว่าสิ่งนั้นจะถูกหรือผิด ในเมื่อเค้าเป็นรุ่นพี่ เค้าเป็นคนที่ทำมาก่อน เราก็ต้องรับฟังเค้า เหมือนว่าหนูเถียงไม่ได้ พูดไม่ได้ ก็ต้องรับฟัง ต้องใช้ความใจเย็นเข้ามานิดหนึ่ง เพราะว่า อย่างที่บอกว่าหนูเป็นคนใจร้อน”

การเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี 2556-2557

ในช่วงปีใหม่ที่ผ่านมาน้องฟางได้สวดมนต์ข้ามปีกับย่าที่บ้าน พอใกล้จะถึงช่วงเวลาเที่ยงคืนน้องฟางได้ ปลุกย่า ให้มาสวดมนต์ข้ามปี โดยสวดกันสองคน ในห้องพระที่บ้าน สวดจนขึ้นวันใหม่หลังจากเที่ยงคืน ไปเล็กน้อย ส่วนน้องๆ จะออกไปเที่ยวสังสรรค์กับเพื่อน การสวดมนต์ข้ามปีน้องฟางได้สวดมนต์ตามย่า ที่บ้านมาตั้งแต่น้องฟางเป็นเด็ก โดยช่วงนั้นไม่ทราบเหตุผลว่าทำไมต้องสวดมนต์ข้ามปี แต่เมื่อโตขึ้นจึงรู้ว่าการสวดมนต์ข้ามปีเป็นการเสริมสิ่งดีๆ ให้กับตัวเองในช่วงปีใหม่และปีต่อไป ซึ่งสาเหตุที่น้องฟางไม่ได้ ไปสวดที่วัด เพราะบ้านที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านเล็กๆ ในชนบท ซึ่งไม่มีการจัดกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีที่วัด

“ย่าพาทำตั้งแต่เด็กๆ แล้ว คือตอนแรกหนูก็ไม่เข้าใจว่าทำไมถึงต้องทำ พอหนูโตขึ้น มากี่รู้ว่าการที่สวดมนต์ข้ามปีก็คือการเสริมเพิ่มสิ่งดีๆ ให้กับตัวเรา ในปีใหม่ ปีข้างหน้า ให้เราได้รับแต่สิ่งดีๆ”

“ไม่ไปสวดที่วัด...ก็หมู่บ้านหนูเป็นหมู่บ้านเล็กๆ ..ไม่ได้อยู่ในเมือง..วัดในชนบทจะไม่มี การจัดงาน”

น้องเอ

(เพศชาย อายุ 23 ปี, ทำงานแล้ว)

“มันต้องสัมผัสและทำด้วยตัวเอง ถึงผมบอกไปก็ไม่เข้าใจอยู่ดีว่าความรู้สึกเป็นยังไง เพราะการสวดมนต์ช่วยในเรื่องที่ทำให้เรามีสติมากขึ้น เวลาทำงานเราก็เอาประสบการณ์จากการสวดมนต์มาใช้ในการทำงาน คือ รู้ว่าเราทำอะไรอยู่ เหมือนกับเป็นการเชื่อมโยงกัน อย่างเช่น เราสวดมนต์เราก็ต้องจดจ่อกับคำสวด มันก็เริ่มมาจากตรงนี้ เหมือนกับการทำงาน เราก็รู้ว่าเราทำตรงนี้อยู่ ไม่ใช่เราดูตรงนี้อยู่แต่ใจลอยไปที่อื่น คือ รู้ว่าทำงานอยู่ ยืนอยู่ นั่งอยู่ เรารู้หมด เหมือนกับเรามีขั้นตอนที่เราต้องระวัง รู้ตัว เพราะตอนแรก ที่ไม่ได้ฝึกใจมันก็ลอยไปทั่ว แต่มันก็ไม่ได้อยู่ตลอดเวลา มีวอกแวกบ้างแต่ดีขึ้นกว่าเดิม ที่ไม่ได้ฝึก”

บริบททางสังคมและวัฒนธรรม

น้องเอ ปัจจุบันทำงานในบริษัท แผนกอะไหล่รถยนต์ หลังจากเรียนจบปริญญาตรีตอนอายุ 22 ปี ได้บวชประมาณเดือนกว่า “พอดีเรียนจบอยากบวช อยากบวชเอง มันถึงเวลาพอดี” ระหว่างที่บวชมีหลวงพี่คอยให้คำแนะนำในการปฏิบัติตนทั้งในทางโลกและทางธรรม แม้กระทั่งทุกวันนี้ถ้าหากมีข้อสงสัยหรือไม่เข้าใจในเรื่องราวเกี่ยวกับการปฏิบัติธรรม เช่น นั่งสมาธิ ก็จะไปปรึกษากับหลวงพี่องค์นี้ที่วัดอยู่เสมอ นอกจากนี้ครอบครัวยังชอบทำบุญ โดยทุกวันพระ แม่และยายจะไปทำบุญ ไหว้พระ และสวดมนต์ที่วัดเสมอๆ ทำให้ตนเองซึมซับกับสิ่งที่แม่และคนในครอบครัวทำ ถ้าวันไหนที่เข้าทำงานกะเช้าจะใส่บาตรก่อนไปทำงานทุกวัน

“ก็ไปใส่บาตรพระตอนเช้าทุกวัน ถ้าเช้ากะตอนเช้าใส่ทุกวัน ที่วัด..... ซึมซับมาจากแม่ แม่แนะนำ เพราะว่าที่บ้านชอบการทำบุญ ผมว่าซึมซับมาจากแม่มากกว่า เพราะว่าเห็นแม่สวดมาหลายปีแล้ว ตอนแรกยังเป็นวัยรุ่นก็ยังเที่ยวอยู่”

การเริ่มสวดมนต์

สาเหตุที่เริ่มสวดมนต์ ได้มาจากการที่ได้เห็นแม่สวดมนต์ทุกวันมาหลายปี ซึ่งเมื่อนึกย้อนไปถึงสาเหตุที่แม่เริ่มสวดมนต์ เพราะน้องเอไม่สนใจการเรียน ชอบเที่ยวกลางคืน และดื่มเหล้า และแม่ไม่มีที่พึ่งทางจิตใจ จึงได้สวดมนต์เพื่อให้สบายใจ และสวดเพื่อให้น้องเอมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น

“เมื่อก่อนผมเกเรมากกว่า แม่ก็ไม่รู้ว่าจะไปพึ่งทางไหน ก็เลยสวดมนต์ เพื่อให้ตัวเองสบายใจ และก็สวดให้ผม หายเกเร”

ความรู้สึกในตอนนั้นที่น้องเอเห็นแม่สวดมนต์ ยังคงไม่รู้สึกละไร เพราะยังเป็นวัยรุ่น แต่มาสำนึกได้ เมื่อเรียนมหาวิทยาลัยในชั้นปีที่ 2 คิดว่าควรจะปรับปรุงตัวเองให้ดีขึ้น จึงได้เริ่มสวดมนต์ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา และสวดมนต์เกือบทุกคืนมาได้ 2 ปีกว่าแล้ว

“ตอนแรกก็ไม่รู้สึกละไร มารู้สึกเองตอนหลัง มาเปลี่ยนช่วงปี 2 แล้วก็เปลี่ยนมาเรื่อยๆ แล้วถึงมาเริ่มสวดมนต์”

ภาษาที่ใช้ในการสวดมนต์

บทสวดมนต์ที่ใช้สวดเป็นประจำจะเป็นบทสวดมนต์ชัยมงคลคาถา (พาหุสมหากา) โดยจะสวดแบบเปล่งเสียง เพราะคิดว่าจะช่วยให้จำได้ดีขึ้น และสวดเฉพาะบทสวดที่เป็นภาษาบาลีเท่านั้น ก่อนจะสวดมนต์แต่ละบท ควรทำความเข้าใจและรู้ความหมายของบทสวดนั้นๆ ก่อน ใช้เวลาสวดมนต์และนั่งสมาธิประมาณ 15-20 นาที ก่อนนอนเกือบทุกคืน จะมีบ้างที่ไม่ได้สวดมนต์ เนื่องจากเข้ากะงานกลางคืน (เข้างานตอนทุ่มครึ่งและเลิกงานตอนตีสี่ครึ่ง)

การอธิษฐาน

เมื่อสวดมนต์เสร็จ จะแผ่เมตตาและอธิษฐานขอพรให้พ่อแม่มีความสุข ไม่มีโรคภัยไข้เจ็บ และอยู่กับลูกไปนานๆ สำหรับการอธิษฐานขอพรในวันสวดมนต์ข้ามปีจะเหมือนสวดมนต์ในแต่ละวัน

คุณค่าหรืออานิสงส์ของการสวดมนต์

คุณค่าของการสวดมนต์คือ ทำให้เกิดความสุขสบายใจ ช่วยทำให้มีสติและใจเย็นมากขึ้น แต่ต้องขึ้นอยู่กับ การปฏิบัติและฝึกฝน เมื่อสวดมนต์ต้องจดจ่ออยู่กับคำสวด เปรียบเหมือนกับการทำงาน ที่ต้องรู้ตัวว่ากำลังทำอะไรอยู่ สำหรับตนเองใช้ระยะเวลาเกือบปีก็รู้สึกว่าเริ่มมีสติและจิตใจนิ่งขึ้น นอกจากนั้นการสวดมนต์ยังสามารถนำมาใช้ในการทำงานได้ ถ้าเราอยากสัมผัสความสุขสบายใจ ความชื่นใจ หรือมีสติและสมาธิที่ได้จากการสวดมนต์ ต้องปฏิบัติและฝึกฝนเองเพราะความรู้สึกที่เกิดขึ้นไม่สามารถอธิบายได้

“มันต้องสัมผัสและทำด้วยตัวเอง ถึงผมบอกไปก็ไม่เข้าใจอยู่ดีว่าความรู้สึกเป็นยังไง เพราะการสวดมนต์ช่วยในเรื่องที่ทำให้เรามีสติมากขึ้น เวลาทำงานเราก็เอาประสบการณ์จากการสวดมนต์มาใช้ในการทำงาน คือ รู้ว่าเราทำอะไรอยู่ เหมือนกับเป็นการเชื่อมโยงกัน อย่างเช่น เราสวดมนต์เราก็ต้องจดจ่อกับคำสวด มันก็เริ่มมาจากตรงนี้ เหมือนกับการทำงาน เราก็รู้ว่าเราทำตรงนี้อยู่ นะ ไม่ใช่เราดูตรงนี้อยู่แต่ใจลอยไปที่อื่น คือ รู้ว่าทำงานอยู่ ยืนอยู่ นั่งอยู่ เรารู้หมด เหมือนกับเรามีขั้นตอนที่เราต้องระวัง รู้ตัว เพราะตอนแรก ที่ไม่ได้ฝึกใจมันก็ลอยไปทั่ว แต่มันก็ไม่ได้อยู่ตลอดเวลา มีวอกแวกบ้างแต่ดีขึ้นกว่าเดิม ที่ไม่ได้ฝึก”

การเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี

สำหรับการจัดกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีของวัดปิตุลาธิราชรังสฤษฎิ์ มีการจัดงานมานานหลายปีแล้ว ซึ่งได้เข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีครั้งแรกเมื่อ 3 ปีที่แล้ว โดยไปกับพ่อแม่ ส่วนปีที่ผ่านมาเป็นปีที่ 2 ที่ได้เข้าร่วมกิจกรรม แต่ครั้งนี้ไปกับแม่ ซึ่งเป็นปีที่ตนเองชวนแม่ไปเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี และปีหน้าได้นัดกับแม่ไว้แล้ว ต่อจากนี้ไปจะไปทุกปีที่มีโอกาส เพราะคิดว่าการสวดมนต์ข้ามปีเป็นกิจกรรมที่ดี และมีประโยชน์ เป็นมงคลกับชีวิตตัวเองที่ได้สวดมนต์ข้ามปี ดีกว่าไปกินเหล้า หรือเที่ยวสังสรรค์กับเพื่อน “รู้สึกดีที่ได้ไปสวดเฉยๆ เป็นกิจกรรมที่ดี เหมือนกับว่าเป็นมงคลกับตัวเองที่ได้สวดมนต์ข้ามปี ดีกว่าไปกินเหล้า” และยังได้ใช้เวลาอยู่กับครอบครัวมากขึ้น ส่วนในแง่ของจิตใจทำให้เกิดความสบายใจ

รูปแบบการจัดงานสวดมนต์ข้ามปีที่วัดครั้งนี้โดยรวมถือว่ารองรับคนจำนวนมากได้ดี แม้มีความวุ่นวายบ้าง เนื่องจากมีคนมาเข้าร่วมกิจกรรมมาก และเวลาสวดมนต์คนจะคุยกันบ้าง ซึ่งแล้วแต่บุคคลจะไปบังคับกันไม่ได้ ส่วนการลงทะเบียนหน้างานมีการแจกพัด หนังสือสวดมนต์ และสติ๊กเกอร์

การไปสวดมนต์ข้ามปีในครั้งนี้ตั้งใจไปสวดมนต์โดยตรง โดยไปถึงวัดประมาณสี่ทุ่ม ซึ่งพื้นที่บนศาลาของวัดเต็ม จึงต้องลงมานั่งข้างล่าง และใช้เวลาสวดมนต์ประมาณหนึ่งชั่วโมงกว่าๆ ส่วนความรู้สึกขณะสวดมนต์มีสมาธิ และจดจ่อกับการสวดมนต์ เพราะถ้าไปสนใจอย่างอื่นทำให้ไม่มีสมาธิ เนื่องจากมีการจัดงานปีใหม่ของเทศบาลที่ ริมแม่น้ำบางปะกงซึ่งอยู่หน้าวัดมีเสียงดัง มีดนตรี จุดพลุอากาศร้อน และมีงู

ส่วนการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการสวดมนต์ข้ามปีในครั้งนี้ ทราบจากการประชาสัมพันธ์ของวัดที่มีป้ายโฆษณาขนาดใหญ่ติดตรงสี่แยกและที่หน้าวัดที่ทำให้คนที่เดินผ่านไปมาผ่านไปเห็น และด้วยความที่ไปทำบุญและสวดมนต์ที่วัดเป็นประจำทุกวันพระ ทำให้ทราบถึงการจัดงานกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีอยู่แล้ว ส่วนการประชาสัมพันธ์ทางโทรทัศน์เคยดูบ้าง แต่จะเป็นการประชาสัมพันธ์การจัดงานที่กรุงเทพฯ

น้องดี

(เพศหญิง อายุ 17 ปี, กำลังเรียนหนังสือ)

“เมื่อสวดมนต์เสร็จแล้ว ยายจะแนะนำให้สวดบทแผ่เมตตาต่อ เพื่อให้เจ้ากรรมนายเวร และคนที่คิดไม่ดีกับเรา จะได้เลิกร้ายต่อกัน ดีกว่าที่จะเกลียดกัน”

บริบททางสังคมและวัฒนธรรม

น้องดี ศึกษาอยู่มัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยที่พ่อแม่แยกทางกัน มีพี่น้องคนละพ่ออีกหนึ่งคน เดิมอาศัยกับยายอยู่ที่จังหวัดนครราชสีมาตั้งแต่เด็ก ช่วงปิดเทอมจะกลับไปเยี่ยมยาย เพราะสนิทกับญาติและครอบครัวทางฝั่งแม่มากกว่า เนื่องจากอยู่ด้วยกันมาตั้งแต่เด็ก

“เค้าเหมือนแยกกัน หนูก็ไปมาทั้งสองทาง หนูก็อยู่ฝั่งแม่ เพราะว่าหนูอยู่ด้วยตั้งแต่เด็ก”

ตอนขึ้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มาสอบคัดเลือกเพื่อเข้าศึกษาต่อโรงเรียนสตรีประจำจังหวัด เมื่อสอบผ่านจึงมาอาศัยอยู่กับป้าที่เป็นพี่สาวพ่อ หากเรียนจบมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตั้งใจจะเข้าศึกษาต่อคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เพราะทำคะแนนวิชาหน้าที่พลเมือง หรือว่ากฎหมายการปกครองที่อยู่ในหมวดสังคมได้ดีกว่าวิชาอื่นๆ

“ก็เรียนหนังสือ แล้วก็จบ ม.3 พอดี พอขึ้น ม.4 ก็ลองมาสอบพอสอบติดก็เลยตัดสินใจมาเรียนที่นี่”

ถ้าช่วงเวลาที่ว่างๆ ป้าพาไปทำบุญ ถวายสังฆทานที่วัดโพรงอากาศ อำเภอเมืองเพราะมีความเลื่อมใสและศรัทธาในพระอาจารย์ที่วัดนี้ และน้องดีชอบทำบุญ เพราะได้รับการปลูกฝังมาตั้งแต่เด็กว่าถ้าทำบุญมากๆ จะได้ขึ้นสวรรค์

การเริ่มสวดมนต์

เริ่มสวดมนต์กับยายตั้งแต่ตอนเรียนชั้นอนุบาล นอนกับยายตั้งแต่เด็ก ยายสวดมนต์ก่อนนอนเป็นประจำ ยายจะเป็นคนพาสวดมนต์ก่อนนอน โดยที่น้องดิจะนั่งพนมมือและสวดมนต์อยู่ข้างๆ พร้อมกับยาย เมื่อยายมาเรียนที่โรงเรียนประจำจังหวัด หลังจากการเคารพธงชาติเสร็จจะสวดมนต์ในตอนเช้าทุกวัน แต่สวดเฉพาะภาษาบาลีไม่ได้แปลความหมาย ซึ่งตนเองคิดว่าเป็นสิ่งดีและจำเป็น เพราะเรานับถือศาสนาพุทธ และชั่วโมงเรียนวิชาพระพุทธศาสนา อาจารย์จะให้นั่งสมาธิก่อนเรียน เพื่อจะได้มีสมาธิในการเรียนมากขึ้น นอกจากนั้นทางโรงเรียนยังมีการแข่งขันเรียน เพื่อให้มีการสวดมนต์ร่วมกันอาทิตย์ละครั้ง ซึ่งชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จะสวดมนต์ร่วมกับเพื่อนนักเรียนในคาบสุดท้ายของวันศุกร์ โดยสวดมนต์หลายบทตามหนังสือสวดมนต์ มีคนนำสวด และสวดพร้อมกัน ส่วนการสวดมนต์ที่บ้านส่วนใหญ่จะสวดมนต์ก่อนนอนเกือบทุกคืน อาจมีบางวันเหนื่อยมากๆ จะไม่ได้สวด

“ยายก็สวดยาว เคาก็ให้อยู่กับเค้า นั่งสวดด้วยกัน สวดก่อนนอน ปกติแต่ก่อนนอนกับยาย ยายจะพาสวดก่อนนอน..... เพราะว่ายายสวดยาว และก็นั่งพนมมืออยู่ข้างๆ อันไหนได้เราก็คูตาม”

ภาษาที่ใช้ในการสวดมนต์

บทสวดมนต์ที่สวดก่อนนอนจะสวดเฉพาะภาษาบาลีไม่มีคำแปล สวดบทบูชาพระรัตนตรัย ตามด้วยบทสวดนมัสการการนอบน้อมบูชาพระพุทธเจ้า (นะโม 3 จบ) เมื่อสวดมนต์เสร็จแล้ว ยายจะแนะนำให้สวดบทแผ่เมตตาต่อ เพื่อให้เจ้ากรรมนายเวร และคนที่คิดไม่ดีกับเรา จะได้เลิกร้ายต่อกัน ดีกว่าที่จะเกลียดกัน “ก็ อะระหัง สัมมานะโมตัสสะ แล้วก็แผ่เมตตาด้วย” ใช้เวลาสวดประมาณ 5-10 นาที แต่ถ้าสวดมนต์กับยายจะสวดทั้งภาษาบาลีและมีคำแปลด้วย ซึ่งจะใช้เวลาค่อนข้างนาน ถ้าบทสวดไหนสวดได้จะสวดตาม

“ยายสอนบอกว่าให้แผ่เมตตาด้วย เวลาสวดมนต์”

การสวดมนต์จำเป็นต้องรู้ความหมาย แต่ส่วนตัวไม่ค่อยอยากรู้ความหมาย เพราะเวลาอ่านคำแปลบางทีจะไม่เข้าใจความหมายของคำแปล และทำให้ใช้เวลาในการสวดมนต์นานขึ้น

การอธิษฐาน

หลังจากสวดมนต์เสร็จจะอธิษฐานให้ตนเองเกี่ยวกับการเรียน หรือถ้ามีเรื่องเครียดๆ อะไรขอให้ดีขึ้น และพบแต่สิ่งที่ดีๆ ในวันงานสวดมนต์ข้ามปีได้อธิษฐาน ขอพรให้ปีต่อไปให้ตนเอง ยายและญาติพี่น้องมีความสุข ไม่เจ็บป่วย

คุณค่าหรืออานิสงส์ของการสวดมนต์

การสวดมนต์มีประโยชน์ทำให้มีสมาธิ มีสติมากขึ้น และทำให้จิตใจสงบ ใจเย็น เมื่อเวลาที่ประสบปัญหา จะสวดมนต์ นั่งสมาธิ ช่วยให้ลืมเรื่องที่คิดมากได้

“การสวดมนต์มันทำให้หนูไม่คิดมาก”

การเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี 2556-2557

การเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีครั้งนี้เป็นครั้งแรกที่ได้มาเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีที่วัดเมืองกับน้อง โดยความตั้งใจแรกจะไปงาน count down ที่จัดโดยเทศบาลบริเวณริมแม่น้ำ หน้าโรงพยาบาล แต่พอผ่านวัดเมืองเห็นการจัดกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี น้องจึงชวนเข้าไปโดยที่ไม่ทราบมาก่อนว่าวัดเมืองมีการจัดงานสวดมนต์ข้ามปี ตอนนั้นไปถึงวัดประมาณเกือบสองทุ่มและสวดมนต์ได้นานประมาณ 30 นาที โดยนั่งอยู่ด้านล่าง ถึงแม้ว่าจะใช้เวลาไม่นานนัก แต่รู้สึกดีที่ได้ร่วมสวดมนต์ และยังเกิดความประทับใจที่ได้เห็นคนแต่งชุดขาวมาร่วมงาน “คือเห็นเค้าแต่งชุดขาวกันไป....หนูแต่งตัวไม่เหมือนก็ไม่กล้าอยู่นาน” อีกทั้งบางคนพาลูก พาหลาน และมากันเป็นครอบครัว “ก็เห็นเค้าเข้าไปนั่ง บางคนก็เหมือนพาลูก พาหลาน มาด้วย” คนที่มาร่วมงานส่วนมากที่เห็นจะเป็นคนที่มีอายุ

โดยปีหน้ามีความตั้งใจว่าจะไปเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี โดยจะชวนอา น้อง และยายไปด้วย จะแต่งกายชุดขาวไปร่วมงาน และตั้งใจจะสวดมนต์เพียงอย่างเดียว ไม่ไปเที่ยวต่อ เพราะเห็นว่าการสวดมนต์ข้ามปีมีประโยชน์ คือ ให้เราได้ทำบุญก่อนจะขึ้นปีใหม่ ได้เริ่มต้นในสิ่งดีๆ การไปร่วมงาน count down ถึงแม้จะสนุก แต่สนุกแบบเด็กๆ ได้ฟังดนตรี ร้องเพลง อยู่กับเพื่อนๆ

สิ่งที่อยากแนะนำเกี่ยวกับการจัดงานกิจกรรมการสวดมนต์ข้ามปี น่าจะมีการประชาสัมพันธ์ให้มากกว่านี้ เพราะว่าทางวัดอาจจะมีการติดป้ายประกาศที่บริเวณหน้าวัด แต่ไม่ได้ผ่านจึงไม่เห็น และกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีควรจะมีทุกวัด

น้องแอล

(เพศหญิง อายุ 22 ปี, กำลังเรียนหนังสือ)

“การสวดมนต์เหมือนเป็นหน้าที่ของชาวพุทธ ที่มีการปฏิบัติมาตั้งแต่สมัยโบราณ แล้วเป็นความเชื่อที่อยากให้ทุกคนที่อยู่ในศาสนาพุทธเข้าวัด แต่ส่วนมากคนที่เข้าวัดคือผู้สูงอายุจะไม่ค่อยเห็นวัยรุ่นเข้าวัด ซึ่งสมัยนี้เป็นสมัยที่เทคโนโลยีกำลังเติบโตมากแล้วสังคมของการสื่อสารเข้ามามีบทบาทมากกว่าวัยรุ่นอาจจะไม่ค่อยให้ความสนใจ เพราะฉะนั้นอยากจะเชิญชวนให้วัยรุ่นเข้าวัด เพื่อสวดมนต์ และฟังธรรม ซึ่งเป็นสิ่งดีที่สามารถทำให้คนเราอยู่ในศีล ในกรอบ และนำไปปฏิบัติให้ชีวิตตัวเองดำเนินไปในทางที่ดี ไม่ไปประพฤติดิฉันในสิ่งที่ไม่สมควร”

บริบททางสังคมและวัฒนธรรม

น้องแอลเป็นคนจะเซียงเทรา อยู่อำเภอท่าตะเียบ ซึ่งไกลจากตัวเมืองมากต้องนั่งรถประมาณสองชั่วโมงกว่าจะถึง มีพี่น้อง 2 คน ตนเองเป็นลูกคนโต ตอนนี้กำลังเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏขึ้นปี 4 เดือนหนึ่งจะกลับบ้านประมาณ 1 ครั้ง และตั้งแต่เลิกงานโต พ่อแม่เป็นผู้แนะนำให้เข้าวัดทำบุญ โดยทุกวันพระพ่อแม่จะพาไปทำบุญที่วัด และทุกเช้าที่ไม่ใช่วันพระจะให้น้องแอลใส่บาตรที่หน้าบ้าน เมื่อได้กลับบ้านช่วงปิดเทอมถ้าตรงกับวันพระพ่อแม่จะพาไปทำบุญ เนื่องจากพ่อแม่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และทำงานหนัก จึงไม่ค่อยมีโอกาสได้ไปทำบุญ จะได้ทำบุญเฉพาะวันพระ จึงให้ตนทำแทน ส่วนตาตอนนี้ทำหน้าที่เป็นมัคทายกของวัดและยายยังเข้าวัดรักษาศีลทุกวันพระและชอบอ่านหนังสือธรรมะ บางทียายจะชอบมาทอบทสวดมนต์บทนั้น บทนี้ให้ฟัง ทำให้ตนเองอยากที่จะเรียนรู้ และอ่านตามยายซึ่งเป็นความชอบ และความศรัทธาของตนเองด้วย เพราะอ่านแล้วตนเองเชื่อในกฎแห่งกรรม

“ตั้งแต่เลิกงานโต ทุกวันพระพ่อแม่ก็จะพาไปทำบุญที่วัด หรือไม่ก็ช่วงปิดเทอมหรือว่าช่วงที่ได้กลับบ้านไปตรงกับวันพระก็จะไปทำบุญ หรือถ้าไม่ใช่วันพระ เป็นวันธรรมดาก็จะใส่บาตรที่หน้าบ้าน พ่อแม่เป็นผู้แนะนำให้เลย ให้เข้าวัดทำบุญ”

การเริ่มสวดมนต์

น้องแอลเริ่มสวดมนต์มาตั้งแต่อนุบาล โดยเห็นพ่อแม่สวดมนต์ และที่บ้านจะมีหิ้งพระ ที่มีพระพุทธรูปเป็นจำนวนมาก ตาจะพาไปจุดธูปสวดมนต์ซึ่งในช่วงนั้นยังไม่ได้สวดมนต์ทุกวัน เริ่มสวดอย่างสม่ำเสมอตอนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ประมาณอายุ 14-16 ปี และเริ่มสวดมนต์เป็นประจำตั้งแต่เข้าเรียนมหาวิทยาลัยเพราะว่าตัวเองต้องออกจากบ้านมาเพื่อเรียนหนังสือ อีกทั้งสถานที่เรียนยังอยู่ใกล้บ้าน ซึ่งตัวเองเหมือนไม่มีที่พึ่งพิง อีกทั้งแม่ยังแนะนำให้ลองสวดมนต์ก่อนนอนดู เพื่อว่าจะทำให้อะไรดีขึ้น โดยที่หอพักมหาวิทยาลัยไม่มีหิ้งพระจะใช้วิธีไหว้และกราบพระที่ห้วนนอนแทน นอกจากนั้นยังคิดว่าการสวดมนต์เป็นสิ่งที่พระพุทธรูปเจ้าเคยเทศนาให้ปฏิบัติกันมา ซึ่งตนเองเป็นคนหนึ่งที่เชื่อในคำสั่งสอนของพระพุทธรูปเจ้าจึงนำมาปฏิบัติ อีกทั้งยังเป็นวัตรปฏิบัติของศาสนาพุทธ

“สวดประจำมาก็น่าจะเข้ามหายาลัย เพราะว่าแยกออกมาจากบ้านด้วย อยู่ห่างบ้าน อยู่ไกลบ้าน แล้วก็ไม่มีที่พึ่ง แม่ก็บอกว่าลองสวดมนต์ก่อนนอนดู เพื่อว่าจะทำอะไรดีขึ้น”

ภาษาที่ใช้ในการสวดมนต์

การสวดมนต์ในแต่ละคืนขึ้นอยู่กับความเหนื่อยล้าในแต่ละวัน ถ้าวันไหนไม่เหนื่อยจะใช้เวลาในการสวดมนต์นาน โดยเปิดหนังสือสวดมนต์ร่วมด้วย แต่ถ้าบางวันที่เหนื่อยและง่วงนอนมากจะสวดแค่บทนมัสการนอบน้อมบูชาพระพุทธเจ้า (นะโม 3 จบ) แล้วตามด้วยบทพุทธคุณ ธรรมคุณ สังฆคุณ สวดเป็นภาษาบาลีอย่างเดียวไม่ได้มีคำแปลส่วนพระคาถาบทชินบัญชรจะมีสวดบ้าง ซึ่งเคยสวดบทนี้ได้มากที่สุด 3 จบในครั้งเดียวแต่ต้องเปิดหนังสือด้วย เพราะจำไม่ค่อยได้และมีการแผ่เมตตาให้เจ้ากรรมนายเวร เทวดา หรือสัมภเวสีต่างๆ ที่อยู่รอบๆ ตัวให้ได้รับผลบุญ ตามความเชื่อของตน เพราะที่หอพักไม่มีศาลพระภูมิ ช่วงที่ไปอยู่แรกๆ นอนไม่หลับ ทั้งสวดมนต์แล้ว หรือทำอะไรก็ตาม ยังคงนอนไม่หลับ พอได้ไปทำบุญที่วัด พระบอกว่าเขาแค่มาขอส่วนบุญ ส่วนกุศล ดังนั้นตนเองกลับมาที่ห้องจึงนั่งสมาธิ และแผ่เมตตาไปให้ หลังจากนั้นดีขึ้นเรื่อยๆ

การอธิษฐาน

เมื่อสวดมนต์เสร็จแล้วน้องแอลจะอธิษฐานขอให้พระคุ้มครองและให้ตนเองประสบความสำเร็จในทุกๆ ด้าน แต่ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับการกระทำของตนเองด้วย เพราะถึงจะขอพรพระแค่ไหน แต่ถ้าเราไม่ปฏิบัติพระท่านคงไม่ช่วย

คุณค่าหรืออานิสงส์ของการสวดมนต์

ทุกวันนี้น้องแอลต้องสวดมนต์ก่อนนอนทุกวัน เพราะทำให้มีความสุขจิตใจสงบ นอนหลับสบายทั้งคืน ตื่นเช้ามาร่างกายสดชื่น แจ่มใส ไม่มีความกังวลเพื่อจะได้มีสมาธิในการเรียน และพร้อมที่จะใช้ชีวิตประจำวัน แต่ถ้าวันไหนไม่ได้สวดมนต์ไหว้พระก่อนนอนจะนอนหลับไม่สนิท มีบางครั้งลืมนอนหลับไปและไม่ได้สวดมนต์ก่อนนอน ต้องลุกขึ้นมาสวดมนต์ใหม่เพราะปฏิบัติจนเคยชินแล้ว

“ถ้าไม่สวดก็นอนไม่ค่อยหลับ คือถ้าสวดมนต์ไหว้พระก่อนนอนทุกวันก็จะทำให้เรา นอนหลับสบายทั้งคืน และพรุ่งนี้เช้าสามารถเราตื่นมาร่างกายก็สดชื่น แจ่มใส ไม่ต้องกังวลอะไร ถ้าไม่สวดมนต์นอนหลับ บางครั้งลืมนอน ก็ต้องลุกขึ้นมาสวดใหม่”

อีกทั้งน้องแอลยังคิดว่าการสวดมนต์เหมือนเป็นหน้าที่ของชาวพุทธ ที่มีการปฏิบัติมาตั้งแต่สมัยโบราณ แล้วเป็นความเชื่อที่อยากให้ทุกคนที่อยู่ในศาสนาพุทธเข้าวัด แต่ส่วนมากคนที่เข้าวัดคือ ผู้สูงอายุ จะไม่ค่อยเห็นวัยรุ่นเข้าวัด ซึ่งสมัยนี้เป็นสมัยที่เทคโนโลยีกำลังเติบโตมาก แล้วสังคมของการสื่อสารเข้ามามีบทบาทมาก วัยรุ่นอาจจะไม่ค่อยให้ความสนใจ เพราะฉะนั้นอยากจะเชิญชวนให้วัยรุ่นเข้าวัด เพื่อสวดมนต์ และฟังธรรม ซึ่งเป็นสิ่งดีที่สามารถทำให้คนอยู่ในศีล ในกรอบ และนำไปปฏิบัติให้ชีวิตตัวเองดำเนินไปในทางที่ดี ไม่ไปประพฤติดิฉันในสิ่งที่ไม่สมควร

ทางการเรียนก่อนสอบตนเองจะมีการนั่งสมาธิ สวดมนต์ และแผ่เมตตาบางครั้งถึงกับนั่งพนมมือในห้องสอบเพราะมีความเชื่อว่าสิ่งศักดิ์สิทธิ์จะดลบันดาลให้เราประสบความสำเร็จ มีสมาธิในการสอบ และจิตแน่วแน่ สามารถทำให้เรามีสติ นึกถึง และจิตใจจดจ่ออยู่ที่ข้อสอบ และสามารถนึกถึงบทเรียนสิ่งที่เคยเรียนมา หรือที่อาจารย์สอนมา เหมือนกับการสวดมนต์ที่เขาบอกว่าถ้าเรายังจดจ่อ แล้วท่องบทนั้นๆ จะยิ่งเป็นการยกระดับ เพิ่มความศรัทธา ความเลื่อมใส เหมือนข้อสอบ ถ้าเรายังท่อง ยิ่งจำหลายรอบๆ ก็ยิ่งทำให้เราจำได้

“สามารถทำให้เราคิดถึงการมีสติ นึกถึง และจิตใจจดจ่ออยู่ที่ข้อสอบนั้น และสามารถนึกถึงบทเรียน หรือที่อาจารย์สอนมาได้แน่วแน่ทำให้มีสมาธิ และมีสติสามารถทำให้เรานึกถึงสิ่งที่เคยเรียนมา จิตจดจ่ออยู่กับสิ่งนั้น.... คือบทสวดมนต์เค้าบอกว่าถ้าเรายังจดจ่อ แล้วก็ท่องบทนั้น ก็ยิ่งเพิ่มยกระดับ เพิ่มความศรัทธา ความเลื่อมใส ก็เหมือนข้อสอบ ถ้าเรายังท่อง ยิ่งจำหลายรอบๆ ก็ยิ่งทำให้เราจำได้”

การเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี 2556-2557

น้องแอลได้เข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีของหอพักนักศึกษา เพราะหอพักนักศึกษามีการจัดงาน โดยเป็นกิจกรรมของกองพัฒนานักศึกษาที่อยู่หอในซึ่งมีนักศึกษาที่อยู่หอในมาเข้าร่วมทุกชั้นปี น้องแอลไปเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีด้วยความศรัทธา อีกทั้งยังคิดว่าไม่เป็นการเสียเวลา และเป็นผลดีสำหรับตัวเราเอง และสำหรับคนรอบข้างที่เราได้แผ่ผลบุญไปให้

น้องปี

(เพศชาย อายุ 17 ปี, กำลังเรียนหนังสือ)

“เมื่อผมสวดมนต์เสร็จจะนั่งสมาธิระลึกว่าวันนี้เราได้ทำอะไรมาบ้าง และคิดว่าวันพรุ่งนี้เราจะต้องทำให้ดีกว่า ผมเจอคนทำตัวไม่ดีมาเยอะ ก็คิดว่าทำไมไม่ทำตัวให้ดีกว่านี้ ไม่จำเป็นหรอกต้องไปเที่ยวกลางคืน ถึงแม้ไม่สวดมนต์ก็ได้ แต่ไม่จำเป็นต้องทำตัวเลวการสวดมนต์มีส่วนทำให้ใจเย็นและเป็นตัวดึงทางใจ แต่ตัวเราต้องเป็นคนที่ดีสินใจด้วย ถ้าใจคนอยากที่จะเป็นอย่างนั้น ใจมันก็เลยไปจุดเสื่อม เพราะตัวเราต้องเป็นคนตัดสินใจ มีผลทั้งสองอย่างคู่กันไป”

บริบททางสังคมและวัฒนธรรม

น้องปี มีพี่น้อง 3 คน ตนเองเป็นคนสุดท้อง โดยอาศัยอยู่กับพ่อ และพี่สาวคนกลางที่ยังไม่ได้แต่งงาน ส่วนพี่สาวคนโตแต่งงานแล้ว และแยกครอบครัวออกไป แม่เพิ่งเสียชีวิตเมื่อปีที่แล้ว ขณะนี้น้องปีกำลังเรียนอยู่ชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีสุดท้าย และตั้งใจว่าถ้าจบจะเรียนต่อประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงเพื่อทำงานที่บริษัทรถยนต์

การเลี้ยงดูของพ่อแม่ของน้องปีไม่ได้เข้มงวดมาก เวลาที่ทำผิด พ่อไม่เคยตำหนิ แต่ปล่อยให้คิดเอง แม่เป็นคนดกเต็มน เมื่อแม่เสียชีวิตลงในเดือนกันยายนปีที่แล้ว (2555) พ่อเป็นคนคอยดักเตือนให้รู้จักการใช้จ่ายอย่างประหยัด ทุกวันนี้ยังคงมีความรู้สึกว่า แม่ไม่ได้ไปไหน เพราะยังคงได้ยินเสียงแม่ เหมือนมากับลม ซึ่งไม่แน่ใจว่าใช่แม่จริงๆ หรือเปล่า อาจจะเป็นความเคยชินหรือว่าคิดไปเองได้ จะได้ยินเสียงแม่เรียกว่า “ไอหนูมานี่ซิ” ซึ่งพ่อของน้องปีบอกว่าแม่ยังไม่ไปไหน トラบใดที่ตนเองยังไม่ได้ทำงาน หาเงินใช้เอง แต่ตนเองไม่ได้กลัว

“ผมทำผิด พ่อก็ไม่เคยพูดอะไร เค้าเหมือนให้เราคิดเอง พ่อคิดเองได้ปั๊บ ก็เหมือนว่าเราจะรู้ว่าเราต้องทำตัวอย่างไร แต่จะเป็นแม่คนเดียวที่คอยดู แต่พ่อแม่เสีย พ่อจะไม่เคยบ่นอะไรเลย มีแต่บอกว่าใช้จ่ายประหยัดๆ บ้างนะ ผมเจอแม่อยู่ทุกวันจนชิน เหมือนยังไม่ไปเจอก็นอนสวดมนต์ให้เค้า ก็บอกเค้าไม่ต้องห่วง ผมอยู่ได้ อยู่กับพ่อ เสียปีที่แล้วเดือนกันยายน ได้ยินแต่เสียง เสียงเหมือนมากับลม ผมก็ไม่รู้ว่าใช่หรือเปล่า หรือว่าเราคิดไปเอง เสียงแม่เรียกผมว่าไอหนูมานี่ซิ เหมือนมันชินหู ก็ไม่รู้พ่อก็บอกว่าแม่ยังไม่ไปไหนหรอก トラบใดที่ผมยังไม่ทำงาน หาเงินใช้เอง ผมบอกว่าอยู่ก็อยู่ ผมไม่กลัวอยู่แล้ว”

การเริ่มสวดมนต์

ตั้งแต่เริ่มจำความได้สวดมนต์มาโดยตลอด อาจเป็นเพราะว่าซึมซับมาจากพ่อและแม่ และทางโรงเรียนอนุบาลให้นักเรียนสวดมนต์ก่อนนอนทุกครั้งในตอนกลางคืน เมื่อกลับมาบ้านยังได้มีโอกาสสวดมนต์กับพ่อแม่

“สวดก่อนนอนทุกวัน ทำมาตั้งแต่เด็ก คล้ายๆ กับว่าพ่อแม่สอนมาแบบนี้ แล้วแต่ละวัน ถ้าผมสวดตรงหัวนอนก็จะเป็นปกติ นะโมตัสสะ แต่ถ้าผมต้องเข้าไปสวดข้างในที่เป็นห้องพระจะเป็นเล่ม เพราะพ่อจะให้เป็นประจำ”

ขณะที่เรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2 พ่อต้องออกไปทำงานนอกพื้นที่ จึงมอบหมายการดูแลทำความสะอาดห้องพระ รวมทั้งการสวดมนต์ไว้กับคนที่อยู่บ้าน เนื่องจากพ่อเห็นความสำคัญของการสวดมนต์และตนเองเชื่อว่าการสวดมนต์เป็นเรื่องทำได้ง่าย ที่ทุกคนทำได้ จึงทำให้ต้องสวดมนต์ที่ห้องพระทุกวัน “ผมก็ไม่รู้ เพราะว่าพ่อเป็นคนถือ ผมก็เห็นว่าเป็นเรื่องง่ายๆ ที่ทุกคนทำได้” ด้วยความที่เป็นลูกชายคนเดียวในบ้าน ทำให้หน้าที่ส่วนใหญ่เป็นของตนเองและไม่ได้รู้สึกว่าเป็นภาระหน้าที่ การสวดมนต์ในห้องพระจะสวดตามหนังสือสวดมนต์ ใช้เวลาประมาณ 30 นาที ปัจจุบันน้องปีไม่ได้สวดมนต์ในห้องพระแล้ว เพราะพ่อเกษียณอายุราชการแล้วใช้ห้องพระในการสวดมนต์ แต่น้องปียังคงเข้าไปช่วยทำความสะอาดในห้องพระอยู่ และยังคงสวดมนต์ก่อนนอนทุกวันทีเดียว เพราะถ้าวันไหนไม่ได้สวดมนต์จะรู้สึกฝันร้าย

“ตั้งแต่เด็กจำความได้ก็เริ่มสวด แล้วเริ่มสวดที่ห้องพระน่าจะขึ้น ม.1 ม.2 เพราะว่าพ่อไปทำงาน แล้วฝากไว้กับผมให้ช่วยจัดการให้ด้วย เพราะที่บ้านถือว่าในห้องพระต้องเข้าไปสวดทุกวัน ตอนนั้นเหลือผมกับแม่สองคน เพราะพ่อทำงานปฏิบัติดินต้องออกพื้นที่ไปทำตะเกียบ บางคล้า ไปค้างคืน ไม่ผมก็พี่สาวที่อยู่ แต่ส่วนมากเป็นผมที่ต้องเข้าไป เพราะเป็นลูกชายคนเดียว”

ภาษาที่ใช้ในการสวดมนต์

บทสวดมนต์ที่สวดจะเป็นบทสวดนโมสการนอบน้อมบูชาพระพุทธเจ้า (นะโม 3 จบ) แล้วต่อด้วยบทบูชาพระรัตนตรัย ส่วนเรื่องความหมายของบทสวดมนต์ในแต่ละบทนั้น ปัจจุบันจำไม่ได้ว่ามีความหมายอย่างไร เพราะเมื่อสวดมนต์ตอนยังเรียนอนุบาล มีการสวดแบบภาษาบาลี พร้อมแปลความหมายไปด้วย แต่พอมาเรียนระดับมัธยมศึกษาจนกระทั่งในปัจจุบันสวดแบบภาษาบาลีเท่านั้น ไม่มีคำแปล อยากรู้ก็ตามน้องปีคิดว่าความรู้ความหมายของบทสวดมนต์เป็นสิ่งจำเป็นและควรที่จะรู้ความหมายตั้งแต่เด็ก

การอธิษฐาน

การสวดมนต์ในแต่ละวันไม่ได้อธิษฐานขอพรอะไร จะมีแต่ตอนที่ไปเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีเท่านั้นที่อธิษฐานขอพรให้พ่อและตัวเอง โดยอธิษฐานขอพรให้พ่อก่อน คือ อยากรให้พ่ออยู่กับตนเองไปนานๆ เพราะพ่อเคยป่วยหนักเข้าโรงพยาบาล และคิดว่าตัวเองเป็นโรคมะเร็ง แต่หมอวินิจฉัยว่าไม่ได้เป็นโรคมะเร็ง เมื่อพ่อหายป่วยออกจากโรงพยาบาล ทำให้เลิกกินเหล้าและสูบบุหรี่ได้ ส่วนการอธิษฐานขอพรให้ตนเอง อยากรให้มีชีวิตที่ดีกว่านี้ มีความสุข ไม่เดือดร้อน ไม่เจ็บป่วยเพราะรู้สึกว่าย่างร่างกายแข็งแรง แต่ที่ต้องระวังคือเรื่องอุบัติเหตุ เนื่องจากการขับขี่มอเตอร์ไซด์เท่านั้น

คุณค่าหรืออันิสงส์ของการสวดมนต์

การสวดมนต์เป็นการฝึกฝนให้มีสติ ได้ทบทวนสิ่งที่ได้ทำมา ทำให้ใจเย็น และเป็นตัวยึดเหนี่ยวจิตใจไม่ให้ไปในทางที่เสื่อมเสียแต่ทั้งนี้ทั้งนั้นตัวเองต้องเป็นคนที่ดีตักสินใจในการเลือกการกระทำสิ่งต่างๆ

“เมื่อผมสวดมนต์เสร็จจะนั่งสมาธิระลึกว่าวันนี้เราได้ทำอะไรมาบ้าง และคิดว่าวันพรุ่งนี้เราจะต้องทำให้ดีกว่า ผมเจอคนทำตัวไม่ดีมาเยอะ ก็คิดว่าทำไมไม่ทำตัวให้ดีกว่านี้ ไม่จำเป็นหรอกต้องไปเที่ยวกลางคืน ถึงแม้ไม่สวดมนต์ก็ได้ แต่ไม่จำเป็นต้องทำตัวเลว การสวดมนต์มีส่วนทำให้ใจเย็นและเป็นตัวดึงทางใจ แต่ตัวเราต้องเป็นคนที่ดีตักสินใจด้วย ถ้าใจคนอยากที่จะเป็นอย่างนั้น ใจมันก็เลี้ยวไปจุดเสื่อม เพราะตัวเราต้องเป็นคนที่ดีตักสินใจ มีผลทั้งสองอย่างคู่กันไป”

การเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี

การเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีในครั้งที่ผ่านมา น้องปีได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมเป็นครั้งแรก เพราะปกติในช่วงวันขึ้นปีใหม่ถ้าตนเองไม่ได้อยู่บ้าน จะไปเที่ยวสังสรรค์กับเพื่อน ครึ่งนี้เพื่อนโทรศัพท์มาชวนตนเองจึงโทรศัพท์ชวนแฟนไปด้วย โดยไปถึงวัดประมาณหนึ่งทุ่ม ซึ่งมีเพื่อนประมาณ 7 คน นัดหมายมาเจอที่วัดเมือง โดยได้นั่งสวดมนต์ตรงพื้นที่ด้านล่างของวัด ที่เป็นลานจอดรถ ในงานมีการแจกหนังสือสวดมนต์พอสวดเสร็จในช่วงเวลาสองทุ่มซึ่งเป็นช่วงที่หยุดพักครั้งแรก ตนเองกับเพื่อนๆ ออกมาร่วมการจัดงานของเทศบาลเมือง และไม่ได้กลับเข้าไปร่วมงานสวดมนต์ในวัดอีก

โดยภาพรวมคิดว่ารูปแบบการจัดกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีที่วัดเป็นกิจกรรมที่ดีและเป็นประโยชน์ เพราะได้เห็นวัยรุ่นมาเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีมาก และยังคงคิดว่ากิจกรรมการสวดมนต์ข้ามปีเป็นกิจกรรมที่ใหม่ เป็นการส่งเสริมเยาวชนในทางที่ดี ถึงแม้ว่าวัยรุ่น จะมีการไปเที่ยวสถานบันเทิงกันต่อ แต่อย่างน้อยได้ทำบุญ ยังดีกว่าตรงเข้าสถานบันเทิง “ถ้าสำหรับผมคิดว่ามันดี มันใหม่ และเป็นกิจกรรมที่ดี ไปแล้วไม่ได้เสียหายอะไร ถ้ามีเวลา” ส่วนในแง่ของจิตใจทำให้รู้สึกสบายใจ

ถ้าปีหน้า ตนเองมีโอกาสจะไปร่วมงานสวดมนต์ข้ามปี หากมีเพื่อนหรือแฟนไปด้วย เพราะไม่ชอบไปไหนคนเดียว

ส่วนการรับรู้ข่าวสารการจัดงานสวดมนต์ในครั้งนี้ เห็นจากป้ายประกาศที่หน้าวัดเมืองและเพื่อนชวน เห็นว่าควรที่จะเพิ่มเติมในเรื่องการประชาสัมพันธ์สถานที่จัดงานให้ทั่วถึง เพราะบางคนไม่ทราบว่ามิวัดไหนบ้างที่จัดงานกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี ส่วนใหญ่จะคิดว่ามีแต่วัดหลวงพ่อโสธรเท่านั้น

“แต่อยากเพิ่มการประชาสัมพันธ์มากกว่า เพราะแถวนี้ไม่รู้เลย คิดว่ามีหลวงพ่อดียว แล้ววัดหลวงพ่อก็ค้นเยอะ ผมคนหนึ่งที่ไม่เข้าไปเบียด น่าจะระบุให้ชัดไปเลยว่าตรงไหนในตัวเมืองที่เราสามารถไปได้ เพราะส่วนมากแถวนี้รู้แค่วัดหลวงพ่อดียว วัดอื่นคนก็ยังไม่แน่ใจว่าจะมีแน่หรือเปล่า เพราะถ้าคนไม่แน่ใจก็จะไม่ไปแล้ว เพราะวัดหลวงพ่อดียวคนแน่นแล้ว”

พี่อู๊ด

(เพศชาย อายุ 53 ปี, พนักงาน/ลูกจ้างบริษัทเอกชน)

“เมื่อสวดมนต์เสร็จแล้วไม่ได้อธิษฐานขอพร แค่แผ่เมตตาให้ตัวเอง คือ อะหัง สุขิโต โหมิ แปลว่า ขอให้ข้าพเจ้ามีความสุข เมื่อตนเองมีความสุขแล้วค่อยแผ่ให้คนอื่น ไม่ได้สวดมนต์เพื่อขอพร เพราะบทสวดแต่ละบท คือพรและเป็นกุศลอยู่แล้ว เพียงแค่ระลึกถึงพระพุทธเจ้าและคำสอนของพระองค์”

บริบททางสังคมและวัฒนธรรม

พี่อู๊ด จบการศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ มีพี่น้อง 5 คน เดิมภูมิลำเนาเป็นคนจังหวัดนครสวรรค์ สมัยเด็กๆ อยู่กับพ่อแม่ แต่ย้ายเป็นคนเลี้ยง ซึ่งยายจะเป็นคนชอบทำบุญ สวดมนต์ และรักษาศีลเป็นประจำทุกวันพระ เด็กๆ พี่อู๊ดจะเป็นคนช่วยยายถือกับข้าวไปถวายเพลพระตอนกลางวัน เช่น ช่วงที่ยายถือศีล 8 ที่วัดในวันพระใหญ่ขึ้น 15 ค่ำ (เดือนหนึ่งมีสองครั้ง) พี่อู๊ดต้องมีหน้าที่เอาข้าวกลางวันไปให้ยายซึ่งตอนที่ยายเสียชีวิตอายุ 95 ปี ยังความจำดี ไม่หลงลืม

“ยายสนใจทางนี้ ตอนเด็กๆ ผมก็ไปวัดช่วยถือข้าวให้ยายไปวัด.... ช่วงเข้ายายเค้าก็จะอยู่วัดทำอุโบสถ ตอนนั้นกลางวันผมก็จะเอาข้าวไปให้ยาย”

เมื่ออายุประมาณ 23-24 ปี คิดว่าถึงเวลาที่เหมาะสมจึงตั้งใจบวช เพื่ออุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้แก่คนในครอบครัว และเมื่อบวชแล้วยังคงศึกษาต่อในหลักสูตรการศึกษาพระปริยัติธรรมจนได้นักธรรมตรี และเมื่อย้อนกลับไปสมัยที่เรียนหนังสือในโรงเรียนวัดที่ต่างจังหวัดนั้นจะมีพระมาช่วยสอนวิชาหน้าที่ศีลธรรม สวดมนต์ทุกวันศุกร์ที่โรงเรียน และมีวันหยุด คือ วันโกน วันพระ แต่ช่วงหลังมาเปลี่ยนเป็นวันเสาร์ อาทิตย์ ซึ่งการเป็นเด็กวัดทำให้ซึมซับในส่วนนี้ โดยถ้าเปรียบเทียบกับสมัยก่อนกับสมัยนี้มีข้อดีข้อเสียคนละอย่าง ในชนบทยังมีช่วงเวลาที่มีอะไรนำมาแบ่งปันกัน แต่ว่าเดี๋ยวนี้ไม่มีเวลาทำ อาจจะซื้อเป็นถุงมาแบ่งแทน มีความเจริญขึ้นแต่ความสุขหายไป และเด็กสมัยนี้มีความกล้ามากขึ้น แต่ความเคารพนับถือคนอื่นน้อยลง

“แต่เดิมคนสมัยก่อนเค้าก็บวชกันสมัยเด็ก แถวบ้านเค้าก็บวชกันนาน 2 พรรษา 3 พรรษา เค้าก็บวชกัน เราเป็นเด็กวัดก็ซึมซับเหมือนกัน ตอนผมเรียนวันศุกร์ก็จะมีพระมาสอนเด็ก แต่ก็ดีบางอย่าง เด็กสมัยนี้ก็กล้าขึ้น แต่ความเคารพกับบุคคลก็น้อยลง”

ตอนนี้ทำงานที่บริษัทรถยนต์ ที่จังหวัดฉะเชิงเทรา มาได้ 20 กว่าปีแล้ว อยู่กับภรรยาแค่เพียงสองคน ส่วนลูกๆ ทำงานที่กรุงเทพฯ ภรรยาจะสวดมนต์บ้าง แต่ไม่มาก เมื่อเกษียณอายุแล้วตั้งใจจะอยู่ที่ฉะเชิงเทราต่อไป โดยซื้อบ้านไว้แล้ว แถวอำเภอบางน้ำเปรี้ยว เพราะชอบที่นี่เป็นเมืองเล็กๆ ไม้ร่วนวย และการเดินทางสะดวก ไม่ว่าจะไปกรุงเทพฯ หรือชลบุรี ในช่วงวันหยุดเทศกาลหรือมีเวลาจะกลับไปเยี่ยมพ่อแม่ที่จังหวัดนครสวรรค์เสมอ

การเริ่มสวดมนต์

เริ่มมาสวดมนต์เป็นประจำก่อนไปทำงานตอนเช้า และทุกวันก่อนนอนเมื่อประมาณอายุ 45 ปี เพราะมีความเครียดจากการทำงานในช่วงที่มีการเปลี่ยนงานไปอยู่อีกแผนกหนึ่ง และในขณะนั้นสุขภาพไม่ดี เนื่องจากป่วยเป็นโรคความดันโลหิตสูง พอได้ดูรายการธรรมะในเคเบิลทีวีซึ่งผู้จัดรายการเป็นฆราวาสได้มีการสอนเรื่องสวดมนต์เป็นคอร์สสั้นๆ ทำให้คิดว่าการฟังธรรมะและสวดมนต์น่าจะช่วยให้ทั้งโรคประจำตัวและความเครียดที่เกิดขึ้น เนื่องจากหมอแนะนำว่าผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงต้องไม่เครียดและต้องออกกำลังกาย จึงหันกลับมาเริ่มต้นสวดมนต์ทุกวัน ด้วยความที่มีพื้นฐานอยู่บ้างแล้วจากที่เคยบวชเรียนมาก่อน ซึ่งตอนที่สึกใหม่ๆ ยังคงสวดมนต์อยู่ แต่พอมาทำงานทำให้ทั้งการปฏิบัติทางด้านนี้ไป

“ช่วงนั้นสุขภาพไม่ค่อยดี และได้ดูรายการธรรมะ แต่เดิมผมก็เคยบวช และก็ทิ้งช่วงไป..... พอตีพิมพ์เคยไปรายการอาจารย์ทองทิพย์ H PLUS Channel เป็นทีวี.... หมอก็บอกว่าอย่าให้เครียด แล้วก็ออกกำลังกาย และก็ฟังธรรมะที่ดีคือเรามีพื้นฐานอยู่บ้าง”

ที่อุติดคิดว่าช่วงวัยรุ่นที่มีผู้ใหญ่คอยสอน ได้แต่ฟัง แต่ไม่ได้ปฏิบัติ ซึ่งถ้าฝึกตั้งแต่เด็กๆ เป็นประจำ จะไม่รู้สึกประมาท และช่วงอายุคนมีส่วนเหมือนกัน พออายุมากเวลาเจอความทุกข์จะหันกลับมาหาธรรมะ คนส่วนมากจะคิดกันแบบนี้ ถึงบวชแล้ว ช่วงวัยรุ่นยังคงสนุกสนาน อยู่ในสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ไม่มีปัจจัยอะไรที่จะมาบังคับ มีแค่เพียงวิถีชีวิตในช่วงวัยเท่านั้น ตอนนี้ทุกอย่าง อาหารการกิน การเจ็บป่วยของเรา มีผลต่อการดำเนินชีวิตทั้งหมด

ภาษาที่ใช้ในการสวดมนต์

การสวดมนต์ต้องมีการเตรียมความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจ ต้องสวดมนต์ด้วยความเคารพ คือมีการอาบน้ำ ชำระร่างกายให้สะอาด สดชื่น และทำจิตใจให้ปลอดโปร่งก่อนจะสวดมนต์ เมื่อสวดมนต์เสร็จแล้วจึงเข้านอน สวดมนต์จะสวดเป็นภาษาบาลีอย่างเดียวไม่มีคำแปล สำหรับการสวดมนต์ช่วงเช้าก่อนไปทำงาน จะสวดบทนมัสการนอบน้อมบูชาพระพุทธเจ้า (นะโม 3 จบ) แล้วตามด้วยบทพุทธคุณ ธรรมคุณ สังฆคุณ แต่ช่วงค่ำจะสวดบทชินบัญชร และสวดบทสวดมนต์ของอาจารย์ที่นับถือเป็นบทสวดภาษาบาลีพร้อมคำแปลเพิ่มเข้าไป

การสวดมนต์ถ้าหากรู้ความหมายด้วยจะดี แต่ถึงจะไม่รู้ความหมายในบทสวด แต่ถ้าเราสวดอย่างตั้งใจ แม้กระทั่งเห็นพระพุทธรูปหรืออย่างน้อยกราบหมอนก่อนนอนถือว่าดีแล้ว ซึ่งเป็นสิ่งที่ยายบอก หรือคนโบราณสอนมา

“แต่ความจริงก็สวดอย่างน้อยทุกคืน คือกราบหมอนก็ยังดี ยายผมก็บอกว่าให้กราบหมอน คือคนเก่าๆ คนโบราณสอนมาดี”

การอธิษฐาน

เมื่อสวดมนต์เสร็จแล้วไม่ได้อธิษฐานขอพร แค่ม้วนมนต์ให้ตัวเอง คือ อะหัง สุขิโต โหมิ แปลว่า ขอให้ข้าพเจ้ามีความสุข เมื่อตนเองมีความสุขแล้วค่อยแผ่ให้คนอื่น ไม่ได้สวดมนต์เพื่อขอพร เพราะบทสวดแต่ละบท คือพรและเป็นกุศลอยู่แล้ว เพียงแค่ระลึกถึงพระพุทธเจ้าและคำสอนของพระองค์

คุณค่าหรืออานิสงส์ของการสวดมนต์

การสวดมนต์ตอนเช้าทุกวันก่อนปฏิบัติงาน และมีจิตใจแน่วแน่กับบทสวด สามารถนำมาปรับใช้กับการทำงานได้ ช่วยให้ทำงานมีประสิทธิภาพขึ้น และช่วยให้ทำงานมีระบบ สามารถเรียงลำดับการทำงานได้ดีขึ้น นอกจากนั้นยังช่วยให้ใจเย็น สามารถควบคุมจิตใจและอารมณ์ได้ ไม่โกรธอะไรง่ายเหมือนเดิม การควบคุมอารมณ์และจิตใจไม่ให้เครียดและกังวลจะส่งผลให้สุขภาพดีขึ้น

“การทำงานของเรามีระเบียบขึ้น เรียงลำดับได้ คือทำงานมีประสิทธิภาพขึ้น เพราะว่าทำงานเหมือนจิตเราจะสับสน ก็จะช่วยได้ ...จิตใจเราจะไม่หุนหุนหิด เมื่อก่อนพูดอะไรก็จะหุนหุนหิด เดียวนี้จะคุมจิตใจได้บ้าง ไม่โกรธอะไรง่าย”

การทำกิจทางศาสนามีหลายอย่าง แต่การรักษาอุโบสถศีลที่วัดจะได้อานิสงส์มาก เป็นธรรมชาติของพระพุทธเจ้าที่ปฏิบัติเป็นประจำ เช่น ถือศีล 5 ได้อานิสงส์อยู่แล้ว แต่ถ้าใจเราคิดไม่ดีศีลจะบกพร่องบางที่ถือศีล 5 ข้อ ยังทำไม่ครบ เพราะฉะนั้นถ้าถือศีล 8 จะได้อานิสงส์สูงกว่า บางคนสามารถปฏิบัติที่บ้านได้ แต่ถ้าปฏิบัติที่วัดจะสมบูรณ์กว่า เพราะเป็นการตัดความกังวลเรื่องทางบ้านออกไป โดยไปค้างที่วัดหนึ่งคืน และไม่ทานอาหารมื้อเย็น

การเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี 2556-2557

การเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีครั้งนี้เป็นครั้งที่ 2 โดยครั้งแรกไปสวดมนต์ข้ามปีที่วัดหลวงพ่อโสธร โดยคนที่มาร่วมงานมีจำนวนมากจนที่นั่งที่จัดไว้ไม่เพียงพอส่วนครั้งนี้มาที่วัดเมืองเพียงคนเดียว แต่งกายด้วยชุดขาว ไปถึงวัดประมาณหนึ่งทุ่มอยู่จนถึงจบพิธีการประมาณเที่ยงคืน โดยนั่งพื้นที่ที่จัดเตรียมไว้ข้างบน ซึ่งการจัดงานโดยรวมถือว่าดี มีพระมาเทศน์ให้ฟังก่อน บรรยายภาวนาในงาน ส่วนใหญ่ผู้หญิงและผู้สูงอายุจะมาร่วมงาน และรู้สึกดีที่เห็นวัยรุ่นมาสวดมนต์ข้ามปีกับพ่อแม่ และมาคนเดียว

“ก็เป็นภาพที่ดี พอเห็นวัยรุ่นไปกับพ่อแม่ บางคนก็ไปเอง”

ความรู้สึกที่ได้ไปร่วมงานวันนั้นมีความตั้งใจจะไปวัดสถานที่จัดงานที่มีพิธีกรรมและมีคนมาร่วมงานจำนวนมาก เพราะการที่มีคนมาร่วมงานสวดมนต์มาก เหมือนมีพลัง ทำให้จิตใจชุ่มชื้น และได้สวดมนต์เพื่อถวายพระพรให้กับพระเจ้าอยู่หัวด้วย อีกทั้งยังมีความตั้งใจจะไปร่วมงานสวดมนต์ข้ามปีในปีที่จะถึงอย่างแน่นอน เพราะกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี เป็นความเชื่อว่าขึ้นปีใหม่ถ้าได้สวดมนต์แล้ว ถือว่าเป็นการเริ่มต้นชีวิตที่ดีซึ่งควรจัดกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีทุกปี และการที่เห็นคนมาเข้าร่วมสวดมนต์ข้ามปีเป็นจำนวนมาก โดยส่วนตัวคิดว่าทำให้ศาสนาฟื้นขึ้นมา เหมือนมีความหวังว่าสังคมและประเทศของเราจะดีขึ้น ศาสนามีความสำคัญมากในชีวิตคน เหมือนเป็นพื้นฐานของจิตใจมนุษย์เพราะถ้าจิตใจดี สิ่งดีๆ อย่างอื่นจะตามมา

“ปีแรกแพนไปด้วย ปีที่สองไปคนเดียว เพราะว่าบ้านใกล้ๆ ข้ามแม่น้ำไป... ตั้งใจไปคือมีคนมาสวดมนต์เยอะๆ ความรู้สึกเราเหมือนมีพลังเป็นภาพที่ดี”

“ควรจัดทุกปี ปีหนึ่งผมก็ว่ายังไม่ค่อยไป...เห็นคนมาเยอะก็คิดว่าฟื้นขึ้นมา ศาสนาของเราก็คิดว่ามีความหวังแล้ว ทำให้ดีขึ้น...คือสังคมประเทศเรา จะดีขึ้น คือบ้านเราก็กะเทาะ”

ส่วนการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีมาจากป้ายประกาศที่ติดบริเวณหน้าวัด และทางช่องเคเบิลทีวีของจังหวัด

ฟ็อบ

(เพศชาย อายุ 27 ปี, รับราชการ)

“ตนเองมีความรู้สึกว่าจะอะไรก็ตามที่เราปฏิบัติเป็นประจำ หรือว่าเราพยายามตั้งใจที่จะทำแล้ว อาณิสต์ต่างๆ จะเกิดขึ้นเอง บางทีเราอาจจะไม่รู้ตัวหรอกว่าเราสวดมนต์แล้วชีวิตเราจะดีขึ้นอย่างไร อาจจะแย่งก็ได้ โดยต้องมองเป็นกลาง แต่ถ้าคิดว่าทำสิ่งที่ดีผลต้องดี และส่วนใหญ่ในชีวิตทำในสิ่งที่ไม่ทำให้อันอื่นเดือดร้อน และมีการปฏิบัติรักษาศีล ทำเป็นพื้นฐาน ส่วนประโยชน์ที่ได้บ้างจากการสวดมนต์ ทำให้เรามีสติ มีความระลึกรู้ทันคำสอนทำให้เรารู้ว่าสิ่งไหนทำแล้วให้ชีวิตเราดี สิ่งไหนทำแล้วชีวิตเราแย่ ถ้าเราทำกรรมไม่ดีกรรมที่ไม่ดีจะส่งผลให้กับเรา”

บริบททางสังคมและวัฒนธรรม

ฟ็อบตอนนี้อาศัยอยู่กับแม่แค่สองคน เพราะพ่อเสียชีวิตแล้ว และตนเองเป็นลูกคนเดียว แต่บริเวณบ้านที่อยู่อาศัยจะมีหลายครอบครัวที่เป็นญาติ อยู่ข้างๆ โดยฟ็อบเล่าว่าตั้งแต่เด็กมาแล้ว แม่จะคอยสอนในเรื่องของศีลธรรมว่าทำอย่างนี้ถูก ไม่ถูกอย่างไร แต่ไม่ได้บังคับให้ลูกต้องถือศีล 5 ศีล 8 หรือบังคับให้สวดมนต์ในวันพระตอนเช้ามีการชวนกันไปใส่บาตร ทำบุญ ซึ่งอาจจะเป็นการปลูกฝังส่วนหนึ่ง แต่สิ่งเหล่านี้อาจจะเป็นกิจวัตรประจำวันของหลายๆ บ้านที่เขาต้องมีการใส่บาตร วันพระไปทำบุญที่วัด ตนเองอาศัยอยู่ในพื้นที่ชนบทที่อำเภอบางคล้า จึงทำให้มีโอกาสได้สัมผัสกับวิถีชีวิตที่ทำให้อยากเข้าวัดทำบุญส่วนคุณแม่ชอบสวดมนต์ คือเมื่อก่อนจะชวนแม่สวดมนต์ด้วยกัน แต่พอหลังๆ เวลาไม่ตรงกัน บางทีตนเองกลับค่ำบ้าง กลับเร็วบ้าง หรือแม่กลับค่ำบ้าง บางทีช่วงหัวค่ำแม่ดูข่าว ทำให้ไม่มีเวลาที่สวดมนต์ด้วยกัน แต่โดยส่วนตัวของแม่เองคงเข้าห้องไปสวดมนต์ ตอนเช้าตี 4 หรือว่าตี 5 คงตื่นมาสวดมนต์ในบทที่อยากจะสวด และมีการนั่งสมาธิ

“แม่จะสอนในเรื่องของศีลธรรมมากกว่า แม่มาบังคับให้มาถือศีล 5 ศีล 8 ใหม่ หรือว่าให้บังคับมาสวดมนต์ใหม่ แม่ไม่เคยบังคับเลย ตั้งแต่เด็กมาแล้ว แต่แม่ก็จะสอนในเรื่องของศีลธรรมมากกว่า ว่าทำอย่างนี้นั้นถูก ทำอย่างนั้นมันไม่ถูก แล้ววันพระตอนเช้าๆ ก็มีการชวนกันไปใส่บาตรทำบุญ ซึ่งถามว่าเป็นการปลูกฝังใหม่ ก็มีส่วนหนึ่ง แต่ถามว่าเป็นกิจวัตรทั่วไปของหลายๆ บ้านที่เขาก็ต้องมีการใส่บาตรทำบุญ วันพระก็มีไปวัด ผมอาจจะเป็นคนที่อยู่บ้านนอกด้วยก็ได้ ชนบทผมอยู่แปดริ้ว อำเภอบางคล้า มันก็ทำให้เราได้มีโอกาสไปสัมผัสกับวิถีชีวิตที่อยากเข้าวัดทำบุญอีกส่วนหนึ่ง”

ฟ็อบเคยบวชมา 1 ครั้ง ตอนอายุประมาณอายุ 25 ปีพอดี เป็นการบวชตามประเพณี แต่ระยะเวลาที่บวชไม่นานประมาณ 10 กว่าวัน เพราะช่วงนั้นทำงานแล้ว จึงไม่สามารถที่จะบวชในระยะเวลาหลายๆ ได้ ตอนนี้ฟ็อบยังไม่ได้แต่งงาน แต่มีคนที่คุณเองสนใจอยู่ และมีความสนใจเรื่องการสวดมนต์เหมือนกัน ฟ็อบจะสวดมนต์ก่อนนอน โดยสวดบทยาว และคืนไหนที่มีงาน หรือว่าว่างจะเปลี่ยนเป็นบทสั้น แต่จะต้องสวดมนต์ทุกคืน ส่วนตอนเช้าอาจจะไม่สวดมนต์ อย่างวันพระจะมีการชวนกันไปใส่บาตร ทำบุญด้วยกันตามเป็นปกติ

การเริ่มสวดมนต์

ฟิโบลเริ่มศึกษาในเรื่องหลักธรรม คำสอนของพระพุทธเจ้าก่อน เป็นสิ่งที่ทำให้ตนเองได้เกิดความคิด และเรียนรู้ในสิ่งที่พระพุทธเจ้าสอน ซึ่งตนเองจะตระหนอยู่ตลอดเวลาว่าท่านสอนความจริง และสิ่งที่เราเห็นว่าเป็นจริงตามที่ท่านสอน ทำให้เราสามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้ และส่วนหนึ่งมาจากแรงจูงใจของตนเองจากการดูรายการพื้นที่ชีวิตของไทยพีบีเอส รายการพุทธศาสนา สารคดี โดยสิ่งที่ได้ฟังจากคนส่วนใหญ่ มักบอกว่าทุกคนจะต้องมีความทุกข์ก่อนถึงจะเข้าหาสิ่งที่ทำให้ความทุกข์นั้นหายไป ซึ่งในความเชื่อของชาวพุทธคือ พุทธศาสนา และธรรมะ แต่สำหรับฟิโบลมีความรู้สึกว่าคุณเองไม่ได้มีความทุกข์ แต่เมื่อได้ศึกษาคำสอนแล้วรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่ตนเองชอบมากกว่า เพราะคำสอนนั้นเป็นจริง เปรียบเหมือนกับการดูหนังที่เราไม่ได้ชอบหนังทุกเรื่อง เพราะจะมีหนังบางแนวที่เราดูแล้วตรงกับสิ่งที่เรารู้สึกดีและการที่เข้ามาศึกษาธรรมะนั้น ตนเองไม่รู้ในหลักธรรมทั้งหมด เพียงแต่รู้ในส่วนที่จำเป็นที่เป็นแก่นแท้จริงๆ ของหลักธรรม บางทีอ่านพุทธประวัติบ้าง แต่ไม่ได้ลงลึกถึงรายละเอียด

“เราเริ่มที่จะสวดมนต์ไม่ได้เป็นการเริ่มแรกของผม แต่ว่าโดยส่วนตัวผมศึกษาพระพุทธศาสนามาก่อน ศึกษาคำสอนของพระพุทธเจ้า แต่คือในเรื่องของหลักธรรม เราไม่รู้ทั้งหมดหรอก เรารู้แต่ส่วนที่จำเป็นที่เป็นแก่นจริงๆ บางทีเราอ่านพุทธประวัติเราก็อ่านบ้าง แต่คือเราไม่ได้ลงลึกถึงขนาดนั้น.... แรงจูงใจของผมเอง เคยเห็นหลายๆ คนเคยดูตามโทรทัศน์ผมก็ดูรายการพื้นที่ชีวิตของไทยพีบีเอส รายการพุทธศาสนา สารคดีคือฟังจากที่เค้าบอกว่าส่วนใหญ่ทุกคนจะต้องมีความทุกข์ก่อน ถึงจะเข้าหาสิ่งที่ทำให้ความทุกข์นั้นหายไป ซึ่งในความเชื่อของชาวพุทธเราคงจะเป็นพุทธศาสนา เป็นธรรมะทำให้ความทุกข์นั้นหายไป แต่ของผมเอง ผมมีความรู้สึกว่าคุณเองไม่ได้มีความทุกข์อะไรมากมาย แต่ว่ามีความรู้สึกว่าคุณเองได้อยู่กับคำสอน ได้ศึกษาคำสอนแล้วรู้สึกว่าคุณพูดเรื่องจริงแต่ความทุกข์ก็มีเข้ามาบ้างในชีวิต ซึ่งเราก็อยู่กับตรงนี้อยู่แล้ว มันทำให้เราทุกข์ไม่มากเมื่อเราได้คลุกคลีได้เริ่มเข้ามาศึกษาแล้วเรารู้สึกว่าเป็นสิ่งที่เราชอบมากกว่า เหมือนกับคุณดูหนังคุณก็ไม่ได้ชอบหนังทุกเรื่อง แต่คือมันจะมีหนังบางแนวที่คุณรู้สึกว่าคุณดูแล้วมันตรงกับสิ่งที่คุณรู้สึกดี”

ส่วนการสวดมนต์เป็นสิ่งที่ตามมาหลังจากที่ศึกษาหลักธรรม เพราะการสวดมนต์เหมือนกับเป็นกิจกรรมหรือเป็นจารีตประเพณีที่เมื่อเราเกิดความรู้สึกศรัทธา และความเคารพ ทำให้ต้องมีการปฏิบัติ เพราะช่วงที่ตนเองเรียนมหาวิทยาลัยแทบจะไม่ได้สวดมนต์เลย ตนเองเรียนรัฐศาสตร์ จะเรียนเกี่ยวกับการเมือง การปกครอง และมีกฎหมายบ้าง ซึ่งตอนนั้นตนเองค่อนข้างที่จะหัวรุนแรงหลังจากที่จบมหาวิทยาลัยประมาณอายุ 23-24 ปีชีวิตมีการเปลี่ยนแปลง คือ ตนเองทิ้งเรื่องการเมือง แล้วมาศึกษาและคลุกคลีกับทางด้านนี้ แม้จะดูซ้ำแต่จะไม่เอาใจเข้าไปใส่ตรงนั้นมากจนเกินไป

“การสวดมนต์จะเป็นสิ่งที่ตามมาหลังจากนั้น เพราะว่าเหมือนกับเป็นกิจกรรม หรือว่าเป็นจารีตประเพณีที่เรามีความศรัทธา มีความเคารพแล้วเราก็ต้องมีการเคารพบูชาประมาณนี้มากกว่า”

ทุกวันนี้ถ้าวันไหนไม่ติดธุระ หรือว่าไม่มีเหตุอะไร พอตนเองกลับไปบ้าน ช่วงเวลาทุ่มหรือสองทุ่ม จะสวดมนต์ อาจจะสวดเป็นประจำทุกวัน แต่ส่วนใหญ่จะสวด และเมื่อประมาณเดือนสองเดือนที่แล้ว ตอนเย็นหลังเลิกงานจะชวนพี่น้องในสำนักงานพระพุทธศาสนามาสวดมนต์ ใจจริงอยากจะให้สวดทั้งตอนเช้า และเย็น แต่ตอนเช้าทุกคนจะมีปัญหาในเรื่องของการมาทำงาน เช่น การเดินทาง บางทีรถติดบ้าง มาไม่ตรงเวลากันบ้าง ซึ่งทำให้เกิดความไม่สะดวกในการสวดมนต์ จึงตกลงกันว่าตอนเย็นใครยังไม่กลับบ้าน ให้เข้ามาห้องพระที่สำนักงาน มีหิ้งพระ มีพระพุทธรูป เอาสื่อบุ๊ แล้วมีหนังสือสวดมนต์จัดเตรียมไว้ให้ กลุ่มหนึ่งประมาณ 4-5 คน เพราะว่าเจ้าหน้าที่ในสำนักงานมีแค่ 9 คน ซึ่งระยะหลังมานี้ จะมีปัญหาในเรื่องของงานนอกเวลาบ้าง หรือบางคนรีบกลับบ้านบ้าง ทำให้เกิดความไม่พร้อมเพรียงในเรื่องเวลา จึงพักชั่วคราว ซึ่งความจริงตนเองสวดมนต์อยู่แล้วที่บ้าน แต่พอมาอยู่ตรงนี้เลยอยากให้ทุกคนได้ทำบุญ ทำกุศลและได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ถึงแม้ว่าจะเป็นช่วงระยะเวลาสั้นๆ เพราะเราไม่ได้สวดเป็นประจำทุกวัน แต่อาทิตย์หนึ่งอาจจะ 2-3 ครั้ง ซึ่งบางทีอาจจะมียุทธกรรม หรือคนอื่นที่เขามาร่วมสวดมนต์กับคนในสำนักงาน แต่ไม่มากนัก

ภาษาที่ใช้ในการสวดมนต์

บทสวดมนต์ก่อนนอนจะเป็นบทสั้นๆ เช่น บทบูชาพุทธคุณ บทนมัสการพระพุทธเจ้า และกราบพระ ก่อนเข้านอน แต่ถ้าสวดช่วงประมาณทุ่มหนึ่งหรือสองทุ่มจะเป็นการสวดบทยาว คือ บทสวดท้าวไตรเณ แล้วตามด้วยบทพิจารณาสังขาร บทกณณเมตตสูตร(เป็นบทสวดที่แสดงเนื้อหาการแผ่เมตตา ความรัก ความปรารถนาดีไปยังสรรพสัตว์ เทวดา และภูติผีปีศาจต่างๆ อย่างไม่มีประมาณ) แล้วแผ่เมตตา ส่วนตอนเช้าสวดบทท้าวไตรเณด้วย ภาษาที่ใช้เวลาสวดมนต์จะสวดเป็นภาษาบาลี แต่เคยมีช่วงหนึ่งเคยสวดแบบแปลด้วย มีความรู้สึกที่ใช้เวลานาน ซึ่งไม่เหมาะกับชีวิตประจำวัน เพราะว่าบางทีเราต้องรีบไปทำภารกิจอื่น อย่างตอนเช้าต้องรีบตื่นแต่เข้าไปทำงาน ถ้าเราสวดยาวและแปลด้วย ทำให้เวลาไม่เพียงพอ ทำให้เปลี่ยนมาเหลือแค่ภาษาบาลีอย่างเดียว ใช้เวลาประมาณครึ่งชั่วโมง ถึง 40 นาที เพราะฉะนั้นบทสวดมนต์เป็นการท่องจำคำสอนของพระพุทธเจ้าเป็นภาษาบาลี โดยพระสงฆ์ที่เป็นพระสาวกในพระพุทธศาสนาจะใช้วิธีการท่องจำมา ถ้าเราเอามาแปลเป็นภาษาไทยจะเป็นบทที่สรรเสริญพระพุทธเจ้าและเป็นธรรมะที่พระองค์ทรงสั่งสอนมา แต่ในปัจจุบันการสวดมนต์ คนทั่วไปมองเหมือนการท่องมนต์ มีความขลัง มีเรื่องของไสยศาสตร์เข้ามา ทำให้ตนเองคิดว่าถ้าเราเข้าใจความหมายอยู่แล้ว บางครั้งเราไม่ต้องแปลก็ได้ แต่ให้ระลึกว่าเราสวดอะไรอยู่ ความหมายคืออะไร เราสวดเพื่ออะไร ซึ่งโดยส่วนใหญ่พอแปล เราจะรู้ความหมาย ณ ตอนนั้นๆ ถ้าคนไม่ได้สวดประจำจริงๆ หรือไม่ได้ทำเป็นกิจวัตรประจำวันจะลืม

“การสวดมนต์เริ่มแรกบทสวดมนต์ก็ต้องเป็นการท่องจำคำสอนของพระพุทธเจ้า มาเป็นภาษาบาลี ก็คือจะท่องจำกันมา พระสาวกพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา ก็จะใช้วิธีการท่องจำมาเป็นลักษณะของบทสวดมนต์ตามที่ผมเข้าใจ พอมาในปัจจุบันการสวดมนต์ คนทั่วไปมองไปเหมือนการท่องมนต์ มีความขลัง มีเรื่องของไสยศาสตร์เข้ามา ซึ่งจริงๆ แล้วบทสวดมนต์ที่เป็นภาษาบาลีก็เป็นแต่เพียงว่าถ้าเราเอามาแปลเป็นภาษาไทย ก็จะเป็นบทที่สรรเสริญพระพุทธเจ้า เหมือนเป็นธรรมะที่พระองค์ทรงสั่งสอนมา แต่ว่าภาษาที่พระองค์ทรงสั่งสอนมาเป็นมาในรูปแบบของภาษาบาลี ซึ่งถ้าเราจะสวดจริงๆ เราจำเป็นต้องรู้ความหมายไหม โดยส่วนตัวผมคิดว่าถ้าเราเข้าใจความหมายอยู่แล้ว ก็จะทำให้เราเข้าใจในขณะที่เราสวด บางครั้งเราไม่ต้องแปลก็ได้ แต่เราจะระลึก เราได้อยู่ในใจอยู่แล้วว่าโอเคเราสวดอะไรอยู่ ความหมายคืออะไร เราสวดเพื่ออะไร”

การอธิษฐาน

หลังจากที่สวดมนต์เสร็จแต่ละครั้ง เมื่อประมาณ 4-5 ปีที่แล้ว พี่บอลจะอธิษฐานหรือขอพรว่าถ้าเรายังไม่พ้นทุกข์ ขอให้เราพบกับพระพุทธศาสนาอีก เพราะก่อนหน้านี้เคยขอให้ได้บวช เพราะตนเองมีความศรัทธาในพุทธศาสนา แต่การดำเนินชีวิตประจำวันที่ยังมีภาระเรื่องการเรียน การทำงาน ดังนั้นเวลาที่ทำบุญสวดมนต์จะขอพรในลักษณะนี้ ไม่ใช่ขอพรให้เรียนเก่ง หรือเรื่องลาภยศ ตำแหน่ง ความร่ำรวย หรือขอให้ถูกหวย แต่ช่วงประมาณปีสองปีที่ผ่านมาจะไม่ขอพรอะไร แต่จะนึกถึงเวลาที่เราสวดมนต์ ใส่บาตร ทำบุญ เราทำเพื่ออะไร เช่น การใส่บาตร เราใส่ให้พระภิกษุสงฆ์ในพุทธศาสนาได้ดำรงชีพอยู่ เพื่อปฏิบัติธรรม เพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนา และพุทธศาสนาที่ท่านรักษาไว้เป็นพระพุทธศาสนาของพระพุทธเจ้า ซึ่งท่านสอนธรรมะ จะนึกถึงสิ่งที่ท่านทำคือเหมือนกับนึกถึงพระพุทธคุณ พระกรุณาธิคุณ สิ่งที่ทำให้ก่อเกิดมาเป็นความเชื่อ เป็นพุทธศาสนาทุกวันนี้มากกว่า

“ประมาณ 4-5 ปีแล้ว การขอก็ไม่ได้ขอลาภให้ร่ำรวย หรือว่าขอยศ ขอตำแหน่ง หรือว่าขอให้เรียนเก่ง ขออะไร คือเราขอว่าถ้าเรายังไม่พ้นทุกข์ ก็ขอให้เราพบกับพระพุทธศาสนาอีก หรือว่าก่อนหน้านี้ก็ขอให้ได้บวช คือเราศรัทธาตรงส่วนนี้ แต่ว่าเรารู้ว่าชีวิตปัจจุบันนี้ เรายังมีภาระ เรายังเรียน ก็ใช้วิธีการที่เวลาทำบุญสวดมนต์ เราก็จะขอลักษณะนี้มากกว่า คือไม่ได้ขอเหมือนอย่างที่คุณอื่นเค้าขอ... ประมาณปีหรือสองปีที่ผ่านมา เราเปลี่ยนไปคือเราไม่ขอ เพราะว่าช่วงเวลาที่เราอธิษฐานหรือว่าเราจะนึกถึง อย่างเวลาที่เราสวดมนต์ ใส่บาตร เราทำบุญ เราทำเพื่ออะไร เช่น ผมนึกว่าใส่บาตร เราก็ใส่ให้พระภิกษุสงฆ์ในพุทธศาสนาได้ดำรงชีพอยู่ เพื่อปฏิบัติธรรม เพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนา และพุทธศาสนาที่ท่านรักษาไว้ก็เป็นพระพุทธศาสนาของพระพุทธเจ้า”

บางทีหลายๆ คนฟังตนเองพูด ซึ่งเป็นคนพูดตรงจะดูเหมือนพูดแรง อย่างที่บ้านเรื่องตายคุยกันเป็นเรื่องปกติ ไม่ได้ว่าเป็นเรื่องอับมงคล เพราะตนเองมีความรู้สึกว่าการขอให้อายุยืน ขอให้สุขภาพแข็งแรงนั้นเป็นสิ่งที่ดี แต่ที่ตนเองไม่ขอ เพราะรู้ว่าแต่ละคนมีกรรมเป็นของตัวเอง ทุกคนเกิดมาแล้วต้องตายไปตามวาระของแต่ละคนอยู่แล้ว แล้วการขอพรเรื่องนี้ ตนเองไม่คิดว่าจะเป็นจริงตามนั้น เพราะเรารู้ว่าทุกๆ คนมีที่มาและมีที่ไป เรามายู่ร่วมกันแค่จุฑา หนึ่ง สักวันหนึ่งอาจจะเราที่ตายก่อนก็ได้ คือไม่มีหลักประกัน เพราะฉะนั้นจึงไม่ได้ขอ และไม่รู้ว่าจะขอไปทำไม และตนเองกับแม่จะศึกษาและปฏิบัติธรรม หรือว่าบางทีไปทำบุญส่วนใหญ่จะเน้นหนักไปทางพระวิปัสสนากรรมฐาน พระที่อยู่ในวัดป่า โดยปีหนึ่งจะไปประมาณ 2-4 ครั้ง เพื่อไปทำบุญหรือไปกราบท่าน ซึ่งด้วยความที่จิตนิสัยของตนเอง และครอบครัวด้วย เมื่อเราไปตรงนั้นท่านจะสอนและเทศน์ให้ฟัง ทำให้เราเข้าใจว่าการขอสิ่งต่างๆ นั้นเป็นกิเลส เราขอเอาไปทำอะไร เพื่ออะไร สิ่งที่เราควรขอไม่ขอ สิ่งที่เราไม่ควรนึกไม่นึก ท่านจะสอน และคุณงามความดีของอาจารย์ท่านก็ดี หรือว่าของพระท่านก็ดี จะเป็นหลักประกันว่าท่านเป็นพระที่ปฏิบัติตามแนวทางของพระพุทธเจ้าจริง เราไปทำบุญ ไปกราบ เราไปเห็นได้ไปสัมผัสแล้วตรงกับใจเพราะท่านพูด ท่านสอนสิ่งที่ตรง โดยเอาธรรมในโลกมาสอน โลกเป็นยังงี้ท่านสอนอย่างนั้น ท่านไม่เสแสร้งไม่เอาลาภ ไม่มีการพูดประจบโยมว่าจะต้องเอาเงินมาถวาย พระป่าไม่ใช่พระแบบนั้น คือ สอนให้เราพ้นทุกข์

คุณค่าหรืออานิสงส์ของการสวดมนต์

การที่ตนเองสวดมนต์เป็นภาษาบาลี ทำให้ได้สมาธิ เพราะการสวดมนต์เหมือนกับการทำสมาธิ เพราะถ้าหากว่าเราสวดมนต์แล้วไม่มีสมาธิ เราจะสวดผิดทันที ถ้าวันไหนเรามีเรื่องวุ่นวายใจ เหมือนลอย บางทีจะสวดผิด บางทีข้ามบรรทัดส่วนอานิสงส์อื่นๆ ของการสวดมนต์อย่างที่เราเองชวนคนอื่นมาสวดมนต์ ทำให้เราได้ความสามัคคี และได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ไม่ใช่การสังสรรค์ ไปเที่ยวหรือว่าไปสนุกรื่นเริง เพลิดเพลิน แต่เป็นกิจกรรมดีที่เป็นกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา อาจเรียกได้ว่าเป็นการทำให้ใจของแต่ละคน บริสุทธิ์มากขึ้น และเป็นการจรรโลงยกระดับจิตใจให้สูงขึ้นด้วยส่วนหนึ่ง

“การที่เราสวดภาษาบาลี เราได้สมาธิ เหมือนกับเราทำสมาธิ ถ้าหากว่าเราไม่มีสมาธิ เราจะสวดผิดทันทีเลย เหมือนอย่างผมถ้าวันไหน มีเรื่องวุ่นวายใจ เรามีอะไรเหมือนลอย บางทีผิด บางทีข้ามบรรทัดก็มี.....อานิสงส์อื่นๆ โดยทั่วไปอย่างที่ผมชวนคนอื่นมาสวด เราได้สามัคคีกันแล้ว เราได้ทำกิจกรรมร่วมกันแล้ว ซึ่งกิจกรรมที่เราทำไม่ใช่การสังสรรค์ ไปเที่ยวหรือว่าไปสนุกรื่นเริงเพลิดเพลิน แต่ว่าเรามาทำเป็นกิจกรรมที่เป็นสิ่งที่ดี เป็นกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาด้วยกัน ซึ่งอาจจะเรียกได้ว่าเป็นการทำให้ใจของแต่ละคน บริสุทธิ์มากขึ้น เป็นการจรรโลงยกระดับจิตใจให้สูงขึ้นด้วย”

ส่วนประโยชน์ข้ออื่นขณะที่เราสวดมนต์ นอกจากเราจะเกิดสมาธิแล้ว และถ้าเราเข้าใจคำสอนจะยิ่งเกิด แรงศรัทธา ยิ่งแน่น เมื่อทำเป็นกิจวัตรประจำวันและนำคำสอนมาเป็นแนวทางการปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวันแล้ว ทำให้ชีวิตมีกรอบหรือแนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้อง และอีกสิ่งหนึ่งตนเองมีความรู้สึกว่าจะอะไรก็ตามที่เราปฏิบัติ เป็นประจำ หรือว่าเราพยายามตั้งใจที่จะทำแล้ว อานิสงส์ต่างๆ จะเกิดขึ้นเอง บางทีเราอาจจะไม่รู้ตัวหรอก ว่าเราสวดมนต์แล้วชีวิตเราจะดีขึ้นอย่างไร อาจจะแย่งก็ได้ โดยต้องมองเป็นกลาง แต่ถ้าคิดว่าทำสิ่งที่ดี ผลต้องดี และส่วนใหญ่ในชีวิตทำในสิ่งที่ไม่ทำให้คนอื่นเดือดร้อน และมีการปฏิบัติรักษาศีลห้าเป็นพื้นฐาน ส่วนประโยชน์ที่ได้บ้างจากการสวดมนต์ ทำให้เรามีสติ มีความระลึกถึงกัน คำสอนทำให้เรารู้ว่าสิ่งไหนทำแล้ว ให้ชีวิตเราดี สิ่งไหนทำแล้วชีวิตเราแย่ ถ้าเราทำกรรมไม่ดี กรรมที่ไม่ดีจะส่งผลให้กับเรา เพราะเราทุกคน ต้องมีจิตคิดชั่วกันบ้าง วันหนึ่งอาจจะก็ครั้งหรือว่านับไม่ถ้วน โดยหลักแล้ว ตนเองจะใช้วิธีการศึกษาจากพระ ที่ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบมากกว่า ท่านจะมีการเทศน์ การบรรยายธรรมออกมาอย่างละเอียดให้เราเข้าใจว่าสิ่งนี้เป็นอย่างไร เป็นขั้นตอนและมีการปฏิบัติ ภาวนาสมาธิบ้าง แต่ไม่ได้ทำบ่อย

“มีความรู้สึกว่าจะอะไรก็ตามที่เราทำเป็นประจำ หรือว่าเราพยายามตั้งใจที่จะทำแล้ว คืออานิสงส์มันเกิดเอง บางทีเราไม่รู้ตัวหรอกว่า เราสวดมนต์แล้วชีวิตเราดีขึ้นอย่างไร อาจจะแย่งก็ได้ อันนี้คือเราก็คงต้องมองเป็นกลาง บางคนสวดแล้วก็อาจจะแย่ง คือเราไม่รู้ ถ้าเราคิดว่าเราทำสิ่งที่ดี มันก็ต้องดีถูกไหม อะไรที่มันไม่ดี อะไรที่มันเกินขอบเขต อะไรที่ทำให้คนอื่นเดือดร้อน เราก็คงจะไม่ทำตรงนั้นมากกว่า เรื่องของศีลห้าด้วย ก็อาจจะทำให้เรามองว่าเป็นพื้นฐานมากกว่าที่เราจะต้องรักษาไว้ให้เป็นปกติ ก็มีพื้นฐาน บ้างมาจากการสวดมนต์ ทำให้เรามีสติ มีความระลึกถึงกัน คือเราทุกคนผมเข้าใจว่า ก็ต้องมีจิตคิดชั่วกันบ้างทุกคน วันหนึ่งอาจจะก็ครั้งหรือว่านับไม่ถ้วนก็มีบ้าง แต่ว่าก็ทำให้ เรามีสติ คำสอนทำให้เรารู้ว่าสิ่งไหนทำแล้วให้ชีวิตเราดี สิ่งไหนทำแล้วชีวิตเราแย่ ถ้าเราทำกรรมไม่ดี กรรมที่ไม่ดีก็จะส่งผลให้กับเรา”

การเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี 2556-2557

พี่บอลได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีที่ผ่านๆ มา เนื่องจากตนเองอยู่หน่วยงานที่รับผิดชอบจัดกิจกรรมทางพุทธศาสนา ซึ่งในหนึ่งปีจะมีวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา 4 วัน ที่ต้องรับผิดชอบและทำงาน คือ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา และกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี ดังนั้นในปีที่ผ่านมาจึงมีส่วนร่วมในการจัดงานให้กับวัดของเจ้าคณะจังหวัด คือ วัดเมือง ซึ่งทางหน่วยงานต้องพึงพาอาศัยและสนองงานท่านโดยตรง ส่วนวัดโสธรจะมีการจัดของทางวัดอยู่แล้ว ซึ่งทั้งสองวัดมีคนมาร่วมงานเป็นจำนวนมาก เพราะว่าวัดโสธรเป็นวัดใหญ่ และมีชื่อเสียง ไม่ต้องห่วงเรื่องคนมาร่วมงาน

ส่วนสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ได้เข้ามาร่วมจัดงานกับทางเราที่วัดเมือง มีการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ทางโทรทัศน์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต และป้ายประชาสัมพันธ์ และทางหน่วยงานของเรา มีการประชาสัมพันธ์ด้วยส่วนหนึ่ง ซึ่งโดยปกติจะมีคนเข้าร่วมสวดมนต์ข้ามปีอยู่แล้ว ตนเองเพิ่งมาทำงานตรงนี้ได้ประมาณ 2 ปี เท่าที่ตนเองทราบและเข้าใจก่อนที่ สสส. จะมาช่วยสนับสนุนและมีกระแสสวดมนต์ข้ามปี คิดว่าทางวัดคงมีการสวดมนต์อยู่แล้ว แต่ไม่ได้มีการเชิญชวน หรือมีการประชาสัมพันธ์อะไรมากมายนัก คงมีลักษณะเหมือนวันพระคนมาทำบุญตามปกติอยู่แล้ว แต่อาจจะเป็นคนเฒ่าคนแก่ คนสูงอายุที่มาถือศีลมาปฏิบัติธรรมอยู่ที่วัด ตามศาลาปฏิบัติธรรมในลักษณะนี้ แต่ตอนนี้มีคนทุกกลุ่มมาเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี อาจเป็นเพราะมีกิจกรรมต่างๆ เพิ่มมากขึ้น เหมือนกับเป็นการดึงดูดกลุ่มวัยรุ่น ให้เข้ามาสวดมนต์ บางคนมาสวดแบบตั้งใจบ้าง ไม่ตั้งใจบ้าง ถือว่ายั่งยืนดีถึงแม้ว่าจะมาตามกระแส แต่คิดว่าต้องตั้งใจอยู่แล้ว จึงเข้ามา เพราะวัยรุ่นหรือเด็ก เป็นวัยที่กำลังสนุกสนาน ดังนั้น กลุ่มนี้ต้องการจะไปเที่ยว Countdown หรือเฉลิมฉลองอะไรแบบนี้มากกว่า เท่าที่ทราบมาแนวคิดเกี่ยวกับกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี เป็นแนวคิดที่ สสส. ต้องการที่จะลดอุบัติเหตุในช่วงที่มีการเฉลิมฉลอง เพื่อจะเปลี่ยนให้คนมาเข้าวัดแทน ซึ่งเป็นผลดี เมื่อคนเข้าวัดถ้าชอบ ปีหน้าจะมาอีกเรื่อยๆ

“เดี๋ยวนี้คนแก่ก็มี วัยกลางคนก็มี วัยรุ่นก็มี เด็กก็มี เดี่ยวนี้เหมือนกับว่าเป็นกระแส แล้ว สสส.เค้ามาจัดร่วมกับเราด้วย และรณรงค์มีประชาสัมพันธ์ทางโทรทัศน์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต มีป้ายมีอะไร คือเค้าเชิญชวนโดยลำพังของเราเองก็ส่วนหนึ่ง แต่ว่าคนก็เข้ามาสวดอยู่แล้ว แต่ว่าพอมีกิจกรรมไฮไลน์นี้นั้นมากขึ้น ก็เหมือนกับเป็นการดึงดูดวัยรุ่น กลุ่มที่เป็นวัยรุ่นที่เป็นเด็กให้เข้ามาสวด บางคนมาสวดแบบตั้งใจบ้าง ไม่ตั้งใจบ้าง คือมันก็ได้กระแส มันก็เป็นส่วนหนึ่ง เพราะว่าการที่อย่างวัยรุ่นเด็ก เป็นวัยที่เค้ากำลังสนุก ไป Countdown บ้างไปเฉลิมฉลองอะไรอย่างนี้ ซึ่งเท่าที่ทราบมาแนวคิดที่ว่าสวดมนต์ข้ามปี เป็นแนวคิดที่ สสส.เค้าต้องการที่จะลดอุบัติเหตุหรือเปล่า ถ้าผมจำไม่ผิดในช่วงที่มีการเฉลิมฉลอง เพื่อจะเปลี่ยนให้มาเข้าวัดแทน ซึ่งก็เป็นผลดี เมื่อคนเข้าวัดถ้าชอบ ปีหน้าก็มาอีกๆ เรื่อยๆ

การจัดกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีเป็นสิ่งที่ดี เพราะการจัดงานมีจุดประสงค์เพื่อต้องการให้คนมาสวดมนต์อย่างๆ น้อยคนหนึ่ง ปีหนึ่งไม่เคยสวดมนต์เลย บางคนจะนอนแล้วยังเอาโทรศัพท์ขึ้นมากด เอาโทรศัพท์ขึ้นมาคุย Chat เล่นเกมส์บ้าง เล่นอินเทอร์เน็ตบ้าง อย่างน้อยปีหนึ่งต้องมีสักวันหนึ่งที่คนเหล่านี้อาจจะตามเพื่อนไป เพื่อมาสวดมนต์ ซึ่งผลที่ได้รับเป็นอันสงบสุขของตัวเอง ซึ่งถ้าคนนั้นรู้สึกว่าได้ ปีหน้าอาจจะกลับมาสวดอีก หรือกลับไปบ้านอาจจะสวดมนต์ก็ได้

พีเอ็ม

(เพศชาย อายุ 45 ปี, ข้าราชการ)

“การสวดมนต์เป็นเรื่องของความศรัทธา และทัศนคติ ต้องให้คนศรัทธาก่อน เชื่อในสิ่งที่ทำ ว่าเราทำแล้วเราต้องได้รับ อย่างตนเองปฏิบัติจนเป็นกิจวัตรประจำวันแล้ว คิโนไหนไม่ได้สวดมนต์ไม่ได้ต้องสวดมนต์ก่อนนอนทุกวัน และตั้งแต่เริ่มสวดมนต์มาจนถึงทุกปัจจุบันนี้มีการเปลี่ยนแปลงประการแรก คือ นอนหลับสนิท สบายใจ ไม่มีฝันร้าย”

บริบททางสังคมและวัฒนธรรม

พีเอ็มภูมิลำเนาเป็นคนจังหวัดฉะเชิงเทราโดยกำเนิดอยู่ที่อำเภอบ้านโพธิ์ แต่งงานแล้ว มีลูก 3 คน ชาย 2 คน หญิง 1 คน จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ตอนนี้อยู่รับราชการ อยู่ในหน่วยงานจังหวัดฉะเชิงเทรา

การเริ่มสวดมนต์

เนื่องจากพ่อของพีเอ็มประกอบอาชีพครู อีกทั้งพ่อยังปลูกฝังการสวดมนต์ทำให้พีเอ็มซึมซับและมีพื้นฐานการสวดมนต์มาตั้งแต่เด็ก พอเริ่มทำงานจึงสวดมนต์เรื่อยมา ซึ่งตอนแรกอาจจะไม่ได้จริงจังมาก แต่เริ่มมาสวดมนต์อย่างจริงจังตอนที่เป็นเจ้าหน้าที่ศาสนาพิธี โดยทำหน้าที่อาราธนาศีลห้าในพิธีเกี่ยวกับส่วนราชการ หรือมีกิจกรรมโครงการอะไรจะเป็นผู้นำสวดมนต์ตลอด นอกจากนั้นการประชุมประจำเดือนของหัวหน้าส่วนราชการจังหวัดจะเป็นผู้นำสวดมนต์ให้ผู้นำราชการจังหวัดทุกครั้ง และในส่วนการประชุมของหน่วยงานตัวเองเดือนละสองครั้งตอนกลางเดือน และปลายเดือน จะเป็นผู้นำในการสวดมนต์ก่อนที่จะเริ่มประชุมเช่นกัน

“พ่อพีเป็นครูเก่า ก็สวดตั้งนานแล้ว เรามีพื้นฐานตรงนี้... สวดทุกคืน แล้วก็ประชุมประจำเดือนหัวหน้าส่วนราชการจังหวัดก็จะเป็นคนนำสวดมนต์ให้ผู้นำทุกครั้ง และประชุมของสำนักงานก็เดือนละสองครั้ง ก่อนที่จะประชุมก็สวดมนต์ทุกครั้ง ทั้งกลางเดือน และปลายเดือน”

ทุกวันนี้พีเอ็มสวดมนต์ก่อนนอนทุกคืน โดยไม่มีวันไหนที่จะไม่สวดมนต์ เพราะการสวดมนต์ทำให้จิตใจสบาย และรู้สึกทำให้จิตใจดี และสงบ อีกทั้งขณะสวดมนต์ยังเป็นส่วนหนึ่งของการทำสมาธิ และเมื่อสวดมนต์เสร็จแล้วยังได้แผ่เมตตา เพื่อเป็นการสงบจิตใจด้วย นอกจากนั้นพีเอ็มยังแนะนำให้ภรรยา และลูกๆ สวดมนต์ก่อนนอนด้วย

“รู้สึกว่าการสวดมนต์แล้วทำให้จิตใจเราดี และสงบ และเป็นการทำสมาธิส่วนหนึ่งในการสวดมนต์ รู้สึกว่าเราสวดและเราได้แผ่เมตตา และเป็นการสงบจิตใจด้วย”

ภาษาที่ใช้ในการสวดมนต์

บทสวดมนต์ที่สวดแต่ละครั้งจะสวดบทนมัสการพระพุทธเจ้า (นะโม 3 จบ) และตามด้วยบทพาหุงมหากา พร้อมกับแผ่เมตตา เป็นประจำก่อนนอนทุกคืน โดยจะสวดเป็นภาษาบาลีเท่านั้น ใช้เวลาประมาณครึ่งชั่วโมง และนั่งสมาธิต่ออีกประมาณ 5 นาที ซึ่งบทสวดมนต์แต่ละบทที่สวดนั้นเข้าใจความหมาย และคิดว่าถ้าเราสวดมนต์เป็นประจำ หรือสวดบ่อยๆ จะรู้ความหมายของบทสวดนั้นเองโดยอัตโนมัติ เหมือนเวลาที่พระสวดอธิธรรมในงานศพเป็นภาษาบาลีที่ว่า “กุสุรา อัมมา...” คนจะรู้ว่าเป็นบทสวดอธิธรรมสำหรับงานศพ แต่ถ้าใครไม่เคยสวดมนต์จะไม่รู้

“ถ้าปกติ สวดบ่อยๆ ก็รู้เองโดยอัตโนมัติ เหมือนกับไปฟังงานศพ พระสวดภาษาบาลีเรารู้แล้วว่า กุสุรา อัมมา เราก็กู้ ถ้าคนที่สวดบ่อยๆ ก็รู้ ถ้าคนไม่เคยสวดก็จะไม่รู้”

การอธิฐาน

เวลาสวดมนต์เสร็จมีการอธิฐานขอพรในเรื่องการทำงานให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ไม่มีอุปสรรคใดๆ การขับรถหรือเดินทางให้แคล้วคลาดปลอดภัย และขอให้บุตรหลานเป็นเด็กดีของพ่อแม่ และครอบครัว

คุณค่าหรืออานิสงส์ของการสวดมนต์

การที่จะชักชวนให้คนเห็นคุณค่าของการสวดมนต์ หรือคนที่ยังไม่ได้เริ่มสวดมนต์นั้นควรจะเริ่มต้นจากการให้คนเห็นประโยชน์ที่จะได้รับจากการสวดมนต์ก่อนว่าสวดมนต์แล้วได้อะไร แล้วค่อยๆ พัฒนาขึ้นไปจนปฏิบัติเป็นกิจวัตรประจำวัน อย่าเพิ่งใส่ข้อมูลอะไรมาจนเกินไป เพราะการสวดมนต์เป็นเรื่องของความศรัทธา และทัศนคติ ต้องให้คนศรัทธาก่อน เชื่อในสิ่งที่ทำว่าทำแล้วต้องได้รับ อย่างตนเองปฏิบัติจนเป็นกิจวัตรประจำวันแล้วไม่มีคืนไหนที่ไม่ได้สวดมนต์ต้องสวดมนต์ก่อนนอนทุกวัน และตั้งแต่เริ่มสวดมนต์มาจนถึงทุกปัจจุบันนี้มีการเปลี่ยนแปลงประการแรก คือ นอนหลับสนิท สบายใจ ไม่มีฝันร้ายเพราะว่าหลังสวดมนต์เสร็จทุกครั้งจะมีการแผ่เมตตาตลอด นอกจากนั้นสิ่งที่ได้จากการสวดมนต์ คือ ทำให้สงบและมีสมาธิมากขึ้น จิตใจไม่กังวลกับสิ่งต่างๆ ปลอดภัยโปร่งโล่ง และจากที่เป็นคนใจร้อนก็เปลี่ยนเป็นคนใจเย็นขึ้น โดยทำอะไรจะคิดมากขึ้น ไม่ตัดสินใจหุนหันพลันแล่น อีกทั้งลูกๆ อยู่ในโอวาท เชื่อฟังพ่อแม่

“ประการแรกก็คือพื่อนอนหลับสนิท ฝันร้ายก็ไม่มี... สวดมนต์ที่ได้กับตัวพี่ คือหนึ่ง ทำให้เราสงบขึ้น มีสมาธิขึ้น จากคนที่เป็นคนใจร้อนก็เริ่มเย็นขึ้น ไม่วุ่นวาย ไม่อะไร ไม่อารมณ์ฉุนเฉียว หุนหันพลันแล่น และก็รู้สึกว่ามีสมาธิมากขึ้น”

การเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี 2556-2557

โดยปกติกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีมีมานานแล้ว และเป็นหน้าที่ของกรมศาสนาในการจัดงาน และทางสำนักของพี่เอ็มมีส่วนช่วยประชาสัมพันธ์และรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี ในจังหวัดฉะเชิงเทรา แต่รูปแบบของการจัดกิจกรรมอาจจะมีไม่มากนัก พอช่วง 3-4 ปีที่ผ่านมาสำนักงานกองทุนสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ได้เข้ามาช่วยสนับสนุนด้านงบประมาณ และเอกสารต่างๆ ทำให้มีการเน้น

เรื่องการประชาสัมพันธ์ให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมมากขึ้น และทางสำนักได้ช่วยส่งเสริมเรื่องประชาสัมพันธ์ร่วมด้วย ทำให้คนมาร่วมกิจกรรมเป็นจำนวนมากทั้งวัดเมือง และวัดโสธรฯ และเพิ่มมากขึ้นทุกปี

ครอบครัวของพี่เอ็มได้เข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีในปีนี้ แต่ภรรยาจะเลือกไปวัดที่อยู่ใกล้บ้าน ส่วนพี่เอ็มด้วยความที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีที่วัดเมือง จึงมีส่วนได้เข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีในทุกๆ ปี นอกจากนั้นพี่เอ็มยังมีหน้าที่เป็นพิธีกรในงานด้วย

“ส่วนใหญ่ผมจะไปทางนี้ ทางบ้านก็จะไปอีกวัดหนึ่ง”

ส่วนการเตรียมงานพี่เอ็มต้องมาเตรียมงานก่อนที่จะมีกิจกรรมหนึ่งวันกับทางสำนักงานพุทธศาสนาของจังหวัด ช่วยประสานงานกับทางวัดเมืองที่จัดงาน และทางสสส. ในการจัดกิจกรรมโดยเจ้าหน้าที่ สสส. มาช่วยเป็นจำนวนมาก และการประสานได้รับการอำนวยความสะดวกแทบทุกอย่าง บางส่วนมาช่วยจัดโต๊ะจัดเก้าอี้ และได้นำเอกสารมาแจก รวมทั้งน้ำดื่มและพัด ทำให้รู้สึกที่ทุกภาคส่วนช่วยกัน แล้วเห็นถึงความพร้อมเพรียงและความสามัคคีของเจ้าหน้าที่ของสสส. ที่มาช่วยกันคนละไม้คนละมือจนงานสำเร็จ เพราะเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานตนเองมีจำนวนน้อย

กิจกรรมที่มีในกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี คือ การสวดมนต์ กล่าวคำปณิธาน มีการเขียนใบโพธิ์ว่าปีใหม่นี้เราตั้งใจจะทำความดีอะไร และนำไปติดบนต้นไม้ที่เตรียมไว้ สุดท้ายมีการนั่งสมาธิ และแผ่เมตตา และยังมีการมอบประกาศนียบัตรยกย่องเชิดชูสำหรับผู้ที่เข้ามาร่วมสวดมนต์ที่วัดเมืองในคืนนั้น ที่ได้มาร่วมทำความดี โดยพิมพ์ชื่อ นามสกุล ใส่ลงในประกาศนียบัตรให้

“ผมก็จัดที่สำนักงานที่รับผิดชอบอยู่ คือเราก็จะมาเตรียมงานก่อนวันหนึ่งแล้วเตรียมงานจัดสถานที่ ประสานกับ สสส. แจกเอกสาร ขึ้นป้าย ขึ้นคัทเอ้าท์ ประสานงานกับเจ้าอาวาส ประสานงานกับพิธีกรทางพระ คือเราเป็นพิธีกรทางฆราวาสก็จะคุยกัน ประสานงานกับทางผู้ว่าเรื่องกำหนดการนัดหมายเวลา ทางวัดก็ช่วยประชาสัมพันธ์เชิญชวนคนมาร่วม เราก็ดูแลเรื่องสถานที่ ดูแลเรื่องจำนวนคนเข้าร่วม ดูแลเรื่องเอกสารประสานกับ สสส. ขอเอกสารมาแจก แล้วก็กิจกรรมเป็นใบโพธิ์ติดว่าปีใหม่นี้เราจะตั้งใจทำความดีอะไรบ้าง อธิฐานเขียน แล้วก็แปะที่ต้นกระถาง นี่เป็นกิจกรรมให้คนมาร่วมทำกิจกรรม เค้าก็รู้สึกว่าได้ร่วมทำความดี โดยการเขียนเป็นใบอธิฐาน แล้วก็ไปติดไว้บนกระถาง ใครมาก็มาเขียน ปีใหม่นี้ สวดมนต์นี้ ปีใหม่นี้จะทำความดีอะไรบ้าง”

เมื่อก่อนตอนที่เริ่มจัดกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีพี่เอ็มคิดว่าคงจะไม่มีคนมาร่วมงานมากนัก แต่ตอนหลังๆ เริ่มจะมีคนหันมาให้ความสนใจมากขึ้น อาจจะเป็นไปได้ว่าคนไม่ไปร่วมกิจกรรมสังสรรค์ count down เหมือนเดิมแล้ว วัดต่างๆ เริ่มมีการจัดงานกันเองขึ้นหลายวัด จากที่สำรวจมาวัดที่มีการจัดงานสวดมนต์ข้ามปี คือ 1) วัดมีความพร้อม 2) เจ้าอาวาสอยากจะทำ และ 3) ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัด และเป็นการดึงให้คนมาเข้าวัดด้วย อย่างวัยรุ่นก็มากับพ่อแม่ แต่งกายชุดขาวมาเป็นจำนวนมาก เพื่อมาสวดมนต์ ทำความดี แทนที่จะออกไปเที่ยวนอกบ้านกับเพื่อน แต่กลับมากับครอบครัว ใครมีครอบครัวก็พามา บุตรหลานมากับพ่อแม่ ซึ่งตนเองแปลกใจและดีใจเหมือนกัน เพราะเป็นกิจกรรมที่พวกเราช่วยกันทำมาหลายปีและคิดว่าคงเป็นผลอานิสงส์จากการสวดมนต์ ซึ่งเป็นภาพที่ดูแล้วสังคมไทยเริ่มที่จะสนใจเรื่องการสวดมนต์มากขึ้น นอกจากนั้น

ยังเป็นการใช้เวลาว่างที่ถูกด้วย ไม่ไปหมกมุ่นหรือฟุ้งเฟ้อไปกับสิ่งที่ฉาบฉวย หรือสิ้นเปลือง แต่ภาพรวมส่วนใหญ่แล้วผู้หญิงจะมากกว่าผู้ชาย อาจจะเป็นเพราะ 1) ผู้ชายเวลาว่างไม่ค่อยมี 2) ผู้ชายยังไม่ให้ความสำคัญ เพราะคนที่จะมา คือ คนที่เห็นความสำคัญ ส่วนคนที่ไม่มาแสดงว่ายังไม่เห็นความสำคัญ 3) ส่วนใหญ่ผู้หญิงจะเป็นเพศที่อ่อนโยนกว่า และมีความเข้าใจในเรื่องการสวดมนต์ ทำบุญ ทำทาน เหมือนกับคนที่ไปวัดจะเป็นคนเฒ่าคนแก่

“วันนั้นก่อนนั้นพี่ก็คิดว่าจะไม่มีคน ตอนหลังก็เริ่มมีคนแล้ว เพราะว่าเค้าไม่ไป count down แล้ว วัยรุ่นเค้าก็มากับพ่อแม่ ใส่ชุดขาวมาสวดมนต์ มาทำความดี แทนที่จะออกไปนอกบ้านไปกับเพื่อน มากับครอบครัว ใส่ชุดขาวกันเยอะเลย เราก็แปลกใจเหมือนกัน คงเป็นผลอันสืบเนื่องจากการสวดมนต์ เพราะว่าอยู่กับครอบครัว ใครมีครอบครัวก็พามา พาทูตหลานมากับพ่อแม่ ก็เป็นภาพที่ดีแล้วสังคมไทยก็เริ่มที่จะสนใจเรื่องสวดมนต์มากขึ้น และก็ใช้เวลาว่างที่ถูกด้วย ไม่ไปหมกมุ่นหรือฟุ้งเฟ้อไปกับสิ่งที่ฉาบฉวย หรือว่าดูแล้วสิ้นเปลือง”

โดยปกติแล้ววัดไหนที่มีความพร้อมในการจัดงานสวดมนต์ข้ามปีสามารถที่จะจัดได้ ซึ่งตอนหลังรู้สึกว่าจะได้รับความสนใจเพิ่มมากขึ้น ไม่เฉพาะวัดโสธรฯ หรือว่าวัดเมือง วัดต่างๆ ที่อยู่อำเภอรอบนอกก็มีการจัดงาน และการรับรู้การจัดงานมีส่วนหนึ่งที่ทราบข่าวจากประชาสัมพันธ์ และทางโทรทัศน์ด้วย ทางสื่อ สิ่งพิมพ์ ก็รวดเร็ว สามารถเชิญชวนคนมาร่วมสวดมนต์ แทนที่จะไป countdown นอกบ้าน อย่างที่ตนเองบอก การที่จะไปเที่ยวที่บางแสน หรือพัทยา เพื่อไป countdown นั้น เรามาสวดมนต์ที่วัดดีกว่า เป็นการประหยัดเงิน ได้อยู่กับครอบครัว ได้ทำความดี และเป็นการหวนคิดและทบทวนตัวเองว่าหนึ่งปีที่ผ่านมาแล้วเราได้ทำไม่ดีมาหรือไม่ ซึ่งเราสามารถมาปรับปรุงตัว โดยเริ่มตั้งแต่วันสิ้นปี เพื่อเป็นการเริ่มต้นดีๆ ให้กับชีวิต และครอบครัว

“ปกติแล้ววัดก็มีความพร้อมจะจัด แต่ตอนหลังรู้สึกว่าจะบูมเพิ่มมากขึ้น ไม่เฉพาะวัดโสธร หรือว่าวัดเมือง วัดต่างๆ ที่อยู่ข้างนอกอำเภอเค้าก็จัด และก็มีส่วนหนึ่ง และก็ทราบข่าวจากประชาสัมพันธ์ และทางโทรทัศน์ด้วย ทางสื่อสิ่งพิมพ์ก็ไว ก็เชิญชวนคนมาร่วมสวดมนต์ แทนที่จะ countdown ไปนอกบ้านอย่างที่ผมบอก ไปบางแสน ไปพัทยา ไป countdown ข้างนอก มาที่นี่ดีกว่า และก็ประหยัดดั่งค์ ดั่งค์ไม่เสีย อยู่กับครอบครัวและได้ทำความดี และเป็นการหวนคิด ว่าปีหนึ่งเป็นการทบทวนตัวเอง สิ้นปีแล้วที่ผ่านมาไม่ดี เราก็มาปรับปรุงตัวเริ่มตั้งแต่วันสิ้นปี เริ่มต้นดีๆ ให้กับชีวิต และครอบครัว”

พื่อน

(เพศหญิง อายุ 52 ปี, ธุรกิจส่วนตัว)

“การสวดมนต์ได้ความสบายใจ เพราะว่าชีวิตตัวเองอยู่แบบสบายๆ ไม่ได้เครียดเรื่องอะไร เพราะฉะนั้นการสวดมนต์มีผลหรือเปล่าไม่รู้ แต่ทำไปแล้วสบายใจ เพราะอะไรที่เครียด จะทำให้ไม่เครียด ปล่องวางง่าย เป็นคนร่าเริง บางทีเห็นอะไรอย่าไปคิดมากมาย คนเราแค่ว่า ก็คิดแค่นี้ ปลง อย่างบางคนมาเล่าอะไรให้ฟัง เราพยายามจะปลอบว่า คนเราปัญหาทุกอย่าง แต่วามันมีทางออก ค่อยๆ คุย และใช้เหตุผลไป”

บริบททางสังคมและวัฒนธรรม

พื่อนเคยแต่งงานมาแล้วครั้งหนึ่งกับสามีคนแรกมีลูกด้วยกัน 3 คน โดยคนโตเป็นผู้หญิง ส่วนคนกลางและคนเล็กเป็นผู้ชาย ซึ่งคนโตและคนกลางแต่งงานแล้ว พอสามีเสียชีวิตมาพบกับแฟนคนปัจจุบันที่เคยเป็นเพื่อนเก่า ขณะนั้นไม่ได้คบกันเป็นแฟน ด้วยความที่ตัวเองไม่ชอบตำรวจจึงไม่สนใจ ทำให้ห่างกัน เพราะต่างคนต่างแยกย้ายกันไปมีครอบครัว แต่ยังคงโทรศัพท์ติดต่อกันบ้าง ต่อมาเพื่อนเก่าได้ย้ายกลับมาทำงานที่แปดริ้ว ทำให้กลับมาพบกันอีกครั้ง และสามีตัวเองเพิ่งเสียชีวิต ส่วนเพื่อนเก่าเพิ่งเลิกกับภรรยา ทำให้กลับมาอยู่ด้วยกัน จนที่สามีภรรยาประมาณสามปีกว่าแล้ว โดยมีแม่สามีอาศัยอยู่ด้วย

พื่อนเป็นคนนิสัยเรียบร้อย และมักชอบทำบุญและบริจาคสิ่งของด้วยความศรัทธาทุกครั้งที่มีโอกาส โดยไม่หวังผลตอบแทน ซึ่งลูกสาวคนโตอาจได้เห็นจากสิ่งที่ตนเองทำ จึงทำให้ลูกสาวชอบทำบุญและตามไปทำบุญด้วยตลอด ตนเองไม่ได้อยู่ใกล้ชิดกับลูกคนกลาง เพราะมีครอบครัวแล้วและแยกออกไป จะสนิทกับลูกสาวมากกว่าลูกผู้ชาย ส่วนสามีเป็นคนเครียด เมื่อเครียดอารมณ์เสียง่าย สิ่งที่ตนเองพอจะช่วยสามีได้ คือ พยายามบอกและปลอบใจให้ปล่องวาง ไม่ให้คิดอะไรมาก ไม่ให้เครียด เพราะตอนที่เข้ามาใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันใหม่ๆ พื่อนยังรับไม่ได้กับความเครียดของสามี เช่น เวลาสามีไปทำงาน ใครพูดอะไรไม่ถูกใจจะกลับมาอารมณ์เสียกับคนที่บ้าน ทำให้ช่วงแรกๆ คิดว่าตัวเองตัดสินใจผิดหรือเปล่า แต่ขณะนี้ดีขึ้นมากแล้ว ตนเองพยายามไม่จุกจิกกับแฟน เพียงบอกไปว่า ให้ใจเย็นๆ และคิดอย่างมีเหตุผล

“อะไรก็ดีหมด แต่ใจร้อนจัง คนเราใจร้อนไม่มีอะไรดีขึ้นมาหรอก มันจะมีแต่ความแสบใจเย็นๆ เชื้อหนูเถอะ คนเราอยู่ด้วยกัน ลูกหน้าปะจมูก อย่าไปอะไรกับมันมากมาย”

การเริ่มสวดมนต์

เริ่มมาสวดมนต์อย่างจริงจังมานานประมาณ 10 ปี โดยไม่มีใครมาชักชวนให้ทำ คือ คิดเองทำเอง อย่างตอนไปทำบุญที่วัด พระเทศนาเรื่องการสวดมนต์ก่อนนอน กลับมาตั้งใจว่าจะสวดมนต์ก่อนนอนทุกคืน ตอนเริ่มสวดมนต์ มีสวดบ้าง เว้นบ้าง ส่วนใหญ่สวดทุกวันก่อนนอน

“ตั้งใจสวด คือ สวดก็คิดว่าทำแล้วก็ดี ไม่ได้คิดอะไรมากไปกว่าชีวิต สวดก่อนนอน ทุกคืน น่าจะเป็นผลดี แต่ก็ไม่ได้คิดอะไรไปมากกว่านี้ ไปทำบุญที่วัดเห็นพระเค้าพูดว่า สวดมนต์ก่อนนอน เค้าก็พูดปาฎกถาไปตามปกติ ตอนแรกทำใหม่ๆ ไม่ได้คิดอะไร สวดบ้าง เว้นบ้าง ถ้าหากว่าสวดได้ก็สวดไป มันก็ดี เป็นอะไรที่เราคิดของเราเอง”

ทุกวันนี้พยายามแนะนำให้หลานสาวสวดมนต์ เวลาที่กลับจากโรงเรียน หลังจากทำการบ้านและเรียนพิเศษเสร็จ โดยให้หัดไว้ตั้งแต่เด็กๆ ซึ่งหลานจะสวด หรือไม่สวด ไม่ได้บังคับ ตอนนี้ตัวเองพยายามเริ่มสวดชินบัญญัติมาได้ 2-3 เดือน โดยเริ่มสวดคาถาชินบัญชรพร้อมกับกินเจทุกวันพระ แต่ถ้าหน้าเทศกาลกินเจจะกินทุกปีตามปกติ และแนะนำให้ลูกสาวคนโตสวดคาถาชินบัญชรด้วย แต่บทสวดจะยาว และต้องเริ่มตั้งแต่เมื่ออายุน้อย เพราะว่าสมองจะจดจำได้ดี

ภาษาที่ใช้ในการสวดมนต์

ส่วนใหญ่สวดมนต์จะสวดบทบูชาพระรัตนตรัย ตามด้วยบทสวดนมัสการการนอบน้อมบูชาพระพุทธเจ้า (นะโม 3 จบ) สวดเสร็จแล้วกราบพระ 3 ครั้ง โดยสวดเป็นภาษาบาลีอย่างเดียวไม่มีคำแปล แล้วตอนนี้ได้ไปเสาะหาเครื่องประดับดวงชะตา (พระพุทธรูปเทวฤทธิ์) จะสวดบทสรรเสริญพระพุทธคุณ ร่วมด้วย ปกติใช้เวลาสวดไม่นาน วันพระจะสวดคาถาชินบัญชรร่วมด้วย ทำให้การสวดยาวขึ้น ส่วนความหมายและเข้าใจของบทสวดมนต์ทราบเพียงในภาพรวมบางบท เช่น บทสวดบูชาพระรัตนตรัย

การอธิษฐาน

เวลาสวดมนต์เสร็จแล้วจะอธิษฐานขอให้ตัวเองอยู่ร่มเย็นเป็นสุข อย่ามีโรคภัยไข้เจ็บ โดยอธิษฐานแบบนี้ทุกคืนและถ้าวันไหนสวดชินบัญชรจะอธิษฐานในเรื่องขอให้ผู้หลักผู้ใหญ่จงเมตตา เป็นที่พึ่งพิงได้

คุณค่าหรืออานิสงส์ของการสวดมนต์

ประโยชน์ของการสวดมนต์ในความคิดว่า “ไม่ได้อะไร แต่ได้ความสบายใจ เพราะว่าชีวิตตัวเองอยู่แบบสบายๆ ไม่ได้เครียดเรื่องอะไร เพราะฉะนั้นการสวดมนต์มีผลหรือเปล่าไม่รู้ แต่ทำไปแล้วสบายใจ เพราะอะไรที่เครียด จะทำให้ไม่เครียด ปล่อยวางง่าย เป็นคนร่าเริงบางทีเห็นอะไรอย่าไปคิดมากมาย คนเราแค่ตาย ก็คิดแค่นี้ ปลง อย่างบางคนมาเล่าอะไรให้ฟัง เราพยายามจะปลอบว่าคนเราปัญหาทุกอย่างแต่ว่ามันมีทางออก ค่อยๆ คุย และใช้เหตุผลไป” เวลาใครมาขอคำปรึกษาอะไรจะแนะนำและให้คิดเองด้วย เพราะแต่ละคนย่อมมีเรื่องเครียดเหมือนกัน

ส่วนแผนสวดคาถาชินบัญชรอยู่แล้ว แต่ไม่ได้สวดทุกวัน โดยสามารถสวดแบบไม่ดูบทสวดได้ สาเหตุที่แผนสวด เพราะเป็นคนเครียดง่าย เพราะฉะนั้นจึงสวดเพื่อลดความเครียด และเวลาที่ต้องไปโรงพยาบาลเพื่อเข้ารับการรักษาสวดคาถาชินบัญชร โดยเชื่อว่าจะทำให้การรักษาผ่านไปได้อย่างดี

การเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี 2556-2557

การเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีครั้งนี้เป็นครั้งแรกที่ได้มาเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีที่วัดเมือง โดยต่างคนต่างตั้งใจกันมาทั้งตัวเอง ลูกสาว ลูกชาย และหลานอีก 2 คน ส่วนสามีไม่ได้ไปด้วย เนื่องจากติดภารกิจในการทำงาน แต่งกายชุดขาวและไปถึงวัดตั้งแต่ 6 โมงเย็น เริ่มสวดมนต์ประมาณสองทุ่ม สวดเสร็จประมาณเที่ยงคืน ซึ่งตัวเองอยู่ร่วมกิจกรรมตลอดงาน

การรับรู้ข่าวสารการจัดกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีรู้ข่าวมาจากเพื่อน เพราะมีความตั้งใจที่จะไป ทราบว่าการจัดงานสวดมนต์ข้ามปีนั้นมีมานานแล้ว เพราะจริงๆ ตั้งใจจะไปเมื่อสองปีก่อน แต่ไม่รู้ว่ามีวัดไหนบ้างที่จัดงาน ไม่อยากเดินทางไกล และไม่ชอบการเดินทางช่วงปีใหม่ แต่ในปีนี้เป็นเพื่อนบอกว่าที่วัดเมือง และวัดอื่นๆ มีการจัดงาน เช่น วัดหลวงพ่อโสธร วัดสมาน จึงเลือกวัดเมือง เพราะเป็นวัดที่ใกล้บ้าน เดินทางสะดวก และมีที่จอดรถกว้างขวาง

“เราเพิ่งมาครั้งแรกจริงๆ ตั้งใจไปเมื่อสองปีก่อน แต่ไม่รู้ว่ามีวัดไหนบ้าง เรื่องของเรื่องก็คือไม่รู้ ไปไกลก็ไม่อยากไป ไม่ชอบการเดินทางช่วงปีใหม่ ปีที่แล้ววัดสมานเค้าก็บอกว่ามีคนเยอะมาก จังหวะที่ถามเพื่อน เค้าก็บอกว่าวัดเมืองมี ใกล้ๆ สบาย ที่จอดรถก็เยอะมาก”

บรรยากาศที่เห็นมีคนหลากหลายที่มาเข้าร่วมกิจกรรมทุกเพศ ทุกวัย แต่ที่พบจะเป็นวัยกลางคนมากกว่า และมาเป็นครอบครัว วัยรุ่นบางคนอาจจะตั้งใจมา หรือบางทีอาจจะไม่ได้ตั้งใจมาสวดมนต์โดยตรง เพราะคนที่ตั้งใจมาสวดมนต์ต้องใส่ชุดขาว แต่มาเที่ยวงาน เพราะหน้าวัดเมือง มีการจัดงานเฉลิมฉลองเทศกาลปีใหม่ ของเทศบาล จึงทำให้คนที่มาเที่ยวงาน สามารถเข้ามาทำกิจกรรมร่วมด้วยได้ ถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการสวดมนต์ได้ แต่ส่วนมากที่เห็นคนมาร่วมงานจะใส่ชุดขาวมา ถ้าหากว่าไม่แต่งชุดขาว ทางวัดจัดเก้าอี้ให้นั่งอยู่ต่างหาก หรือนั่งบนพื้น และถ้าอยู่ร่วมงานจนถึงเลิกงานมีเกียรติบัตรให้ด้วย

“มาหมด วัยรุ่นก็ชวนกันมาดี จังหวะที่สวดมนต์ข้ามปีหน้าวัดเมือง มีงานของเทศบาลเค้าจัดด้วย จังหวะที่คนมาเที่ยวงาน อย่างเราตั้งใจ แต่คนที่มาเที่ยวงานบางทีช่วงเวลาที่รอเค้าก็เห็นตรงนี้สวดแบบไว เด็กวัยรุ่นก็เข้ามา บางคนก็ไม่ได้ใส่ชุดขาว คือเค้าก็มาชูดนอก แต่ส่วนมากจะเป็นขาวมาก ถ้าหากว่าคนที่มาแต่งชุดขาวเค้าก็จะมีแบบเก้าอี้ที่นั่งอยู่ต่างหาก เป็นพื้นไป หรือว่าวัยรุ่นบางคนเหมือนว่าไม่ได้ตั้งใจมา ก็อยากมาทำ แต่ก็ทำได้ เค้าก็กางหนังสือและมีใบเกียรติบัตรให้ด้วย เด็กก็มากัน คนแก่ๆ คนแก่ก็มา แต่ว่ากลางๆ อายุจะเยอะที่เห็นมีครอบครัว”

การที่ได้มาสวดมนต์ข้ามปีในคืนนั้นรู้สึกดี ได้ความสบายใจ และรู้สึกประทับใจสำหรับการไปครั้งแรก เพราะมีคนจากที่อื่นมาร่วมงานมาก และยังทำให้ตัวเองได้มีโอกาสเจอกับเพื่อนๆ ในวันนั้น และยังมี ความประทับใจเจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์ให้การต้อนรับดี และอธิบายรายละเอียดได้ชัดเจนให้กับผู้เข้าร่วม สวดมนต์ เช่น แนะนำให้ผู้เข้าร่วมงานมาลงทะเบียนก่อน เมื่อยังไม่ถึงเวลาสวดมนต์จะออกไปเดินเล่นก่อนได้ และเมื่อเสร็จงานสวดมนต์ให้มารับเกียรติบัตร บางทีการต้อนรับดี เป็นสิ่งจูงใจสำหรับประชาชนเหมือนกัน

“ประชาสัมพันธ์ที่น้องเค้าอยู่ตรงนี้ เค้าอธิบายดีด้วย คืออธิบายชัดเจนคิดว่า ตรงนี้ประชาสัมพันธ์เค้าดี ให้คำแนะนำดี หน้าตาก็ยิ้มแย้มแจ่มใสทุกคน ไม่ว่าจะเป็นผู้หญิง หรือว่าผู้ชาย มากี่คนครับ น้องเค้าจะบริการดี ก็เป็นสิ่งจูงใจสำหรับประชาชนเหมือนกัน บางทีการต้อนรับดี ที่นั่งว่างไปนั่งได้เลย ถ้าหากว่ายังไม่สะดวกไม่ถึงเวลาออกไปเดินเล่น ก่อนก็ได้ น้องเค้าจะแนะนำ”

การจัดงานสวดมนต์ข้ามปีมีประโยชน์ คือ ทำให้บางคนที่ไม่สนใจเรื่องการสวดมนต์ได้มาสัมผัสตรงนี้ ถึงแม้ว่าบางคนจะไม่ได้ตั้งใจมา แต่ยังดีที่ได้มาทำ อยากให้มีการจัดงานทุกๆ ปี ไม่ว่าจะเป็นวัดไหนก็ตาม อย่างวัดเมืองถ้าเป็นไปได้ควรจัดต่อไปทุกปีเพราะว่าช่วงปีใหม่มหาคนจะมาเที่ยวในเมือง มีทั้งมาจาก ต่างจังหวัด และคนฉะเชิงเทราเอง ทำให้มีคนมาก อีกทั้งเทศบาลใช้สถานที่จัดงานหน้าวัดเมือง

“มีอย่างนี้ทุกปี ก็ดี ทำให้คนเราแต่ละปีจากที่บางคนไม่สนใจอะไร ก็ยังได้มาสัมผัส ตรงนี้ ก็คิดว่าจะดี อยากให้มีทุกปี ไม่ว่าวัดไหนก็อยากให้มี”

พี่ส้ม

(เพศหญิง อายุ 52 ปี, พนักงาน/ลูกจ้างบริษัทเอกชน)

“ประโยชน์ทางด้านจิตใจจากการสวดมนต์ คงเป็นพัฒนาการด้านจิตใจ ทำให้ไม่ยึดติด และไม่ได้มุ่งหวังอะไร สวดเท่าที่ทำได้”

บริบททางสังคมและวัฒนธรรม

พี่ส้ม มีลูกชาย 2 คน คนโตเรียนจบมหาวิทยาลัยและทำงานแล้ว ส่วนคนเล็กยังเรียนมหาวิทยาลัยบูรพา ปี 3 เริ่มสวดมนต์เพราะลูกชายคนโตดื้อและเกเร จนกระทั่งลูกชายคนโตเห็นแม่ทุกข์ใจ เพราะตัวเองเลยกลับตัวกลับใจ และเริ่มหันมาสวดมนต์ตามแม่ด้วย ส่วนสามีและลูกชายคนเล็ก มีสวดมนต์บ้างแต่นานๆ ครั้ง

การเริ่มสวดมนต์

ก่อนหน้านี้ตอนที่เด็กๆ ไม่ได้จริงจังกับการสวดมนต์ ถ้าวันไหนขี้เกียจไม่ทำ สาเหตุที่เริ่มสวดมนต์อย่างจริงจังเมื่อประมาณ 10 กว่าปีที่แล้ว ซึ่งตอนนั้นตัวเองอายุประมาณ 40 ปี ลูกชายคนโตเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เป็นคนค่อนข้างดื้อและเกเร มักมีเรื่องชกต่อยที่โรงเรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนเรียกพบเป็นประจำ พอขึ้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จะเป็นช่วงที่ดื้อมากที่สุดไม่ไปโรงเรียน ทางโรงเรียนแจ้งว่าลูกชายไม่มาโรงเรียน ตัวเองคิดว่าแล้วลูกไปไหน เพราะตอนเช้ายังไปส่งลูกไปโรงเรียน จึงพยายามพูดกับลูกด้วยเหตุผล แต่ด้วยความที่ลูกยังเป็นวัยรุ่นลูกจึงไม่ฟัง

พอลูกเข้าไปเรียนมหาวิทยาลัยปีหนึ่ง คิดว่าลูกจะเรียนจบ 4 ปีใหม่ เพราะได้เกรดมา 1 กว่าๆ ซึ่งถ้าหากว่าเกรดไม่ถึงที่กำหนด จะไม่ผ่านขึ้นปีที่ 2 และจะถูกรีไทร์ ในช่วงนั้นเป็นทุกข์ใจมาก จึงหาที่พึ่งทางศาสนา เพราะคิดว่าเป็นพื้นฐานของคนไทยอยู่แล้วเวลาที่มีความทุกข์ และได้อ่านหนังสือของหลวงพ่อดมพวัน พบว่าการสวดมนต์จะช่วยได้ ในตอนนั้นตนเองไม่รู้ว่าจะทำวิธีไหนที่จะช่วยให้ลูกหายเกเรจึงลองใช้วิธีสวดมนต์ตามหลวงพ่อดมพวัน อีกทั้งคิดว่าการสวดมนต์เป็นวิธีที่เราไม่ต้องลงทุนอะไร ทำอยู่บ้าน หรือว่าที่วัดได้ ตัวเองจึงเริ่มสวดมนต์เรื่อยมาโดยที่ไม่รู้และคาดหวังว่าผลข้างหน้าเป็นอย่างไร แต่เมื่อทำแล้วรู้สึกสบายใจจิตใจไม่ฟุ้งซ่าน และไม่คิดวอกแวก ในที่สุดลูกชายหายเกเร และตั้งใจเรียนจนจบมหาวิทยาลัย โดยทุกคนในครอบครัวบอกว่าลูกเรียนก็ปกติได้แต่ขอให้จบ ซึ่งไม่น่าเชื่อว่าลูกจะเรียนจบมหาวิทยาลัยภายใน 4 ปี

ภาษาที่ใช้ในการสวดมนต์

พี่ส้มเริ่มสวดมนต์ครั้งแรกในวันเกิดของตัวเองที่วัดเมือง โดยที่วัดเมืองจะมีการสวดมนต์ทุกวัน แต่จะเลือกไปแต่วันอาทิตย์ เพราะวันธรรมดาไปทำงานกลับมาเหนื่อยแล้ว การสวดมนต์ในช่วงแรกๆ ยังมีสมาธิไม่ค่อยดีเท่าที่ควร และไม่ได้สวดจริงจัง แต่ช่วง 2 ปีที่ผ่านมา ต้องทำวัตรเช้าเกือบทุกวันก่อนไปทำงาน โดยต้องรีบตื่นแต่เช้า เพื่อมาสวดมนต์ ถ้าวันไหนที่ต้องสวดหลายบทต้องตื่นตั้งแต่ตีสี่ครึ่ง ซึ่งบทสวดมนต์ที่สวดในตอนเช้าจะสวดอิติปิโส และพาหุงมหากา ซึ่งตัวเองจะทำสม่ำเสมอ ขาดบ้างถ้าจำเป็น แต่ถ้าวันไหนมีธุระหรือสวดมนต์ไม่ได้จริงๆ ขอแค่ได้สวดนิดหน่อยเพียงพอแล้ว เพราะถ้าวันไหนที่ตัวเองไม่ได้สวดมนต์จะมีความรู้สึกเหมือนทำหน้าที่ยังไม่ครบ

ภาษาที่สวดจะมีทั้งภาษาบาลีและแปลความหมายไปด้วย โดยบทสวดที่สวดจะรู้ความหมายในแต่ละบทว่ามีความหมายอะไร ทำให้มีสติคิดว่าจะต้องสวดอะไรต่อไป แต่แรกๆ ต้องดูหนังสือก่อน แต่พอมาในช่วงนี้ ถ้าเกิดสวดบทยาวจะต้องดู จำไม่ได้ ส่วนในช่วงเย็นที่สัมนจะทำวัตรเย็นด้วย ถ้าวันไหนไม่เหนื่อยมาก จะสวดมนต์บทยาว โดยสวดบทมงคลสูตร แต่ถ้าเหนื่อยจะสวดแค่อิติปิโส ใช้เวลาสวดมนต์ที่บ้านประมาณ เกือบๆ ชั่วโมง แต่ถ้าไปสวดที่วัดประมาณสองชั่วโมง เริ่มสวดหกโมงครึ่งเลิกสองทุ่มครึ่ง เพราะที่วัด มีการสวดมนต์หลายบท จะมีการแผ่เมตตา นั่งสมาธิ และเดินจงกรม โดยตัวเองทำที่บ้านและทำที่วัดด้วย ถ้าเป็นวันอาทิตย์กับวันพระที่วัดจะมีพระนำสวด แต่สวดที่บ้านจะสวดตามหนังสือ ซึ่งวันพระจะไปทำเป็นประจำ แต่วันอาทิตย์บางทีอยู่กับครอบครัวไม่ได้ไป

การอธิษฐาน

เวลาสวดมนต์เสร็จแล้วอธิษฐานขอให้ครอบครัว อยู่เย็นเป็นสุข ไม่มีโรคภัย จะอธิษฐานแบบนี้ตลอด ไม่เคยอธิษฐานหรือหวังในเรื่องความร่ำรวย ทั้งที่ฐานะทางบ้านไม่ได้ร่ำรวย เพราะเพียงพอในสิ่งที่มีความสุขที่ต้องการแล้ว

“เราก็รวยแล้ว เพราะรวยในส่วนที่เราคิดว่าเราพอแล้ว”

คุณค่าหรืออานิสงส์ของการสวดมนต์

สิ่งที่ได้จากการสวดมนต์ คือลูกชายคนโต เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น โดยการสวดมนต์แต่ละครั้ง จะแผ่เมตตาใส่ชื่อลูกไปด้วย ทำทุกวันจึงส่งผลกับตัวเองและลูก เพราะไม่น่าเชื่อว่าจะทำให้จิตใจลูกเปลี่ยนแปลงได้ ซึ่งพี่สัมนไม่ได้คาดหวังว่าลูกจะหายเกเร แต่ไม่รู้ว่าจะทำวิธีไหน นอกจากวิธีนี้ ถือว่าเป็นวิธีที่ดีที่สุด ซึ่งช่วงที่พี่สัมนสวดมนต์ลูกเห็น แต่พี่สัมนไม่ได้บอกว่าสวดมนต์ เพราะว่าลูกเกเร พอเรียนจบมหาวิทยาลัย ลูกมาบอกว่าอยากบวช ความรู้สึกที่ลูกบอกว่าจะบวชแล้ว พี่สัมนดีใจมาก เพราะไม่ได้บังคับจิตใจ ขึ้นอยู่กับความสมัครใจของลูกเอง ไม่ใช่อยากให้ลูกบวชต้องจำ ส่วนหนึ่งคงคิดได้ และอยากจะทำทดแทนบุญคุณพ่อแม่ที่เคยเกเร ซึ่งตอนบวชได้พระที่บวชให้เป็นพระที่ดี ลูกยังติดต่อไปหาท่านอยู่เป็นประจำ ถ้าลูกชายเข้าทำงานกะดึกจะไปใส่บาตรทุกวัน ซึ่งพี่สัมนรู้สึกว่ตั้งแต่ลูกบวชและสึกออกมาเปลี่ยนแปลงไปมาก ส่วนหนึ่งคิดว่าการบวชคงฝึกอะไรได้มาก โดยก่อนหน้านี้ลูกสวดมนต์บ้าง แต่ว่าหลังจากบวชมาแล้วลูกสวดมนต์มากขึ้น และวันสำคัญทางศาสนาจะชวนไปทำบุญ สวดมนต์ เวียนเทียนเป็นประจำ เมื่อวันวิสาขบูชา ที่ผ่านมา ไปเวียนเทียนกันทั้งครอบครัว

ประโยชน์ทางด้านจิตใจจากการสวดมนต์ คงเป็นพัฒนาการด้านจิตใจ ทำให้ไม่ยึดติดและไม่ได้มุ่งหวังอะไร สวดเท่าที่ทำได้ คือจะสวดมนต์อยู่ที่บ้าน หรือไปถือศีล 8 บ้างเป็นบางโอกาสอย่างที่วัดโสธรและวัดเมืองจะมีประจำ เดือนละหนึ่งครั้ง คือเข้าวันศุกร์ประมาณ 5 โมงเช้า เพื่อทำวัตรเช้า วัตรเย็น แล้วออกตอนบ่าย วันอาทิตย์ ที่วัดทุกเดือนตามตาราง แต่ตัวเองยังไม่เคยไป เพราะยังไม่พร้อมที่จะไป เพราะตอนนี้ยังมีภาระอยู่ ถ้ามีโอกาสจะไป

“พัฒนาการด้านจิตใจ ก็คือไม่ยึดติดกับอะไร ที่เค้าบอกว่าไม่ต้องไปซีเรียส ไม่ต้องกังวลอะไร หรือใครว่าอะไรก็ช่างหัวมัน ก็สามารถจะฝึกได้ ถ้าเรามีโอกาส แต่ว่าตอนนี้ไม่มีโอกาสที่จะไปอยู่วัดคือที่นี้เค้าจะมีอยู่ศุกร์ เสาร์ อาทิตย์”

“การสวดมนต์ก็ขึ้นอยู่กับจิตใจของคน อย่างเราอยู่ในบ้านเดียวกัน เรายังบอกให้ไป กับเรายังไม่ได้เลย ก็แล้วแต่คน ก็แล้วแต่จิตใจ บางคนก็บอกว่าทำไมมันนาน ทำไมทรมาน จัง สวดตั้งสองชั่วโมงกว่า ถ้าเกิดว่าเราไปบ่อยๆ เราก็อชินแล้ว มันก็เร็วแป๊บเดียวเสร็จแล้ว เหมือนกับเราไปสวดมนต์งานศพ คนก็บอกว่าทำไมนานจัง ทำไมสวดหลายจบ บางที แต่ละทีไม่เหมือนกัน อย่างในเมืองและบ้านนอก ซึ่งบ้านนอกก็สวดนาน แต่เราไปสวด ของเราประจำ ก็ไม่นาน ส่วนคนที่เค้าชอบก็ไม่มีปัญหาอะไร ก็สบายๆ”

การเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี

การเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีของในครั้งนี้เป็นครั้งที่ 3 ที่มาเข้าร่วมที่วัดเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา กับลูกชาย 2 คน โดยที่ลูกชายเป็นฝ่ายชวนมาสวดมนต์ข้ามปี ส่วนปี 2554 และ 2555 นั้นไปเข้าร่วมกิจกรรม สวดมนต์ข้ามปีกันทั้งครอบครัวซึ่งการมาสวดมนต์ข้ามปีในครั้งนี้ตั้งใจมาสวดเลย ไม่ได้ไปเที่ยวที่ไหน เพราะ เทศบาลมีการจัดงานปีใหม่ตรงนั้นด้วย โดยประมาณ 3 ทุ่มกว่าเริ่มออกเดินทาง เพราะว่าวัดเมืองอยู่ไม่ไกล จากบ้านนัก ทำให้ขี่มอเตอร์ไซด์ไปไม่กี่นาทีก็ถึง แต่สาเหตุที่ต้องไปเร็ว เพราะกลัวจะไม่มีที่นั่ง โดยเวลาที่ทุ่ม ทางวัดเมืองจะเริ่มสวดอีกรอบหนึ่ง สวดเสร็จประมาณเที่ยงคืนกว่า

บรรยากาศการสวดมนต์ที่วัดตอนปีใหม่ว่า “คนเยอะดี แล้วก็พระเยอะด้วยซึ่งความจริงการสวดมนต์ สวดที่ไหนก็ได้ แต่ไปที่วัด มันจะได้ความขลัง เหมือนกับว่าได้ทำพิธี มีพระให้พร และได้พรมน้ำมนต์จากพระ ซึ่งเป็นความเชื่อของชาวพุทธ อยู่ที่บ้านเราก็ไม่ได้ ไปแล้วรู้สึกดี”

นอกจากนั้นยังได้ให้ความเห็นว่า คนเริ่มให้ความสำคัญกับเรื่องศาสนา อย่างวัยรุ่นเช่นกันที่เห็นพ่อแม่ พามากันเป็นครอบครัวเป็นจำนวนมาก โดยที่สัดส่วนผู้ชายและผู้หญิงที่มาสวดมนต์ข้ามปีพอๆกัน อาจจะเพราะ ช่วงหลังรัฐบาลมีการรณรงค์ ซึ่งดูจากโทรทัศน์มีการประชาสัมพันธ์ว่ามีดารามาตามวัดต่างๆ ทำให้คน ให้ความสำคัญมากขึ้น โดยเมื่อก่อนคนไม่มากนักขนาดนี้ แต่ปีนี้มีคนมามากที่วัดหลวงพ่อโสธร ส่วนวัดเมือง คนจะน้อยกว่าประมาณ 200-300 คน

“เดี๋ยวนี้ก็พอๆ กัน คนเริ่มให้ความสำคัญกับเรื่องศาสนา เด็กก็เยอะพ่อแม่ก็พากันไป ก็มีการจัดกิจกรรมถ่ายรูปด้วย.....วัยรุ่นก็ให้ความสำคัญแล้วนะ ดูจากโทรทัศน์เค้า ประชาสัมพันธ์ว่าไปวัดโน้นนี่ มีดารามา คนก็จะให้ความสำคัญ”

ภาพรวมในการจัดงานวันนั้นทางวัดเมืองจัดได้ดีในระดับหนึ่ง โดยเฉพาะเรื่องการจัดเตรียมสถานที่ เพราะว่ามีเก้าอี้รองรับประชาชนได้อย่างเพียงพอ โดยปีที่แล้วจะมีที่นั่งแค่ในศาลาการเปรียญ ซึ่งไม่เพียงพอ เพราะคนมากขึ้น ทำให้ปีนี้ทางวัดจัดที่ข้างนอกไว้รองรับด้วย ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2555 ถือว่ามีการเปลี่ยนแปลงที่ดีกว่า เพราะปีนั้นการประชาสัมพันธ์ยังไม่มากเท่าที่ควร นอกจากนั้นในปี 2556 ที่ผ่าน มาวัดเมืองมีการจัดกิจกรรมถ่ายทอดด้วย คือ มีการทำซุ้มถ่ายทอดกับตุ๊กตา ทำให้คนให้ความสนใจมากขึ้น

ส่วนการรับรู้ข่าวสารการจัดกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีทราบมาจากวัดที่มีการติดป้ายประชาสัมพันธ์ และ ส่วนหนึ่งมาจากการที่ได้ไปทำบุญที่วัด ซึ่งทางวัดจะมีการแจ้งและประชาสัมพันธ์ให้ทราบว่ามีการสวดมนต์ข้ามปี ถือว่าประชาสัมพันธ์ทำได้ดี เพราะคิดว่าโฆษณา และประชาสัมพันธ์คงจะมีเกือบทุกวัด อย่างที่ศาลากลาง มีการประชาสัมพันธ์ให้คนได้รับทราบมาก ทำให้คนมาเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีในปีที่ผ่านมา มากตามไปด้วย และส่วนหนึ่งที่หน้าโรงพยาบาลมีการจัดงานปีใหม่ อาจทำให้คนมาเที่ยวแล้วแวะเข้ามาสวดมนต์ ก่อน หรือว่าบางคนตั้งใจมาสวดมนต์ข้ามปีอย่างเดียว

“ก็จะไปวัด วัดเค้าก็จะบอก เค้าก็จะติดไว้ แล้วก็ถ้าเป็นวันพระ ถ้าเป็นเสาร์ อาทิตย์ ก็จะไปทำบุญที่วัดถ้าตรงกับเสาร์ อาทิตย์ วัดก็จะประชาสัมพันธ์ให้ทราบว่ามีการสวดมนต์ข้ามปี ประชาสัมพันธ์ก็น่าจะพอได้ เพราะคิดโฆษณาเดี๋ยวนี้ก็มีเกือบทุกวัด ที่ศาลากลางเค้าก็ประชาสัมพันธ์ให้คนรู้เยอะ ปีที่แล้วคนก็เยอะ อาจจะเป็นปีที่แล้วคนมาเที่ยว ด้วยหรือเปล่าก็ไม่รู้ เพราะว่าที่หน้าโรงพยาบาลเค้ามีงานปีใหม่ อาจจะมาเที่ยว แล้วก็แวะ มาสวดมนต์ก่อน อาจจะเป็นอย่างนั้นหรือเปล่าก็ไม่รู้ หรือว่าบางคนตั้งใจมาก็มี”

พีจี

(เพศชาย อายุ 43 ปี, ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว)

“การสวดมนต์เป็นการสร้างสมาธิ เมื่อเกิดสมาธิแล้ว ปัญญาจะเกิดขึ้นตามมาเอง การเริ่มสวดมนต์เป็นเรื่องราวที่ติดอยู่แล้ว ลองสวดอย่างที่ผมแนะนำไป คือเริ่มจากการ น้อมจิต แล้วลองสวดบทสั้นๆ แต่ในความคิดส่วนตัวของผม สิ่งที่สำคัญ คือ เรื่องราวของการได้น้อมจิต ได้กำหนดสมาธิ ในสิ่งที่เราทำอยู่ตรงหน้า แล้วผมว่าสิ่งดีๆ จะเกิดกับตนเองอย่างที่เราบอกศาสนาพุทธเราไม่ใช่ศาสนาแห่งการร้องขอ เมื่อเราคิดดี พูดดี ทำดี ผมว่า สิ่งดีๆ จะเกิดขึ้น และถ้าอยากให้มีชีวิตมีสิ่งดีๆ เกิดขึ้นควรจะเริ่มจากการสวดมนต์”

บริบททางสังคมและวัฒนธรรม

พีจี มีพี่น้อง 5 คน จบการศึกษานุปริญญาศิลปะที่มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา แรกเริ่มทำงานเกี่ยวกับการทำป้ายงานโฆษณาที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ ปัจจุบันยังทำอยู่แต่ลดน้อยลงนอกจากนั้นยังทำธุรกิจร้านอาหาร และยังรับจัดเลี้ยงอาหารด้วย เพราะมีความสุขจากการที่เห็นคนมาทานแล้วอิ่ม ทานแล้วมีความสุข กลับไป แต่ไม่นานมานี้เพิ่งจะยกเลิกการดูแลรับผิดชอบทำอาหารกลางวันเลี้ยงเด็กนักเรียนที่โรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด เพราะมีความคิดเห็นไม่ตรงกับนโยบายของผู้บริหาร ซึ่งดูแลรับผิดชอบตรงนี้นานมาถึง 6 ปีแล้ว โดยถือหลักการทำงานอะไรก็ตามขอให้ตนเองมีความสุขในสิ่งที่ทำ

ด้านครอบครัวแต่งงานมีลูกแล้วสองคน คนโตเป็นผู้ชาย ส่วนคนเล็กเป็นผู้หญิง คนโตกำลังจะเข้าศึกษาที่มหาวิทยาลัยบูรพา เนื่องจากได้โควตาคณะบริหารการจัดการตั้งแต่มหาวิทยาลัยเปิดรับสมัครนักศึกษาในเดือนมกราคม แต่ช่วงนี้มีว่างจึงให้ไปทำงานร้านสะดวกซื้อ เนื่องจากมหาวิทยาลัยจะเปิดเทอมตามอาเซียนในเดือนสิงหาคม อย่างกรณีลูกชายที่ได้โควตา เพราะตนเองจะสอนลูกเสมอว่าเวลาทำอะไรให้ตั้งใจทำ แล้วผลจะออกมาดี โดยที่จะบอกลูกไปเรื่อยๆ ซึ่งลูกมีความเข้าใจ และเห็นเจตนา เมื่อเห็นเจตนาแล้วจะทำตามในสิ่งที่บอก บางทีเด็กวัยรุ่นอาจจะไม่ค่อยคิดอะไร แต่ลูกอยู่ในกรอบ ไม่เกเร ไม่ดื้อ และผลจากความตั้งใจ ทำให้เกิดความสบายใจตั้งแต่ต้นปี ในขณะที่เพื่อนๆ อาจจะยังหาที่เรียน หาที่สอบ บางคนถึงวันนี้ยังไม่รู้เลยว่าตัวเองจะไปเรียนที่ไหน

“อย่างกรณีลูกชายผมที่กล่าวมาก็คือว่าเราบอก เรากล่าวไปเรื่อยๆ ผมว่าลูกเค้ามีความเข้าใจ พอลูกเค้ามีความเข้าใจก็จะเห็นเจตนาของเรา เมื่อเห็นเจตนาเราแล้วเค้าก็ทำไปเรื่อยๆ ผมว่าเด็กอายุ 10 กว่าขวบเค้าไม่ค่อยคิดอะไร ออกแนววัยรุ่นเรื่อยๆ ลูกเค้าก็จะอยู่ในกรอบ ไม่เกเร ไม่ดื้อ เช่น เรื่องตอนสอบ ตอนที่ได้โควตาเหมือนกันเรารู้สึกดีใจว่าเมื่อตั้งใจไปเรื่อยๆ แบบนี้ โควตาคุณก็จะได้อัตโนมัติ ซึ่งคุณมีความสบายใจมาก ตั้งแต่ต้นปีแล้วที่คุณได้ ในขณะที่เพื่อนของคุณยังต้องคอยหาที่เรียน หาที่สอบอยู่เรื่อยๆ บางคนถึงวันนี้ก็ยังไม่รู้เลยว่าตัวเองจะไปเรียนที่ไหน”

จุดมุ่งหมายในชีวิตสูงสุดในการดำรงชีวิตประจำวัน ไม่ได้มุ่งหวังอะไรแล้วนอกจากทำหน้าที่พ่อให้ดีที่สุด และส่งเสียลูกให้ลูกจบการศึกษาสูงสุดเท่าที่ลูกทั้งสองคนสามารถทำได้ นอกจากนี้ยังอยากทำบุญและสวดมนต์แบบนี้ไปเรื่อยๆ เหมือนกับวันนี้ที่อยากสะท้อนเรื่องราวเกี่ยวกับการสวดมนต์ เพื่อนำไปสื่อสารให้คนอื่น ๆ ได้รับรู้ เพราะในชีวิตตนเองรู้สึกมีความสุขจากการไปวัด แล้วได้สวดมนต์ ไหว้พระ เกิดความสงบทางใจ โดยส่วนตัวชอบอยู่เงียบๆ และอ่านหนังสือธรรมะ ส่วนบั้นปลายชีวิตไม่ได้มุ่งหวังว่าจะต้องมีทรัพย์สินเงินทองมากมาย

“จุดมุ่งหมายในชีวิตของผม ถ้าถึงตอนนี้ในขณะจิตที่คิดอยู่ในการดำรงชีวิตปัจจุบัน คือไม่ได้มุ่งหวังอะไรแล้ว คือตอนนี้หวังจะทำหน้าที่พ่อให้ดีที่สุด ส่งลูกให้ถึงฝั่งทั้งสองคน แล้วก็บั้นปลายไม่ได้มุ่งหวังว่าจะต้องมีโน่นนี่มากมาย อยากจะให้เกิดเรื่องราวอย่างวันนี้ มีคนมาถามแล้วออกไปสื่อสารเกี่ยวกับเรื่องราวตรงนี้มากๆ อยากจะทำบุญ อยากจะสวดมนต์อยู่อย่างนี้ไปเรื่อยๆ ในชีวิตของผม ผมรู้สึกมีความสุข อยู่วัดก็ไปสวดมนต์ไหว้พระ ... บางคนน่าจะเติบโตในทางโลก อย่างเพื่อนสนิทของพี่ชายเพื่อนผมที่อยู่ในกลุ่มเดียวกัน เป็นถึงดอกเตอร์มาจากญี่ปุ่น ปัจจุบันนี้ทำงานให้เวลาทางโลก 10-20% แต่อยู่กับงานทางธรรม 70-80% ไม่มีครอบครัว ไม่สนใจเรื่องอะไรอีกแล้ว ดำรงตนอยู่ได้ มีกิน มีใช้”

นอกจากนี้ส่วนตัวยังชอบซื้อมอเตอร์ไซด์แบบซอปปเปอร์ไปเที่ยวและทำบุญตามที่ต่างๆ โดยขณะนี้รวมกลุ่มกับเพื่อนมอเตอร์ไซด์ซอปปเปอร์ เพื่อไปวัดพระบาทน้ำพุ โดยนำเงินไปบริจาคให้หลวงพ่อลงกต แล้วถ่าย VDO ลง Youtube เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ให้แก่ผู้ที่สนใจอีกทางหนึ่ง

“ถ้าวันหนึ่งได้มีโอกาสได้ไปเห็นบรรยากาศของสังคมหนึ่ง ในแง่มุมหนึ่งชีวิตของผมอย่างที่ยกในมนุษย์กลุ่มหนึ่ง อย่างกลุ่ม biker แบบพวกผมไม่ได้สนใจ ในโครงการเดียวกันเค้าก็ไม่ได้สนใจในรายละเอียดเหมือนผม จริตคนเราต่างกันไป น้องกลุ่มหนึ่งสุขกับการที่จะได้ขับขี่ ผมสุขกับการที่จะได้ไปช่วยเหลือ แต่อีกกลุ่มหนึ่งสุขกับการที่ได้ไปแล้วเดี๋ยวก็แอบแสบ จริตคนเราไม่เหมือนกัน”

การเริ่มสวดมนต์

แม่สอนเรื่องสวดมนต์มาตั้งแต่เริ่มจำความได้ ทำให้พี่จีเริ่มสวดมนต์มาตั้งแต่เด็ก แม่เล่าว่าตาสอนให้แม่สวดมนต์มาตั้งแต่เด็ก และแม่เห็นตาสวดมนต์มาตั้งแต่แม่เป็นเด็กเช่นกัน นอกจากนั้นพ่อยังเริ่มสวดมนต์จากการชักชวนของแม่ ซึ่งจริงๆ แล้วพ่อเกิดที่อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นพื้นที่ห่างไกลความเจริญในสมัยก่อน ชาวบ้านต้องพกปืนไว้ป้องกันตัวและไปไหนมาไหนต้องคอยระมัดระวังตัว เมื่อพ่อแม่สวดมนต์แล้วจึงชักชวนให้ลูกๆ สวดมนต์ด้วย แต่พี่น้องทั้ง 5 คน ไม่ได้สวดมนต์กันทุกคน จะมีพี่สาวคนโต พี่ชายคนที่สาม และพี่จีที่เป็นน้องคนสุดท้ายที่สวดมนต์ ทำให้เวลาที่เจอกันจะพูดคุยถึงเรื่องสวดมนต์เหมือนธรรมชาติธรรมดาไว้ให้ โดยพี่จีได้ขยายความหมายของธรรมะจัดสรรตามที่เข้าใจว่า

“เรื่องธรรมะจัดสรร คือ เหตุการณ์ที่เหมือนกับเราไม่ได้เป็นคนกำหนดกฎเกณฑ์ว่า สิ่งนั้น สิ่งนี้จะเกิด หรือสิ่งนั้นสิ่งนี้จะเป็นอย่างนี้ เพียงแต่ว่าเราทำไปด้วยเจตนาดี มีความบริสุทธิ์ใจในการทำ และเราจะรู้สึกได้เลยว่าสิ่งนี้พอทำไปแล้ว ซึ่งเราไม่ได้คาดหวังอะไร สุดท้ายเรารู้สึกว่าเหมือนกับธรรมะจัดสรรให้เราไปในแนวทางที่ดี และพบเจอเรื่องราวที่ดี”

ถึงแม้ก่อนหน้านี้จะสวดมนต์ แต่ไม่ได้จริงจังอะไรมาก โดยเริ่มสวดอย่างจริงจังเมื่อประมาณ 2-3 ปีที่ผ่านมา เพราะความรู้สึกที่ได้สวดมนต์แล้วมีความสุขส่วนหนึ่งมาจากคำสอนของหลวงพ่ोजรัญที่ให้ตรวจสอบตัวเองตลอดเวลาว่าเป็นอย่างไร ได้ทำอะไรมาบ้าง ดีและไม่ดีอย่างไร ทำให้ได้คำตอบว่าสวดมนต์แล้วยังทำให้รู้สึกดี พิเศษ เมื่อมีความสุขแล้วอยากทำไปเรื่อยๆ ถ้าใครไม่เคยทำไม่รู้ว่าเป็นอย่างไร “ปัจจัยตั้งเวทิตัพโพ วิญญูหิตี” เป็นสิ่งที่รู้ได้เฉพาะตน และอีกสิ่งหนึ่งที่มีส่วนต่อการกระทำของแต่ละคนในความคิดของฟิสิกส์ ดังที่ได้ยกตัวอย่างที่เห็นต่อไปนี้

“สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม อย่างที่บอกพี่น้องทั้งหลาย บางคนคิดได้ บางคนคิดไม่ได้ บางคนรวยล้นฟ้า แต่อีกคนหนึ่งจนตืดดิน นั่นอาจจะเป็นกรรม เป็นหนึ่งในคำสอน อย่างที่วันนี้ผมจะได้มาพูดคุยกับอาจารย์ คือเราต้องร่วมทำบุญ หรือว่ามีกรรมร่วมกัน กรรมไม่ใช่สิ่งเลว กรรม คือการกระทำ เราอาจจะได้เคยร่วมประสาสัมพันธ์เกี่ยวกับการปฏิบัติธรรมกันมาหลายภพ หลายชาติ มาคราวนี้ถึงได้มาพูดคุยกันอีก เพราะไม่รู้ว่าคนเราเกิดมาก็ภพ ก็ชาติ เป็นอะไรมาบ้าง เป็นยาก เศรษฐี ผู้ชาย ผู้หญิง เคยรวย เคยจน เราได้เป็นมาหมดแล้ว ผมถึงไม่ค่อยรู้สึกอะไรกับความรวย เมื่อผมได้ฟังข้อธรรมของหลวงพ่อ ซึ่งเป็นคำสอนของพระพุทธเจ้า ผมรู้สึกเฉยๆ กับเรื่องราวของเงินทองในปัจจุบัน ไม่ได้อยากสะสม เพราะรู้สึกว่าสะสมมากแล้วเป็นทุกข์ โทรศัพท์เครื่องหนึ่งจะเข้าห้องน้ำที่หนึ่งลำบากลำบากจะวางตรงไหนดี เป็นทุกข์ ที่จริง samsung hero สื่อสารได้แล้ว”

ภาษาที่ใช้ในการสวดมนต์

การสวดมนต์ไม่ใช่เพียงแค่การท่องบทสวดมนต์ไปเรื่อยๆ แต่การสวดมนต์ต้องรู้ถึงวิธีปฏิบัติ สิ่งที่ได้จากการฟังธรรมะของหลวงพ่ोजรัญ ท่านจะบอกถึงเรื่องการตั้งสมาธิก่อนที่จะปฏิบัติธรรม หมายถึงเมื่อมีความตั้งใจจะสวดมนต์ในคืนนั้น หลังจากชำระล้างร่างกายสะอาดเรียบร้อยแล้ว ต้องมีจิตใจที่ตั้งมั่น โดยเริ่มที่การน้อมจิตตั้งสมาธิ หยุดคิดในทุกๆ เรื่อง แล้วตั้งใจที่จะสวดอย่างจริงจังด้วยการน้อมจิตระลึกถึงพุทธคุณ ธรรมคุณ ซึ่งการมีสมาธิในการปฏิบัติทุกขั้นตอนของการสวดมนต์จะช่วยให้เรามีสมาธิมากขึ้น ไม่ว่าจะรอบข้างจะมีเสียงหรือเกิดอะไรขึ้นก็ตาม เราสามารถทำหรือว่ากำหนดตัวเองให้ทำในสิ่งที่อยู่ตรงหน้าได้อย่างถูกต้องและมีสมาธิ

อย่างบางคนไม่มีความเข้าใจในการสวดมนต์ พอมาถึงเริ่มสวดมนต์โดยที่ยังไม่น้อมจิตให้ตั้งมั่น สวดไปเรื่อยๆ แต่จิตยังลอยไปลอยมา ทำให้ไม่เกิดสมาธิ ซึ่งอาจจะเกิดสมาธิได้หลังจากนั้นแต่จะช้า โดยส่วนตัวมีสมาธิมาก ๆ จากการได้สวดอิติปิโสฉบับสั้นเท่ากับจำนวนอายุบวกหนึ่งจบ ทำให้สามารถแยกแยะ และจำจำนวนบทสวดได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องมีอะไรมาช่วย เช่น ปีนี้อายุ 40 ปี สวดไปเรื่อยๆ 1-2-3 จนถึง 41

สมัยก่อนจะสวดแต่บทพุทธคุณ ธรรมคุณ สังฆคุณ และตามด้วยพระคาถาชินบัญชร จนพี่ชายคนที่สามได้ไปบวชที่วัดหลวงพ่ोजรัญ ทำให้พี่ได้เริ่มติดตามผลงานของหลวงพ่อด้วย ซึ่งพี่สาวคนโตเคยพาลูกสาวของตนอายุ 9 ขวบกว่าๆ ที่สามารถสวดบทพาหุมาหากาได้โดยไม่ต้องเปิดหนังสือ ไปกราบท่านเจ้าคณะจังหวัด ท่านบอกว่าถ้าแม่ไม่สวดมนต์ให้สวดให้แม่ฟังด้วย ซึ่งภรรยาสวดบ้าง โดยที่พี่จิดอยชวนและบอกเสมอๆ

ทุกวันนี้สวดมนต์เกือบทุกวันก่อนนอนตามแนวทางของหลวงพ่ोजรัญ ยกเว้นบางวันที่เหนื่อยมากจะสวดบทสั้นๆ จบแค่บทพาหุมาหากา โดยเมื่อตั้งสมาธิเรียบร้อยแล้ว จะเริ่มต้นด้วยบูชาพระรัตนตรัย แล้วตั้งนะโม 3 จบ จากนั้นสวดไตรสรณคมน์ สวดพระพุทธานุ ธรรมคุณ สังฆคุณ แล้วตามด้วยพาหุมาหากา จบด้วยการสวดอิติปิโสฉบับสั้นเท่าอายุบวกหนึ่งจบ สวดเป็นภาษาบาลีอย่างเดียว หลังจากนั้นจะแผ่เมตตาของหลวงพ่ोजรัญที่มีคำแปลด้วยใช้เวลาประมาณเกือบ 40 นาที เวลาสวดมนต์คนอื่นๆ ในครอบครัวอยู่ในห้องและทำกิจกรรมของตัวเองไปตามปกติ เพราะเมื่อมีสมาธิทุกอย่างจะไม่เข้ามารบกวน แต่รู้ว่าเป็นไปทุกอย่างในบ้าน

โดยส่วนใหญ่เข้าใจความหมายของบทสวดมนต์ที่สวดแต่ละบทโดยมีความคิดเห็นว่า

“ผมไม่ทราบว่าจะเข้าใจผิดหรือเปล่า บทสวดมนต์ที่เราสวด หรือพระท่านสวดทุกวันนี้ที่เราใช้คำว่าพระท่านสวด หรือว่าพระให้พร ในความคิดของผมผมว่าในทุกคำของภาษาบาลี 84,000 พระธรรมชั้นตรี จะเป็นคำกล่าว คำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านนั้นเวลาที่เรใส่บาตรและพระท่านให้พรว่า อริยา...อายุ วรรณโณ สุขัง พลัง ไม่ใช่เป็นการให้พรแต่เป็นคำกล่าวที่ว่า อายุ วัฒนา สุขและผลกำลังจะเกิดแก่ผู้มีความอ่อนน้อมถ่อมตนเป็นปกติ แต่ถ้าพระให้พรจะออกลักษณะที่ว่ากล่าวเป็นคำพูด ซึ่งเป็นภาษาไทย ตรงส่วนนี้ได้มาจากท่านหลวงพ่อบุญญา ผมมีบุญตรงที่ว่าสมัยก่อนพ่อจะเปิดหลวงพ่อบุญญาให้ฟังทุกวันอาทิตย์ตั้งแต่เด็กๆ จำความได้”

การอธิษฐาน

เมื่อก่อนสวดมนต์เสร็จแล้วจะตั้งจิตอธิษฐานขอพร อันดับแรก คือ ขอให้ไม่มีเงิน ร่ำรวย และกิจการค้าขายเจริญรุ่งเรือง แต่ปัจจุบันนี้จะไม่ขอพรเหมือนเมื่อก่อนแล้ว จะอธิษฐานขอให้ตนเองพบแต่ความดี ปราศจากความทุกข์ แค่นี้เพียงพอครอบคลุมทุกอย่างแล้ว เพราะคิดว่าการสวดมนต์เป็นเพียงแค่วัตรปฏิบัติของศาสนาพุทธ เป็นข้อธรรมะของท่านอาจารย์ปัญญาที่กล่าวว่า

“ศาสนาพุทธไม่ได้เป็นศาสนาแห่งการร้องขอ ไม่ใช่สวดมนต์แล้วขอให้ไดโน้นได้นี้ ขอให้พระคุ้มครอง ใช้พระคุ้มครอง แต่ท่านจะคุ้มครองตอนที่เราประพฤติตนเป็นคนดี ถ้าเราประพฤติไม่ดี ท่านไม่คุ้มครอง เพราะพุทธศาสนาของเรา คือ อัตตาหิ อัตตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ตนต้องช่วยเหลือตนเองด้วย”

คุณค่าหรืออานิสงส์ของการสวดมนต์

พี่จียอมรับว่าสมัยก่อนตอนเด็กๆ ไม่เข้าใจว่าสวดมนต์ไปเพื่ออะไร ตอนปิดเทอมพ่อให้คัดลายมือคาถาชินบัญชร ...ชะยาสะนากะตา พุทธา.... ตนเองคัดไปอย่างนั้น โดยไม่เข้าใจว่าเพราะอะไร ซึ่งจะมาเข้าใจในช่วงที่อายุ 30 ปีมาแล้ว จากการเริ่มอ่านหนังสือธรรมะมากขึ้นของพระอาจารย์หลายๆ ท่าน เช่น ท่านวชิรเมธี ท่านมิตซูโอะ แล้วการที่ได้มาสวดมนต์อย่างจริงจัง โดยนึกถึงคำสอนของหลวงพ่อบุญญา และหลวงพ่ोजริญให้น้อมจิตและกำหนดตัวเองให้นิ่งๆ จะรับรู้ได้ถึงสมาธิที่เกิด เมื่อเกิดสมาธิที่มั่นคงและแน่วแน่แล้ว ไม่ว่าจะทำอะไรก็ตามทำให้เราเกิดปัญญา เพราะฉะนั้น ประโยชน์ของการสวดมนต์ที่ได้กับตนเอง คือ ทำให้มีสมาธิ เกิดแสงแห่งปัญญาในเรื่องบางเรื่องที่เหมือนกับมองไม่เห็นหนทาง คิดอะไรไม่ออก บางครั้งถ้ามองคนรอบๆ ตัว จะสัมผัสได้ว่าทำไมคนๆ นี้ถึงยังคงดำรงและประพฤติตนแบบนี้อยู่ บางคนยังคงลุ่มหลงอยู่กับอบายมุข เพราะอาจจะไม่ได้สัมผัสเกี่ยวกับเรื่องราวของการสวดมนต์ ให้อำนาจ แต่ในขณะที่บางคนได้สวดมนต์ให้อำนาจแล้ว จะห่างไกลกับสิ่งเหล่านั้นไปเรื่อยๆ ซึ่งบางครั้งอาจจะมีคนใกล้ตัว เพื่อนฝูงมาชักชวนแต่สามารถปฏิเสธได้อย่างไม่เสียเพื่อน สิ่งเหล่านี้ตนเองเรียกว่าปัญญาที่เกิดขึ้นได้จากการดำรงชีวิตในปัจจุบันเปรียบเสมือนคนที่มีสมาธิมากอาจจะมาจากการฝึกฝนการสวดมนต์ แล้วนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันอย่างตนเองขับรถ ช่วยให้มีความสติและสามารถตัดสินใจเพียงเสี้ยววินาทีเดียวว่าต้องทำอะไรโดยไม่เกิดอุบัติเหตุ

“การสวดมนต์ดีนะ ทำให้เรามีสมาธิ ทำให้เกิดแสงแห่งปัญญาในเรื่องบางเรื่องที่เราเหมือนกับมืดบอด คิดอะไรไม่ออก....บางครั้งถ้าเรามองกับคนรอบๆ ตัวไปเรื่อยๆ เราจะสัมผัสได้ว่าทำไมคนๆ นี้เค้าถึงยังเป็นอย่างนั้นอยู่ ยังคงดำรงตนอย่างนั้นอยู่ เพราะว่าอาจจะเป็นคนไม่ได้สัมผัสเกี่ยวกับเรื่องราวของการสวดมนต์ให้อำนาจ เช่น คนที่ยังลุ่มหลงอยู่กับอบายมุขก็ยังลุ่มหลงอยู่อย่างนั้น แต่ในขณะที่เราได้สวดมนต์ให้อำนาจแล้ว เราจะห่างกับสิ่งเหล่านั้น บางครั้งมันอาจจะมีคนใกล้ตัว เพื่อนฝูงอะไรมาบอกกล่าว เล่าชวน แต่เราก็มีความรู้สึกที่เราสามารถปฏิเสธเค้าได้อย่างไม่เสียเพื่อน ผมเรียกสิ่งเหล่านี้ว่าปัญญา หมายถึงว่าจะเกิดขึ้นได้เอง”

ดังนั้น สิ่งที่พี่จ้อยอยากจะแนะนำในเรื่องการสวดมนต์

“การสวดมนต์เป็นการสร้างสมาธิ เมื่อเกิดสมาธิแล้ว ปัญญาจะเกิดขึ้นตามมาเอง การเริ่มสวดมนต์เป็นเรื่องราวที่ดีอยู่แล้ว ลองสวดอย่างที่ผมแนะนำไป คือเริ่มจากการ น้อมจิต แล้วลองสวดบทสั้นๆ แต่ในความคิดส่วนตัวของผม สิ่งที่สำคัญ คือ เรื่องราวของการได้น้อมจิต ได้กำหนดสมาธิ ในสิ่งที่เราทำอยู่ตรงหน้า แล้วผมว่าสิ่งดีๆ จะเกิดกับตน อย่างที่บอกว่าศาสนาพุทธเราไม่ใช่ศาสนาแห่งการร้องขอ เมื่อเราคิดดี พูดดี ทำดี ผมว่าสิ่งดีๆ จะเกิดขึ้น และถ้าอยากให้ชีวิตมีสิ่งดีๆ เกิดขึ้นควรจะเริ่มจากการสวดมนต์”

การเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี 2556-2557

พี่จ้อยเริ่มสวดมนต์ข้ามปีมาเกือบ 10 ปีแล้ว โดยสมัยก่อนจะเลือกไปวัดลาดสิงห์ จังหวัดสุพรรณบุรี เพราะมีความรู้สึกศรัทธากับวัดนี้ โดยเป็นวัดที่สมเด็จพระนเรศวรทรงสร้างวัดนี้ขึ้นมาจากหลังจากที่ประสบชัยชนะในสงครามยุทธหัตถี ภายนอกที่เห็นจะเป็นโบสถ์สีแดงเก๋ๆ แต่ภายในมีผู้มีจิตศรัทธาบูรณะเอาไว้สวยงาม วัดนี้จะอยู่ตรงวงเวียนอนุสรณ์ดอนเจดีย์ พอวันที่ 31 จะขับรถไปสวดมนต์ข้ามปีที่วัดนี้ หลังจากสวดมนต์เสร็จก็ขับรถกลับทันที ซึ่งการสวดมนต์ข้ามปีมีมานานแล้ว แต่ในสมัยนั้นคนยังไม่ค่อยรู้จัก บางทีในโบสถ์มีแค่ 10 กว่าคนที่มาสวดมนต์

ส่วนสวดมนต์ข้ามปีที่ผ่านมาไม่ได้ร่วมสวดมนต์ แต่พี่จ้อยมีความตั้งใจไปทำโรงทานข้าวต้มที่วัดเมือง และมีความตั้งใจอยากให้คนที่มาสวดมนต์ได้ทานอาหารและน้ำ เพราะกว่าจะเลิกสวดมนต์ดึก ไปช่วยกันทำทั้งครอบครัว เพราะส่วนตัวคิดว่าถ้าทำสิ่งดีๆ ไม่จำเป็นต้องสวดมนต์ เราสามารถทำในรูปแบบนี้ได้ ตนเองจึงไปตั้งโรงทาน แทนที่จะไปนั่งสวดมนต์

“ทำไมผมถึงไปตั้งโรงทาน แทนที่จะไปนั่งสวด ได้คุยกับท่านเจ้าคุณเป็นพระอีกท่าน หนึ่งคือเราอยากให้ข้าวให้น้ำ เพราะว่ามีมาตั้งดึก ส่วนตัวผมไม่ได้ว่าต้องไปนั่งตั้งใจสวด ไม่เอาฉัน ไม่คุยกับเธอ ผมรู้สึกว่าถ้าจะทำความดีไม่จำเป็นต้องสวดมนต์ เราไปประกอบเลย ไปกระทำเลย ในขณะที่คนเยอะๆ เริ่มมากัน เริ่มพูดคุยกัน ผมก็เตรียมข้าว ผมคิดว่า การกระทำเลย ทำทันที”

การจัดสวดมนต์ข้ามปีในสถานที่หรือวัดต่างๆ ไม่ว่าจะที่ไหนก็ตาม เป็นสิ่งที่ดี เพราะว่าเป็นการชักชวนคนให้มาประกอบกรรมดี ให้มาทำสิ่งดีๆ และเป็นการเริ่มต้นให้คนมาทำกิจกรรมร่วมกันในเรื่องบุญ แต่คนส่วนใหญ่ที่ไปคงไม่เข้าถึงแก่นแท้ของการสวดมนต์ อย่างการสวดมนต์ข้ามปีตนเองเริ่มสวดมาตั้งแต่วัยรุ่น ไม่ว่าจะไปประพฤติตนดีหรือขนาดไหนก็ตาม กลางคืนของวันที่ 31 ต้องกลับมาอาบน้ำ แล้วสวดมนต์ข้ามปี ตอนนั้นที่สวด เพราะแค่อยากให้เกิดสิ่งดีๆ กับตัวเองนี่คือความเชื่อของคนไทย อยากให้เกิดสิ่งดีๆ ในนาทีแรกของปี

การที่คนมารวมกันจำนวนมากเพื่อสวดมนต์ ทำให้เกิดพลัง แต่ถ้าคิดในแนวทางของตนเอง ขึ้นอยู่กับความพร้อมและศรัทธาของแต่ละบุคคลมากกว่า บางคนอยู่จังหวัดฉะเชิงเทรา แต่ต้องไปสวดมนต์ที่วัดชนะสงคราม เพราะความเชื่อ เพราะฉะนั้นการจัดกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีควรจะมีการประชาสัมพันธ์หรือบรรยายธรรมที่จะสอดแทรกเข้าไปในระหว่างที่ประชาชนเริ่มทยอยเดินทางมาร่วมนาน หรือก่อนจะเริ่มสวดมนต์ถึงแก่นแท้และหลักของการสวดมนต์เพื่ออะไร และมีวิธีการในการสวดมนต์อย่างไร และเมื่อเริ่มต้นสวดมนต์แล้วจะนำไปใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างไร

“ผมว่าควรจะมีการประชาสัมพันธ์ถึงแก่นแท้ของการสวดมนต์ในระหว่างที่ประชาชนเริ่มทยอยมา หรือก่อนจะสวดควรจะมีแก่นแท้ส่วนหนึ่งของการบรรยายธรรมก็ควรจะมีการบรรยายถึงแก่นแท้ หรือหลักของการสวดมนต์ ว่าเราสวดไปเพื่ออะไร การประชาสัมพันธ์ หรืออุทิศโลบายในการที่หลวงพ่อบรรยายจะสอดแทรกเข้าไปว่า การสวดมนต์ไม่ใช่จะต้องสวดวันนี้ อย่างที่บอกว่าถ้าสวดมนต์ข้ามปี แต่ในชีวิตประจำวันของคุณไม่ได้ทำ หรือว่ายังประพฤติดนที่ไม่ดีอยู่ ก็ไม่มีประโยชน์ในความคิดของผม มันอาจจะเกิดกับตัว แต่ก็เกิดบางครั้งบางคราว แต่ถ้าอยากจะทำให้มันเกิดกับตัวต่อเนื่อง สิ่งดีเกิดกับตัวเราต่อเนื่อง ก็ต้องทำบ่อยๆ ไม่ใช่สวดมนต์แค่วันนี้ แต่ในชีวิตประจำวันไม่ได้ทำ หรือว่ายังประพฤติดนที่ไม่ดีอยู่ ถึงทำไปก็ไม่มีประโยชน์ในความคิดของผม แต่ถ้าอยากจะทำให้มันเกิดกับตัวเองต่อเนื่อง ต้องทำบ่อยๆ ต้องสอดแทรกความรู้ ผมมั่นใจว่าในเมืองไทย โดยเฉพาะพระสงฆ์อีกหลายรูปที่ยังไม่เข้าใจถึงเรื่องราวของการสวดมนต์ การบวช ต้องให้เข้าใจก่อนว่าการสวดมนต์เป็นการสร้างสมาธิกับตนเอง เมื่อตัวเองมีสมาธิ จะเกิดปัญญา และเมื่อมีทั้งสมาธิ ปัญญา และรักษาศีลได้ครบ สิ่งดีๆ จะมาหาตัวเราเอง”

ฟิอิด

(เพศหญิง อายุ 52 ปี, ประมง)

“ที่เราสวดมนต์อย่างจริงจัง เพราะสวดมนต์แล้วเรามีความสบายใจและมีความสุข และรู้สึกว่าจะอะไรๆ ก็ดีขึ้น โรคภัยไข้เจ็บก็ดีขึ้น”

บริบททางสังคมและวัฒนธรรม

ฟิอิดแต่งงานแล้ว มีลูก 2 คน ผู้ชาย 1 คน ผู้หญิง 1 คน ประกอบอาชีพประมง โดยทำบ่อเลี้ยงปลากะพงที่บ้านมา 20 กว่าปีแล้ว และมีความตั้งใจว่าเมื่อตนเองอายุ 60 ปี จะเลิกทำอาชีพนี้ พร้อมกับยกเลิกกิจการให้ลูกชายทำแทน แต่ถ้าลูกชายไม่ทำก็ตั้งใจจะให้คนอื่นมาเช่าที่ทำดินทำกินแทน เพราะตนเองคิดว่าอาชีพที่ทำการทำบาป แต่ตนเองและสามีมีความจำเป็นต้องทำ ซึ่งเมื่อก่อนเคยทำนา แต่รายได้ไม่พอเลี้ยงครอบครัว

“อาชีพที่ทำ เรารู้ว่าทำบาป แต่ก็ต้องทำ เลี้ยงปลามา 20 กว่าปี ตอนแรกเราทำนา”

การเริ่มสวดมนต์

ฟิอิดเริ่มสวดมนต์ก่อนนอนมาได้ 2 ปีแล้ว เนื่องจากในช่วงนั้นตนเองสุขภาพไม่ค่อยดี มีโรคประจำตัวหลายโรคทั้งความดันโลหิตสูงและเบาหวาน พอได้มีโอกาสมาสวดมนต์ที่วัดหลวงพ่อโสทรตอนเย็นวันอาทิตย์ หลวงพ่อบอกว่าการสวดมนต์นั้นช่วยให้อาการเจ็บป่วยที่เป็นนั้นดีขึ้น ตนเองจึงเริ่มสวดมนต์ทุกวันตั้งแต่นั้นเรื่อยมา และเห็นผลว่าโรคต่างๆ ที่ตนเองเป็นมีอาการดีขึ้นเรื่อยๆ ส่วนหนึ่งคิดว่าการสวดมนต์ ทำให้ตนเองมีความสุขและมีความสุข และอาชีพที่ตนเองและสามีทำต้องฆ่าสัตว์ การสวดมนต์นั้นคงช่วยแผ่ส่วนบุญกุศลให้สัตว์เหล่านั้นได้บ้าง นอกจากนั้นฟิอิดยังไปทำบุญที่วัดทุกๆ วันพระ

ภาษาที่ใช้ในการสวดมนต์

การสวดมนต์จะสวดภาษาบาลี พร้อมคำแปล โดยสวดมนต์ตามหนังสือสวดมนต์ของเจ้าอาวาส (พระเทพสิทธิญาณรังษี วิ) วัดหลวงพ่อโสทรที่แจกให้กับผู้มาร่วมสวดมนต์

การอธิษฐาน

ขณะสวดมนต์ได้อธิษฐาน ขอให้ครอบครัวอยู่เย็นเป็นสุข สุขภาพร่างกายแข็งแรง เพราะตนเองไม่มีอะไรต้องห่วง รายได้พอกินพอใช้ ลูกๆ มีครอบครัวแล้ว

คุณค่าหรืออานิสงส์ของการสวดมนต์

พื้ดคิดว่าประโยชน์ของการสวดมนต์ที่ตนเองได้รับ คือ ความสบายใจ มีความสุข และโรคภัยไข้เจ็บที่ตนเองเป็นก็มีอาการดีขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งตนเองมีความศรัทธาและเลื่อมใสในหลวงพ่อโสธร และคิดว่าท่านศักดิ์สิทธิ์ เพราะตนเองคิดหรือขอพระอะไรก็ตามมักจะได้เสมอ

“คือเรามีสบายใจ มีความสุข และมันดีกับตัวเรา โรคภัยไข้เจ็บก็ดีขึ้น ความศักดิ์สิทธิ์ของหลวงพ่อ คิดหรือขออะไรก็ได้”

การเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี 2556-2557

พื้ดได้เข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีที่วัดโสธรวรารามครั้งนี้เป็นครั้งที่ 2 แล้ว การมาสวดมนต์ข้ามปีที่วัดโสธรฯ ต้องรีบมา เนื่องจากคนมาเข้าร่วมงานเป็นจำนวนมาก วันนั้นพื้ดมาถึงวัดประมาณ 5 โมงครึ่งเพื่อมาจองที่นั่งสวดมนต์ในโบสถ์ และอยู่จนจบพิธีสวดมนต์ประมาณเที่ยงคืนกว่า ส่วนการทราบข่าวสารการจัดงานสวดมนต์ข้ามปี เนื่องจากพื้ดมาสวดมนต์ทุกตอนเย็นวันอาทิตย์อยู่แล้วจึงทราบถึงการจัดงานของทางวัด

นอกจากนั้นการได้เข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี พื้ดคิดว่าเป็นสิ่งที่ดีที่เราได้อยู่ในพิธีที่ศักดิ์สิทธิ์ และมีคนมาร่วมงานเป็นจำนวนมาก พอวันรุ่งขึ้นพื้ดไปทำบุญที่วัดไถ่บ้าน เพราะวัดไถ่บ้านไม่ได้จัดงานสวดมนต์ข้ามปี

“คิดว่าเป็นสิ่งที่ดีที่เราได้อยู่ในพิธีที่ศักดิ์สิทธิ์ และมีคนมาร่วมงานเป็นจำนวนมาก”

พีฟ้า

(เพศหญิง อายุ 40 ปี, ลูกจ้างอาสาสมัครวัฒนธรรม)

“หนูคิดว่าเป็นความสุข เชื่อไหมว่าหนูอยู่เฉยๆ ก็รู้สึกมีความสุขได้ด้วยตัวเอง คือเราไม่ได้แบบว่ากินข้าวอร่อยๆ หรือว่าไปมีความสุขในที่สวยๆ ก็ไม่ใช่ บางทีความรู้สึกก็ออกมาด้วยตัวเอง คือเราก็ไม่รู้เพราะอะไร ต้องทำเอง หนูอยากให้ทุกคนได้ทำ เพราะว่าหนูเจอแล้วหมายถึงว่าเจอสิ่งที่ดีแล้ว แบบว่าไม่มีค่าที่จะเปรียบเทียบกับอะไรได้เลย หนูก็อยากให้คนอื่นได้สิ่งนั้นบ้างแล้วสิ่งหนึ่งที่หนูพยายามที่จะให้คนอื่นก็คือแม่เมตตา “

บริบททางสังคมและวัฒนธรรม

พีฟ้ารับราชการในจังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นลูกคนที่สอง จากพี่น้องทั้งหมด 4 คนเพิ่งย้ายกลับมาทำงานที่บ้านได้ประมาณปีหนึ่ง ตอนนั้นกลับมาอยู่กับพ่อแม่ และหลาน ซึ่งเป็นลูกของพี่สาว โดยพี่สาวทำงานอยู่ที่กรุงเทพฯ สาเหตุที่ตนเองย้ายกลับมาทำงานที่บ้านเกิด เพราะอยากกลับมาทำหน้าที่ของลูกและอยู่ใกล้พ่อแม่ โดยคิดว่าพ่อแม่มีลูก 4 คน แต่ทำไมถึงอยู่กันแค่สองคน เพราะฉะนั้นจึงคิดว่าการปฏิบัติต่อพ่อแม่ คือสิ่งที่ดีที่สุด

“อนาคตหนูไม่คาดหวังเลย ไม่ได้คาดหวังว่าต้องเป็นอะไร คือหนูให้อยู่วันนี้ กลับมาบ้านก็คืออยากจะทำหน้าที่ของตัวเอง เราไม่รู้ว่าจะอนาคตมันจะไปแค่ไหน เพราะฉะนั้นคือทำแค่วันนี้ คือหนูก็ฟังมาว่าการปฏิบัติที่ดีที่สุด คือถ้าเราปลูกสิ่งไหน เราปลูกมะม่วงอย่างไร เราก็ต้องได้มะม่วง เพราะฉะนั้นสิ่งที่หนูทำ ไม่ได้คาดหวัง หนูไม่ได้ขอ แต่ถ้าถามว่า มันจะได้หรือไม่ มันได้อยู่แล้ว เราก็ปลูกมันอยู่แล้ว แต่ระยะเวลาอาจจะนาน 3 ปี 5 ปี หรือว่า 3 เดือน 2 เดือนก็แล้วแต่สิ่งที่เราทำ เพราะฉะนั้นหนูก็ได้คาดหวังว่าเราจะต้องได้อะไร สิ่งทีหนูรู้สึก รับรู้ หรือว่าได้ยินคือหนูก็เหมือนประมวลว่าเป็นจริงไหม ไม่ใช่เราทำแล้วเชื่อ 100% ไม่ใช่ แต่ว่ามันเป็นแนวทางที่จะพาไปถึง ณ จุดหนึ่ง แต่ว่าพอเราได้ยิน เราได้ฟังแล้วมานึกถึงตัวเอง ย้อนกลับมามองตัวเองว่ามันใช่ไหม เราจะใช้วิธีการพิสูจน์ว่าที่ผ่านมาก็เป็นอย่างนี้”

การเริ่มสวดมนต์

พ่อแม่ หรือคนในบ้านไม่ได้สวดมนต์ แต่วันพระจะไปทำบุญตามปกติเหมือนคนทั่วไป ซึ่งตั้งแต่เด็กๆ พีฟ้า ไม่ได้สวดมนต์เช่นกัน โดยใช้ชีวิตเรียนหนังสือ และทำงานตามปกติ ประกอบกับเมื่อ 3 ปีที่ผ่านมา เป็นช่วงที่ประสบปัญหาชีวิตในเรื่องความรัก ในช่วงนั้นมีเพื่อนคนหนึ่งที่เคยอยู่เคียงข้างและรับฟังปัญหา โดยเพื่อนพาไปไหว้พระและชวนไปเที่ยวตามสถานที่ต่างๆ แต่ความรู้สึกของตนเองไม่ได้อยากไปเที่ยว มีวันหนึ่งได้ไปนอนค้างที่บ้านเพื่อนคนนี้ได้หยิบหนังสือสวดมนต์มาให้เล่มหนึ่ง ซึ่งตัวเองต้องขอบคุณเพื่อนคนนี้ โดยไม่รู้ว่าเป็นตั้งใจหรือไม่ตั้งใจ แต่ไม่ได้พูดอะไรออกมา เพราะเพื่อนคนนี้ไม่ได้สวดมนต์ พอได้หนังสือสวดมนต์มาก็กลับมาอ่าน และรู้สึกได้ว่าสิ่งนี้เหมาะกับวิถีชีวิตของตัวเอง และรู้สึกว่าธรรมะเป็นสิ่งที่สามารถ

ช่วยได้ทุกอย่าง ไม่ว่าจะทุกข์ในเรื่องอะไรก็ตาม ซึ่งตัวเองมีความตั้งใจว่าจะไม่ทิ้งจากการปฏิบัติทางด้านนี้ เพราะว่าที่ผ่านมามีสิ่งเหล่านี้ที่ช่วยให้ตัวเองผ่านพ้นความทุกข์มาได้

จากนั้นเริ่มสวดมนต์ทุกวันมาโดยตลอดระยะแรกๆ ที่สวดมนต์ยังคงสวดไปร้องไห้ไป ใช้เวลาเป็นปี จนดีขึ้นเรื่อยๆ ทำให้ตัวเองกินข้าวได้ นอนหลับ ไม่ทุกข์ ไม่เสียใจ สามารถใช้ชีวิตได้ตามปกติ จนรู้สึกว่าการตัวเองมีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ถ้าหากว่าตัวเองทุกข์มากๆ จะใช้วิธีการสวดมนต์ ในระยะเวลาที่เราเดินอยู่ หรือว่าทำอะไรอยู่ พอความรู้สึกผิดเข้ามาในหัวจะสวดมนต์ แต่จะสวดแค่ นะโม ตัสสะ สั้นๆ เพื่อให้มีสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจ ทำให้ชีวิตตอนนี้ไม่ทุกข์แล้วและอีกสิ่งหนึ่งคือ การได้ฟังเทศน์ นอกจากนั้นยังได้กำลังใจจากครอบครัวที่ทำให้ผ่านพ้นปัญหามาได้

“ไม่ได้พูดอะไร ตัวเค้าเองก็ไม่ได้สวด คือไปบ้านเค้าก็มีหนังสือสวดมนต์ก็คือเค้าก็พาไปไหว้พระในวันนั้น เค้าพาไปไหว้พระหลายที่ และชวนไปเที่ยวด้วย พอกลางวันก็พาไปไหว้พระ และเห็นเราทุกข์มากก็บอกว่าไปเที่ยวกันตอนกลางคืน แต่เราก็ไม่รู้สิว่าจะอยากไปเที่ยว พอเค้าให้หนังสือสวดมนต์เรามา ก็กลับมาอ่านหนังสือสวดมนต์ ก็คิดว่าคนเราจะไปเที่ยว เพราะเพื่อนเค้าก็เคยเจอปัญหา แต่เค้าก็ไม่ได้หันมาทางนี้ เค้าไปในทางอื่น ด้วยตัวเค้าเองเค้าอยากจะไปปฏิบัติธรรม หรือว่าถือศีล เค้าก็บอกว่ายังไม่สามารถที่จะไปได้ พอถึงเวลาที่ยากจะไปก็มีเหตุที่ไม่ได้ไป แต่กลับไม่รู้สิว่าเหมือนเป็นทางของเรา ว่าเราไม่ได้สนใจตรงนั้น เราไม่ได้อยากจะไปเที่ยว แต่เราอยากจะหันมาทางนี้มากกว่า....ในช่วงที่มีความทุกข์มาก พ่อแม่ พี่น้อง ไม่ได้แนะนำให้เราสวดมนต์ หรือว่าไปทำบุญ ไปเข้าวัดไม่ได้ทำตรงนั้น แต่สิ่งที่เค้าทำให้เรา คือเค้าแค่อู้อยู่เฉยๆ แต่สิ่งที่เรารู้สึกว่าเป็นสิ่งที่ดีที่สุด คือไม่พูดไม่ถามอะไร แต่รู้เรื่องราวของเรา คือแม่จะบอกกับทุกคนว่าอย่าถามว่าเกิดอะไรขึ้นกับหนู หรือว่าหนูเป็นอะไร แต่สิ่งที่ดีที่สุดหนูก็ไม่รู้ว่าจะใช้กับทุกคนได้ไหม แต่คิดว่าการที่เราไม่ถามอยู่แล้ว ถ้ามีคนมาถาม มาถาม เหมือนเป็นการเล่าเรื่องซ้ำ ซ้ำแล้วซ้ำอีก ทำให้เรากลับไปมีความทุกข์ตรงนั้นอีก”

ทุกวันนี้ไม่ได้ปิดกั้นเรื่องความรัก แต่มีเหตุมีผลในการเลือกคบหามากขึ้น ด้วยความที่ตนเองอายุมาก และมีความเชื่อว่าถ้าคนที่มึ่ลักษณะเหมือนกันจะดึงดูดเข้าหากันเอง เพียงแต่เราต้องสร้างและสะสมความดีของเราก่อน

“หนูเชื่ออย่างหนึ่งว่าคนเราเหมือนกัน จะเป็นแม่เหล็กที่ดึงดูดกัน แต่ถ้าหากว่าเค้าไม่ใช่แล้ว คือเราไม่สามารถจะรู้ได้ว่าคนนี้ดีหรือไม่ดี ณ วันที่เห็นเค้าอาจจะดีก็ได้ แต่ว่าอนาคตเรารู้ หรือว่าวันนี้เค้าไม่ดี แต่ว่าอนาคตเค้าอาจจะดีก็ได้ ตรงนั้นเราไม่รู้ เพราะฉะนั้นหนูคิดอย่างหนึ่ง คือคิดมาตลอดเลยตั้งแต่เริ่มที่จะปฏิบัติธรรม เราต้องสร้างฐานตัวเองของเราให้ดี แล้วคนที่ดีเค้าจะเข้ามาเอง วันที่มันถึงเวลา วันนี้ถ้าไม่มีก็คือไม่มี”

ภาษาที่ใช้ในการสวดมนต์

เริ่มสวดมนต์แบบจริงจังก่อนนอนทุกวันเมื่อประมาณ 3 ปีที่ผ่านมา ก่อนที่จะเริ่มสวดมนต์มีน้องคนหนึ่งแนะนำให้รู้จักกับธรรมะของท่านหลวงพ่ोजรัญ โดยเอา file บันทึกเสียงที่ท่านเทศน์มาให้ฟัง ทำให้รู้สึกศรัทธาในหลวงพ่ोजรัญมาก จึงยึดแนวทางบทสวดมนต์ตามหนังสือของหลวงพ่อมานเป็นแนวทางในการสวดมนต์ โดยเริ่มต้นด้วยบูชาพระรัตนตรัย แล้วตั้งนะโม 3 จบ แล้วสวดบทสรรเสริญพุทธคุณ ธรรมคุณ สังฆคุณ ต่อด้วยพาหุงมหากา จากนั้นสวดเฉพาะบทสรรเสริญพุทธคุณเท่ากับอายุบวกอีก 1 จบ แล้วตามด้วยพระคาถาชินบัญชร เมื่อสวดเสร็จจะนั่งสมาธิต่อ ซึ่งการนั่งสมาธิแล้วแต่จะกำหนดระยะเวลา แต่ถ้าเป็นระยะเวลาที่ใช้สวดมนต์อย่างเดียวประมาณหนึ่งชั่วโมง เพราะว่าการสวดบทพุทธคุณเท่ากับอายุบวกอีก 1 จบ หรือใครอาจจะสวดมากกว่านั้นก็ทำได้ เพราะการสวดบทนี้เป็นบทสวดช่วยยึดจิตใจ ทำให้มีสมาธิอยู่กับตัวเองมากขึ้นซึ่งบทสวดของหลวงพ่ोजรัญจะสวดเป็นภาษาบาลีอย่างเดียว ไม่ได้แปลแต่รู้ความหมาย ซึ่งเวลาที่สวดมนต์จะสวดเปล่งเสียงดัง

ถึงแม้ว่าช่วงนี้อาจจะไม่ได้สวดมนต์ทุกวันในช่วงที่มีงานยุ่งๆ หรือเหนื่อย แต่พยายามที่จะสวดให้ได้ทุกวัน ส่วนการทำสมาธิจะทำตามแนวทางของหลวงพ่ोजรัญ โดยหลวงพ่อกำลังสอนให้อยู่กับตัวเอง ถ้าเราเจ็บปวด ให้รู้ว่าเราเจ็บปวด คือ ให้รู้กับปัจจุบัน อยู่กับว่าความรู้สึกนั้นๆ อย่างตนเองเจออะไรมาหลายอย่าง ความรู้สึกกระทบกับหลายสิ่งพอนั่งสมาธิเสร็จแล้ว จะรู้สึกเบา เหมือนที่เวลาเรานอนหลับ ไม่ได้คิดอะไร ทุกวันนี้ถ้าหากรู้สึกเครียดๆ หรือว่าคิดไม่ออก ชอบที่จะนั่งสมาธิ ที่ทำงานจะมีห้องพระธาตุอยู่ชั้นสอง และจะมีปฏิบัติธรรมทุกวันพระ

การอธิษฐาน

เมื่อสวดมนต์และนั่งสมาธิเสร็จแล้วไม่ได้ขอพรสำหรับตัวเอง เพราะคิดว่าสิ่งที่เราทำอะไรไป เราต้องได้ตรงนั้นอยู่แล้ว เพียงแค่อธิษฐานกรรมและแผ่เมตตาให้กับทุกคน รวมทั้งสรรพสัตว์ทั้งหลาย

คุณค่าหรืออานิสงส์ของการสวดมนต์

การสวดมนต์เหมือนเป็นก้าวแรกสำหรับการปฏิบัติ เพราะว่าผลที่ได้รับจากสิ่งที่ทำให้เราเป็นทุกข์ ทำให้เราหายทุกข์ได้ เปรียบเสมือนกับการก้าวขึ้นบันไดจากที่วันหนึ่งเราอยู่ที่พื้น สมมติว่าเราได้สวดมนต์ ความรู้สึกเรอยากที่จะทำอะไรมากขึ้นกว่าเดิม เมื่อสวดมนต์เสร็จอยากจะฟังเทศน์ พอฟังเทศน์แล้วไม่เข้าใจ เรื่องหนึ่งบางที่ฟัง 3-4 รอบ เพราะความรู้สึกหรือว่าความเข้าใจในแต่ละครั้งไม่เหมือนกัน อาจจะด้วยการรับรู้หรือความรู้สึกที่เพิ่มขึ้น และอยากจะอ่านหนังสือธรรมะ พอมารู้ตัวอีกที หนังสือเต็มตู้แล้ว เหมือนกับการที่เราอยากจะเรียนรู้มากขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะซึมซับไปเอง และจากการที่ตนเองได้ปฏิบัติทำให้เราอ่อนโยนขึ้น อย่างตัวเองอาจจะรู้สึกว่าเงินเดือนไม่ได้มาก การที่ยากจะทำบุญ คงทำไม่ค่อยสะดวก แต่ใจเรามีความอยากที่จะให้คนอื่น ซึ่งการให้ในบางครั้ง ทำให้คิดเหมือนกันว่าอาจจะไม่พอกับค่าใช้จ่าย แต่ก็ให้ไป โดยใช้วิธีการฝึกความคิดว่าไม่เป็นไรวันนี้ถ้าเราคิดแบบนี้ แต่เรายังคงให้ไป ทำให้เกิดเป็นความเคยชิน เพราะเมื่อเราทำอะไรให้ใครโดยที่ไม่ได้หวังผลตอบแทน และไม่ได้คาดหวังกับสิ่งที่ทำให้คนอื่น สิ่งนั้นจะกลับมาหาเสมอ เหมือนกับการสวดมนต์ ถ้าหากว่าวันไหนที่เราไม่สวดจะรู้สึกว้าว้าอะไรไป

“ซึมซับไปเอง ก็เหมือนจากการที่เค้าทำ และทำให้อ่อนโยนขึ้น อย่างหนูอาจจะรู้สึกว่าเงินเดือนเราก็ไม่ได้เยอะ การที่เราอยากจะทำบุญ เราก็คงจะไม่ค่อยสะดวก แต่หนูก็จะนึกอย่างหนึ่งว่าใจเราการที่เราให้ เหมือนว่าจะติดคืออยากให้ เดี่ยวไม่พอ แต่ก็ให้ไปเถอะ แต่ใจเราก็คงคิด หนูก็เลยใช้วิธีการฝึกไม่เป็นไรวันนี้เราคิดอย่างนี้ไม่เป็นไร แต่เราให้ไปหมดจากการที่เป็นความเคยชิน ก็เหมือนกับการสวดมนต์ถ้าหากว่าวันไหนที่เราไม่สวดก็จะรู้สึกว้าๆ มันท้องได้สวด...สิ่งที่หนูรู้สึกว่าได้คือถ้าทำอะไร คือพยายามที่จะให้อยู่ในศีล แต่สิ่งที่หนูได้คือว่าให้เงินใครเท่าไร หนูก็จะได้เท่านั้น ภายใน 7 วัน หนูจะได้เท่านั้นเลย แต่ว่าสิ่งที่เราทำไม่ได้หวังว่าเราจะต้องได้เงินกลับมา หรือว่าเราจะต้องได้ผลตอบแทนอะไรกลับมา คือเราให้เพราะว่าเราอยากให้ แต่ผลอันนั้นมันจะกลับมาหาเรา แต่เราไม่ได้หวังเพราะว่าการที่เราทำอะไร แล้วเราคาดหวัง จะไม่ได้ผล แต่ถ้าเราทำสิ่งไหนที่เราทำไปเลย ทิ้งไปเลย สิ่งนั้นเค้าจะให้ผลกับเรา”

นอกจากนั้นคิดว่าการสวดมนต์ทำให้ใจเย็น รู้จักตัวเองมากขึ้น และสามารถบังคับจิตใจตนเองได้ ซึ่งประกอบกันด้วยหลายๆ อย่าง แต่สิ่งที่รับรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงได้จากการที่มีพิธีที่ปฏิบัติธรรมเหมือนกัน ที่ไม่ได้เจอกันมานานเป็นปี มาถามว่าคิดแบบนี้ได้อย่างไร ทำให้หนูคิดว่าตัวเองคงมีการเปลี่ยนแปลงจริงๆ แต่ถามว่าตนเองรู้ไหม บางทีเราไม่รู้ตัวว่าคิดอย่างนี้ได้อย่างไร ทำอะไรอยู่ ทำไมถึงคิดได้แบบนี้ ตัวเองไม่ได้ทำอะไร เพียงแต่อยู่กับปัจจุบัน แม้แต่เดิน จะรู้ว่าเดิน แต่ไม่ได้คิดอย่างนั้นตลอดปล่อยให้ไป ตามธรรมชาติ แต่พอเรารู้หรือนึกขึ้นได้ เราจะทำอย่างนั้น

“หนูก็ไม่ได้ใจร้อน แต่ว่าเรารู้ตัวเองมากขึ้น สมมติว่ามีใครที่ทำอะไรกับเรา ถามว่าเรารู้สึกไหม เราก็รู้สึก และเรารู้แล้วว่าเราคิดอะไร เราสมควรพูดหรือไม่สมควรพูด มันรู้สึกตรงนั้นหนูรู้สึกว้าๆ หนูหุด แทนที่เราจะก้าวๆ เมื่อมีปัญหา หนูจะหุดก่อน ใครพูดอะไรที่ไม่ถูกใจ เราก็อาจจะใส่เลย หรือว่าอาจจะรู้สึกในใจเรา แต่หนูก็จะหุดอยู่เฉยๆ คือสมมติว่าเวลาที่เรากำลังทำอะไร คือไม่ได้คิดไม่ออก หรือว่าไม่ได้รับ มันเหมือนกับว่าเราช้าลง”

ธรรมะของหลวงพ่ोजรัญท่านสอนว่าการที่เราทำบุญ สวดมนต์ ให้ทาน ถือศีล แล้วภาวนา มีบุญที่แตกต่างกัน การสวดมนต์ ให้ทานเหมือนกับเราเดินทางโดยเรือแจว หากว่าเราถือศีล เหมือนกับเราเดินทางโดยรถยนต์ ถ้าหากว่าเราภาวนาเมื่อไหร่ เหมือนกับเราเดินทางโดยเครื่องบิน นอกจากนั้น การสวดมนต์ทำให้เกิดความสุขด้วยตัวเอง จึงมีความรู้สึกว่ายากให้คนใกล้ตัวสวดมนต์ หรือบางคนที่มีปัญหาจะแนะนำให้สวดมนต์ เพราะว่าตัวเองได้ผ่านความทุกข์ที่เกิดขึ้นได้จากการสวดมนต์ ซึ่งอยากให้คนอื่นสัมผัสกับความรู้สึกตรงนี้ แต่เรื่องแบบนี้เราไม่สามารถที่จะบอกทุกคนหรือให้ใครทำตามได้ สิ่งที่เราทำได้ คือแผ่เมตตาให้กับทุกคน

“หนูคิดว่าเป็นความสุข เชื่อไหมว่าหนูอยู่เฉยๆ ก็รู้สึกมีความสุขได้ด้วยตัวเอง คือเราไม่ได้แบบว่ากินข้าวอร่อยๆ หรือว่าไปมีความสุขที่สวยๆ ก็ไม่ใช่ บางทีความรู้สึกก็ออกมาด้วยตัวเอง คือเราก็ไม่รู้ว่าเพราะอะไร ต้องทำเอง หนูอยากให้ทุกคนได้ทำ เพราะว่าหนูเจอแล้วหมายถึงว่าเจอสิ่งที่ดีแล้ว แบบว่าไม่มีค่าที่จะเปรียบเทียบกับอะไรได้เลย หนูก็อยากให้คนอื่นได้สิ่งนั้นบ้างแล้วสิ่งหนึ่งที่หนูพยายามที่จะให้คนอื่นก็คือแผ่เมตตา เพื่อนหนูจะพูดกับหนูว่า บางทีเค้าก็ทุกข์ชีวิตครอบครัว จะเล่าให้ฟังบ้าง หนูก็บอกว่าลองสวดมนต์ดูไหม บางครั้งก็จะช่วยให้ดี คือหนูไม่สามารถที่จะไปแก้ปัญหาให้เค้าได้ เค้าก็ต้องแก้ด้วยตัวเอง เพราะฉะนั้นลองสวดมนต์ดูไหม มันก็จะทำให้เรามีสติขึ้น เค้าก็บอกว่าฉันยังไม่ได้ละโลกอย่างแก หนูบอกว่าไม่ใช่ละ หนูไม่ได้ละโลก แต่เพียงหนูใช้ชีวิต ณ ปัจจุบันหรือใช้ชีวิตในสังคมได้ดีขึ้น”

การเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี 2556-2557

กิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีที่ผ่านมามีคนไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม เนื่องจากบ้านอยู่ไกลจากสถานที่จัดงานถึงแม้ว่าจะไม่ได้มาสวดมนต์ข้ามปีที่วัด แต่สวดมนต์อยู่ที่บ้าน ซึ่งใจจริงอยากมา เพราะคิดว่าเป็นสิ่งที่ตัวเองได้สะสมการทำความดี เหมือนเด็กที่สะสมเงินฝากออมสินไว้ เพราะเราไม่สามารถที่จะสร้างบุญใหญ่ๆ ได้ แต่เราจะสะสมแบบนี้ไปเรื่อยๆ เช่น การปฏิบัติธรรมสามารถทำที่บ้านได้ แต่ถ้าไปทำที่วัดเหมือนกับสภาพแวดล้อมช่วยสร้างแรงและพลังเวลาที่มีคนมาร่วมงานมากๆ ทำให้รู้สึกดี ถ้าอยู่บ้านเราอาจจะสวดคนเดียว แต่ถ้าเป็นที่วัดมีคนมาจำนวนมาก มีพระและมีพิธีกรรมประกอบด้วย

ถึงแม้ว่าจะไม่ได้ไปร่วมงานสวดมนต์ข้ามปี แต่รับรู้การจัดงานจากสื่อทางหนังสือ และรับรู้จากที่จังหวัดฉะเชิงเทรา มีการจัดงานสวดมนต์ข้ามปีในหลายๆ วัด ซึ่งคิดว่าการจัดงานกิจกรรมสวดมนต์มีประโยชน์ เพราะถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นของคนที่จะซึมซับสิ่งดีๆ เข้ามาหาตัวเรา เมื่อลองนึกย้อนไปจะพบว่าสิ่งที่เราได้ฟังมา หรือสิ่งที่เราได้รับรู้ถือว่าเป็นสิ่งที่ดีที่คนได้ไปร่วมงานสวดมนต์ข้ามปีกัน เพราะตอนก่อนที่จะเริ่มสวดมนต์บางคนไม่รู้ว่าจะเริ่มสวดอะไร เริ่มยังไง หรือสวดมนต์บทไหนถึงจะดี คนส่วนใหญ่จะสวดคาถาชินบัญชร บางครั้งการที่เราทำเอง เราอาจจะไม่รู้ แต่ถ้าเรามีแนวปฏิบัติที่ได้ไปเรียนรู้มา สามารถมาทำเองได้ เป็นสิ่งที่ดีเหมือนกับสร้างฐานให้ แล้วให้คนไปต่อยอดด้วยตนเอง

พีหนึ่ง

(เพศหญิง อายุ 26 ปี, พนักงานบริษัทเอกชน)

“การสวดมนต์ช่วยในการทำงานได้ค่ะ ช่วยได้เยอะเลย...ด้วยนิสัยของตัวเองเป็นคนใจร้อน เป็นคนพุดจาไม่ได้คิด แต่พอสวดมนต์ก็ทำให้เราใจเย็นลง ทำอะไรก็มีสติ ทำให้คิดก่อนทำ...ก็เหมือนกับว่าเสริมบารมีเราด้วย พอเราพุดกับใครทำอะไร เหมือนกับว่าได้ผล ประสบความสำเร็จ”

บริบททางสังคมและวัฒนธรรม

พีหนึ่งอาศัยอยู่กับมารดา พี่สาว และน้อง ตั้งแต่จบการศึกษา ได้เริ่มทำงานครั้งแรกเป็นครูสอนในโรงเรียนอนุบาล หลังจากนั้นเปลี่ยนงานใหม่ไปเป็นเจ้าหน้าที่ธุรการที่วิทยาลัยอาชีวะเป็นงานที่มีสัญญาจ้างปีต่อปี เมื่อหมดสัญญาหนึ่งปีได้ลาออกไปทำงานที่อื่น ต่อมาเมื่อวิทยาลัยอาชีวะมีตำแหน่งว่างจึงได้กลับเข้ามาทำงานใหม่ แต่เมื่อทำงานไประยะหนึ่งเกิดความรู้สึกว่าต้องทำงานเพียงคนเดียวให้กับนายหลายๆ คนในที่ทำงาน งานที่ทำอยู่กับเงินเดือนที่ได้ไม่คุ้มกัน บางครั้งเกิดความเครียด ได้ไปปรึกษามารดา และได้ตัดสินใจลาออกไปทำงานที่โรงงานเป็นระยะเวลาหนึ่งปี จึงเปลี่ยนงานมาทำอยู่บริษัทจำหน่ายหนังสือ 2 ปี ทำหน้าที่เป็นแคชเชียร์ และดูแลร้านหนังสือ ทำงานหมุนเวียนอยู่ทุกสาขาในจังหวัดฉะเชิงเทรา ต่อมาได้ขอลาออกจากออกบริษัทจำหน่ายหนังสือ เนื่องจากไม่ค่อยมีเวลาได้พักผ่อน และในช่วงเทศกาลไม่ได้กลับบ้าน ปัจจุบันพีหนึ่งทำงานอยู่ที่บริษัทขายรถบรรทุก 4 ล้อเล็ก และรับผิดชอบเก็บสต็อก การที่ต้องเปลี่ยนที่ทำงานบ่อยน้องหนึ่งเห็นว่าเรื่องของเวลาพักผ่อน และความเครียดจากการทำงานเป็นเรื่องสำคัญ

พีหนึ่งมีมารดาและพี่สาวคอยให้คำแนะนำเรื่องการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคม ทำให้มีความคิดเป็นเหตุเป็นผลมากขึ้น นอกจากนี้การที่ได้เปลี่ยนไปทำงานหลายแห่ง ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่จะใช้ชีวิตในสังคมนั้นๆ ได้ดีขึ้น และมีมุมมองในการทำงานที่เปลี่ยนแปลงไป

“แม้กับพี่สาวจะคอยเตือนเวลาเราอยู่กับสังคมโดยรวม เพราะว่าแต่ก่อนอาจจะเพราะว่าวุฒิภาวะเรายังเด็ก อายุยังน้อยไม่ทันคิดก่อนพูด นี่จะพูดอะไรก็พูดไป พอมานั่งคิดอีกทีเราพูดไปก็ไม่ดีนะ ผู้ใหญ่มองว่าเราพุดจาไม่เพราะ แม็กก็เตือน พี่สาวก็คอยบอก เราก็เริ่มโตก็เริ่มทำงานได้แล้ว เราก็เริ่มรู้จักสังคมหลายๆ แบบก็เปลี่ยน ทำให้เราเปลี่ยนมุมมองในการทำงาน”

พี่หนึ่งสักยันต์ 5 แถว มีความเชื่อและความศรัทธาเกี่ยวกับการสักยันต์ 5 แถว เพื่อช่วยในเรื่องการทำงานให้สำเร็จ ราบรื่น ซึ่งได้รับการแนะนำจากเพื่อนร่วมงาน เมื่อสนใจจึงศึกษาหาข้อมูลเอง และเห็นตัวอย่างจากเพื่อน และจากดาราที่มีชื่อเสียง มีรายได้สูง ได้งานดี นิยมสักยันต์ 5 แถว จึงตัดสินใจไปสักยันต์ เพราะเชื่อว่าถ้าปฏิบัติตนตามที่ถูกแนะนำมา จะได้รับผลดี และเชื่อว่าการสักเป็นเรื่องของความชอบส่วนบุคคล

“เป็นความชอบส่วนบุคคล...เป็นคนชอบเรื่องห้าแถวอยู่แล้ว แต่ชอบเรื่องสักเลยไหม ก็ไม่ถึงกับชอบมาก แต่แค่ชอบห้าแถว คือเราเห็นก็ศรัทธา”

“เพราะว่าเราเห็นจากพวกดาราที่เค้าทำ และมีงาน มีเงินเข้ามา แล้วพอเราอ่านสรรพคุณยันต์ห้าแถวช่วยอะไรเราได้บ้าง ก็เริ่มศึกษา และเริ่มอยากทำ อยากสัก พอไปเจอพี่คนนี้เค้าก็แนะนำไป”

การเริ่มสวดมนต์

พี่หนึ่งสวดมนต์มาตลอดตั้งแต่เริ่มเข้าทำงาน เนื่องจากเห็นมารดาสวดมนต์ ปกติเป็นเด็กดีเหมือนวัยรุ่นทั่วไป ไม่ค่อยเข้าวัด ไม่ค่อยทำบุญ แต่หลังจากที่เริ่มสวดมนต์ทำให้ชีวิตดีขึ้น เมื่อเริ่มเห็นผล จึงเริ่มเชื่อและเริ่มสวดมนต์จนเป็นนิสัย พี่หนึ่งต่อดวงชะตาแต่ละปีต้องสวดมนต์ด้วย ถ้าหากคืนไหนทำงานเหนื่อยมากจะไม่ได้สวด

“ก็เริ่มตั้งแต่ทำงานมาเรื่อยๆ คือเห็นแม่เค้าสวด เราต่อดวงชะตาแต่ละปีเราก็ต้องสวดมนต์ด้วย พอทำแล้วได้ผลดีก็สวดมา ถ้าหากว่าคืนไหนเหนื่อยจัดก็ไม่ไหว”

ปกติจะสวดมนต์ก่อนนอนทุกคืน โดยสวดพระคาถาชินบัญชร โดยสวดบทย่อ ประมาณ 10 บท หรือบทเต็ม ประมาณครึ่งชั่วโมงก่อนนอน เวลาที่สวดช่วง 5 หุ่มนะ เทียงคิน หรือว่าตีหนึ่ง หากไม่ดึกมากจะสวดบทเต็ม หากดึกมากจะสวดบทย่อ ปกติงานประจำเลิกงานเวลาประมาณหกโมงเย็น ที่ต้องเข้านอนดึกเนื่องจากรับงานมาทำที่บ้านในตอนกลางคืนด้วย เพื่อหารายได้เสริมของครอบครัว หากงานหารายได้เสริมที่บ้านเสร็จเร็ว จะเริ่มสวดมนต์ได้เร็ว ส่วนใหญ่ทำงานถึงประมาณ 5 หุ่มนะ หรือเทียงคิน

พี่หนึ่งสักยันต์ 5 แถวและมีบทสวดมนต์กำหนดไว้สำหรับผู้สักยันต์ ให้สวดก่อนนอนทุกคืน เชื่อว่าสวดมนต์ตามนั้นแล้วจะดี บางครั้งจะสวดมนต์สำหรับยันต์ห้าแถวอย่างเดียว

“ประมาณ 5 หุ่มนะ เทียงคิน หรือว่าตีหนึ่ง คือนอนดึกอยู่แล้ว เพราะว่าบางทีเราทำเร็ว คือหนูเลิกงานหกโมงเย็น คือทำงานประจำเลิกหกโมง ถ้าหากว่าหนูเลิกตรงนี้เร็วก็จะเริ่มเร็ว แต่ถ้าหนูทำตรงนี้ช้าก็จะเสร็จดึกนิดหนึ่ง ประมาณ 5 หุ่มนะ เทียงคิน”

ภาษาที่ใช้ในการสวดมนต์

พีหนึ่งสวดภาษาบาลีอย่างเดียว เปล่งเสียงออกมาเบาๆ ถ้าสวดไม่ออกเสียง จะทำให้จิตใจไม่จดจ่อ อยู่กับการสวดมนต์ หมายความว่ารู้ความหมายของบทสวดบางบท และรู้ความหมายในภาพรวม

การอธิษฐาน

พีหนึ่งสวดมนต์เสร็จ จะอธิษฐานขอพรทุกครั้ง โดยจะขอในสิ่งที่ต้องการมากที่สุดก่อน เช่น ครั้งที่ต้องการจะซื้อรถยนต์ แต่มีอุปสรรคเรื่องการอนุมัติสินเชื่อ จึงสวดมนต์ขอพรให้ประสบผลสำเร็จ เมื่อสมปรารถนาตามที่หวัง ทำให้เป็นแรงบันดาลใจให้สวดมนต์ต่อไป แล้วจึงขอในภาพรวมอื่นๆ เช่น การเงิน การงาน สุขภาพร่างกาย และครอบครัว ส่วนการอธิษฐานจากการเข้าร่วมงานสวดมนต์ข้ามปี ขอให้ไม่มีเคราะห์หนักเนื่องจากวันเกิดปีนี้จะมีอายุครบ 25 ปีบริบูรณ์

“คือเราขอในใจอธิษฐานขอให้เห็นผลสำเร็จ ณ ถิ่นปล้น บางอย่างได้อย่างที่เราหวัง ก็เริ่มรู้สึกว้าวถ้าหากว่าเราสวดอย่างนี้ต่อไป น่าจะดีกว่านี้นะ”

“ที่บ้านจะถอยรถยนต์ก็คิดหลายอย่าง เรื่อง finance ก็ขอทุกคืน จน finance เริ่มผ่านและรับรถวันที่ 9 นี้แล้ว อันนี้ก็ถือว่าประสบความสำเร็จแล้วเกินครึ่ง ก็สวดก็ยัง ขออยู่นกว่าจะรับรถ”

คุณค่าหรืออานิสงส์ของการสวดมนต์

พีหนึ่งเป็นคนใจร้อน มักไม่ค่อยได้คิดก่อนที่จะพูด แต่เมื่อได้สวดมนต์ทำให้จิตใจสงบลง ทำให้เกิดสติ คิดก่อนทำเมื่อพูดหรือทำการใดๆ ทำโดยมีสติ ทำให้ประสบความสำเร็จ นอกจากนี้การสวดมนต์ ยังเป็นการเสริมบารมีด้วย

“การสวดมนต์ช่วยในการทำงานได้ค่ะ ช่วยได้เยอะเลย...ด้วยนิสัยของตัวเอง เป็นคนใจร้อน เป็นคนพูดจาไม่ได้คิด แต่พอสวดมนต์ก็ทำให้เราใจเย็นลง ทำอะไรก็มีสติ ทำให้คิดก่อนทำ...ก็เหมือนกับว่าเสริมบารมีเราด้วย พอเราพูดกับใครทำอะไร เหมือนกับว่าได้ผล ประสบความสำเร็จ”

การสวดมนต์ทำให้เราปล่อยวาง อะไรที่เราถือไว้มาก หนักมากเราปล่อยวาง เรื่องงานบางเรื่อง ถ้าหากว่าเราเอามารับผิดชอบคนเดียว ทั้งที่ว่าทุกคนต้องรับผิดชอบเหมือนกัน เมื่อเราแบ่งหน้าที่กันครบ ทุกคนแล้ว แต่ว่าคนนั้นไม่ทำ แล้วเอาปัญหาของคนนั้นมารับผิดชอบไว้กับเรา คิดว่ามันหนักไปเราต้องปล่อยเขาไป เพราะว่าเป็นหน้าที่ของเขา ถ้าหากว่าเขาไม่ทำ ผู้บริหารเห็นเขาต้องเตือนกันเอง ถ้าเราเตือนแล้วเขาไม่ฟังต้องปล่อยเหมือนกับว่าทำให้เรารู้จักเรื่องการปล่อยวางบางอย่าง งานบางอย่างถ้าหากว่าไม่ใช่หน้าที่ที่เราปล่อยไป ถ้าหากว่าเราไปยุ่งกับเขามากไม่ใช่หน้าที่ของเราคงไม่ดี เหมือนเป็นการก้าวล่วงหน้าที่กัน จากคำสอนที่ได้สวดมนต์ทำให้เกิดความคิดปล่อยวาง สามารถนำมาปรับใช้ในการทำงานได้ โดยพยายามทำงานของตนเองให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยไม่ก้าวล่วงในงานที่ไม่ใช่หน้าที่ตน เพื่อลดความขัดแย้งในที่ทำงาน

การเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี 2556-2557

พี่หนึ่งได้เข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีครั้งนี้เป็นครั้งแรก ที่วัดปิตุลาธิราชรังสฤษฎิ์ เนื่องจากแฟนเป็นอาจารย์ ต้องรับผิดชอบพานักศึกษาอาชีวะที่สอบไม่ผ่านในบางวิชาที่เกี่ยวกับจริยธรรมเข้าร่วมทำกิจกรรม โดยการไปเข้าร่วมสวดมนต์ข้ามปี มีนักศึกษาเข้าร่วมประมาณ 10 คน และพี่หนึ่งตั้งใจเข้าร่วมงานในครั้งนี้ และอยากไปเที่ยวงานเทศกาลปีใหม่ที่จัดโดยเทศบาลด้วยโดยปกติในวันปีใหม่พี่หนึ่งสวดมนต์ข้ามปีอยู่ที่บ้านพร้อมๆ กับโทรทัศน์ถ่ายทอด หากไม่ได้ออกไปเที่ยวงานปีใหม่นอกบ้าน

เข้าร่วมงานเมื่อตอน 23.00 น.ร่วมสวดมนต์ข้ามปี ตั้งใจไป เพราะว่าอยากไปดูงานหน้าโรงพยาบาลด้วย ระหว่างรอรองานเฉลิมฉลองของเทศบาล จึ้นนั่งสวดมนต์ไปด้วยเมื่อสวดมนต์เสร็จ แวะดูการจุดพลุและกลับบ้าน ปกติถ้าไม่ได้ออกไปเที่ยวงาน จะอยู่ที่บ้านสวดมนต์ข้ามปีพร้อมกับโทรทัศน์

บรรยากาศภายในงานไม่แออัด พื้นที่การจัดงานสามารถรองรับจำนวนผู้ที่มาเข้าร่วมได้เพียงพอ บรรยากาศอบอุ่นกว่า เหมือนจะได้บุญมากกว่าวัดใหญ่ๆ เพราะว่าวัดใหญ่คนมาก วัดเมืองเป็นวัดที่ต้องได้รับการพัฒนาอีกสักนิดหนึ่ง มีการรับบริจาคด้วยแล้วแต่ศรัทธา

ปลายปีนี้อาจจะไปสวดมนต์อย่างเดียว ไปตั้งแต่เริ่มสวดจนจบ ไม่เที่ยวงาน เพราะมีความรู้สึกรว่าพอได้สวดแล้วทำให้ชีวิตดีขึ้นทุกอย่าง

ฟ้ออด

(เพศชาย อายุ 56 ปี, ประมง)

“คือมีความเลื่อมใส แบบยังงั้นมันติดกับตัวเราด้วยใจ จิตใจเราจะได้สงบไม่โลภโมโทสัน มากไป ไม่ทำความผิดที่ไม่ควรโกงเค้า ทำจิตใจให้สบายก็ดี มาแล้วจิตใจสบาย....ใจเราสงบ มา ไม่คิดอะไร ใครว่าอะไรเรา เรามีเท่านั้นแล้ว เราก็ไม่คิดว่ามีเท่านั้น จะไปทำเท่านั้น คือ มีพอกอยู่พอกกินไปวันๆ ก็พอแล้ว”

บริบททางสังคมและวัฒนธรรม

เมื่อครั้งที่ฟ้ออดเป็นเด็กได้ตามแม่ไปทำบุญ ถือศีล สวดมนต์ ไหว้พระที่วัดกับแม่เป็นประจำ ช่วงก่อนบวช อายุประมาณ 17-18 ปี แม่ฟ้ออดถือนิเวศตลอดเวลาที่บวช และเป็นผู้นำสวดมนต์ให้คนถือนิเวศ ขณะนี้ แม่อายุมากแล้วไปวัดไม่ได้ (อายุ 83 ปี) แม่จึงเลิกไปวัด

เมื่ออายุ 20 ปี ได้บวช 1 พรรษา เมื่อสึกจากพระได้มาอยู่ที่บ้าน แต่ยังสวดมนต์บางครั้งสวดตามหนังสือ ฟ้ออดมีลูกสองคน ผู้ชายคนโตอายุ 30 ปี และผู้หญิงคนเล็กอายุ 28 ปีซึ่งลูกทั้งสองคนเพิ่งมีครอบครัว และยังไม่สนใจกิจกรรมทางศาสนามากนัก

“แม่ไปทำบุญ และแม่ก็ถือนิเวศด้วย ตอนนั้นแม่ถือนิเวศ เค้าเป็นหัวหน้าคนถือนิเวศ.. แม่ไปถือนิเวศตอนนั้นก็ช่วงก่อนบวชประมาณ 17-18 ผนบวชแม่เค้าก็ถือนิเวศตลอด พอมาช่วงหลังก็ไปไม่ไหว ก็เลิก คือตอนนั้นก็ตามแม่ไปสวดมนต์ไหว้พระ...ก็ไม่ได้สวด มากมาย”

การเริ่มสวดมนต์

ฟ้ออดสวดมนต์ที่บ้านก่อนนอนทุกวัน ใช้เวลาสวดมนต์วันละประมาณครึ่งชั่วโมง เนื่องจากติดภาระงาน เวลาสวดมนต์ต้องทำสมาธิด้วยถ้าสวดมนต์ที่บ้านจะสวดโดยไม่ใช้หนังสือ และจะสวดมนต์เฉพาะบทที่สวดได้ โดยสวดเป็นภาษาบาลี และมีบทแปลด้วย เช่น บทสวดมนต์คาถาชินบัญชร และบทสวดมนต์เย็น หรือบทอื่นๆ ที่จำได้ หากวันอาทิตย์ได้มาสวดมนต์ที่วัดโสธรวรวิหารแล้ว เมื่อกลับบ้าน ก่อนนอนจะไม่สวดมนต์ เพราะได้มาสวดที่วัดแล้ว ปกติหากอยู่ที่บ้านจะสวดมนต์ทุกวันไม่เคยเว้น ภรรยาสวดมนต์ที่บ้านทุกวันเช่นกัน

“สวดคำพระ แล้วก็มีแปลด้วย...สวดบทชินบัญชร แล้วก็สวดมนต์เย็น บางทีนี่ก็จะไร ได้เราก็อ่านเรื่อยไป”

ในระยะสองปีที่ผ่านมา จะไปสวดมนต์เย็น และนั่งวิปัสสนาประมาณ 2 ชั่วโมงเป็นประจำทุกวันอาทิตย์ที่วัดโสธรวรวิหาร เพราะมีความเลื่อมใส ศรัทธาในหลวงพ่อโสธร และเห็นว่าวัดนี้เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ ได้มาสวดมนต์แล้วทำให้จิตใจสบาย ส่วนวันพระธรรมดา ถ้าหากว่าไม่มีกิจธุระ จะไปถือศีลอยู่เสมอ

“การสวดมนต์ก็เหมือนคนบวชพระ แต่น้อยกว่าพระ เรามีศีลห้า.....ก่อนสวดมนต์เราก็ตองได้รับศีล 5 ก่อน อย่างเราอาบน้ำ อธิฐานบริสุทธ์ เดียวก็มารับศีล 5 จากหลวงพ่อก็กมาสวดมนต์เย็นก็สองชั่วโมง แล้วแต่เค้าจะเอาบทไหนขึ้นมาสวด แล้วก็มานั่งวิปัสสนาอีก”

“ที่มาทุกอาทิตย์ก็คือสองปีมาแล้ว ...คือมีความเลื่อมใส แบบยังงั้นมันดีกับตัวเราด้วยใจ จิตใจเราจะได้สงบไม่โลภโมโทสันมากไป ไม่ทำความผิดที่ไม่ควรโกงเค้า ทำจิตใจให้สบายก็ดี มาแล้วจิตใจสบาย....มีคนแนะนำว่าดี เราก็นับถือหลวงพ่อโสธรด้วย เพราะว่า เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ที่เลื่อมใสเข้าไปใหญ่ต่อหน้าหลวงพ่อก็กมาสวดมนต์ เรามีบุญที่มาได้ทุกๆ อาทิตย์ได้ดี”

ภาษาที่ใช้ในการสวดมนต์

สวดมนต์โดยใช้ภาษาบาลี และสวดบทแปล แต่ก่อนสวดโดยใช้หนังสือ ที่วัดมีหนังสือสวดมนต์ให้ ปัจจุบันสวดมนต์โดยไม่ต้องใช้หนังสือ เพราะสามารถท่องจำได้หมด สวดมนต์โดยไม่ต้องใช้หนังสือได้เกือบครึ่งปีแล้ว

“เค้ามีหนังสือให้ แต่ผมเดี๋ยวนี้ไม่ต้องดูหนังสือ มันอยู่ในใจอยู่แล้ว เราท่องได้หมด จำได้หมด...ได้มาเกือบครึ่งปีแล้ว”

การสวดมนต์ต้องรู้ความหมายด้วย ส่วนการนั่งวิปัสสนาได้ประโยชน์กับตัวเราเอง นั่งได้ 5 นาที ทำให้สงบ ถ้านั่งนานจิตใจไม่สงบ จิตใจฟุ้งซ่าน ดังนั้น ถ้าหากว่าใจสงบ 5 นาทีที่ดีที่สุด สวดมนต์เย็นไม่ได้กับตัว แต่ได้ประโยชน์กับส่วนรวม

“ที่จริงก็ต้องรู้ความหมายด้วย คนอื่นๆ เค้าก็ต้องเข้าใจบ้าง เพราะว่ามันต้องมีอะไรบ้าง”

การอธิษฐาน

ขณะสวดมนต์ได้อธิษฐาน ขอให้อยู่เย็นสุข สุขภาพร่างกายแข็งแรง ไม่เจ็บป่วย มีจิตใจสงบ เดินทางปลอดภัย ไม่ได้ขอเฉพาะเจาะจงสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เพราะว่ามีทุกอย่างพร้อมแล้ว ไม่มีภาระแล้ว ลูกสองคนมีครอบครัวแล้ว

พี่อ้อได้ตั้งปณิธานว่าเมื่ออายุ 60 ปีจะเลิกประกอบอาชีพเลี้ยงปลา เพราะรู้สึกว่าเป็นบาป และจะเข้าวัด ไปทำบุญและถือศีล

“ก็ให้เราอยู่เย็นเป็นสุข คิดอะไรก็สมความมุ่งมาดปรารถนา ผมก็ไม่ค่อยได้ทำอะไร เพราะว่าไม่มีเพียบพร้อมแล้ว เราก็มองการอะไร ลูกก็มีครอบครัวแล้ว ผมตั้งปณิธานว่า 60 แล้วจะเลิกทำบาป คือตอนนี้ผมยังทำบาปอยู่เลี้ยงปลา เพราะว่าเป็นอาชีพ ตอนนี้ 57 แล้วอีก 3 ปีผมก็จะเลิก แล้วก็เข้าวัดถือศีลไปทำบุญเรื่อยไป”

“ให้เราไม่มีโรคภัย จิตใจสงบ เดินทางไปไหนขอให้เราปลอดภัย ผมไม่เคยขอว่าจะให้รวย ก็มีแต่ขอให้ปลอดภัยชีวิตดีขึ้น ครอบครัวเราดี คือไม่เฉพาะเจาะจง”

คุณค่าหรืออานิสงส์ของการสวดมนต์

ปกติเป็นคนใจร้อน มีอารมณ์ ฉุนเฉียวกับลูกหลาน พอได้มาสวดมนต์ ทำให้จิตใจสงบ ไม่โลกพอมิพอกินตามฐานะตั้งแต่มาสวดมนต์เย็นวันอาทิตย์ พี่อ้อไม่รับประทานทานอาหารเย็น มาสองปีแล้ว รับประทานอาหารสองมื้อ คือทานมื้อเช้า เที่ยง หรือบ่าย จะถือศีล 5 และไม่ทำบาป

“คือมีความเลื่อมใส แบบยังงั้นละมันดีกับตัวเราด้วยใจ จิตใจเราจะได้สงบ ไม่โลกโมโหโสมมากไป ไม่ทำความผิดที่ไม่ควรโกงเค้า ทำจิตใจให้สบายก็ดี มาแล้วจิตใจสบาย.....ใจเราสงบมา ไม่คิดอะไร ใครว่าอะไรเรา เรามีเท่านั้นแล้ว เราก็มองว่ามีเท่านั้น จะไปทำเท่านั้น คือมีพอกอยู่พอกินไปวันๆ ก็พอแล้ว”

การเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี 2556-2557

เข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีที่วัดโสธรวราราม มีคนมาร่วมจำนวนมากเหมือนกับสวดมนต์ทุกวันอาทิตย์ คืนสวดมนต์ข้ามปีไม่ได้นั่งวิปัสสนา มีสวดมนต์อย่างเดียว

“วันที่สวดมนต์ข้ามปี คนก็มาเยอะแยะเราก็มานั่ง ก็เหมือนกับวันอาทิตย์อย่างนี้ มากก็เหมือนกันหมด...แต่ว่าวันนั้นไม่ได้นั่งวิปัสสนาในวัด เป็นการสวดมนต์ข้ามปี คือสวดหมดเล่มเลยวันนั้น แต่ว่าสู่วัฒนธรรมดาววันอาทิตย์ไม่ได้ เพราะว่าไม่มีการนั่งวิปัสสนาสวดอย่างเดียว”

ได้เข้าร่วมงานสวดมนต์ข้ามปีประมาณ 5 โมงครึ่ง ไปจงคิวเพื่อให้ได้นั่งในโบสถ์ อยู่ในโบสถ์จนถึงเที่ยงคืน คนแน่นมาก ออกไปไม่ได้เลย เหมือนกันทุกปี มาสวดที่วัดนี้เป็นปีที่สองแล้ว เนื่องจากมาสวดมนต์ทุกวันอาทิตย์ ทราบว่าทางวัดจัดสวดมนต์ข้ามปีด้วย จึงได้มาเข้าร่วม

การสวดมนต์ข้ามปี เป็นสิ่งที่ดี ขึ้นปีใหม่ ได้มาสวดมนต์ข้ามปี ชีวิตจะได้ดีขึ้น และได้ น้ำพระพุทธรณ์
จากหลวงพ่ สวดมนต์ข้ามปีจะมีพิธีทำน้ำพุทธรณ์เป็นงานใหญ่ พอรุ่งเช้าได้ไปทำบุญที่วัดข้างบ้านในวันปีใหม่
เพราะว่าวัดข้างบ้านไม่ได้จัดสวดมนต์ข้ามปี แต่วัดวัดโสธรวราราม จัดสวดมนต์ข้ามปีเป็นประจำ

“วันนั้นเรารู้สึกดีว่าเป็นวันขึ้นปีใหม่ของปี เราได้มาสวดมนต์ข้ามปี ได้รับน้ำมนต์
จากหลวงพ่ พอขึ้นปีใหม่บ๊อบเราได้น้ำมนต์จากหลวงพ่แล้ว สุดยอดเลย และอยู่ใน
หลวงพ่โสธรด้วยคือที่ 1 เลย เช้ามาเราก็ไปทำบุญที่วัดก็ดี อืมใจเราจะได้ดีตลอดปี
ผมก็คิดว่าอย่างนั้น คนอื่นเค้าคิดอย่างไรผมก็ไม่ทราบ”

พี่แ้ว

(เพศหญิง อายุ 49 ปี, ชำราชการ)

“การสวดมนต์ก็เป็นการทำดี โดยที่ไม่ต้องลงทุนสูง นั่งสวดอยู่ในห้องก็ได้ไม่จำเป็นต้องมาที่วัด สวดมนต์ที่บ้านก็ได้ไม่จำเป็นต้องเป็นวันพระใหญ่...เริ่มต้นจากตรงนั้น”

บริบททางสังคมและวัฒนธรรม

พี่แ้วเป็นบุตรคนที่ 7 จากจำนวนพี่น้องทั้งหมด 10 คน เมื่อตอนเป็นเด็กเรียนอายุประมาณ 7-8 ปี เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษา อาชวนไปเที่ยววัด ได้ฟังพระเทศน์ พระเทศนาธรรมและยกตัวอย่างนิทานสอนใจ ทำให้สนใจในการเข้าวัดฟังพระเทศน์ ทำบุญ ปฏิบัติธรรมและสวดมนต์นับแต่นั้นเป็นต้นมาเมื่อเริ่มเข้ารับราชการครูได้นิมนต์หลวงพ่อมารับบาตรเป็นประจำในวันเสาร์และอาทิตย์ที่บ้านพักครู ก่อนหน้าที่จะมาทำงาน ปัจจุบันได้รับการบ่มเพาะความสนใจทางด้านศาสนาจากพ่อแม่ เมื่อได้มาทำงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงเหมือนเป็นการตอกย้ำความสนใจมากขึ้นและเป็นสุขใจทุกครั้งที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา ซึ่งเป็นความเชื่อมั่นส่วนตัว

“เริ่มต้นจากตรงนั้นก็คือ ตอนที่หนูเป็นเด็กประมาณสัก 7-8 ขวบ อยู่ประถมแล้ว อาไปวัดแล้วก็ชวนไปเที่ยวกับอาใหม่ ตอนนั้นด้วยความที่ไม่รู้อะไร เราก็ไป ไปตอนแรก ที่ท่าว่าลังเล อาก็ชวนไปที่นี้ติดใจตอนที่พระขึ้นเทศน์ เวลาที่เทศน์ท่านจะมีนิทานเล่าให้ฟัง เรื่องความซื่อสัตย์ เช่น คนตัดฟืน แล้วก็เรื่องความโลภมากเป็นอย่างไร เช่น คนตกปลา ... มีความรู้สึกเมื่อไปวัดทุกครั้งจะได้ฟังแบบนี้ ก็เลยติดใจ ชอบฟัง เวลานั้นก็เป็นเวลาที่พระขึ้นเทศน์ก็จะฟัง”

“สุขใจที่ได้ไป หนูคิดว่าเป็นนามธรรม เราไม่รู้ว่สิ่งที่เราทำวันนี้จะเกิดกับเรา เวลาไหน แต่หนูเชื่อด้วยตัวเอง ซึ่งบางทีเราอาจจะคุยกับใครไม่ได้”

ในปี พ.ศ. 2551 มีเหตุการณ์ที่คุณแม่ของพี่แ้วป่วยหนัก ทำให้พี่แ้วและครอบครัวซึ่งมีความศรัทธาในพระพุทธศาสนาอยู่แล้ว ได้ประกอบกิจกรรมทางศาสนามากขึ้น เนื่องจากได้บนสิ่งศักดิ์สิทธิ์เพื่อให้แม่หายเจ็บป่วย ด้วยการที่พี่แ้วและพี่น้องรวมทั้งหลาน บวชพรหมณ์และบวชพระ และจะปฏิบัติธรรมทุกครั้งที่มีโอกาส เมื่อแม่หายป่วย จึงได้ปฏิบัติธรรมตามที่ได้บนไว้ และผลจากการกระทำครั้งนี้สามารถโน้มน้าวจิตใจให้พร้อมปฏิบัติธรรมได้

พี่แ้วเชื่อในเรื่องของผลของการทำความดี ต้องได้รับผลบุญของการกระทำนั้นๆ เสมอซึ่งเป็นหลักธรรมที่ถูกปลูกฝังมาตั้งแต่เด็กและเกิดผลลัพธ์ดังประสบการณ์จริงของชีวิตที่ผ่านมา

“วันหนึ่งหนูขึ้นรถโดยสารจะกลับบ้านที่ลพบุรี ...ไปเจอคนแก่กับเด็ก คนแก่ก็น่าจะเป็นยายเพราะว่ามีเด็กผู้หญิงคนหนึ่ง พอคนเก็บค่าโดยสารมาเก็บค่าโดยสาร ด้วยความที่ว่าย่าบอกว่าเงินไม่พอ ค่าก็ไล่ลงรถ หัวใจเราจะอยู่ได้อย่างไร หนูก็บอกว่าถ้าของยายไม่พอเอาของพี่ไปเลย เท่าไหร่ก็เท่ากัน ของพี่ของยาย และหลานเท่าไรคิดไปเลย เหลือแล้วค่อยทอนพี่ เราเห็นอย่างนั้นทนไม่ได้ก็ให้เค้าไป แต่ว่าตัวเองไม่รู้ว่ามีกระเป๋าคัดไว้ที่ห้องมีเงินติดตัวมาเล็กน้อยเท่านั้น...พอไปถึงปราจีนบุรีก็ต้องขึ้นรถแอร์ ก็ซื้อขนมกิน ซื้ออะไรเตรียมขึ้นรถเพื่อกินบนรถทัวร์ ...พอถึงเวลาที่เค้าจะต้องมาเก็บสตางค์เงินไม่มี ...ก็คิดว่าสิ่งที่เราทำไปน่าจะช่วยเราได้ หนูก็มองท้ายรถมีทหารน่าจะเป็อายุไม่เยอะ หนูเดินไปหาบอกว่าพี่รับราชการ พี่ไม่มีอะไรารันตัวตัวเอง ...ตอนนี้ไม่มีอะไรเลยในตัวพี่ พี่ขอยืมเงินเธอ 100 บาท เป็นค่ารถ...และจะโอนคืนให้ เชื่อไหมเหงื่อออกหมดเลย ทำไงถ้าหากว่าไม่ได้เค้าก็ต้องไล่เราลงรถแน่ๆ แต่ก็นึกถึงบุญที่ทำ ...น้องเค้าก็ถือเงินมาให้พี่ 100 พร้อมกับซองจดหมายแล้วเจ้าหน้าที่ของถึงชื่อเค้า คือหนูปฏิเสธไม่ได้แล้ว คือสิ่งที่หนูทำมันออกผลแล้ว พอกลับไปถึงบ้านก็โอนให้เค้าไป 400 บาท นี่คือน้องที่ต้องให้เค้า...แต่ก็นึกถึงสิ่งที่เราทำว่า ถ้าไม่มีเราสองคนยายหลานก็ลำบาก

เป็นคนมีน้ำใจ ชอบแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนอย่างสม่ำเสมอ

“เวลาที่เราเจอเพื่อนในหอพัก เค้าก็ดูเป็นมิตร แต่เราก็ไม่รู้ว่าจะคิดอะไรกับเราหรือเปล่า แต่เรามีอะไรก็แบ่งปัน ชื่อผลไม้มาก็แบ่งปันกัน เค้ามีอะไรก็เรียกเรา”

เดิมพี่แ้วชอบฟังเพลง แต่ปัจจุบันชอบติดตามข่าวสารบ้านเมืองและฟังพระสวดจากวิทยุชุมชนของจังหวัดโดยเฉพาะอย่างยิ่งสนใจติดตามพระเทศนาสั่งสอน และชอบฟังข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ทางศาสนา เช่น การทำบุญและปฏิบัติธรรม ภายในจังหวัดอยู่เสมอ และชวนเชิญเพื่อนร่วมงานหรือคนรู้จักเข้าร่วมกิจกรรมตามที่ได้รับข้อมูลอยู่เสมอ

“ก็จะรู้ข่าวก็จะไปบอกน้องว่าพรุ่งนี้จะมีหล่อพระที่วัดนี้ใครไปบ้าง ก็จะไปกันเลิกงานก็ไปแล้ว ก็ไปกับน้องคนนี้ก็พาน้องไปด้วย อย่างน้อยเราได้แล้ว ได้ส่วนหนึ่งจากที่เราคิดกุศลเกิดจากเราแล้ว พอเราบอกเค้าหนูว่าได้เพิ่มมาอีก แทนที่เราจะได้คนเดียวเราก็มาร่วมกระจายรังสีให้ไปอีกหลายๆ คน”

การเริ่มสวดมนต์

พี่แอ้วเริ่มสวดมนต์เมื่อประมาณ 10 ปีที่แล้ว เพราะน้องชายเสียชีวิต ช่วงนั้นทุกข์ใจมาก แต่เมื่อได้รับฟังคำสอนจากหลวงพ่อก็ได้ไปปฏิบัติธรรมด้วย ว่าเป็นไปอย่างง่าย ให้สวดมนต์ และทำบุญให้น้องชาย พี่แอ้วได้ปฏิบัติตามและเป็นจุดเริ่มต้นของการสวดมนต์ ซึ่งการสวดมนต์ถือเป็นการทำดี ที่ไม่ต้องลงทุนสูง สวดที่ไหนก็ได้ ไม่จำเป็นต้องเป็นวันพระ

“ตอนที่สวดมนต์น่าจะเป็นช่วงเสียน้องชาย ประมาณ 10 ปี แล้วหลวงพ่อก็สอน คือเราพุ่มพวยในสิ่งที่เรารัก หลวงพ่อก็บอกว่าตอนที่เค้ายังมีชีวิตอยู่เราดูแล เค้าอย่างดี หรือว่าอยู่แบบธรรมดาแล้ว หนูก็บอกว่าดูแลน้องอย่างดี น้องคนเล็ก เมื่อเราทำในสิ่งที่ดี ให้เค้าแล้ว เราจะต้องไปพุ่มพวยทำไมในสิ่งที่เราทำดีให้เค้าไปแล้ว เราน่าจะทำสิ่งที่ดียิ่งๆ ให้เกิดกับเค้าสิ โดยการนั่งปฏิบัติธรรม ทำบุญใส่บาตร นึกถึงเค้าทุกครั้งที่เราใส่บาตร แล้วการสวดมนต์ก็เป็นการทำดี โดยที่ไม่ต้องลงทุนสูง นั่งอยู่ในห้องก็ได้ไม่จำเป็นต้องมาที่วัด สวดมนต์ที่บ้านก็ได้ไม่จำเป็นต้องเป็นวันพระใหญ่...เริ่มต้นจากตรงนั้น บางทีเราคิดไม่ถึงด้วยตัวเราเอง เราเข้าไม่ถึง ต้องเป็นคนที่เราเคารพสอนเรา”

การสวดมนต์เป็นส่วนหนึ่งในชีวิตที่ขาดไม่ได้ จะต้องสวดมนต์ทุกวัน และต้องมีสมาธิในการสวดมนต์ ทุกครั้งปกติสวดมนต์ที่บ้านใช้เวลาไม่น้อยกว่า 30 นาที ทุกวัน ส่วนใหญ่จะเป็นช่วงเวลาก่อนนอน ทุกครั้งที่สวดมนต์จะสวดออกเสียงดัง เพราะมีความเชื่อว่าเสียงที่สวดมนต์ให้ได้ยินอย่างทั่วถึง เป็นการแผ่ส่วนบุญกุศลให้ถึงสรรพสัตว์หรือผู้ที่มารับส่วนบุญนั้น

“เวลาที่สวดมนต์จะสวดดัง เพราะอย่างน้อยๆ มดบ้าง แมลงบ้างได้ยิน ก็ไม่รู้ว่าเป็นเจหรือเปล่า แต่ว่าเป็นความเชื่อส่วนตัวหรือเปล่านั้นเวลาที่เราสวดมนต์ อะไรที่เค้าอยากได้กับเรา เค้าก็จะมาหาเรา เราก็คงพูดๆ ให้ได้ยินไปเลยว่า เราทำตรงนี้แล้วนะ ถ้าพูดในใจ เค้าก็จะได้ยินคนเดียว”

พี่แอ้วคิดว่าการสวดมนต์ที่วัดกับการสวดที่บ้าน มีความแตกต่างกัน ในเรื่องของรูปแบบกิจกรรม หากไปสวดมนต์ที่วัดจะได้ทำกิจกรรมที่หลากหลายมากกว่า และสามารถนำมาปฏิบัติตามที่บ้านได้ แต่ในเรื่องประโยชน์และคุณค่าทางจิตใจที่ได้รับไม่แตกต่างกัน

ภาษาที่ใช้ในการสวดมนต์

พี่แอ้วสวดมนต์ทั้งบทสวดภาษาบาลี และบทแปลถ้าเป็นบทสวดที่ท่องได้ จะสามารถสวดได้เลยโดยไม่ต้องเปิดหนังสือ พี่แอ้วคิดว่าการทราบความหมายและคำแปลของบทสวดเป็นสิ่งที่จำเป็น เพราะจะทำให้เรารู้ว่าสวดมนต์ไปเพื่ออะไร และสามารถเลือกบทสวดที่เราอยากสวดได้ตรงกับความต้องการ

“หนูว่าคำแปลมีส่วนสำคัญ สวดไปรู้แต่ว่า อะระหัง สัมมา สัมพุทโธ ภควา แต่ไม่รู้เลยว่ามันคืออะไร แล้วสวดไปเหมือนกับนกแก้ว นกขุนทอง โดยที่ไม่รู้เลยว่าสวดไปได้อะไร...ถ้าเราได้รับความหมาย และทำให้เราสามารถ focus ได้ว่าเราอยากได้อะไร เราก็ focus บทสวดนั้น สมมติว่าเรามีกับข้าวอยู่ 10 อย่างบนโต๊ะ แต่เราไม่รู้ว่าจะกินอะไร จะกินอะไรดี เราต้องไปเลือก จะกินอะไร ต้มอะไร เราก็ยังเลือก เพราะฉะนั้นการที่เราเลือกบทสวดมา เลือกได้แล้ว แต่เราสามารถยังรู้ได้เลย โดยที่มีอยู่แล้ว ไม่ต้องไปนั่งค้นหาใน google เลยว่าคำสวดนี้แปลว่าอะไร มันมีอยู่เบ็ดเสร็จอาหารมีสมบูรณ์อยู่ในจานแล้วหยิบได้เลย”

การอธิษฐาน

เมื่อสวดมนต์เสร็จ จะอธิษฐานในสิ่งที่ต้องการ โดยจะระบุชื่อบทสวดพร้อมคำแปลในแต่ละบทที่สวดเสร็จ ระบุชื่อและนามสกุล ถึงผู้รับ ซึ่งส่วนใหญ่พี่แอ้วจะอธิษฐานให้พ่อแม่ และตัวเอง มีสุขภาพแข็งแรง อายุยืนยาว

คุณค่าหรืออานิสงส์ของการสวดมนต์

การสวดมนต์ได้ประโยชน์ที่ไม่ใช่เพียงคุณค่าที่เป็นนามธรรมทางจิตใจเท่านั้น แต่พี่แอ้วคิดว่าหลังจากที่ได้สวดมนต์ทำให้มีสมาธิ มีความมั่นใจในสิ่งที่ตนเองได้ทำ การมีวุฒิภาวะสามารถควบคุมอารมณ์ได้ดี ทำให้การทำงานบรรลุผลสำเร็จไปได้ด้วยดี ดังประสบการณ์ตรงที่เกี่ยวกับสมาธิและความมั่นใจ ดังตัวอย่างการสอบวิทยานิพนธ์ และการมีวุฒิภาวะในการทำงาน

“อย่างตอนสอบจบปริญญาโท ซึ่งอาจารย์ที่สอบอาจารย์ที่นั่งตรงนี้ และอาจารย์หลายๆ คน เราก็อยู่ปลายตรงนี้ เราก็ตอบ เหมือนกับคนอื่นเกร็ง เราก็ได้รับรู้มาว่า อาจารย์คนนี้เครียดมาก ดูมาก ใครจะผ่านคนนี้ได้ แต่พอถึงเวลาที่เราสอบก็ไม่มีอะไร.....เวลาที่เค้าถามเราก็ตอบเลย ตอบโดยไม่ต้องเปิดเอกสารที่เราถืออยู่ในมือ.....ทำไมนักศึกษาเวลาที่อาจารย์ถามไม่ต้องเปิดอะไรเลย รู้ได้อย่างไรว่าต้องตอบอย่างนี้ หนูก็ตอบว่าคือความตั้งใจจริงของเรา และอาจจะเป็นเพราะว่าทำด้วยตัวเองทุกอย่าง แม้แต่ตัวอักษรแต่ละตัว เราก็พิมพ์ด้วยตัวเองทำเองก็เลยตอบได้ง่าย ก็คิดว่ามันทำให้เราได้อะไรที่คนอื่นกังวล แต่เรากลับคิดว่าไม่คิดอะไร เวลาที่สอบเลื่อนระดับก็เห็นเค้าตื่นเต้นกัน แต่หนูมีความรู้สึกที่เราก็คือเรา เค้าก็คงไม่ถามอะไรมากมาย”

“บางครั้งน้องๆ เรียบอกว่าเดียวทำตรงนี้ให้พี่หน่อย ครั้งที่ 1 ไม่เท่าไร พอเริ่มมีครั้งที่ 2 เราก็จะบอก หนูก็คิดว่าเค้า feed back กับเรา เราก็เริ่มรู้ว่าอารมณ์เค้าเป็นอย่างนั้นแล้ว แต่ตัวเรารู้ว่าคืออะไร มันทำให้การปะทะลดลง ...แล้วเวลาหัวท้งานเราใหญ่ๆ ดู เราก็ยิ้มไว้ก่อน บางทีการที่เราคุมตัวเองได้ เราไม่สามารถคุมใครได้เลย นอกจากตัวเรา พอมีอะไรที่รุนแรงอารมณ์สูงๆ กับเรา ร้อนกับร้อนชนกัน มันเกิดอะไร ถ้าเค้าร้อนเราเย็นดีไหม มันน่าจะง่ายขึ้นแล้วก็ได้ผลจริงๆ”

นอกจากนี้การที่แต่งชุดขาวเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่วัด เช่น การปฏิบัติธรรม การทำบุญ และการสวดมนต์ ทำให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีและสร้างความน่าเชื่อถือต่อผู้ที่พบเห็นมากขึ้น

การเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี 2556-2557

สิ่งที่ประทับใจคือได้เขียนคำสารภาพผิดเมื่อครั้งอดีต ซึ่งเขียนลงในกระดาษรูปใบโพธิ์ แล้วนำไปติดไว้ที่ต้นโพธิ์เงิน โพธิ์ทอง เพื่อขอโทษกรรม ให้คำมั่นว่าจะไม่ทำความผิดนั้นอีก ช่วยเป็นการลดความทุกข์ที่อยู่ในใจได้

“เค้าจะมีต้นโพธิ์เงิน โพธิ์ทองที่ให้เราเขียนคำสารภาพผิด คำสารภาพเป็นใบโพธิ์ให้เราเขียนว่าสิ่งที่เราทำไปเมื่อนั้นขอโทษ หรือว่าขอรับผิดต่อไปไม่ทำอะไรแล้ว ซึ่งตัวหนูเองใช้เก้าอี้ป็นขึ้นไปข้างบน คือต้องคนแรก”

ความประทับใจอีกอย่างคือการได้มาทำกิจกรรมรวมกันของครอบครัว ทำให้พ่อแม่ พี่น้องลูกหลาน มาร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี เป็นการถ่ายทอดความคิดในการเข้าร่วมกิจกรรมที่มีประโยชน์แก่ลูกหลาน แทนการไปสังสรรค์รื่นเริงบรรยากาศภายในงาน คนเข้าร่วมงานมาเป็นกลุ่ม ผู้ปกครองพาลูกหลานมา มีหลากหลายช่วงวัย ผู้สูงอายุมากที่สุด ส่วนวัยรุ่นมีบ้าง แต่ไม่มากนัก และอีกกลุ่มที่มาเป็นหมู่คณะคือโรงเรียน พาคณะนักเรียนมาร่วมกิจกรรมด้วย

“เห็นข้าราชการที่เกษียณอายุก็พาลูกมา พาหลานมาเราก็มีความรู้สึกรักว่าภาพที่เห็น พ่อแม่พาลูกหลานมา เป็นภาพที่ว่าสามารถจะดึงความคิดถ่ายทอด ผ่องถ่ายความคิด ของพ่อแม่พี่น้องที่เป็นผู้สูงอายุ เอาเด็กกลุ่มนี้เข้ามา และการที่กลุ่มนี้เข้ามาครั้งหรือสองครั้ง จะต้องมีการถามว่าปีนี้เราไปสวดมนต์ข้ามปีกันหรือ มันจะเป็นอะไรที่ได้กลับมา และคิดว่า ถ้าเราอย่างนี้ทุกๆ ปี จะกลายเป็นส่วนหนึ่งที่ขาดไม่ได้”

สิ่งที่พี่แ้วอยากให้เกิดขึ้นในกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีครั้งต่อไปคือ อยากให้มีการจัดงานตั้งแต่วันที่ 30 ธันวาคม-วันที่ 1 มกราคม โดยมีกิจกรรมที่ยาวขึ้น มีทั้งกิจกรรมสวดมนต์ ปฏิบัติธรรม นั่งสมาธิ ฟังเทศน์มหาชาติ โดยนิมนต์พระที่มีชื่อเสียงมาเทศนา กิจกรรมมีทั้งวันและช่วงกลางวัน พี่แ้วเห็นว่าเป็นการชักชวนคนให้มาเข้าร่วมได้หลากหลายกลุ่มและมีจำนวนคนเข้าร่วมงานมากขึ้น โดยคนเหล่านั้น ไม่จำเป็นต้องเข้าร่วมทุกกิจกรรมก็ได้ ขึ้นอยู่กับเวลาสะดวกแต่ละคน โดยจัดงานให้เป็นเหมือนเทศกาล สวดมนต์หลายวัน ไม่ใช่เพียงคืนปีใหม่อีกวันเท่านั้น

“ที่เพิ่มเติม ถ้าคำว่าสวดมนต์ข้ามปีเหมือนถูกบังคับว่าจะต้องวันนี้อย่างเดียว เป็นไปได้ไหมว่าจะยืดเวลา จากการทำงานไม่สามารถจะจบสิ้นไปภายในวันเดียว ถ้าเกิดสมมติว่า วันที่ 30 เรามีกิจกรรมด้วย 31 ด้วย วันที่ 1 มกราคมด้วยดีไหม เพราะว่าทำวันเดียว ยังส่งขนาดนี้เลย”

“ที่ภาพรวมที่เห็นๆ ตามสื่อ คนก็เข้ามาในวัดเยอะ ในเรื่องของสวดมนต์ข้ามปี ของวันที่ 31 แล้วก็เยอะในระดับหนึ่ง แต่ว่าถ้าหากว่าจะทำอย่างไรให้มากขึ้น ก็คิดว่า เป็นไปได้ไหมในเรื่องของประชาสัมพันธ์ แต่ว่าช่วงนี้ก็ประชาสัมพันธ์กันแล้ว คนก็มากขึ้น กว่าเดิม พื้นที่วันนั้นจากเก้าอี้ 800 ไม่พอ”

พี่สอง

(เพศหญิง อายุ 35 ปี, รับจ้างทั่วไป)

“เป็นคนใจร้อน...เมื่อได้สวดมนต์ ถ้ามีปัญหาอะไรจะนึกถึงศาสนา นึกถึงพระ คือดีกว่าทำอย่างอื่น มาสวดมนต์จะดีกว่า ถ้าหากว่าไม่สบายใจ ทุกข์ใจให้นั่งสมาธิ เหมือนกับว่าให้จิตใจเราสงบขึ้น”

บริบททางสังคมและวัฒนธรรม

พี่สอง มีอาชีพรำละคร เป็นคนรักสวยรักงามมาตั้งแต่เด็ก ชอบแต่งหน้า แต่งตัวรำละคร เรียนรู้ การรำละครด้วยตัวเองจากการเริ่มอาชีพนางรำ ตั้งแต่อายุ 10 ปี ที่วัดโสธรวรารามวรวิหาร นอกจากนี้ ยังได้รับรำละครนอกสถานที่ตามจังหวัดต่างๆ ตามผู้ว่าจ้างที่ขึ้นชมในความสามารถของพี่สอง ในบางโอกาส ได้รับเชิญจากโรงเรียนในจังหวัดใกล้เคียงให้ไปสอนรำละครแก่เด็กนักเรียน พี่สองมีครอบครัวแล้ว มีลูก สองคน ลูกชาย และลูกสาว ลูกสาวชอบรำละคร โดยพี่สองเป็นผู้ฝึกสอนเอง บางครั้งลูกสาวชอบรำละคร แก่นด้วย ลูกทั้งสองกำลังอยู่ในวัยเรียน พ่อและแม่ของพี่สองแยกกันอยู่ โดยแม่พักอาศัยอยู่กับพี่สอง

“หนูรำตั้งแต่ 10 ขวบ...รำที่นี่ คืออยู่กับละครมาตั้งแต่เล็ก จนลูกจะรำเป็นแล้ว... เหมือนว่าเรารักสวยรักงามอยู่แล้ว ชอบแต่งหน้า ชอบแต่งตัว ...เดี๋ยวนี้ตามโรงเรียนก็มี สอนเด็กหมดแล้ว เมื่อวันที่ 17-18-19 หนูก็เพิ่งจะไประยองมา ไปรำที่หลักเมืองระยอง ...ออกข้างนอกบ่อย”

“ใส่บาตรตอนเช้า...ถวายข้าวด้วย ครบชุดเลย...ให้เจ้ากรรมนายเวร กรวดน้ำ ให้เค้าไป รู้สึกว่าดี ก็ชอบ แต่ว่าบางคนก็ทักว่าดวงไม่ดี เค้าให้เราทำ ทำแล้วสบายใจก็ดี”

การเริ่มสวดมนต์

เริ่มสวดมนต์มาตั้งแต่อายุก่อน 30 ปี สวดมนต์มาประมาณ 5 ปี เห็นแม่สวดมนต์เป็นประจำก่อนเข้านอน แม่และพ่อพี่สองแยกกันอยู่ แม่สวดมนต์ เพราะสวดแล้ว สบายใจ แม่แนะนำให้พี่สองสวดมนต์ หากวันไหนใจ ถ้าได้สวดมนต์ ทำให้จิตใจ สงบนิ่งขึ้น เดิมแม่เป็นใจร้อน และชอบบ่น เมื่อแม่ได้เข้าวัดสวดมนต์ แม่บอกว่า ดีขึ้น สวดมนต์เรื่อยๆ ทำให้ใจเย็นลง แม่กลัวเรื่องปัญหาครอบครัวเกือบจะกินยาฆ่าตัวตายหลายครั้งแล้ว แต่เมื่อได้มาสวดมนต์ทำให้จิตใจสงบลง

“สวดมา 5 ปีแล้ว ...ประมาณสักก่อน 30 ได้ไหม คือตอนนี้ก็อายุ 35 แล้ว ...แม่ก็ทำประจำก่อนนอนก็ทำ แม่เค้าก็บอกว่าทำแล้วดี แม่กับพ่อเค้าก็อยู่คนละที่ เค้าก็ แนะนำให้หนูทำ แล้วเค้าก็บอกทำแล้วดีนะ คือบอกว่าทำไปเถอะแล้วจะดีขึ้นอะไรก็ได้”

ภาษาที่ใช้ในการสวดมนต์

ถ้าหากสวดมนต์ที่บ้าน บรรยากาศเงียบสงบ ใช้ทองในใจไม่ออกเสียง หากสวดมนต์กับคนหมู่มาก ออกเสียงดีกว่า รู้สึกเสียงดังกังวาน

“อยู่ส่วนรวมแล้วคิดว่าออกเสียงจะดีกว่า รู้สึกว่าโล่งได้ยินแล้วกังวาน ถ้าหากว่าเรา อยู่บ้านทองคนเดียวก็ดี แต่ว่าถ้าหากว่าอยู่คนเดียวจะชอบทองในใจมากกว่า เพราะว่าเงียบ”

สวดมนต์ที่บ้าน ใช้สวดตามหนังสือสวดมนต์ ที่มีคำแปลเป็นภาษาไทยด้วย ทำให้รู้ว่าบทสวดมนต์ บางบทเป็นเรื่องเกี่ยวกับศาสนา บางบทเป็นเรื่องเกี่ยวกับครอบครัว ทองบทสวดมนต์ยังไม่คล่อง กำลังฝึกหัด ทองอยู่

“บางบทที่ดีเกี่ยวกับในครอบครัวเรา บางบทที่ดีทางศาสนา ทองก็ได้เป็นบางบรรทัด ที่จะทอง...บางครั้งก็ไม่เข้าใจ...ทองก็ได้เป็นบางครั้ง ไม่คล่องมากกำลังฝึกอยู่”

ปัจจุบันสนใจบทสวดมนต์เจ้าแม่กวนอิม เพื่อนที่สวดมนต์ด้วยกันแนะนำว่า ถ้าหากขาดเงิน ให้สวดบทสวดมนต์เจ้าแม่กวนอิม เพื่อให้ร่ำรวย ให้มีความสุข ชีวิตดีขึ้น โดยส่วนใหญ่ที่สวดมนต์เจ้าแม่กวนอิม สวดกันทั้งครอบครัว

การอธิษฐาน

หลังจากสวดมนต์ได้อธิษฐานขอพรให้บิดา มารดา ระบุชื่อและนามสกุล ให้สุขภาพร่างกายแข็งแรง ไม่เจ็บป่วย ขอให้พระปกปักรักษาคุ้มครองลูกสาว ลูกชายให้เป็นเด็กดี

“ขอพรให้บิดา มารดาชื่อ นามสกุลนี้สุขภาพร่างกายแข็งแรง อย่าเจ็บ อย่าไข้ อย่าป่วย ลูกสาว ลูกชายและแฟนขอให้พระปกปักรักษาคุ้มครองให้เค้าเป็นเด็กดีของเรา” ทุกวันพระ ถวายดอกไม้ ธูปเทียนบูชา ถวายข้าวพระ และขอพรทุกครั้ง เหมือนเดิม ขอให้ได้มีงานทำมากๆ มีคนมาช่วยอุปถัมภ์ และใส่บาตรตอนเช้า จะอธิษฐาน และกรวดน้ำให้เจ้ากรรมนายเวรแล้วรู้สึกดี “ขอว่าให้ได้งานเยอะๆ ให้งานเข้ามาเยอะๆ ขอแบบว่าอย่าตกทุกข์ได้ยาก มีคนมาช่วยอุปถัมภ์”

คุณค่าหรืออานิสงส์ของการสวดมนต์

สวดมนต์อาจช่วยให้ใจเย็นลงได้บ้าง เช่น เจ้านายเป็นคนใจร้อน พี่สองสวดมนต์และขอพรจากการสวดมนต์ให้เจ้านายใจเย็นลง ให้มีจิตใจเมตตาปราณี หรือการที่เราใจเย็นลงทำให้เรารู้สึกและมองคนรอบข้างดีขึ้น พี่สองมั่นใจว่า ศาสนาเป็นสิ่งที่ยึดเหนี่ยวจิตใจสำหรับคนที่มีความทุกข์ใจ ส่วนการสวดมนต์ด้วยจิตใจที่มุ่งมั่นทำให้ใจเย็นลง

“เจ้านายเราไม่ดี เราก็ขอให้จิตใจเค้าสงบนิ่งลง จากใจร้อน หรือว่าคนรอบข้างก็รู้สึกที่ดีขึ้น...คือใจร้อน เราก็ขอพรจากท่านให้ใจเย็นลง อย่าใจร้อนบอกว่าให้มีจิตใจเมตตาปราณีเค้าก็ดี ก็ช่วยได้บ้าง”

“เป็นคนใจร้อน...เมื่อได้สวดมนต์ ถ้ามีปัญหาอะไรจะนึกถึงศาสนา นึกถึงพระ คือดีกว่าทำอย่างอื่น มาสวดมนต์จะดีกว่า ถ้าหากว่าไม่สบายใจ ทุกข์ใจให้นั่งสมาธิ เหมือนกับว่าให้จิตใจเราสงบนิ่งขึ้น”

การเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี 2556-2557

พี่สองเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี เป็นครั้งที่ห้าแล้ว ส่วนมากจะชวนเพื่อนไป ชวนรุ่นน้องไปด้วย เพราะว่าทำงานด้วยกัน เมื่อปีแรก มีเพื่อนรุ่นน้องรำละครไปสวดมนต์ข้ามปีด้วยกัน 2-3 คน ปีต่อมารู้สึกว่าจะไปสวดมากขึ้นเพราะรุ่นน้องบอกว่าดีครั้งนี้อยากคนเดียวที่วัดหลวงพ่อโสธร เพราะมีรถคันเล็กไปไกลไม่ได้ อยากไปที่วัดอื่น แต่ว่าไม่มีเวลา จึงไปวัดที่อยู่ใกล้บ้าน

“ไปวัดหลวงพ่อโสธร เพราะว่าหนูไปไกลไม่ได้ หนูไม่มีรถใหญ่มีแต่รถเล็ก ใจก็อยากไปที่วัดอื่น แต่ว่าเราไม่มีเวลาด้วย เอาแบบง่ายๆ ใกล้ๆ เค้าเริ่มสวดก็ประมาณ พี่สองห่ม หรือว่าห่มกว่า”

เริ่มสวดประมาณพี่สองห่มถึงเที่ยงคืน ที่วัดให้การต้อนรับดี มีน้ำมาให้ดื่ม มีช่วงพัก ครั้งนี้สวดมนต์ออกเสียงดัง สวดตามหนังสือสวดมนต์ที่ทางวัดแจกให้ สวดอยู่ที่เดิม ช้าวนหลายๆ รอบ ประมาณเที่ยงคืนทางวัดได้จุดพลุ

ความประทับใจจากการเข้าร่วมสวดกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี ได้ยินเสียงสวดมนต์ กังวาน ฟังแล้ว รู้สึกว่าสบายใจ ปกติชอบสวดมนต์อยู่แล้ว ถ้าสวดมนต์จะออกเสียง ถ้านั่งสมาธิชอบเงียบๆ

“ประทับใจคือ อยากสวด อยากไปร่วมกิจกรรมหลายๆ คน ก็คงดี ชอบ มองแล้ว ก็คิดว่าคนไทยยังสนใจกันเยอะ อยู่ส่วนรวมแล้วคิดว่าออกเสียงจะดีกว่า รู้สึกว่าโล่งได้ยินแล้วกังวาน”

ผู้เข้าร่วมสวดมนต์ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ มีเด็กวัยรุ่นเข้ามาร่วมบ้าง แต่คิดว่าน่าจะเป็นการเข้าร่วมเพื่อสวดมนต์เพื่อรอเวลาที่จะไปเที่ยวเฉลิมฉลองในวันขึ้นปีใหม่ เพราะเด็กวัยรุ่นอยู่กันจนเลยเวลาสวดมนต์เพื่อจะไปเที่ยวต่อ

“คิดว่าดีที่มีเด็กเข้ามา สวดมนต์กัน หรือเด็กบางคนอาจมาสวดมนต์เพื่อฆ่าเวลา และเที่ยว countdown พอดี เพราะว่าส่วนใหญ่แล้ววัยรุ่นจะอยู่ดึก ประมาณตีหนึ่ง ตีสอง ก็จะไปเที่ยวกันต่อ เพื่อนพี่สองเข้ามาสวดมนต์เสร็จรอเวลาไป count down ต่อเลย”

ตั้งใจไว้แล้วว่าจะไปสวดมนต์ข้ามปีทุกปี เพราะว่าปีหนึ่งมีครั้งเดียว เราไปทำในสิ่งที่ดีที่สุด หมดวัยที่จะไปเที่ยวเตร่ จึงหันมาสวดมนต์เพื่อเป็นตัวอย่างของลูกๆ ด้วย

“ไปทุกปี ตั้งใจไว้แล้วว่าจะไปทุกปี เพราะว่าปีหนึ่งมีครั้งเดียว เราไปทำดีที่สุด โอกาสของเราก็คือไม่มีอะไรมาก หมดวัยของเราที่จะไปเที่ยวเตร่แล้ว มาทางนี้ดีกว่า อยากจะให้เป็นอย่างของลูกด้วย ลูกครั้งที่แล้วก็ไป เอาลูกสาวไปด้วยก็บอกว่าไป”

พระอยู่ประจำที่บ้าน ที่อยากไปที่วัดคือได้เข้าไปอยู่ในวัด เข้าถึงศาสนาโดยตรง เห็นหน้าหลวงพ่อกับทำให้สบายใจ คนร่วมพิธีสวดมนต์มากขึ้นเรื่อยๆ ครั้งต่อไปจะรีบไปเร็ว เพราะพื้นที่นั่งสวดมนต์ไม่มีการจองทางวัดปูเสื่อด้านข้างเสริมให้ในปีนี

พีโอ

(เพศหญิง อายุ 30 ปี, ชำนาญการ)

“ตอนนี้เราคิดว่าถ้าหากว่าเราแรงใส่เค้า ยิ่งตอนนี้ที่มาทำงานบริการ มีผู้คนป่วยเยอะ ถ้าหากว่าเราไม่พอใจ คือเค้าอาจจะไม่รู้ว่ขั้นตอนการทำงานเป็นอย่างไร แรกที่เข้ามาเราก็คิดว่าทำไมบอกแล้วไม่รู้จ้ะ พอเราสวดมนต์บ่อยๆ เเข้า เราก็คิดว่าเค้าไม่เคยมากก็ต้องใจเย็นนิดหนึ่ง ค่อยๆ พูดกับเค้า ถ้าหากว่าเราแรงใส่เค้า เค้าก็ต้องแรงใส่เรามา คือเค้ามารับบริการ เราเป็นผู้ให้ เราก็ต้องฟังเค้าหน่อยว่าจะเอาอะไร เมื่อก่อนแรกๆ ก็ต้องไม่ได้ต้องทำอย่างนี้”

บริบททางสังคมและวัฒนธรรม

พีโอทำหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่ธุรการ ที่โรงพยาบาล เริ่มสวดมนต์ตั้งแต่เด็ก จำไม่ได้ว่าอายุเท่าไร ติดตามยายไปเล่นที่วัดเมื่อยายไปถือศีลทุกวันพระ ขณะเป็นเด็กนักเรียนเคยร่วมสวดมนต์ที่โรงเรียนทุกวันศุกร์ จำบทสวดมนต์ไม่ได้ สวดมนต์โดยใช้หนังสือ แม่ของพีโอมีลูกสองคน เป็นลูกผู้หญิงทั้งคู่ พีโอเป็นลูกคนโต แม่ค่อนข้างตามใจ เมื่อเป็นเด็ก พีโอเป็นคนใจร้อน และมักหิวของเล่น ไม่ให้น้องเล่นด้วย เช่น หวงเสื้อผ้า ตุ๊กตา

“ตอนเด็กๆ อยู่กับยาย ยายเค้าถือศีลทุกวันพระ เราก็จะตามเค้าไปเล่นที่วัดบ้าง และที่โรงเรียนก็จะมีให้สวดมนต์ทุกวันศุกร์ คือจำไม่ได้ แต่ก็ดูหนังสือเอา”

“อยากได้เป็นของตัวเองหมด อาศัยความเป็นพี่จึงห้ามน้องเล่น พอน้องเล่นกล่าวหาว่าน้องแกล้ง ทั้งที่น้องไม่ได้แกล้ง”

เนื่องจากตอนยังเป็นเด็ก พีโอสุขภาพไม่แข็งแรง มักอาศัยการเจ็บป่วยเป็นข้ออ้างในการเกี่ยงงานให้น้องทำ แต่พอเติบโตแล้วจึงคิดได้ หากว่าน้องมีปัญหา ถ้าแบ่งปันน้องได้ก็แบ่ง ไม่หวงเหมือนเมื่อก่อน ตอนนี้พีโอมีหลานชายลูกของน้องสาวอายุสองขวบครึ่ง รักหลานมาก ให้หลานหมดทุกอย่าง

การเริ่มสวดมนต์

พี่โอเริ่มสวดมนต์อย่างจริงจัง ตอนที่เริ่มทำงาน เมื่อประมาณ 10 ปีที่แล้ว หลังจากที่จบประกาศนียบัตรวิชาชีพแล้ว รู้ตัวว่าเป็นคนใจร้อน หากไม่พอใจจะมีปฏิกิริยาทันที ไม่เก็บระงับอารมณ์ตนเอง โดยเริ่มทดลองสวดมนต์มาตั้งแต่ได้ทดลองฝึกปฏิบัติทั้งการสวดมนต์ และนั่งสมาธิเพื่อระงับอารมณ์จากรายการทางโทรทัศน์แรกๆ เริ่มสวดบทบูชาพระรัตนตรัย ต่อมาเพื่อนที่ทำงานแนะนำให้ลองอ่านหนังสือธรรมะ และแนะนำให้ลองนั่งสมาธิ แต่ยังไม่ทำไม่ได้ ปัจจุบันพยายามจะสวดมนต์บทสั้นๆ เพราะสมาธิยังไม่นิ่ง

“ตอนที่เรียนจบ ปวช.น่าจะประมาณสัก 10 ปีที่แล้ว เริ่มทำงานก็เพราะว่าเป็นคนที่ใจร้อน ก็ไม่รู้อย่างไรให้ใจเย็นลง ก็ดูตามโทรทัศน์ ว่าลองสวดมนต์ ลองนั่งสมาธิ แต่ว่านั่งสมาธิยังทำไม่ได้สักที ใจยังไม่นิ่งพอ ก็เริ่มสวดมนต์มาตั้งแต่ตอนนั้นเลย แรกๆ ก็เริ่มแค่สวดอาโต เล็กน้อย พอเริ่มมีเพื่อนที่ทำงาน เขาก็แนะนำให้ลองอ่านหนังสือเล่มนี้ อ่านก็ไม่เคยจบ แล้วก็เป็นคนทีทุกวันนี้สวดมนต์สมาธิก็ยังไม่นิ่ง แต่ก็พยายามจะทำอย่างน้อยบทย่อยๆ”

สาเหตุที่พี่โอ ได้เริ่มมาสนใจการสวดมนต์ตามคำแนะนำของพี่พยาบาล เพราะได้เห็นผู้ป่วยรายหนึ่ง ที่เข้ามารักษาตัวในโรงพยาบาล และเสียชีวิตลง ตอนที่รักษาอยู่ พี่พยาบาลพยายามจะเปิดเทปธรรมะให้ผู้ป่วยฟัง แต่เปิดไม่ได้ พอผู้ป่วยเสียชีวิตสามารถเปิดเทปได้ พี่พยาบาลบอกว่าตอนที่ผู้ป่วยรายนี้มีชีวิตอยู่มีกิจกรรม ไม่เคยทำอะไรให้แก่ตนเอง ทำให้เขาไม่ถึงธรรมะ พี่พยาบาลแนะนำให้พี่โอสวดมนต์โดยเปิดเทปบทสวดมนต์ต่างๆ ให้ฟัง พี่โอจึงลองสวดมนต์ให้กับตนเอง

“หนูเคยเจออยู่เคสหนึ่งคือเป็นผู้ป่วย ไม่มีญาติพี่น้อง คือเค้าใกล้จะเสียแล้ว พี่พยาบาลก็จะเปิดธรรมะให้ฟัง เปิดยังไงก็ไม่ติด พอเค้าเสียไปมันติดขึ้นมา ความรู้สึกที่ว่าทำไมเป็นอย่างนี้ เราก็รู้สึกว่าต้องมีอะไรสักอย่าง พี่เค้าก็บอกว่าอาจจะมีกิจกรรมเยอะ ตอนเป็นคนมีชีวิตอยู่ไม่เคยทำอะไรให้ตัวเอง หนูก็บอกว่าเราจะทำอย่างไร พี่เค้าก็บอกว่าลองสวดมนต์ดู คือที่ฝึกเค้าจะเปิดธรรมะให้ฟังทุกเย็น แล้วก็ตอนเช้า คือเราฟังแล้วก็ลองไปหาบทนี้มาสวดดู บทนี้ป้องกันอันตราย บทนี้ให้พ่อแม่ ครูอาจารย์”

ภาษาที่ใช้ในการสวดมนต์

พี่โอสวดมนต์แบบมีคำแปล ได้ดาวน์โหลดวิดีโอมาฟัง บางวันจะสวดมนต์ตามหนังสือสวดมนต์ บางวันจะสวดตามวิดีโอ ส่วนใหญ่พักอยู่ที่หอพัก จะสวดมนต์ตามวิดีโอ ประมาณครึ่งชั่วโมง ถ้าอยู่ที่บ้านสวดบทสั้นๆ ไม่เกิน 10 นาที พี่โอยังไม่มีอารมณ์เพียงพอกที่จะสวดบทสวดมนต์แบบยาว เนื่องจากไม่สะดวกในการนั่งนานๆ

“สวดเป็นคำแปลด้วย คือถ้าขยันหน่อยก็จะเปิดหนังสือ ถ้าหากว่าวันไหนขี้เกียจหน่อย ก็จะโหลดวิดีโอมาก็จะสวดตามวิดีโอไป”

“ตอนนี้อยู่หอ ก็สวดตามวิดีโอ...เกือบครึ่งชั่วโมง เพราะว่าสวดจะมีบท 1 ขั้นตอนที่ 1 ไปเรื่อยๆ ...ทำตามหนังสือ ทำตามวิดีโอ”

การอธิษฐาน

เวลาสวดมนต์ อันดับแรกอธิษฐานให้พ่อกับแม่ มีสุขภาพแข็งแรง ให้ตัวเองมีสติที่มั่นคงมากขึ้น ประสบความสำเร็จในชีวิตและการทำงาน มีเงินใช้ ให้หลานเป็นเด็กดี เมื่อมีหลานชาย จะอธิษฐานถึงหลานมากกว่าน้อง เพราะรักหลานชายคนนี้นี้มาก

“อันดับแรกก็ขอให้พ่อกับแม่แข็งแรง ให้เราแล้วก็ให้หลานเป็นเด็กดี ตอนนี้หลานเพิ่มเข้ามาก็นึกถึงหลาน”

คุณค่าหรืออานิสงส์ของการสวดมนต์

การสวดมนต์ มีส่วนทำให้มีสมาธิมากขึ้น แม้ทำไม่ได้เต็มที่ แต่ช่วยให้ใจเย็นขึ้น เช่น เมื่อญาติคนไข้แสดงความไม่พอใจด้วยการใช้อารมณ์ ต้องเจียบและนั่งรับฟังเขา โดยต้องพยายามทำความเข้าใจว่าญาติผู้ป่วยอาจจะไม่รู้ว่ขั้นตอนการทำงานเป็นอย่างไรและปล่อยให้ญาติเจียบก่อน แล้วจึงค่อยพูดคุยชี้แจงกับญาติ ต้องนึกถึงว่าถ้าหากว่าเราทำโดยใช้อารมณ์ ผลเสียหายจะเกิดกับผู้รับบริการ และกับตนเอง เมื่อก่อนไม่เคยคิดเมื่อได้สวดมนต์ และอ่านหนังสือธรรมะ ทำให้ได้คิดและเข้าใจผลแห่งการกระทำ ทำให้ใจเย็นลง และมีสติมั่นคงมากขึ้น

“ตอนนี้เราคิดว่าถ้าหากว่าเราแรงใส่เค้า ยิ่งตอนนี้ที่มาทำงานบริการ มีผู้คนป่วยเยอะ ถ้าหากว่าเราไม่พอใจ คือเค้าอาจจะไม่รู้ว่ขั้นตอนการทำงานเป็นอย่างไร แรกที่เข้ามา ก็คิดว่าทำไมบอกแล้วไม่รู้จ้กฟัง พอเราสวดมนต์บ่อยๆ เข้า เราก็คิดว่าเค้าไม่เคยมาก็ต้องใจเย็นนิดหนึ่ง ค่อยๆ พูดกับเค้า ถ้าหากว่าเราแรงใส่เค้า เค้าก็ต้องแรงใส่เรามา คือเค้ามารับบริการ เราเป็นผู้ให้ เราก็ต้องฟังเค้าหน่อยว่าจะเอาอะไร เมื่อก่อนแรกๆ ก็ต้องไม่ได้ต้องทำอย่างนี้”

การเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี 2556-2557

พี่โธ่เข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี ที่วัดปิตุลาธิราชรังสฤษฎิ์ เพราะอยากไปอยู่แล้ว ปกติช่วงปีใหม่ พี่โธ่จะไปเที่ยว แต่ในปีนึ้รู้สึกว่แม่ป่วยบ่อย ช่วงก่อนที่เข้าร่วมสวดมนต์ แม่กับน้องและหลาน เพิ่งได้รับอุบัติเหตุรถคว่ำ ครอบครัวจึงเข้าร่วมสวดมนต์ข้ามปี มีเพื่อนๆ ร่วมเดินทางไป ประมาณ 6-7 คน เนื่องจากพี่โธ่ทำงานทุกวัน อยู่เวร ไม่มีเวลามากนัก ถ้าเป็นวันหยุดไปได้ เพราะว่าไม่มีเวรบายดึก

“คือก็ไม่ว่ที่ไหนเค้าสวดบ้าง อยากไปทุกปี แต่ว่าไปเองไม่ได้ ไม่มีรถ ขั้รถไม่เป็น ก็ชวนกันกับเพื่อนๆ ว่าลองไปไหม ลองหาที่ไหนมี”

พี่โธ่ได้ค้นหาสถานที่จัดการสวดมนต์ข้ามปี โดยได้ข้อมูลจาก Internet พบว่ที่วัดปิตุลาธิราชรังสฤษฎิ์ และวัดโสธรวรารามวรวิหารจัดงานในปีนึ้ แต่เลือกไปสวดมนต์ที่วัดปิตุลาธิราชรังสฤษฎิ์ เพราะสะดวก อยู่ใกล้บ้านมากกว่า และคนอาจน้อยกว่า พี่โธ่ไปร่วมงานประมาณ 4 ทุ่ม ถึงเพียงคืน

สิ่งที่ได้เห็นคือ เด็กวัยรุ่นสมัยนี้เข้าวัดมากขึ้นกว่าแต่ก่อน เมื่อตอนที่ตามแม่ และยายไปถือศีลที่วัด เห็นแต่คนแก่กับเด็กๆ “เด็กวัยรุ่นสมัยนี้รู้จักเข้าวัด เมื่อก่อนที่ไปกับยายก็จะเห็นแต่คนแก่ถือศีล หรือว่าไปกับแม่ ก็จะเห็นแต่คนแก่ๆ กับเด็กเล็กๆ” กลับมายังได้คุยกับเพื่อนว่าวัยรุ่นเข้าวัดมากกว่าแต่ก่อนแทนที่จะไปเที่ยวผับบาร์ ฟีโอให้ข้อสังเกตว่า ผู้วัยรุ่นชายน่าจะมากกว่าวัยรุ่นหญิงเพราะผู้ชายมากับเพื่อนเป็นกลุ่ม แต่ถ้าผู้หญิงส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงมากับครอบครัว โดยมีลูกและหลานมาด้วย

ความประทับใจนอกจากพบวัยรุ่นมาเข้าร่วมจำนวนมากแล้ว ยังประทับใจในเจ้าหน้าที่จัดงานที่มีการแนะนำขั้นตอนในการเข้าร่วมพิธี สถานที่จัดงานดี กล่าวโดยสรุปชอบการจัดงานทั้งหมด

“ข้างหน้าคือเค้าจะแนะนำเราว่าต้องทำอะไรบ้าง สถานที่ก็ดี หนูก็ชอบทั้งหมด”

ส่วนที่อยากให้ปรับปรุง ในช่วงสุดท้าย หลังเสร็จงาน มีการแจกประกาศนียบัตร ไม่ค่อยมีระเบียบ เหมือนกับทุกคนมารุมแย่งกัน แต่เข้าใจสถานการณ์ดี เพราะว่าคนมาร่วมงานอยากได้ประกาศนียบัตร แล้วรีบกลับบ้านเพราะดีกมากแล้ว ฟีโออยากไปร่วมงานทุกปี แต่ไม่สะดวกในการเดินทาง

“ปรับปรุงน่าจะเป็นตอนสุดท้าย ตอนที่เสร็จงานแล้วเค้าจะแจกประกาศนียบัตร เหมือนกับทุกคนมารุมแย่งกัน ไม่ค่อยเป็นระเบียบ...แจกตอนสุดท้ายเลย คนก็จะรุมแย่งๆ แต่ก็เข้าใจเพราะว่าคนที่อยากได้ก็รีบกลับ”

ลุงดำ

(เพศชาย อายุ 70 ปี, เกษียณอายุ)

“การสวดมนต์ เหมือนกับการใส่บาตรทุกเช้า ถ้าเราได้ลองใส่บาตรทุกเช้า วันไหน ถ้าไม่ได้ใส่บาตร ใจเราจะหงุดหงิด อย่างทุกเช้าพอถึงเวลาตีสี่ เราไม่ต้องทำอะไรเลย เราจะลุกขึ้นมาเอง คือ จะง่วงนอนอย่างไรก็ลุกเอง ใจเป็นกังวล พอได้สวดมนต์แล้ววันนี้ ใจจะอึมึมและโล่ง เหมือนกับเป็นกิจวัตรประจำวันที่ต้องทำ”

บริบททางสังคมและวัฒนธรรม

ลุงดำภูมิลำเนาเดิมเป็นคนจังหวัดปราจีนบุรี มีลูกชายสองคน อาชีพเดิมก่อนหน้าที่จะเกษียณอายุ จากรัฐวิสาหกิจ จังหวัดฉะเชิงเทรา นั้น เคยทำนามาก่อน เนื่องจากในช่วงนั้นวุฒิการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 6 ไม่สามารถสอบเข้าทำงานอาชีพอะไรได้ ทำให้ต้องประกอบอาชีพทำนา ซึ่งเป็นอาชีพดั้งเดิมของบิดามารดาเรื่อยมา จนกระทั่งอายุ 30 ปี ถึงได้มีโอกาสเข้ามาทำงานเป็นยามที่รัฐวิสาหกิจ จังหวัดฉะเชิงเทรา เริ่มทำงานเมื่ออายุมากแล้ว โดยหลังแต่งงาน มีบุตร กลัวว่าบุตรจะไม่มีโอกาสได้เรียนหนังสือ ลุงดำจึงตัดสินใจบอกภรรยาว่ายังจะต้องชวนขวายเป็นหางานทำในเมืองให้ได้ ถึงแม้ว่าจะเป็นอาชีพรับจ้างก็ยังมี ลุงดำคิดว่า ด้วยบุญวาสนาที่มีจึงทำให้ได้เข้ามาทำงานในรัฐวิสาหกิจ โดยขณะนั้นทางรัฐวิสาหกิจนั้นกำลังประกาศรับสมัครยามพอดี

“ผมก็ขึ้นไปถามยกมือไหว้แ ก่ก็ถามว่าอายุเท่าไร ก็บอกว่า 30 ก็บอกว่า ลองมาสมัครสิ เค้าก็บอกว่าคุณจะมาทำอะไร รูปร่างอย่างนี้ไม่น่าจะทำได้ ทำได้ครับ วันนั้นเค้าก็บอกว่ารับ ป.7 แต่ผมบอกว่าไม่มี ป.7 แต่ ป.4 ผมมี และใบสุทธิ ม.3 ผมมี ผมก็มา ก็เห็นว่าใบเกรดเรียนของผมเรียนดี ตอนนั้นคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ 80.45% ก็มีสมัครหลายคน ท่านก็สอบถามผมไม่ได้สอบข้อเขียนอะไร ก็ถามอยู่คำหนึ่งว่าคุณมาเป็นยามเพื่ออะไร ผมก็ตอบส่งๆ ธรรมดาว่าอาชีพครับ ถูกใจยังงี้ก็ไม่รู้ ประธานก็บอกว่าพักเถะ เถานี้ผมก็คิดว่าตรงประเด็น ถ้าไม่ใช่อาชีพก็ไม่รู้ว่าจะมาทำไม”

การเริ่มสวดมนต์

สมัยก่อนเริ่มสนใจมาสวดมนต์ เพราะคิดว่าตนเองนับถือศาสนาพุทธ ตอนเด็กๆ อยู่โรงเรียน สวดที่โรงเรียน และตอนเย็นวันศุกร์อาจารย์จะนำสวดมนต์ ซึ่งพื้นฐานการสวดมนต์เริ่มต้นจากที่โรงเรียน เมื่อลงตำแหน่งงานแล้วยังคงสวดมนต์เรื่อยมา เวลาอยู่บ้านพาภรรยาสวดมนต์ แต่สวดไม่มาก เพราะเวลาไปทำงาน บางวันออกแต่เช้า ส่วนตอนเย็นบางทีเพื่อนๆ ชวนไปสังสรรค์บ้าง ทำให้ไม่ได้สวดมนต์ทุกวัน แต่พอเกษียณอายุออกมาจะสวดมนต์ที่บ้านทุกวัน โดยลุกขึ้นสวดตอนเช้าประมาณตี 4 และปฏิบัติเรื่อยมา จนกระทั่งทุกวันนี้

“ก็เริ่มตั้งแต่เรามาทำงานอยู่ที่นี่แต่งงานผมก็สวด อยู่บ้านพาภรรยาสวด แต่ก็สวดไม่มาก.... ก็สวดเรื่อยมา แต่ว่ามาทำงานก็ติดไปทางนั้น บางวันออกแต่เช้า เย็นบอกง่ายๆ ว่าเมา.... สวดมนต์ผมก็จะสวดที่บ้าน ลุกสวดตอนเช้าประมาณตี 4”

ภาษาที่ใช้ในการสวดมนต์

บทสวดมนต์ที่สวดทุกวันจะสวดบทพุทธคุณ ธรรมคุณ สังฆคุณ ตามด้วยบทพาหุงมหากา คือ บทสวดมนต์ที่สมเด็จพระพนรัตน์ (พระอาจารย์ซึ่งได้สวดมนต์ให้สมเด็จพระนเรศวรมหาราช) ให้สมเด็จพระนเรศวรมหาราช สวดก่อนที่จะทำการศึกกับพม่า และบทยืนทูน “ยืนทูนนี้มีตัง อะระมังคะลัญจะ โยจาเมนาโป สะกุนัสสะ สัทโทปาปัตตะโท ทุสสุบิณัง อะกันตัง....” คือ บทสวดมนต์ที่ช่วยหนุนดวง (สวดบูชาให้พ้นจากภัยพิบัติทั้งปวง อานุภาพเพื่อแก้กลางร้าย เหตุร้าย ผันร้ายทำลายสิ่งอัปมงคลทั้งปวงให้มลายี่สิ้น)

การอธิษฐาน

เมื่อสวดมนต์เสร็จแล้วลูกดำจะอธิษฐานถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายที่พระพุทธเจ้าได้นำข้าพเจ้ามาในวันนี้ ขอให้บุตรหลาน ตระกูลของข้าพเจ้า ทำมาหากินประกอบอาชีพโดยสุจริต ให้มีความยั่งยืน เพราะพ่อแม่ของลูกดำสอนว่าถ้าลูกไปทำงานราชการ ห้ามเอาสิ่งของที่ได้รับมา อย่าเอามาเลี้ยงดูพ่อแม่ เลี้ยงลูก เลี้ยงภรรยา พ่อจะสอนอย่างนั้น

คุณค่าหรืออานิสงส์ของการสวดมนต์

การสวดมนต์ เหมือนกับการใส่บาตรทุกเช้า ถ้าใครได้ลองใส่บาตรทุกเช้า วันไหนถ้าไม่ได้ใส่บาตร จะรู้สึกหงุดหงิด อย่างทุกเช้าพอถึงเวลาตีสี่ ตนเองไม่ต้องทำอะไรเลย จะลุกขึ้นมาเอง คือ จะง่วงนอนอย่างไรก็ลุกเอง ใจเป็นกังวล พอได้สวดมนต์แล้ววันนี้ใจจะอึมเอมและโล่ง เหมือนกับเป็นกิจวัตรประจำวันที่ต้องทำ ซึ่งการสวดมนต์นั้นมีประโยชน์ ก่อนที่จะสวดมนต์ต้องทำสมาธิก่อน เมื่อสวดมนต์เสร็จแล้วนั่งสมาธิสัก 5 นาที ตั้งใจภาวนาพุทโธ พุทโธ คือ ความรู้สึกตัว อย่างตนเองมีการรวมกลุ่มกับเพื่อนๆ มีการเดินออกกำลังกายกัน ใส่บาตร สวดมนต์ทุกเช้าเย็นซึ่งต้องลองทำดูให้เป็นกิจวัตรประจำวัน อย่างพระที่นั่งสวดมนต์หรือท่านนั่งคุยกับเรา ท่านนั่งเป็นชั่วโมง เพราะท่านเคยนั่งเป็นประจำ

“การสวดมนต์ ลองไปปฏิบัติ นับตั้งแต่วันนี้ลองไปปฏิบัติ ลองใส่บาตรทุกเช้า วันไหนลองไม่ได้ใส่บาตร ใจจะหงุดหงิด... จะหงุดหงิด อย่างเข้านี้ เราลูกถึงเวลาดีสี เราไม่ต้องอะไรเลย มันจะลูกเอง คือจะვნอนอย่างรักลูกเอง ใจมันกังวล ถ้าได้สวดมนต์ แล้ววันนี้ใจมันพองโล่ง”

นอกจากนั้นลุงดำยังสนใจในเรื่องของธรรมะ เพราะธรรมะเป็นสิ่งที่สอนใจเรา ถ้าเราไม่มีหลักธรรมะในเรื่องขันติ โสรัจจะ ขันติคือความอดทน โสรัจจะคือความสงบเสงี่ยม หิริโอตตัปปะ คือความละอายและเกรงกลัวต่อบาป และทุกคนที่เกิดมาในโลก ถ้าไม่มีศีลห้า คงฆ่ากันตายหมดแล้วทั้งโลก ซึ่งทุกศาสนาสอนให้ทำความดี ไม่ให้รังแกกัน ฆ่ากัน ไม่รักกัน ไม่ขโมยกัน และตามความคิดของลุงดำคิดว่าศีลข้อที่ 4 รักษายากที่สุด คือมุสาวาทาเวรมณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ เช่น คนไทยถามว่าไปไหนครับ ตอบว่าเปล่า ตนเองไม่ได้เรียนมาก รู้มาก แต่คิดว่าการเรียนไม่มีที่สิ้นสุดแก่ยังคงเรียนได้ และคนสมัยก่อนจะสั่งสอนเป็นคติเตือนใจไว้ คือ “เป็นพระมีบาตรไม่โปรด มีโบสถ์ไม่ลงทำวัด มีอาบัติไม่ปลงเป็นสงฆ์ได้อย่างไร” และสิ่งที่พ่อลุงดำได้สอนจากการที่เคยบวชเป็นพระมาก่อนแล้วสึกออกมา ได้บอกว่า “ลูกเอ๋ยบวชแต่ได้กๆ สึกแต่หนุ่มๆ ลูกแต่ดีกๆ หากินให้ไปพร้อมกา อย่าเป็นนกแก” ซึ่งคำว่านกแกเปรียบเหมือนชาวกรุงเทพฯ ที่ตีนอนสาย

ป้าเล็ก

(เพศหญิง อายุ 64 ปี, ชำนาญการบำนาญ)

“เมื่อก่อนเป็นคนใจร้อน พอเริ่มสวดมนต์แล้วสบายใจ จิตใจเริ่มนิ่ง จากที่เคยโมโห เริ่มดีขึ้นเรื่อยๆ และรู้สึกว่าจะใจเย็นขึ้น และมีสติขึ้น ใครจะพูดอะไรเป็นเรื่องของเขา เราปิดหู ปิดตา ปล่อยาว”

บริบททางสังคมและวัฒนธรรม

ป้าเล็ก จบการศึกษาปริญญาตรี เคยประกอบอาชีพครูมาก่อนแต่ตอนนี้เกษียณอายุแล้ว ชีวิตในวัยเด็กอาศัยอยู่กับป้า เนื่องจากตนเองเป็นเด็กกำพร้า ป้าจึงนำมาเลี้ยง อีกทั้งป้าเป็นคนชอบทำบุญ โดยจะพาตนเองไปวัดตั้งแต่เด็ก แทบทุกวันพระ ป้าจะมาพามาตั้งฟังพระเทศน์ด้วย พอเริ่มโตให้ไปเรียนพุทธศาสนาทุกวัน อาทิตย์จนสอบได้นักธรรมเอก ทำให้ตนเองได้สัมผัสสิ่งเหล่านี้มาตั้งแต่เด็ก ส่วนชีวิตครอบครัว ป้าเล็กแต่งงานแล้ว มีลูก 2 คนคนโตเรียนจบปริญญาโทแล้ว และกำลังจะเข้าทำงาน ส่วนคนเล็กกำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี

“เราอยู่กับป้าเรตั้งแต่เป็นเด็ก เราเป็นเด็กกำพร้า แล้วป้าเราก็ตามาเลี้ยง ป้าก็ชอบทำบุญ ชอบมากๆ เราก็ตารู้สึกซึมซับมาตั้งแต่วเด็ก ท่านก็พาเรามาตั้งแต่วเราเป็นเด็กประถม มาวันพระจะมาแทบทุกวันพระมาตั้งฟังพระเทศน์ด้วย พอเริ่มโตไปเรียนหนังสือท่านก็ให้มาเรียนทุกวันอาทิตย์”

การเริ่มสวดมนต์

ป้าเล็กเริ่มต้นสวดมนต์ตั้งแต่วเด็กๆ จากการที่เห็นป้าสวดมนต์แล้วตนเองได้เข้าไปนั่งฟังทุกวันจนเกิดความเคยชิน จึงเริ่มสวดมนต์บ้างตั้งแต่นั้นเรื่อยมา และเมื่อสวดมนต์แล้วรู้สึกว่ตนเองดีขึ้นเรื่อยๆ ส่วนหนึ่งอาจจะเป้นเพราะตนเองเป็นคนคิดดี และได้อยู่กับผู้ใหญ่ที่มีความเมตตาที่สอนแต่สิ่งดีงามให้

“สมัยก่อน แล้วพอเห็นป้าสวดมาตั้งแต่วเด็กๆ สวดแล้วเราก็ตเข้าไปฟังทุกวัน ก็รู้สึกชินก็เลยเริ่มสวด”

ทุกวันนี้ป้าเล็กลุกขึ้นมาสวดมนต์ตั้งแต่วตี 4 เมื่อก่อนจะสวดมนต์ก่อนนอน แต่เวลาสวดมนต์บางครั้งมีเสียงโทรศัพท์บ้านดังรบกวน จนไม่มีสมาธิ เพราะตนเองไม่ได้ใช้โทรศัพท์มือถือ จึงเปลี่ยนมาสวดมนต์ในช่วงเช้ามืดแทน ซึ่งเป็นช่วงเวลาทีเจียบสงบ นอกจากนั้นป้าเล็กยังพยายามแนะนำให้ลูกทั้งสองคนสวดมนต์ เพราะสวดมนต์แล้ว ทำให้จิตใจสงบ มีสติ และเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ ในตอนแรกลูกยังคงต่อต้านแต่ตนเองค่อยๆ โน้มน้าวลูก อย่างช่วงที่ลูกเรียนหนังสือและอยู่หอพักคงไม่ได้สวด แต่ตนเองบอกให้สวดบทย่อหรือบทสั้นๆ ก็ยังดี

ภาษาที่ใช้ในการสวดมนต์

บทสวดมนต์ที่สวดจะสวดบทพาหุงมหากา บทถวายพรพระ พระคาถาชินบัญชร และบทยอดพระกัณฑ์ไตรปิฎกเพิ่มขึ้นจากเดิมที่ไม่ได้สวด ตามด้วยการแผ่เมตตา และนั่งสมาธิ 10 นาที ส่วนเวลาเดินทางไปไหนมาไหนจะสวดพระคาถาชินบัญชร โดยการสวดมนต์จะสวดเฉพาะภาษาบาลี ไม่ได้แปล แต่ทราบความหมายของบทสวดแต่ละบท

การอธิษฐาน

หลังจากสวดมนต์เสร็จแล้ว ป้าเล็กอธิษฐานขอพรให้ในหลวง ประเทศชาติ และให้ลูกทั้งสองของตนเองเป็นคนดีและไม่สร้างภาระแก่สังคม แล้วตามด้วยการอธิษฐานให้ตัวเองมีโอกาสที่จะปฏิบัติธรรม ได้เต็มที่ก่อนที่จะไปเกิดชาติภพหน้า

คุณค่าหรืออานิสงส์ของการสวดมนต์

เมื่อก่อนป้าเล็กเป็นคนใจร้อน พอเริ่มสวดมนต์แล้วสบายใจ จิตใจเริ่มนิ่ง จากที่เคยโมโห เริ่มดีขึ้นเรื่อยๆ และรู้สึกว่าจะเย็นขึ้น และมีสติขึ้น ใครจะพูดอะไรเป็นเรื่องของเขา เราปิดหู ปิดตา ปล่อยาวง ป้าเล็กเล่าให้ฟังว่า ช่วงที่ตนเองทำงานสอนเด็กประถม มีเด็กผู้ชายคนหนึ่งชอบแกล้งเด็กผู้หญิง โดยไปเปิดกระโปรง และในห้องมีเด็กนักเรียนที่เรียนร่วมกันทั้งชายและหญิง 30-40 คน เด็กผู้หญิงอายุ ตนเองที่เป็นครูอยู่ตรงนั้นรับไม่ได้ จึงเรียกเด็กผู้ชายให้มาหา เพื่อที่จะตักเตือน เด็กคนนั้นกลัวตนเองมากถึงกลับกระโดดหนีไปทั้งที่ขนาดอาคารเรียนสูงจากพื้นเป็นชั้นๆ ทำให้ตนเองโมโหมากออกไปยืนนอกห้อง ใช้วิธีนับ 1-100 เพื่อให้ใจเย็นขึ้นพอจิตใจเริ่มสงบ เพื่อนของตนเองที่เป็นครูถึงไปตามเด็กคนนั้นมา ซึ่งตนเองสอนและบอกว่าทีหลังอย่าทำแบบนี้ เพราะแกล้งเพื่อนเป็นสิ่งไม่ดี ถ้าแกล้งผู้ชายกับผู้ชายครูจะไม่ว่า นี่เด็กผู้หญิง มันน่าเกลียด แล้วเด็กผู้หญิงก็อาย ตนเองยังเล่าให้ผู้บริหารฟัง ผู้บริหารบอกว่าตนเองคิดถูกแล้วที่ไปยืนสงบสติอารมณ์ ไม่อย่างนั้นคงตีเด็กและการที่เด็กกระโดดลงไปแล้วขาแข้งอาจจะหัก ประสบอุบัติเหตุ ตนเองต้องรับผิดชอบอีกทั้งขึ้นทั้งร้อง

นอกจากนั้นเวลาสวดมนต์รู้สึกมีความสุข จิตใจสงบ เพราะว่าตนเองสวดมนต์ช่วงเข้ามิด ซึ่งเป็นช่วงที่เงียบสงบ และจากการสังเกตตัวเองทุกอย่างดีขึ้นเรื่อยๆ ไม่รู้ว่าเป็นเพราะจากบุญที่เราสวดมนต์หรือเปล่า แต่เราปฏิบัติดี คิดดี ทำดี ใส่บาตรทำบุญมาตั้งแต่เด็กแล้ว และลูกๆ เหมือนกัน ตนเองพยายามให้ธรรมะสอนลูกและแนะนำให้สามีสวดมนต์ด้วย เพราะยกตัวอย่างให้สามีฟังว่าตนเองแคล้วคลาดและอยู่ในเหตุการณ์ที่เฉียดตายอะไรหลายๆ อย่าง แต่รอดมาได้เสมอ และคิดว่าตนเองทำแต่กรรมดีไม่ฆ่าสัตว์ตัดชีวิตด้วย

“ตอนก่อนคิดเองว่าเป็นคนใจร้อน พอเริ่มสวด จิตเริ่มนิ่ง จากที่เคยโมโห เริ่มดีขึ้นเรื่อยๆ และใจก็รู้สึกว่าจะเย็น จากความรู้สึกที่เราประสบด้วยตนเอง และเวลาสวดก็รู้สึกว่าจะตามความรู้สึกที่เราได้สวด เรามีความสุข จิตสงบ เพราะว่าเราสวดเข้ามิด มันเงียบสวดแล้วมันก็ดี สังเกตตัวเองก็ดีขึ้นเรื่อยๆ ทุกอย่างก็ดีขึ้นเรื่อยๆ ก็ไม่รู้ว่าเป็นเพราะอะไร เพราะว่าบุญที่เราสวดก็ไม่รู้ แต่เราก็ปฏิบัติคิดดี ทำดี มาตั้งแต่เด็กแล้ว”

การเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี 2556-2557

ป้าเล็กมีโอกาสได้เข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีทุกปี เพราะบ้านอยู่ใกล้วัดโสธรฯ บรรยากาศในงานวันนั้น มีทุกกลุ่มอายุมาเข้าร่วมงานทั้งคนในท้องถิ่นและอำเภออื่นๆ และสิ่งที่ทำให้ประหลาดใจ คือ 2-3 ปีที่ผ่านมาเด็กวัยรุ่นมาเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีเป็นจำนวนมาก เด็กๆ เหล่านี้แต่งชุดขาวมากันเองโดยที่ไม่มีใครชักชวนให้มา ยิ่งวันสำคัญทางศาสนาที่มีการเวียนเทียนจะเห็นวัยรุ่นมากันมากมายซึ่งตนเองดีใจที่เห็นวัยรุ่นมาเข้าวัด ช่วงที่ตนเองสอนหนังสืออยากให้เด็กๆ ได้เข้าวัดโดยมักจะพาเด็กนักเรียนไปปฏิบัติธรรมที่วัดเสมอ เพราะคิดว่าถ้าหากว่าคนหันมาให้ความสำคัญกับศาสนา บ้านเมืองจะดีขึ้น

“เค้ามาร่วมเอง โดยที่ไม่มีใครชวนเลย 2-3 ปีที่เราเห็นเยอะมากๆ เคี้ยวนี้เราทิ้งเลย เด็กๆ รุนๆ เข้ามาเยอะเลย ยิ่งเวียนเทียนวัยรุ่นทั้งนั้นเลย อึ้งเลย เรามาเดิน เราเห็นวัยรุ่นก็ดีใจ เราก็อยากดึงให้เด็กเข้าวัด เราชอบ เพราะว่าเราสอนหนังสือ เราจะพาเด็กให้อยู่ใกล้กับวัด ไปนั่งปฏิบัติธรรมเลย”

ความรู้สึกของป้าเล็กที่ได้มาสวดมนต์ข้ามปีมีความสุขและได้บุญ เพราะปีหนึ่งมีหนเดียว แค่นี้ก็ดีแล้ว และปีหน้าป้าเล็กจะมาเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีอีก ถ้าตนเองยังมีชีวิตอยู่ เพราะชีวิตไม่แน่นอน จะเสียชีวิตเมื่อไรไม่รู้

ป่าแดง

(เพศหญิง อายุ 70 ปี, ชำราชการบ้านาญ)

“การสวดมนต์มีส่วนช่วยให้รู้สึกสบายใจ จิตใจเย็นลง หรืออาจจะเกิดจากความชอบในสิ่งที่ได้ทำ จึงทำให้เกิดความสบายใจ และอยากที่จะปฏิบัติต่อไปเรื่อยๆ อีกทั้งยังช่วยลดความโลภ โกรธ หลง ในใจได้ เพราะภาษาบาลีที่สวด คือ คำสอนให้คิดให้ปฏิบัติ”

บริบททางสังคมและวัฒนธรรม

ป่าแดง เป็นลูกคนที่สอง มีพี่น้อง 7 คน เสียชีวิตไป 3 คน เหลือ 4 คน ภูมิลำเนาเดิมเป็นคนจังหวัดฉะเชิงเทรา แต่สอบบรรจุครูได้ที่อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง ได้พบและแต่งงานกับสามีคนแรกที่ทำอาชีพค้าขายในจังหวัดระยองอยู่ก่อนแล้ว ซึ่งสามีเป็นคนจังหวัดฉะเชิงเทราเหมือนกัน มีลูกด้วยกัน 2 คน หลังจากนั้นป่าแดงประสบกับเรื่องราวที่สร้างความทุกข์ใจมาก จนเกือบจะเสียชีวิตเมื่อสามีคนแรกเสียชีวิตตอนอายุ 35 ปี จากการถูกยิงที่บ้านของตนเอง โดยป่าแดงเล่าเหตุการณ์ในวันนั้นให้ฟังว่า

“สามีจะกลับมาแปดริ้ว เราก็บอกว่าอย่าเพิ่งมาเลย ไปพຽ່ນนี้เถอะ พຽ່ນนี้วันเสาร์ เราจะได้มาด้วย แพนก็ถูกยิงตายคืนนั้น จับตัวใครไม่ได้ เราก็ดูว่าสาเหตุเพราะอะไร ช่วงหลังเค้ามาเรื่องที่จะไปต่างประเทศ”

ขณะที่สามีเสียชีวิตป่าแดงอายุ 32 ปี และลูกคนเล็กอายุเพิ่งได้ 8 เดือน ทำให้ต้องรับภาระในการเลี้ยงดูลูกเพียงคนเดียว อีกทั้งทรัพย์สินที่ลงทุนไว้ต้องสูญเสียและขาดทุนเมื่อสามีเสียชีวิต นอกจากนั้นป่าแดงยังกลัวความไม่ปลอดภัยในชีวิต เพราะคนที่ก่อเหตุยังลอยนวลและคอยวนเวียนอยู่แถวโรงเรียนที่สอนเนื่องจากวันที่เกิดเหตุการณ์นั้นป่าแดงอยู่กับสามี ทำให้ต้องย้ายกลับมาทำงานที่บ้านเกิดของตนเอง แต่การขอย้ายกลับมาที่ฉะเชิงเทรามีปัญหา เนื่องจากในขณะนั้นไม่มีตำแหน่งว่าง อย่งไรก็ตาม ทั้งต้นสังกัดเดิมและใหม่ได้ช่วยเหลืออย่างเต็มที่ โดยต้นสังกัดใหม่ทำหนังสือขอตัวมาช่วยราชการก่อนทั้งที่ยังไม่มีตำแหน่ง โดยต้องทำงานให้ต้นสังกัดใหม่ แต่ได้รับเงินเดือนจากต้นสังกัดเดิม ขณะนั้นตำแหน่งครูยังขึ้นอยู่กับองค์การบริหารส่วนจังหวัดยังไม่ได้ขึ้นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเหมือนในปัจจุบัน ต่อมาภายหลังมีตำแหน่งว่างจึงได้ทำเรื่องย้ายมาลงที่ฉะเชิงเทรา และด้วยความคิดว่าวุฒิการศึกษามีน้อย จบวุฒิมัธยมศึกษาพม. (ประกาศนียบัตรประโยคครูพิเศษมัธยม) ทำให้ตัดสินใจเรียนต่อปริญญาตรีที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อให้มีวิทยฐานะเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งสถานที่ศึกษาอยู่ใกล้บ้าน ไม่ต้องเดินทางไกล จึงทำงานไปด้วยและเรียนไปด้วยในช่วงวันเสาร์ อาทิตย์

ทุกวันนี้อาศัยอยู่กับสามีคนใหม่ พร้อมลูกสาวคนโตและหลานอีกคนหนึ่ง ส่วนลูกสาวคนเล็กทำงานอยู่ที่สมุทรปราการยังไม่มีครอบครัว โดยบ้านที่อยู่เป็นบ้านที่ปลูกบนที่ดินของสำนักงานปฎิรูปที่ดินเพื่อการเกษตร เป็นที่ดินที่ไม่มีโฉนดเป็นของตนเอง หลังจากเกษียณอายุราชการ จึงหันมาทำอาชีพค้าขายของเก่า เป็นอาชีพที่เกิดขึ้นด้วยความบังเอิญ จากการที่โรงเรียนมีการสอนให้นักเรียนคัดแยกขยะ ทำให้

เห็นช่องทางในการทำมาหากิน เนื่องจากบ้านที่อยู่อาศัยในปัจจุบันมีหมู่บ้านที่อยู่ใกล้เคียงอยู่หลายแห่ง คนในหมู่บ้านนิยมเอาขยะมากองทิ้งไว้บนที่ดินว่างเปล่าบริเวณที่อยู่อาศัยเป็นจำนวนมาก จึงได้ไปคัดแยกขยะ และนำมาขาย ซึ่งเห็นว่ามียรายได้ดีและรายได้จากการขายของเหล่านี้สามารถที่จะช่วยเหลือครอบครัวได้ จึงยึดเป็นอาชีพเรื่อยมา ทั้งที่ลูกเห็นว่าอายุมากจึงอยากให้เลิกทำ “ก็เห็นว่าตรงนี้ก็มียรายได้ ก็คือช่วยเราได้บ้าง” “อยากเลิกเหมือนกัน คือลูกบอกให้เลิก” ในช่วงแรกคนในหมู่บ้านมาให้ที่บ้าน แต่เมื่อเห็นว่าของบางอย่างสามารถขายได้ เช่น ขวดน้ำ กระดาษ ประกอบกับได้ต่อรถเข็นเพื่อที่จะสามารถใส่ของที่รับซื้อได้เยอะขึ้น ทำให้คนในหมู่บ้านในบริเวณใกล้ๆ บ้านเรียกให้ไปรับซื้อของเก่าข้างในหมู่บ้านมากขึ้น เมื่อรวบรวมของเก่า ได้จำนวนมากเพียงพอต่อรถที่จะบรรทุก ลูกสาวเป็นผู้ช่วยขับรถกระบะนำของเหล่านั้นไปขาย ส่วนในบริเวณบ้าน ที่อาศัยที่เป็นที่ว่าง ได้ปลูกเป็นห้องแถวเล็กๆ ให้เช่า 3 ห้อง เป็นการหารายได้ให้กับครอบครัวได้เพิ่มขึ้น

การเริ่มสวดมนต์

ครอบครัวเดิมของป้าแดง ทางฝ่ายแม่นับถือศาสนาคริสต์ ส่วนพ่อนับถือศาสนาพุทธ แต่ครอบครัวไม่ได้บังคับว่าให้ลูกนับถือศาสนาใด บางครั้งไปเยี่ยมเยียนญาติครอบครัวฝ่ายแม่ ญาติชักชวนให้นับถือศาสนาคริสต์ แต่ด้วยความที่เคยชินกับศาสนาพุทธ ทำให้เลือกที่จะนับถือศาสนาเอง แต่ถ้าครบวันเสียชีวิตของแม่จะไปทำพิธีทางศาสนาคริสต์โดยการปักเทียนที่โบสถ์ให้แม่เป็นประจำ

เริ่มสวดมนต์ทุกวันตั้งแต่เกษียณอายุราชการ ก่อนหน้านั้นจะสวดบ้างเป็นบางครั้ง บางคราว เนื่องจากทำงานเหนื่อย หรือไม่มีเวลา พออายุมากขึ้นจึงหันมาให้ความสำคัญกับศาสนามากขึ้น “สวดเหมือนกัน แต่ว่าตอนนั้นเป็นบางครั้ง เป็นบางวัน คือตอนนั้นยังไม่แก่มาก พอตอนนี้อายุมากขึ้น เราก็มาเอาทางพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ช่วย” โดยสวดมนต์ก่อนนอนทุกวัน วันไหนที่เหนื่อยมากๆ จากการออกไปเก็บของเก่า ตั้งใจว่าจะไม่สวดมนต์ก่อนนอน พอถึงเวลาเข้านอนกลับต้องลุกขึ้นมาสวดมนต์ เพราะเกิดความกังวล และมีความรู้สึกที่ทำหน้าที่ไม่ครบ

“เราทำงานเหนื่อยมาทั้งวัน แต่สวดมนต์ไม่กี่นาที ทำไมเราจะสวดไม่ได้ ก็ต้องลุกมาสวดบทสั้นๆ ย่อยๆ ที่ไม่ใช่เวลามากนัก”

นอกจากนั้นไปสถานที่ปฏิบัติธรรมของพระจีน สายอาจารย์ชิง มีเพื่อนมาชวนให้เป็นสมาชิกและร่วมทำบุญ มีการสวดแบบภาษาจีน ซึ่งไม่ถนัดนัก แต่ยังไปเป็นประจำในช่วงที่ยังไม่มีปัญหาทางสายตา

ภาษาที่ใช้ในการสวดมนต์

ทุกวันที่สวดมนต์ก่อนนอนใช้วิธีสวดแบบเปล่งเสียงในใจ แต่วันที่ไปร่วมงานสวดมนต์ข้ามปีจะสวดออกเสียงดังตามคนที่ไปร่วมงาน โดยยอมรับว่าสวดตามไม่ทัน เพราะบางคนสวดเร็ว อีกทั้งบางครั้งยังเปิดหาบทสวดมนต์ต่อไปไม่เจอ แต่คนอื่นๆ สวดนำไปแล้ว ทำให้ต้องสวดข้ามไปบ้าง แต่ถ้าสวดในใจตามปกติที่สวดทุกวันจะสวดไปเรื่อยๆ ไม่ได้เร่งรีบ และสวดภาษาบาลีอย่างเดียว โดยไม่รู้ความหมาย แต่เป็นความเคยชินในการสวดว่าจะต้องสวดบทไหนบ้าง โดยบทสวดมนต์ที่สวด คือ บทบูชาพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ แล้วตามด้วยพระพุทธโสธรที่เคารพสักการะ ซึ่งใช้เวลาในการสวดไม่กี่นาที

การอธิษฐาน

เมื่อสวดมนต์เสร็จแล้วจะอธิษฐานขอพรให้สุขภาพร่างกายแข็งแรง และตามด้วยให้ประเทศชาติสงบสุข โดยทุกครั้งก่อนนอนทุกวันและวันที่เข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีจะอธิษฐานขอพรแบบนี้เสมอ เพราะมีความสะเทือนใจเวลาที่เห็นข่าวสารที่คนไทยทะเลาะและทำร้ายกันเอง รวมทั้งเหตุการณ์ใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ที่ครูโดนลอบทำร้ายจนเสียชีวิต ด้วยความที่ประกอบอาชีพครูมาก่อน

“สวดมนต์ไปก่อน และจะขอพรตอนท้าย ก็เป็นอย่างนี้ทุกวัน คือ ก่อนอื่นสวดมนต์ พอสวดจบก็ให้เราสุขภาพแข็งแรง ประเทศชาติร่มเย็นเป็นสุขก็ว่าไปอย่างนี้ อย่าฆ่าฟันกัน นักเลย เห็นเค้าฆ่าฟันกัน ครูได้โดนฆ่า เราเห็นแล้วก็ยิ่งเครียด”

คุณค่าหรืออานิสงส์ของการสวดมนต์

การสวดมนต์มีส่วนช่วยให้รู้สึกสบายใจ จิตใจเย็นลง หรืออาจจะเกิดจากความชอบในสิ่งที่ได้ทำ จึงทำให้เกิดความสบายใจ และอยากที่จะปฏิบัติต่อไปเรื่อยๆ อีกทั้งยังช่วยลดความโลภ โกรธ หลง ในใจได้ เพราะภาษาบาลีที่สวด คือ คำสอนให้คิด ให้ปฏิบัติ เพราะเวลาคนที่มีความทุกข์แล้วหันเข้าหาศาสนามันสามารถช่วยได้ ได้แง่ที่ทำให้จิตใจเยือกเย็นลง สงบลง ไม่ฟุ้งซ่านอะไรมาก โดยทุกวันนี้มีความสุขมาก เพราะมีความสบายใจ ซึ่งถือว่ามีความสุขแล้ว จากที่เคยผ่านเหตุการณ์ร้ายๆ มาเยอะ

“ให้ลดความโลภ โกรธ หลง หรือเปล่าก็ไม่รู้ในความคิดของเรา พอเราสวดมนต์ แล้วก็สบายใจ หรือว่าเราได้สวดในสิ่งที่เราชอบเราคิดว่าอย่างนั้น”

การเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี 2556-2557

การเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีครั้งนี้เป็นครั้งที่ 2 โดยครั้งแรกไปสวดมนต์ข้ามปีที่วัดหลวงพ่อโสธร ส่วนครั้งนี้มาที่วัดเมือง เนื่องจากน้องชายที่ไปวัดเมืองในครั้งแรกบอกว่าวัดเมืองมีการจัดสถานที่ดี และคนที่มาร่วมงานมีจำนวนไม่มากถ้าเปรียบเทียบกับวัดหลวงพ่อโสธร จึงตัดสินใจเลือกวัดเมือง ซึ่งทราบว่าวัดเมืองมีการจัดกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีมา 3-4 ปีแล้ว โดยมีความตั้งใจอยากจะไปทุกปี แต่ด้วยความที่อายุมากและมีปัญหาเรื่องสุขภาพ คือ ตาเป็นต้อกระจกทั้ง 2 ข้าง ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการเดินทาง และการมองเห็น ในตอนนี้เข้ารับการรักษาต้อกระจกมาข้างหนึ่งแล้วทำให้การมองเห็นดีขึ้น ยังเหลืออีกข้างหนึ่งที่ยังไม่ได้รักษา

ประกอบกับน้องชายมาชวนให้ไปเป็นเพื่อนจึงได้มาสวดมนต์ข้ามปี ซึ่งถ้าต้องเดินทางเพียงลำพังคงไม่สามารถไปได้ “คือใจจริงเราอยากไปนานแล้ว แต่ว่าไม่มีใครไปเป็นเพื่อน ตาเราไม่ดี ก็ไม่อยากไป เพราะว่ามองหนังสือก็ไม่ได้ เห็น ชีร์ดไปไฟส่องตาเรามองไม่เห็นถนนเลย คือมันไปไกล แล้วลูกก็ไม่ได้พาเราไปที่จริงก่อนๆ เราก็อยากไป แต่ว่าสุขภาพตาไม่ดีเลย” การเดินทางในวันนั้นไปพร้อมสามี และน้องชาย แต่งกายด้วยชุดขาว ไปถึงวัดประมาณ 6 โมง โดยได้นั่งข้างบน และอยู่ในงานตลอดจนถึงเวลาเลิก

บรรยากาศในงาน พบว่า มีวัยรุ่นค่อนข้างมากที่มากับผู้ปกครอง ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง แต่ถ้าดูเฉพาะบริเวณศาลาที่นั่งข้างบนจากการคาดคะเนคิดว่าผู้ชายจะมากกว่า แต่ถ้ามองภาพรวมนั้นสัดส่วนของผู้หญิงจะมากกว่าผู้ชาย โดยเป็นกลุ่มวัยกลางคนมากที่สุด

ความรู้สึกที่ได้จากการร่วมงานสวดมนต์ข้ามปี คือ ความสบายใจ จิตใจสงบ และไม่เครียด นอกจากนี้ยังเกิดความประทับใจอีกมากมายจากการที่ได้ไปพบเจอเพื่อนเก่าสมัยเรียนมัธยมศึกษา ได้มีความรู้ และเห็นผู้คนมากมาย โดยเฉพาะเด็กๆ ที่มาร่วมงานในวันนั้น

“สบายใจขึ้น รู้สึกว่าเราได้ไปสวดมนต์ เราได้ไปเห็นคนนอกๆ บ้างก็ดีใจ และรู้สึกว่าจิตใจสงบลง ไม่เครียด ไม่อะไร.....ก็หลายอย่างๆ ไปเจอเพื่อนที่เรียนหนังสือรุ่นเดียวกัน เค้าก็ไปสวดที่วันนั้นด้วย เพราะว่าบ้านเค้าอยู่ใกล้ๆ ก็ได้เจอเพื่อน ได้มีความรู้ ได้เห็นผู้คนมากมาย เด็กๆ ก็ไปกัน เห็นเด็กๆ ไปกัน”

ส่วนการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีมาจากป้ายประกาศที่ติดบริเวณหน้าวัด และดูจากโทรทัศน์ อีกทั้งยังมีความตั้งใจจะไปร่วมงานสวดมนต์ข้ามปีในปีที่จะถึงอย่างแน่นอน ถ้ายังมีชีวิตอยู่ เพราะคิดว่าชีวิตคนเราไม่แน่นอน วันนี้หรือวันพรุ่งนี้อาจจะเจ็บป่วยหรือประสบอุบัติเหตุเสียชีวิตได้

ป้าน้อย

(เพศหญิง อายุ 69 ปี, ค้าขาย)

“ป้าชอบสวด แล้วมันสบายใจดี...คือสบายใจหลายอย่าง เราได้ไปสวดมนต์ เราจะได้มีสุขภาพแข็งแรงดีหลายอย่างรวมกัน ในครอบครัวเราก็จะดี ก็นึกไปอย่างนั้น”

บริบททางสังคมและวัฒนธรรม

ตอนเป็นเด็กป้าน้อยเคยสวดมนต์บ้างชอบใส่บาตรทุกวันตอนอายุประมาณ 10 ปี แม่เป็นคนหุงข้าว ทำกับข้าวให้ เนื่องจากแม่ต้องออกไปทำนาแต่เช้า ให้ป้าน้อยเฝ้ารอพระมาบิณฑบาตรขณะที่เรียนหนังสือในชั้นประถมศึกษา จึงได้มีโอกาสสวดมนต์โดยมีครูนำสวดมนต์

“ตอนเล็กก็สวด แต่ก็ไม่มาก ตอนเล็กชอบใส่บาตรทุกวัน...ตั้งแต่เด็กๆ 10 กว่าขวบ...คือแม่ทำกับข้าวให้ แต่แม่เค้าไม่ค่อยว่างแต่ก่อน แม่ทำงานเค้าก็ต้องออกไปทำงานก็ให้เราเฝ้าพระ พระมาบิณฑบาตรก็ให้เราใส่”

“แต่ว่าไปโรงเรียนก็มีครูนำสวดสมัยก่อน..ก็ชั้นประถมก็มีครูนำสวดแล้ว แต่ก่อนมีนำสวดตลอด”

ขณะนี้มาชีพขายอาหารในตอนกลางวัน ที่สโมสรตำรวจ บริเวณบ้านพักสถานีตำรวจ โดยทางสโมสรไม่คิดค่าเช่า เพราะสามีเคยรับราชการตำรวจอยู่ที่นี่มาก่อน และมีอาชีพเสริมในเวลาว่างคือ ทำงานเป็นพนักงานเก็บเงินหน้าห้องน้ำที่ศูนย์รถโดยสารที่คิวรถเอกมัย-ชลบุรี ทำงานนี้ได้ประมาณเดือนกว่าแล้ว สามีป้าน้อยเป็นตำรวจที่นี่มาก่อน ปัจจุบันนี้เกษียณอายุแล้ว

อาชีพเสริม ป้าน้อยเริ่มทำงานตั้งแต่หนึ่งทุ่มถึงตีสาม นอนพักบนแคร่ไม้ไผ่ ไม่มีโอกาสเข้านอนที่บ้านเนื่องจากหลังจากเลิกงานที่ศูนย์รถโดยสารแล้ว ป้าน้อยต้องเตรียมตัวไปขายอาหารที่สโมสรตำรวจในตอนเช้าจึงใช้ห้องน้ำ และอาบน้ำ ที่ศูนย์รถโดยสาร ก่อนจะมาเตรียมอาหารที่สโมสรตำรวจ เพื่อเปิดร้านในตอนเช้า

ปกติไปทำบุญตักบาตร ตอนเช้าเอาของไปถวายพระ ฟังพระเทศน์หนึ่งกัณฑ์

“ตอนที่ทำบุญก็ไปทำบุญตอนเช้าก็ไปวัดเหมือนกัน...ก็คือไปตักบาตรเอาของไปถวายพระ ไปฟังพระสวด หลวงพ่อก็ขึ้นไปเทศน์กัณฑ์หนึ่ง”

การเริ่มสวดมนต์

เริ่มสวดมนต์ขณะมีอายุ 40 ปี เนื่องจากพุทธสมาคมจะเชิงเตรา มาสร้างอยู่ใกล้บ้าน และบ้านน้อยอยากสวดมนต์ให้กับลูกชาย ตัวเอง และครอบครัวจึงได้เข้าร่วมสวดมนต์ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา แต่ลูกชายไม่เคยไปสวดมนต์ ตอนที่บ้านน้อยไปสวดมนต์ลูกชายบ้านน้อยอยู่อีกบ้านหนึ่ง

“สวดมาตั้งนานแล้ว...ตั้งแต่ตอนนั้นอายุยังน้อยๆ ...ก็ 40 กว่าแล้ว...ชอบไปสวดเมื่อก่อนก็ไปสวดที่พุทธสมาคม...ในใจนึกอยากสวด แล้วตอนนั้นก็อยู่แฟลตนี้ อยู่ใกล้ๆ พุทธสมาคมอยู่ตรงนี้ก็เลยใกล้ๆ ไป”

ภาษาที่ใช้ในการสวดมนต์

สวดมนต์ที่พุทธสมาคมเป็นภาษาบาลี มีคำแปล มีพระนำสวดมนต์และมีบทแปลทำให้รู้ว่าพระพุทเจ้าท่านสอนไว้เป็นเรื่องราวจริงหมด รู้เรื่องราวทั้งหมดจากคำแปล

“ยังบอกกับแฟนว่าพระพุทเจ้าที่พูดสวดมนต์ กับคำแปลเหมือนกันเลยในชีวิตที่ของคนเรา เหมือนกันชีวิตในตัวเราเอง ท่านสอนดีมาก...ใช่เลย ตรงกับของคนเราทุกคน ไม่ใช่ชีวิตปากคนเดียว”

ถ้าสวดมนต์เอง สวดแต่ภาษาบาลีไม่มีคำแปล ไม่เข้าใจ อยู่ที่บ้าน ใช้เวลาสวดไม่นาน เพราะบางครั้งว่างนอน สวดบท “พาหุง” ส่วนสามีสวดมนต์เป็นบางครั้ง

“ถ้าพูดถึงรู้คำแปลก็ดีขึ้น เพราะคำแปลทำให้เรารู้หมดเลยว่าพระพุทเจ้าทำอะไร ทำเหมือนเปี้ยบเลยที่คนเราในชีวิตเราที่พระพุทเจ้าทำมา...เหมือนก็ยังบอกกับแฟนว่าพระพุทเจ้าที่พูดสวดมนต์ กับคำแปลเหมือนกันเลยในชีวิตที่ของคนเรา เหมือนกันชีวิตในตัวเราเอง ท่านสอนดีมาก”

การอธิษฐาน

มีการอธิษฐาน และกรวดน้ำแผ่เมตตาให้ลูกก่อน ให้ตัวเอง และให้สามีทีหลัง

“สวดมนต์ทีไรก็จะนึกถึงลูกให้ลูกทำงานสบาย...ก็ให้ลูกก่อน คือให้ตัวเอง สามีก็จะมียีทีหลัง”

“ก็อยากให้ลูกดี ขอให้ลูกดีอย่างเดียว...แต่ก่อนลูกบ้าไม่ค่อยชอบเรียนหนังสือ คือไม่ขยันเรียนหนังสือ บ้าส่งเสริมให้เรียนทุกอย่าง ลูกก็ไม่ค่อยชอบเรียน แล้วมาตอนหลังเค้าก็เรียนจบ และเค้าก็ทำงานได้”

สวดมนต์แล้วสบายใจขณะทำงาน 2 อาชีพจึงไม่มีเวลาสวดมนต์ได้แต่ก็นึกสวดในใจ

“นึกถึงหลวงพ่อโสธรด้วย แล้วก็นึกถึงบทสวด.....ก็นึกถึงหลวงพ่อบุญด้วย ที่บอกว่ายิ้มไว้ไม่มีทุกข์สนุกดี.....นึกแต่สิ่งที่ดีๆ บางทีมาที่ร้านก็นึกถึงหลวงพ่อโสธร บอกให้หลวงพ่อโสธรให้ช่วยแต่สิ่งดีๆ”

“ถ้าไม่ได้สวดแต่นึกถึง แต่มีรูปหลวงพ่อดังนี้ท่านก็บอกว่า ยิ้มไว้ไม่มีทุกข์สนุกดี ท่องไปเรื่อยๆ ก็จะเป็นสุขๆ เทอญแต่ว่าเป็นคำ หลวงพ่อบอกว่าให้พูดไปเรื่อยๆ”

คุณค่าหรืออานิสงส์ของการสวดมนต์

การสวดมนต์เชื่อว่าทำให้ชีวิตดีขึ้น ลูกได้ทำงานดี ที่คิดเช่นนั้น เพราะเห็นความเปลี่ยนแปลงของลูก หลังจากป้าน้อยเริ่มการสวดมนต์ ลูกเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น แต่ก่อนลูกไม่ค่อยชอบเรียนหนังสือ ป้าน้อยมีลูกชายคนเดียว ตั้งใจว่าอยากให้ลูกทำงานดีๆ จึงส่งเสริมให้ลูกเรียนหนังสือ เพราะตั้งใจอยากให้ลูกเรียนจบ และได้ทำงานที่ดี เมื่อลูกเรียนจบ ได้ทำงานที่สำนักงานใหญ่ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

“ก็อยากให้ลูกดี ขอให้ลูกดีอย่างเดียว...คือชีวิตที่ดีขึ้น แต่ก่อนลูกป้าไม่ค่อยชอบเรียนหนังสือ คือไม่ขยันเรียนหนังสือ ป้าส่งเสริมให้เรียนทุกอย่าง ลูกก็ไม่ค่อยชอบเรียน แล้วมาตอนหลังเค้าก็เรียนจบ และเค้าก็ทำงานได้ ทำงานไฟฟ้าอยู่ส่วนภูมิภาค สำนักงานใหญ่ ป้ามีลูกชายคนเดียว คือเราตั้งใจว่าอยากให้ลูกทำงานดีๆ”

ลูกป้าน้อยไม่ค่อยได้สวดมนต์แต่บวชให้ ป้าน้อยคิดว่าการไปสวดมนต์ที่วัดดี เพราะได้ทำบุญ ด้วยการนำเอาเงินใส่ตู้รับบริจาคด้วย ได้มีเพื่อนสวดมนต์ เมื่อกลับมาบ้าน อาน้ำนอน และเกิดความสบายใจ ถ้าสวดที่บ้านสวดแล้วก็นอนเลย “ป้าชอบสวด แล้วมันสบายใจดี...คือสบายใจหลายอย่าง เราได้ไปสวดมนต์ เราจะได้มีสุขภาพแข็งแรงดีหลายอย่างรวมกัน ในครอบครัวเราก็จะดี ก็นึกไปอย่างนั้น”

การเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี 2556-2557

บ้านน้อยไปร่วมสวดมนต์ข้ามปีที่วัดปิตุลาธิราชรังสฤษฎ์ทุกปีประมาณ 2-3 ปีแล้ว ประทับใจรูปแบบการจัดงาน เช่น การมอบเกียรติบัตรแก่ผู้เข้าร่วมงานทุกคน มีของที่ระลึก และหนังสือธรรมะแจกทางวัดจัดงานได้ดี จัดข้าวต้มเลี้ยง ปีนี้ได้เข้าไปร่วมสวดมนต์ประมาณช่วง 3-4 ทุ่ม กลับตีหนึ่งตั้งใจไปสวดมนต์กับสามี ใส่ชุดขาวไปการที่มีคนไปสวดมนต์กันมากๆ เป็นสิ่งที่ดี มีความรู้สึก ร่วมมือ ร่วมใจกันดี มีสมาธิดี

“เหมือนอย่างที่เราไปเวียนเทียน บ้างก็ไปเวียนเทียนคนก็นั่งกันกลางแจ้ง ก็ดี ไปเวียนเทียนที่วัดเมืองเหมือนกัน คนก็เยอะอีก นั่นก็คนเยอะไปเวียนเทียนกัน”

“คือช่วงข้ามปี จิตใจสวดก็จะสบายใจ ได้สวดมนต์ข้ามปีได้ก็สบายใจ ถ้าไม่ได้ไปก็ไม่สบายใจมันคิดยังไงก็ไม่รู้แบบว่าถ้าไปแล้วจิตใจมันสบาย เราได้ไปสวดมนต์ข้ามปีในปี...คือสบายใจหลายอย่าง เราได้ไปสวดมนต์ เราจะได้มีสุขภาพแข็งแรงดีหลายอย่างรวมกัน ในครอบครัวเราก็จะดี ก็นึกไปอย่างนั้น...”

ทางวัดจัดกิจกรรมหลายอย่างจัดไว้พร้อม คนมาร่วมงานส่วนมากเป็นผู้หญิงจะมากกว่าผู้ชาย มีทุกวัย เด็กเล็ก ผู้ใหญ่ คนสูงอายุส่วนเด็กวัยรุ่นมีมากขึ้น

บ้านน้อยมาร่วมสวดมนต์ ที่วัดเมืองเพราะเคยไปมาก่อนหน้านี้ แต่ก่อนที่เคยสวดพุทธสมาคมจะเชิงเตตราเป็นประจำ ขณะนี้ไม่ได้อาศัยอยู่ใกล้พุทธสมาคมบ้านน้อยจึงไปสวดวัดเมือง เป็นความเคยชินจึงวัดเมืองไม่ได้ไปที่วัดอื่น

ป้าใจ

(เพศหญิง อายุ 70 ปี, ธุรกิจส่วนตัว)

“ตอนนั้นยายปวดท้อง แสบท้องจนต้องเข้าโรงพยาบาล ตอนนั้นกลับไปอยู่ขอนแก่น กลับมาก็ภาวนาว่าจะขอสวดมนต์ชดใช้ ขอให้หาย สวดให้กบ ให้เขียน ให้ทุกอย่าง หมู หมา เบ็ดไก่ทุกอย่างที่เรากินมัน เวลาจะนั่งก็ภาวนา สัพเพ สัตตา สัตว์ทุกสิ่งทุกอย่าง หมู หมา เบ็ดไก่ กบ เขียดที่เราได้ฆ่า ได้แกง ควักซี่ ควักไส้ ออก ขอให้เราหายเจ็บหายปวด ตอนนี้นะเราก็หายแล้ว”

บริบททางสังคมและวัฒนธรรม

ป้าใจ จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภูมิลำเนาเดิมเป็นคนขอนแก่น แต่งงานและมีบุตรแล้ว แต่ก่อนมีอาชีพปลูกหม่อน เลี้ยงไหม และทำนา เมื่อลูกสาวของป้าใจแต่งงาน และเห็นว่าที่ขอนแก่นแห้งแล้ง จึงมาทำไร่รอกขายที่ชลบุรี ได้เข้าบ้านอยู่ ป้าใจได้มาอยู่ที่ชลบุรีด้วย แต่ยังไม่มาระหว่างขอนแก่นและชลบุรี บ่อยครั้ง เพราะต้องกลับไปทำนา ซึ่งสามียังทำนาอยู่ที่ขอนแก่น และยังคงกลับไปเลี้ยงไหม เพราะต้นหม่อนที่เคยปลูกไว้ยังอยู่ ต่อมาลูกสาวได้แต่งงานใหม่ เพราะแฟนคนเก่าหนีออกจากบ้านหลังจากที่ลูกสาวป้าใจ คลอดลูกออกมาได้ไม่นาน และไม่กลับอีกเลย ลูกสาวป้าใจได้เปลี่ยนอาชีพมาทำเหมมขาย แต่ยังไม่เข้าบ้านอยู่ที่ชลบุรี กิจการเหมมดำเนินไปได้ด้วยดี โดยได้ขายส่งเพิ่มขึ้นอีก เช่น ชลบุรี ระยอง ต่อมาไม่นานลูกสาว ได้ย้ายมาเช่าบ้านที่ฉะเชิงเทรา ป้าใจจึงแนะนำให้ลูกซื้อบ้านเป็นของตนเอง โดยผ่อนกับธนาคาร ซึ่งเป็นหลังที่อยู่ปัจจุบัน

“ป้ามาอยู่ที่นี่...22 ปีแล้ว...ตอนอยู่ชลบุรีบ้านเช่า ...ชลบุรีไม่ได้ไปแล้ว ...มาอยู่ที่นี่ ตอนแรกก็เช่าบ้านอยู่ ก็บอกลูกว่าถ้าหาได้นิดหน่อยก็ไปซื้อเช่า เราก็เหมือนเช่า หมดเดือน นั้นๆ ไป หมดสัญญาก็เป็นของเรา”

ป้าใจและสามีได้ย้ายมาอยู่ที่ฉะเชิงเทรากับลูกและได้ช่วยลูกสาวทำกิจการขายส่งนี้ด้วย ส่วนที่นาที่ขอนแก่นปัจจุบันได้ให้คนอื่นเช่าปลูกข้าว “ยายก็ช่วยลูกสาวทำ นอกจากจะเป็นคนวางแผนช่วย...ทำอะไร ทำนา ก็ไม่ได้ทำแล้ว...ให้เค้าเช่านา 10 กว่าไร่ เอา 2 หมื่น คือได้ 25,000 ก็ให้ลูกขาย ลูกสะใภ้ใช้ 5 พัน เราก็เอา 2 หมื่น”

ตั้งแต่ตอนที่อาศัยอยู่ที่ขอนแก่น ป้าใจเป็นคนชอบไปทำบุญ และถือศีลที่วัด โดยเฉพาะวันพระ จะไปถือศีลปฏิบัติธรรม ปัจจุบันแม้จะย้ายมาอยู่ที่ฉะเชิงเทราก็ยังทำบุญและถือศีลเป็นประจำ และบางครั้งป้าใจยังได้เดินทางไปขอนแก่นเพื่อถือศีลในช่วงวันพระ พอเสร็จจากการถือศีลก็กลับมาที่ฉะเชิงเทราตามเดิม

“เวลาวันพระ วันเจ้าเราก็ไปเข้าวัด จำศีล.....คือวันพระ 8 ค่ำกลับขึ้นไปที่บ้าน กลับขึ้นไปจำศีลได้ศีลสองศีลแล้วก็กลับมา เวลาออกก็ไปออก”

ป้าใจคิดว่าการที่ตนชอบเข้าวัดทำบุญ ถือศีล อาจเป็นเพราะได้ซึมซับจากหลวงพ่ (พ่อป้าใจบวชพระ ตั้งแต่ป้าใจยังอยู่ในวัยเด็ก) มาตั้งแต่ยังเป็นเด็ก และถือนศีลมาเรื่อยๆ “สมัยนั้นขบ สองขวบเด็กๆพ่อเรา เป็นอาจารย์บวชพระอยู่พ่อเราเป็นอาจารย์ แล้วก็เป็นครุสอนพวกเณรสมัยนั้น ...เราก็คิดอย่างนั้น ก็คิดว่าสิ่งแวดล้อม พ่อเราเป็นอย่างนั้น ทำให้เราเป็นอย่างนี้”

การเริ่มสวดมนต์

ป้าใจชอบเข้าวัด ถือนศีล สวดมนต์ มาตั้งแต่ตอนที่อาศัยอยู่ขอนแก่นแล้ว ทุกวันนี้เวลาเช้าพรรษาหรือ ช่วงวันพระป้าใจจะกลับบ้านที่ขอนแก่นเพื่อไปถือนศีล โดยตอนเช้าจะตื่นมาล้างหน้าอาบน้ำเพื่อไปถวายพระที่วัด มีการสวดมนต์ รับศีล 8 กินข้าววันละ 2 มื้อเหมือนพระ ช่วงเย็นกลับมาอาบน้ำที่บ้าน เพราะบ้านไม่ไกล จากวัด หลังจากนั้นก็กลับไปปฏิบัติธรรมต่อ และนอนค้างที่วัด โดยมีผู้ร่วมปฏิบัติธรรมทั้งผู้หญิงและชาย ประมาณ 50-60 คน

“คือวัน 8 ค่ำวันพระ เราจะตื่นขึ้นมาแต่งตัว หุงข้าวใส่กระติบเพราะว่าเรา กินข้าวเหนียว เราก้ไปสวดมนต์ภาวนาที่วัด รับศีลรับพรที่วัด รับศีล 8 ก็อยู่ในวัดเลย กินข้าว 2 มื้อเหมือนกับพระ ตอนอาบน้ำก็มาอาบน้ำที่บ้าน เพราะว่าบ้านกับวัดก็ไม่ไกลกัน กลางคืนก็เอามุ้งเอาที่นอนไปนอนที่วัด ที่บ้าน 50-60 คน ผู้หญิงผู้ชาย”

ป้าใจคิดว่าช่วงเป็นเด็กอายุประมาณ 7-8 ปี ตนผูกพันอยู่กับสิ่งเหล่านี้ เพราะมีหลวงพ่เป็น เป็นพระอาจารย์ที่สอนเณร เวลาแม่ไปวัดในช่วงวันพระหรือเช้าพรรษา ป้าใจจะตามไปด้วย ไปฟังพระเทศน์ “คือยายเป็นคนผูกพัน ไม่รู้อะไร พ่อก็เป็นพระอาจารย์ บวชนาน คือเป็นนักบวช แต่ก่อนพ่อเป็นครุสอนเณร พอแม่ไปวัด เราก้ไปด้วย ไปตามวันพระ หรือไม่ก็เข้าพรรษา...เราเป็นเด็กวิ่งตามแม่ ไปฟังพระท่านเทศน์เรื่องนั้น เรื่องนี้”

นอกจากป้าใจจะชอบเข้าวัด ถือนศีลแล้ว ป้าใจยังได้สวดมนต์ก่อนนอนที่บ้านทุกคืน โดยเริ่มสวดตั้งแต่ ลูกเขยบวช เมื่อประมาณปี 2553 ช่วงแรกคืนไหนที่ทำงานเหนื่อยอาจไม่ได้สวด แต่ปัจจุบันนี้สวดทุกวัน ถึงแม้จะทำงานเหนื่อยก็ต้องสวดก่อนนอนทุกครั้ง

“ตอนที่อยู่ขอนแก่น มีแต่ไปจำศีล...มาเริ่มสวดทุกคืนไม่เว้นเลย ตั้งแต่ลูกเขยบวชประมาณ 53.....แต่ก่อนคืนไหนไม่เหนื่อยก็สวด คืนไหนเหนื่อยก็ไม่สวด แต่เดี๋ยวนี สวดทุกคืนไม่เว้น เหนื่อยเท่าไรก็นั่งสวดได้”

ป่าใจมีความเชื่อในเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เทวดา เพราะเคยมีประสบการณ์สัมผัสด้วยตัวเอง เคยได้ยินเสียงสวดมนต์ซึ่งเป็นเสียงผู้หญิง ป่าใจมีความเชื่อส่วนตัวเชื่อว่าเป็นเวลาที่เทวดาจะลงมา แต่อย่างไรก็ตามป่าใจเชื่อว่าเป็นเรื่องความเชื่อส่วนบุคคล รับรู้ได้เฉพาะตนเอง

“กลางคืนลุกขึ้นมาได้ยินเสียง ตรงหัวเลย เสียงสวดมนต์ เสียงผู้หญิงสวดมนต์ อ้าว...ลุกขึ้นมาฟังให้แน่ใจ บอกตัวเองว่าอยากฟังให้แน่ใจ ว่าจะจริงไหม แต่ว่าเสียงตรงหัวเลย เอาไปมาก็ฟังเลย”

“ใครว่ายังไงก็ว่า ก็ไม่อยากจะพูดให้ใครฟัง แต่มันมีอย่างนั้นก็มีสิ่งดีๆ คือใครทำอะไรก็รู้ แต่ถ้าหากว่าไปพูดให้คนอื่นฟังก็ว่าเราเพ้อเจ้อ รู้ได้เฉพาะตน บ้างจัดตั้ง ...จะพูดให้ใครฟังเค้าก็ไม่เห็น”

ภาษาที่ใช้ในการสวดมนต์

ป่าใจจะสวดมนต์ก่อนเข้านอนช่วงดึกทุกคืน หลังจากทำงาน โดยจะสวดบทสวดสรรเสริญคุณพระรัตนตรัย ตามด้วยแผ่เมตตาตา แล้วจะนั่งสมาธิประมาณ 10-15 นาที ส่วนใหญ่ป่าใจปิดไฟสวดมนต์ไม่ได้สวดตามหนังสือและไม่ได้สวดบทแปล เพราะจำบทสวดได้หมด ยกเว้นบทพาหุงมหากาที่ยังต้องเปิดสวดตามหนังสือ

“เดี๋ยวนี้นายสวดไม่อ่านแล้ว ...ถ้าจะสวดพาหุงก็ดูหนังสือ ยายสวดได้หมดทุกอย่าง”

การอธิษฐาน

หลังจากสวดมนต์ป่าใจไม่ค่อยได้อธิษฐานหรือขอพรมากนัก แต่เคยมีเหตุการณ์ช่วงที่ป่าใจไม่สบายปวดท้องมาก จนต้องเข้าโรงพยาบาล ได้เคยภาวนาและสวดมนต์ขอโอสถกรรมและแผ่เมตตาให้กับสิ่งมีชีวิตที่ป่าใจเคยนำมาทำเป็นอาหาร เพื่อขอให้ตนเองหายจากอาการเจ็บป่วย

“ตอนนั้นยายปวดท้อง แสบท้องจนต้องเข้าโรงพยาบาล ตอนนั้นกลับไปอยู่ขอนแก่น กลับมาก็ภาวนาว่าจะขอสวดมนต์ขอใช้ ขอให้หาย สวดให้จบ ให้เขียน ให้ทุกอย่าง หมูหมาเปิดไก่ทุกอย่างที่เรากินมัน เวลาจะนั่งก็ภาวนา สัพเพ สัตตา สัตว์ทุกสิ่งทุกอย่าง หมูหมาเปิดไก่ กบเขียดที่เราได้ฆ่า ได้แกง ควักซี่ ควักไส้ออก ขอให้เราหายเจ็บหายปวด ตอนนี้นะเราก็หายแล้ว”

คุณค่าหรืออานิสงส์ของการสวดมนต์

ป่าใจรู้สึก ว่าหากวันใดไม่ได้สวดมนต์จะรู้สึกนอนไม่หลับ แต่ก่อนป่าใจสุขภาพไม่แข็งแรง เจ็บป่วยบ่อย “เพราะว่าแต่ก่อนยายก็อดแอดอยู่ จะตายอยู่แล้ว...อดแอดเป็นหมดทุกอย่าง ปวดหมดเลย หมดทั้งตัว” พอได้สวดมนต์รู้สึกสบายใจขึ้น รู้สึกว่าอาการเจ็บป่วยไม่หนักเหมือนแต่ก่อน ถึงแม้จะยังไม่หาย แต่ก็รู้สึกดีขึ้น “แต่ว่าเดี๋ยวนี้ออดแอดอยู่ แต่ว่าไม่หนักเหมือนแต่ก่อน ก็ไม่หายชัดเจนหรอก แต่มันมีความสบายใจ”

การเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี 2556-2557

ที่ผ่านมามีปาใจได้ไปเข้าร่วมสวดมนต์ข้ามปีที่วัดเมืองทุกปี ไปร่วมกับครอบครัว และเพื่อนบ้าน ปาใจรู้สึกว่าการจัดงานครั้งนี้ดี แม้จะมีคนที่มาร่วมงานค่อนข้างมากก็ตาม

“ไปสวดมนต์ข้ามปี ...ไปทุกปีเลย ไปหมดเลย ปิดบ้านไปหมดเลย...บุญแจ่มใส”

“สวดมนต์ข้ามปีในปีี้ ก็ดีนะ เราก็ว่ามันดี แต่ว่าคนก็แน่น”

ทุกวันนี้ปาใจมีความสุขกับการใช้ชีวิต ไม่มีความกังวลใด รู้สึกมีพ้อแล้วถึงแม้ร่างกายจะเจ็บป่วยบ้าง แต่ก็ยังถือว่าพ้ออยู่ได้

“ตอนนี้มีความสุข...ก็สุขอยู่ ก็ใจสุข ไม่มีอะไรกังวลนี่จะหยุดก็หยุดได้ ไม่ต้องทำงาน คือพ้อแล้ว ...ก็ยังช่วยทำอยู่ พ้อมีแรงก็ทำไป...โรคภัยอดแอดๆ ...ก็ไม่ได้เท่าไร ก็อยู่อย่างนี้ ก็พ้ออยู่ได้ อย่างนี้แหละที่หาได้มานั่ง ถ้าเหนื่อยก็คลีอกนอน”

ลุงสี่

(เพศชาย เกษียณอายุราชการแล้ว, ชำนาญการบำนาญ)

“สมมติว่าโมโหอยากจะดีเด็ก เป็นคุณครู คือถ้าโมโหให้นับ 1-10 ก่อน ระหว่างนับอาจจะทบทวน อาจจะได้อะไรที่จุดขึ้นมา คือก็คงไม่ถึงดี ถ้านับ 1-10 มันยังกรุ่นอยู่กับนับอีก 10 เป็น 20 เป็นการคล้ายที่ทำให้จิตว่าง ทำให้ไม่มีพฤติกรรมชั่วช้าตรงนั้น”

บริบททางสังคมและวัฒนธรรม

ลุงสี่ จบการศึกษาศรศาสตร์บัณฑิต เคยเป็นครูอยู่โรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา สอนวิชาสังคมศึกษา ภาษาไทย การศึกษา ในระบบการศึกษาแบบเก่า ครูประถมศึกษาไม่ได้เรียนสาขาวิชาเอก สอนเด็กได้ทุกวิชา ตอนเข้าเด็กยังสดชื่น ลุงสี่ให้เรียนวิชาเลขคณิตก่อน ต่อจากนั้นเป็นวิชาภาษาไทย และวิชาสังคมศึกษา สมัยนี้แยกแยะหมวดวิชาการ ครูที่จบสาขาวิชาเอกสังคมศึกษา ต้องสอนวิชาสังคมศึกษา จะสอนคณิตศาสตร์ไม่ได้ แม้กระทั่งอาจารย์ระดับมหาวิทยาลัยต้องสาขาวิชาเอกนั้นๆ เพราะฉะนั้นครูเก่าหรือครูโบราณจะสอนได้ทุกเรื่อง

“ก็สอนสังคมศึกษา ภาษาไทย ... ครูโบราณจะไม่มีเอก ผมครุศาสตร์บัณฑิต ... เข้ามาหัวดีๆ เรียนเลขก่อน ตารางสอนเลขชั่วโมง ต่อไปเก็บเอาภาษาไทยขึ้นมา เก็บ เอาสังคมขึ้นมา พอมาทีหลังแยกแยะหมวดวิชาการ เอกใคร เอกมัน เอกสังคมก็สอนคณิตศาสตร์ไม่ได้แล้วสมัยนี้ มันก็ต้องสาขา แม้กระทั่งอาจารย์ระดับมหาวิทยาลัยต้องเอกนั้นๆ เพราะฉะนั้นครูเก่า ครูโบราณจะได้ทุกเรื่อง”

หลังจากเกษียณอายุราชการได้เข้ามาทำงานในโรงเรียนพระปริยัติธรรม โรงเรียนราษฎร์ในสังกัดของสำนักงานพุทธสภาคณีสถาบันสงฆ์ สำนักงานพุทธมณฑล สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ โดยทำหน้าที่บริหารจัดการด้านงบประมาณ ระหว่างโรงเรียนพระปริยัติธรรมกับสำนักงานพุทธมณฑล

“ระหว่างที่เป็นครูฝึกสอนของกรมสามัญ แต่โรงเรียนพระปริยัติธรรมสังกัดเหมือนโรงเรียนราษฎร์ของวัด โรงเรียนราษฎร์ของสำนักงานพุทธ สำนักงานศาสนาดูแลที่พุทธมณฑล แล้วก็มีสำนักงานพุทธศาสนาจังหวัดดูแลใกล้ชิด”

โรงเรียนพระปริยัติธรรมสอนเฉพาะพระ และเนรขันธ์มัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง ปีที่ 6 มีหลักสูตรเข้มมากกว่าโรงเรียนสามัญ อาจารย์ที่สอนมีทั้งพระ และฆราวาส

สอนเฉพาะวิชาสามัญ หลักสูตรกระทรวงเหมือนกัน มีศักดิ์และสิทธิเหมือนกับโรงเรียนสามัญ มีเรียนบาลีเป็นประโยค 1-9 เปรียญธรรม 9 ประโยคสูงสุด แล้วก็เรียนนักธรรมตรี โท เอก ในหนึ่งวันเรียน 3 อย่าง เช่น ตั้งแต่ 8 โมงเช้า ถึง 11 โมง ก่อนฉันอาหาร สอนบาลี เรียนบาลีกัน ภาคบ่าย เริ่มเที่ยงครึ่งถึงห้าโมงสิบนาทีก่อนเรียนวิชาสามัญ วิทยาศาสตร์ และวิชาทางสังคม

กลางคืนตั้งแต่ 6 โมงเรื่อยไปสอนธรรมะ ก็จะบูรณาการอยู่ในนี้ เรียนสามวิชานักมากมีจำนวน พระ และเณรเรียนในหลักสูตรต่างๆ ประมาณ 300 กว่ารูป ไม่เสียค่าเล่าเรียน พระเณรที่มาเรียน ส่วนใหญ่ มาจากทั่วทุกภาค เช่น อีสาน เหนือ ใต้ พระและเณร มีสถานที่พักพักในโรงเรียน หอพักก็จะเป็นตึกสามชั้น

มีการสอบเพื่อจัดชั้น เพื่อจะดูคะแนนพื้นฐาน ถ้าที่นี้จบ ป.6 มาแล้ว จะมาเรียน มัธยมศึกษา.1 ที่นี้ เป็นโอกาสของเด็ก ในการเข้าเรียนในระบบการศึกษา

นอกจากนี้ลุงสี่ยังมีความสามารถพิเศษในการเป็นพิธีกรในการจัดกิจกรรมต่างๆ ในจังหวัดอยู่เสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เป็นพิธีกรในวันสำคัญทางศาสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งลุงสี่เคยได้รับรางวัลผู้ทำคุณประโยชน์ ต่อพระพุทธศาสนา เข้ารับพระราชทานเสาเสมาธรรมจักร เนื่องในวันวิสาขบูชา เมื่อปี พ.ศ. 2555

“ผมเป็นวิทยากร พิธีกรของจังหวัด มีอะไรก็เรียกงานหลวงงานราษฎร์ งานอะไร ต่างๆ ส่วนใหญ่ถ้าผมว่างก็จะช่วยเค้า..งานอะไรของจังหวัด ของเทศบาลต่างๆ ในตัวเมือง ส่วนใหญ่ก็จะเจอหน้าผม เป็นพิธีกรทุกเรื่อง ทุกราว”

“ไม่ว่างงานอะไร งานเป็นพิธีกร ได้พูด ได้พบ ได้เจอเป็นความสุข คล้ายกับว่าทำงาน เพื่อความสุข สนุกในการทำงาน แต่จะให้ผมไปแบกหาม ไปรบ ไปไม่ไหวแล้ว อายุเยอะ คือถ้าให้ผมไปไหนส่งไม้ให้ผมก็ไปได้วันๆ”

“ทางศาสนา ผมว่าน่าจะครึ่งค่อนชีวิตแล้ว...ผมก็เป็นกรรมการวัดโน้น วัดนี้ บางที ก็เป็นคนกรรมการจริงๆ บางทีก็เชิญเฉพาะกิจ เฉพาะอย่าง กรฐินผ้าป่าที่ไหนก็ต้องโทรตาม อาจารย์มาช่วยตรงนี้ อะไรต่างๆ ก็ช่วยให้”

“ก็สวดมนต์ ทำบุญ ตักบาตร เมื่อปี 55ผมได้รับการคัดเลือกส่งรับรางวัล ผู้ทำคุณประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนา เข้ารับพระราชทานเสาเสมาธรรมจักร เนื่องในวัน วิสาขบูชากับสมเด็จพระเทพรัตนที่มณฑลพิธีท้องสนามหลวง”

การเริ่มสวดมนต์

ลุงสี่เป็นผู้เชี่ยวชาญทางการสวดมนต์ เป็นผู้จัดศาสนพิธี โฆษก พิธีกร นำสวดมนต์ แต่ตนเองไม่ค่อย ได้สวดมนต์ทุกคืนก่อนนอนที่บ้านเนื่องจากไม่ค่อยมีเวลาอยู่บ้าน เพราะช่วยเหลืองานในองค์กรต่างๆ ประมาณ 21 องค์กร กลับถึงบ้านรู้สึกเหนื่อยและเพลีย ส่วนใหญ่จะไม่ค่อยได้สวดเป็นประจำ แต่นำสวดมนต์ อาราธนา ศีลเกื้อบทุกวันลุงสี่มีความเห็นว่าบางคนอาจสวดมนต์ไม่ได้ จึงสวดในใจ แต่การสวดมนต์เปล่งเสียงได้สมาธิ ได้ความถูกต้อง

“ผมไม่ได้ติดตังที่จะต้องสวดมนต์ทุกก่อนนอน ไม่มีเวลา เพราะว่าไม่ค่อยเคยอยู่ บ้าน ผม 21 องค์กร มาถึงก็ล้าก็เพลียแล้ว สวดมนต์น้อย ทำใจน้อย ก็คือผมส่วนใหญ่จะหลับง่าย เค้าบอกว่าหัวถึงหมอนก็หลับ”

“ส่วนใหญ่ก็จะไม่ค่อยได้สวดเป็นกิจจะลักษณะ แต่นำสวดก็ไม่เว้นแต่ละวัน นำถาว อาราธนาศีลให้ อาราธนาธรรมให้ ทำโน่นนี่ต่างๆ”

การทำกิจกรรมเหล่านี้เป็นงานที่ลูกสี่ชอบมากทำให้มีความสุข รู้สึกสนุกสนานทุกครั้งที่ได้พบปะ และพูดคุยกับผู้ที่มาร่วมงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งลูกสี่คิดว่าเป็นงานที่เหมาะสมกับวัยของลูกสี่

ภรรยา และลูกสาวชอบสวดมนต์ประจำ ลูกสาวชอบนั่งสวดมนต์หน้าหิ้งพระ ใส่บาตร ร่วมงานทอดกฐิน ฝ่าป่าตามกำลังศรัทธา ที่บ้านมีหนังสือสวดมนต์หนังสืออื่นๆ ที่เกี่ยวกับธรรมะจำนวนมากที่ได้จากงานพิธีต่างๆ

“อย่างลูกสาวเย็นอาบน้ำเสร็จ เค้าก็นั่งสวดมนต์หน้าหิ้งพระผม แล้วก็พระเณรเดินหน้าบ้านเค้าก็ใส่บาตร สวดมนต์ประจำ กฐินฝ่าป่าไม่ต้องพูดถึง ก็ทำตามกำลังศรัทธา”

เมื่ออายุประมาณ 30 กว่าปี ได้มีโอกาสเข้าเกี่ยวข้องกับการสวดมนต์ เพราะเป็นกรรมการวัดหลายวัด บางครั้งได้รับเชิญให้เป็นคณะกรรมการประจำ บางครั้งได้รับเชิญให้เป็นกรรมการเฉพาะกิจ มีงานกฐิน ฝ่าป่า ได้รับเชิญให้ไปช่วยเป็นพิธีกรเสมอมา

ภาษาที่ใช้ในการสวดมนต์

ลูกสี่เห็นว่า คำแปลจากบาลีมาเป็นภาษาไทย บางบท บางข้อ อาจแปลได้ไม่ครบถ้วน และตรงตามความหมาย ลูกสี่มีคำแปลเฉพาะของตนเอง

“คำแปลจากบาลีมาเป็นภาษาไทย มันแปลได้ไม่ครบถ้วนกระบวนการ ความ บางบท บางข้อมันแปลได้ไม่ศักดิ์สิทธิ์ อย่างที่เรากรวดน้ำผมบอกพี่น้องเลยว่า “บุญกุศลนี้ ข้าพเจ้าทำอุทิศให้กับคนนั้น นาย ก นาย ข และ นาย ค ให้มารับผลบุญตรงนั้นด้วย แต่ก็ไม่มีใครทำผมก็ทำ”

การอธิษฐาน

ลูกสี่ไม่ค่อยสนใจในเรื่องการอธิษฐาน จากการที่ได้ฟังคำสอนพระอาจารย์ที่ลูกสี่นับถือ ที่กล่าวว่า

“ในศาสนาพุทธ ไม่มีจงดลบันดาล แต่เรายังยอมรับ การขอศีล ขอพร หรือบุญของคนๆ นั้น คนนั้นต้องสร้างบารมีก่อน จึงจะขอบุญที่คนอื่นช่วย ผู้ที่อธิษฐานและได้ตามที่ได้อธิษฐานนั้นอาจเป็นเพราะทำบุญมาดี จึงทำให้ได้ในสิ่งที่ตนเองอธิษฐาน ส่วนพวกที่ไม่เคยสร้างบุญกุศลเมื่อได้อธิษฐานอาจไม่ได้ในสิ่งที่ตนเองต้องการ”

“การอธิษฐานถ้าตามศาสนาพุทธจริงๆ เค้าก็บอกว่าไม่ได้เท่าไร แต่ก็รู้ว่าเราไปแอนด์หรือเปล่า อย่างหลวงพ่อบัณฑิต นันทวิภคย์ บอกว่าในศาสนาพุทธไม่มีจงดลบันดาล แต่เรายังยอมรับขอศีล ขอพร ผมก็ยังพูดแวๆ กันอยู่ บางคนใส่บาตรข้าวสองทัพพีขอให้ถูกหวยรางวัลที่ 1 คำคำไรเกินควรไหม”

“สมเด็จพระโต พรหมรังสี บอกว่าลูกเอ๊ย บุญของเจ้า เจ้าต้องสร้างบารมีให้กับตัวเองก่อน ถึงจะขอบุญคนอื่นช่วย”

ส่วนตัวลุงสี่เอง เคยอธิษฐานขอลูก ให้ลูกชาย และลูกสะใภ้ ซึ่งมีปัญหาเรื่องมีลูกยาก ได้ไปอธิษฐานหลายแห่ง และใช้วิธีการหลายอย่างที่จะช่วยให้ทั้งสองมีลูก ในขณะเดียวกันทั้งคู่ได้ไปรับค่าปรึกษาแพทย์ด้วย ในที่สุดทั้งสองมีลูกสมความปรารถนา ลุงสี่จึงต้องจัดงานพิธีแก้บนใหญ่ เพราะไม่ทราบว่าได้บนที่ไหนมาบ้าง เพราะเกรงว่าอาจแก้บนไม่ครอบคลุมทุกสถานที่ที่ไปบนไว้

“ผมได้กับตัวเองลูกชายคนโตแต่งงานมา 6 ปีแล้ว ไม่มีที่ท่าว่าจะมีลูกเลย ทั้งที่ลูกสะใภ้ก็เป็นพยาบาล เคยอยู่โรงพยาบาลศิริราช ก็ย้ายมาอยู่ที่บ้านที่นี่ ก็ไปหาอาจารย์ที่ศิริราช ทำสารพัดทุกอย่าง ทุกเรื่องก็ไม่มี”

“ยาเค้าก็กิน ใครก็แนะนำว่าต้องกินยาหมอมะเร็ง ยาวานชักมดลูก เราก็รู้สึกระว่า ถ้าหากว่ามดลูกแข็งแรงก็จะดี ปรากฏว่าอยู่ต่อมาตั้งท้อง ไม่รู้ว่าไปบนที่ไหน ก็ถามทั้งพี่เมีย เค้าก็บอกว่าหนูไม่รู้แล้วพ่อ ไปไหนก็บนหมด ครอบจักรวาล เกิดมาก็อ้วนท้วนแข็งแรงดี ได้เดือนครึ่งก็ทำบุญให้”

“นิมนต์พระ ท่านเจ้าคุณ 4-5 องค์ แล้วก็โกนผมไฟด้วย ก่อนพระไปผมก็ตั้งโต๊ะใหญ่ ส้ม ผลไม้ พวงมาลัย อะไรต่างๆ ทุกสิ่งทุกอย่าง กลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่ให้ผี กลุ่มนี้เป็นกลุ่มเทพดาฟ้าดิน กลุ่มนี้เป็นกลุ่มหลวงพ่อโสธร ในโต๊ะจัดเต็มมาเลยปูด้วย ยา ตายายบอกมาเลย ไปปลั่งปากขอใครไว้ มาจากที่ไหนก็มากินเครื่องสังเวย ขณะนี้ข้าพเจ้าได้ลูกได้หลานแล้ว และข้าพเจ้าเหลนแล้ว ก็จุดพลุกันตรึม คือ ก็ได้ด้านจิตใจว่าไปปากพล่อยที่ไหนบ้าง หมอดูก็เคยทำนายทายทักว่ามีติดสินบนพระไว้ เจ้าท่ง เจ้าป่า เจ้าเขาไปปากพล่อยบอกไว้ก็ให้เค้าเสียที โละเลยบอกว่าที่มีพันธะ หรือว่าข้อสัญญาขอให้แล้วเลิกกันไป เราก็สนใจว่าให้เค้าแล้ว”

คุณค่าหรืออานิสงส์ของการสวดมนต์

การสวดมนต์ทำให้ใจเย็น การไหว้พระด้วยใจที่เคารพศรัทธา ในพระรัตนตรัยสูงสุด ได้ผลดีแก่จิตใจ ยิ่งกว่ายกมือไหว้ พร้อมกับอธิษฐานปรารถนาสิ่งนั้นสิ่งนี้ “ถ้าไหว้พระด้วยเคารพศรัทธาในพระรัตนตรัย คือ ไหว้พระสักการะด้วยความเชื่อมั่น ศรัทธา ได้ผลดีกว่ายกมือไหว้พร้อมกับอธิษฐานขอย่างนั้น อย่างนี้ในพระพุทธศาสนาไม่มีคำว่าดลบันดาล”

การสวดมนต์ยังมีคุณค่า หรือว่ามีประโยชน์ด้านอื่นๆ เช่น ทำให้คนมีสติ ไม่คิดร้าย หรือคิดพยาบาท แต่ก่อนเป็นคนโมโหร้าย พอได้สวดมนต์ทำให้ได้สติ

“สมมติว่าโมโหอยากจะตีเด็ก เป็นคุณครู คือถ้าโมโหให้นับ 1-10 ก่อน ระหว่างนับอาจจะทบทวน อาจจะได้อะไรที่ผุดขึ้นมา คือก็คงไม่ถึงตี ถ้านับ 1-10 มันยังกรุ่นอยู่นับอีก 10 เป็น 20 เป็นการคล้ายๆ ทำจิตว่าง ทำให้ไม่มีพฤติกรรมชั่วช้าตรงนั้น”

ลุงสี่เห็นว่าการสวดมนต์มีอานิสงส์ที่ทรงพลานุภาพ ช่วยสร้างจิตใจให้เกิดกุศล แล้วก่อให้เกิดความสุข ช่วยสร้างพลังอำนาจทางจิตใจให้มีสติ ให้มีสมาธิให้มีปัญญา และวิเคราะห์ถึงสิ่งต่างๆ ที่จะนำไปสู่การคลี่คลายได้ทุกอย่าง ทุกปัญหา สามารถซึมซับเอาหลักคำสอนในการสวดมนต์ไปปรับใช้ และปรับเปลี่ยนในชีวิตประจำวัน เพื่อให้ตนเองเริ่มต้นที่ดี สุขชีวิตดีขึ้น

การเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี 2556-2557

เนื่องจากลุงสี่รับหน้าที่เป็นวิทยากร พิธีกรของจังหวัด จึงได้รับเชิญเข้าเป็นพิธีกรที่วัดปิตุลาธิราชรังสฤษฎ์ที่เคยเป็นพิธีกรมาตลอด การสวดมนต์ข้ามปี เริ่มมีมาเมื่อ 3-4 ปี จัดโดย 2 สำนักงาน ใช้ชื่อคนละชื่อ สำนักงานพุทธศาสนาใช้ชื่อ “โครงการว่าสวดมนต์ข้ามปี ทำดีเริ่มต้นชีวิต” แต่สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดโดยกระทรวงวัฒนธรรม ใช้ชื่อ “ส่งท้ายปีเก่าวิถีไทย ต้อนรับปีใหม่วิถีพุทธ” วันสวดมนต์ข้ามปีในปีนี ทางวัดแจกสวดมนต์

ทางส่วนของผู้เกี่ยวข้อง ส่วนหนึ่งคิดว่าคงทำตามหน้าที่ด้วย แต่ได้เห็นความปรารถนาดีต่อบ้านเมือง และเพื่อที่จะน้อมนำให้ประโยชน์กับบ้านเมืองด้วย

ทางวัดขาดการประชาสัมพันธ์อย่างจริงจัง อาจทำให้ผู้เข้าร่วมงานน้อยกว่าที่ควรจะเป็น ผู้เข้าร่วมงานบางส่วนมาตามหน้าที่ เช่น กลุ่มผู้ติดตามประธานในพิธีเปิดงาน เมื่อประธานในพิธีกลับ คนติดตามกลับด้วย ทำอย่างไรจะทำให้การไปสวดมนต์ด้วยความศรัทธา โดยถือว่าการสวดมนต์เป็นของดีอยู่แล้ว

คนเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี ยังมีไม่มาก มีคนเก่าๆ อาจมีคนใหม่บ้างประปราย เพราะคนเก่าชักชวนมา ส่วนใหญ่เป็นวัยกลางคนขึ้นไป วัยเด็ก วัยนักเรียน นักศึกษา เป็นการจัดการให้เข้าร่วมกิจกรรม เช่น ตอนหัวค่ำ มีเด็กๆ ชั้นประถมศึกษา 5, 6 มาถ่ายทำวิดีโอเป็นสีสันต์ อยากรู้ให้เด็กๆ จะมาด้วยความต้องการของเด็กมากกว่า

ที่วัดอื่นๆ รวมทั้งวัดพุทธโสธรด้วย สวดมนต์ตั้งแต่ 5 โมง 6 โมงเย็น พระลงร่วมสวดมนต์หลายรูป มีผู้มาสวดมนต์มาก ส่วนวัดเมืองเริ่มพิธีช้าเกินไป

ลุงยิ้ม

(เพศชาย อายุ 68 ปี, ธุรกิจส่วนตัว)

“แต่ก่อนก็ไม่ค่อยสนใจ เพราะว่ายิงหนูมอยู่ แก่มากก็จะทำตามนี้ตลอดไป ทำความดีไว้เพื่อลูกเพื่อหลาน เพื่อตัวเอง ถ้าเราตายเค้าก็จะว่าไม่สวดมนต์ จะได้ไปขึ้นสวรรค์ชั้นฟ้าดาวดึงส์ คนไหนสวดมนต์ก็จะดีมีแรง ไม่เจ็บ ไม่ป่วย ไม่จน เค้าก็ว่ากันไป เรายังอ้าว...ลองทำดู เพื่อจะได้อยู่ดีมีแรง ก็ลองทำดู”

“สวดแล้วสบายใจ ...ช่วยก็ทำงานไป ดีไป ไม่เหนื่อยไม่ล้า ...มันมีกำลังใจ อะไรที่เราทำไว้มันก็ดี อะไรๆ ก็ทำได้ไว้ ก็บอกให้ทำดี ทำชั่วก็ได้ชั่ว ทำดีก็ได้ดี”

บริบททางสังคมและวัฒนธรรม

ลุงยิ้ม ภูมิลำเนาเดิมเป็นคนขอนแก่น ขณะอยู่ที่ขอนแก่นประกอบอาชีพทำนา ต่อมาย้ายไปทำเหมมขายที่จังหวัดพิษณุโลก ประมาณหนึ่งปี ปัจจุบันได้ซื้อที่ดินปลูกบ้านสำหรับเป็นที่ทำมาหากินของครอบครัวที่จังหวัดฉะเชิงเทราโดยอาศัยอยู่กับภรรยา ลูกสาว ลูกชาย และหลาน 2 คนกำลังเรียนมหาวิทยาลัยในกรุงเทพ ช่วยลูกสาวทำเหมมและแคบหมูขายส่งตามร้านค้าในเมือง โดยมีลูกสาวและลูกชายเป็นคนดูแลกิจการเป็นหลัก

“ก็ย้ายมาอยู่ที่นี่แหละ...เคยอยู่ที่อื่น เช้าบ้านเค้าไปนิตหน่อย ครั้งละเดือน สองเดือนก็คืน ผมไม่ชอบ ก็เลยมาซื้อบ้าน...อยู่กับลูกสาว ลูกชาย แล้วก็ย้าย หลานอีก 2 คนก็ไปเรียนหมด...ทำเหมม...แล้วก็ทำแคบหมู ก็ไปส่งตามร้าน ลูกชาย ลูกสาวเป็นคนไปส่ง...ส่งตามร้านค้าในเมือง...ลูกสาว ลูกชายดูแลเป็นหลัก ...ตาและยายช่วยตลอด ถ้าไม่เสร็จก็ไม่ได้นอน ทำอย่างนี้ อย่างที่เห็นนี่แหละ”

ลุงยิ้มจบการศึกษาสูงสุดประถมศึกษาปีที่ 6 สมัยเป็นเด็กลุงยิ้มอาศัยอยู่กับแม่ แม่ลุงยิ้มเป็นคนชอบเข้าวัดทำบุญ ส่วนพ่อเสียชีวิตไปตั้งแต่ลุงยิ้มเป็นเด็กเล็กๆ ยังจำความไม่ได้ ลุงยิ้มมีพี่น้อง 6 คน ปัจจุบันเหลือลุงยิ้มคนเดียวที่ยังชีวิตอยู่ ทุกวันนี้ลุงยิ้มมีโรคประจำตัวเป็นโรคเบาหวาน และมีอาการตาแห้งต้องหยอดตาอยู่เสมอ

“ตาเกิดมา ไม่รู้จักพ่อ พ่อตายตั้งแต่ตาเล็กๆ เหลือแต่แม่ แม่ก็ไปวัดเหมือนกัน...มีพี่น้อง 5-6 คน เหลือตาคนเดียว...เป็นเบาหวาน เมื่อก่อนก็ไปหาหมอ ไปตรวจเบาหวาน ตาก็ไม่ค่อยดี นั่งไปก็ต้องหยอดยาอยู่เรื่อยๆ”

ลุงยิ้มเป็นคนพูดน้อย พูดตรงไปตรงมา ไม่พูดโกหก ไม่ดื่มเหล้า และไม่สูบบุหรี่ ชอบทำความดี ชอบบริจาคเงินและทำบุญ ทำทานในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับทางศาสนา ซึ่งหลวงพ่ที่วัดต่างๆ ได้แนะนำลุงยิ้มให้ทำบุญมากๆ ชีวิตจะได้เจริญรุ่งเรือง เช่น ถวายเงินสร้างโบสถ์ ถวายผ้าป่าทำถนนลาดยาง เทศอนกฐิต

ถวายลูกนิมิต นอกจากนี้ลุงยี่มยังคงติดต่อสัมพันธ์กับเพื่อนๆ ที่บ้านเกิด โดยได้เดินทางไปร่วมพิธีกรรมทางศาสนาของคนในหมู่บ้าน เช่น งานแต่งงาน งานศพ อย่างสม่ำเสมอ

ลุงยี่มเป็นคนชอบพูดตรงๆ ไม่กินเหล้า และสูบบุหรี่ โดยคิดว่าเป็นการทำความดีว่า หลวงพ่อไปขอทำบุญ หากหลวงพ่อบอกบุญมาจะถวายเงินโดยไม่ขัดศรัทธา ช่วงสงครามก็ได้ถวายลูกนิมิตหรือถวายเพื่อทำนุบำรุงพุทธศาสนาตามกำลังศรัทธา

“หลวงพ่อกับไปไหนทำทานโน่นนี่ท่านก็บอก พ่อแทนมอ้ย อย่าขาดทำบุญนะ ทำไปเลย สิ่งนี้จะได้อะไร...ก็มีการถวายเงิน สงครามก็ได้ถวายลูกนิมิต ก็มาขอ เทาไหม 35,000 ถ้า 35,000 ผมจะขอมือสักดวง (มิดัดหยาวยหนึ่งเล่มเพื่อเอามาไว้ที่บ้านบูชา)...ไม่ว่าจะทำถนน รวดยาง เทคอนกรีต ตากก็ออกเลย 5 พัน ก็เอาผ้าป่า 2 หมื่นตั้งต้นไว้ก่อนวัดใกล้ๆ กัน หลวงพ่อเจ้าคณะสร้างโบสถ์ก็ปีนหมื่นหนึ่ง หรือไม่ถึงหมื่นก็แล้วแต่...ในหมู่บ้านตาก็ไม่ค่อยได้อยู่ บางทีก็มิงานตาย หรือว่างานเดือนหนึ่งก็ไป 3 ครั้ง เค้ายี้โทรมาคนนั้นตาย คนนี้แต่งงาน ก็ต้องไปช่วยงานเค้า ตาก็ไม่คิดค่าอะไร ไปหมดทุกงาน ค่ารถไม่ว่าจะมากหรือน้อย ก็ไม่ได้คิด”

การเริ่มสวดมนต์

ลุงยี่มเริ่มสวดมนต์เมื่อประมาณ 10 กว่าปีที่ผ่านมา ช่วงนั้นอายุประมาณ 50 กว่าๆ ก่อนหน้านั้นลุงยี่มคิดว่าตนยังไม่แก่ ก็ยังไม่เข้าวัด ไม่ได้สนใจเรื่องสวดมนต์ แต่พออายุ 50 กว่าๆ เริ่มอยากไหว้พระเข้าวัดทำบุญ พอทำบ่อยครั้งรู้สึกดี รู้สึกมีสิ่งดีๆ เข้ามาตามที่หวังไว้ ลูกสาวได้เอาซีดีธรรมะมาเปิดให้ฟัง และหลวงพ่อกับที่ลุงยี่มได้ไปทำบุญด้วยก็แนะนำให้ลุงยี่มทำบุญ ทำทานให้มาก ลุงยี่มเชื่อว่าการทำความดีไว้จะส่งผลถึงลูกหลาน เพื่อตัวเอง ไม่เจ็บ ไม่จน ถ้าตายไปจะได้ไปขึ้นสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ทุกวันนี้ลุงยี่มสวดมนต์แล้วนั่งภาวนาทุกคืน ถ้าหากวันไหนไม่ได้สวดจะรู้สึกนอนไม่หลับ เพราะว่าได้ทำจนเป็นกิจวัตรประจำวัน

“แต่ก่อนก็ไม่ค่อยสนใจ เพราะว่ายิงหนุ่มอยู่ แก่มากก็จะทำตามนี้ตลอดไป ทำความดีไว้ เพื่อลูกเพื่อหลาน เพื่อตัวเอง ถ้าเราตายเค้ายี้จะไม่สวดมนต์ จะได้ไปขึ้นสวรรค์ชั้นฟ้าดาวดึงส์ คนไหนสวดมนต์ก็จะดีมีแรง ไม่เจ็บ ไม่ป่วย ไม่จน เค้ายี้ว่ากันไป เราก็อ้าว...ลองทำดู เพื่อจะได้มีดีมีแรง ก็ลองทำดู”

ภาษาที่ใช้ในการสวดมนต์

ปกติลุงยี่มจะสวดมนต์ก่อนนอนทุกวัน สวดบทสวดสรรเสริญคุณพระรัตนตรัย ตามด้วยแผ่เมตตาและบทพาหุงมหากาที่หลวงพ่อกับได้แนะนำ เวลาสวดจะสวดออกเสียง หากวันไหนเป็นวันสำคัญทางศาสนาหรือวันพระ จะสวดตามหนังสือสวดมนต์ ซึ่งจะสวดหลายบท ใช้เวลานานขึ้น ส่วนใหญ่จะสวดเป็นภาษาบาลี ไม่มีบทแปล หลังจากสวดเสร็จจะนั่งสมาธิ ประมาณ 30 นาที เวลากลับบ้านที่ขอนแก่นทุกครั้งก็สวดมนต์ลุงยี่มชอบใส่ชุดขาว เพราะคิดว่าชุดขาวดูสะอาด เชื่อว่าใส่ชุดขาวสวดมนต์น่าจะได้อานิสงส์มากกว่าสีอื่น

“วัดเค้าก็ให้บั้งข้าว ห่มขาว ไปวัดก็สวดมนต์ภาวนาก็ให้บั้งข้าว ก็เอามาติดดูสงสัย จะสะอาดสะอาดอันเลื้อยขาว...ก็นั่นแหละเวลาที่เค้าไปวัดไปวา เค้าก็จะบั้งข้าว ห่มขาวก็จะถือศีล กินเจ สวดมนต์แล้วก็จะดีกว่ากัน มีอานิสงส์...คือต้องใส่ชุดขาวไปวัดไปวา ถึงจะได้รู้สึกดี ตามชาวบ้านธรรมดาเนี่ยเค้าที่ทำมา”

การอธิษฐาน

หลังจากสวดมนต์ลู้งยมจะอธิษฐานขอให้ตัวเองมีสุขภาพแข็งแรง หายจากอาการปวดหลัง ปวดเอว แล้วจึงขอให้ครอบครัวมีความสุข ร่ำรวย ลูกหลานประสบผลสำเร็จทั้งเรื่องการเรียนรู้และการทำงาน

“อธิษฐานก็ให้เจ้ากรรมนายเวร จะปวดหลัง ปวดเอวก็ให้หาย ตลอดทั้งครอบครัว ลูกหลานที่เรียนก็ให้จบ ว่าไปตามประสาคนแก่...ให้ตัวเอง ให้เจ้ากรรมนายเวรที่ปวดแสบปวดสา ต่อไปก็ให้ลูก ให้หลาน ให้ครอบครัวอยู่เย็นเป็นสุข ให้ร่ำรวย อย่าเจ็บ อย่าไข้ อย่าจน ก็ว่าตามนี้แหละ”

ลู้งยมเชื่อว่าอธิษฐานแล้วได้ผลกับตัวเอง รู้สึกว่าไม่ว่าจะเดินทางไปไหนจะมีคนให้ความนิยมนับถือ ขอสิ่งใดไว้ก็เห็นผลตามที่ขอ เช่น ตอนไปหาหมอ มีผู้ป่วยจำนวนมาก ตาก็ขอให้ได้ตรวจไวๆ จะได้กลับบ้านเร็ว ไม่นานนักหมอก็เรียกให้ตาเข้าไปตรวจ จึงได้กลับบ้านเร็ว ซึ่งตาเองก็คิดว่าอาจเกิดจากผลบุญที่ได้ทำมา

คุณค่าหรืออานิสงส์ของการสวดมนต์

สวดมนต์ทำให้ลู้งยมรู้สึกสบายใจ และมีกำลังใจในการทำงาน รู้สึกไม่เหน็ดเหนื่อย งานที่ทำก็ราบรื่นดี และมีความเชื่อว่าทำชั่วก็ได้ชั่ว ทำดีก็ได้ดี

“สวดแล้วสบายใจ ...ช่วยก็ทำงานไป ดีไป ไม่เหนื่อยไม่ล้า ...มันมีกำลังใจ อะไรที่เราทำไว้มันก็ดี ไม่เห็นมันก็ดี อะไรๆ ก็ทำได้ไว้ ก็บอกให้ทำดี ทำชั่วก็ได้ชั่ว ทำดีก็ได้ดี”

การเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี 2556-2557

ลู้งยมและคนในครอบครัวไปเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีที่ฟานมา ที่วัดเมือง เวลาประมาณ 18.00 น. เดินทางโดยรถส่วนตัว ภรรยาลู้งยมได้ชักชวนและพาลูกจ้างที่ทำเหมที่บ้านและเพื่อนบ้านที่อยู่ใกล้เข้าร่วมสวดมนต์ข้ามปี เพื่อทำบุญและสร้างกุศลด้วยกัน

“ยายพาคนงานไป ถ้าคนที่ใกล้เคียงก็เรียกเค้าให้ไปทำบุญด้วยกัน จะได้กุศลก็จะไปด้วยกันหมด ยายก็มาอยู่ที่นี่ ทำงานที่นี่ เวลาจะไปวัดเราก็คงไปด้วยกัน ทำด้วยกันไป”

ลุงยิ้มทราบว่าวัดเมืองจัดกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี จากหลวงพ่ที่วัด เนื่องจากลุงยิ้มไปทำบุญที่วัด เมืองอยู่สม่ำเสมอหรือบางครั้งย้ายไปทำบุญที่วัด เมื่อทราบข่าวการสวดมนต์ข้ามปีจากพระ ก็จะมาแจ้งข่าว ให้คนในครอบครัวและเพื่อนบ้านทราบ “ผมมาอยู่ที่นี่รู้จักว่าเค้าทำทุกปี เราก็อาศัยหลวงพ่ที่นี่ และก็เคยไป ก็ไม่ขาด เราก้ไปทุกวัน ไปวัดหลวงพ่เจ้าคณะจังหวัด ..รู้จากที่วัดด้วย...ก็เหมือนกับการย้ายไปวัด ไปทำบุญ แล้วพระที่วัดก็บอกว่าจะมีสวดมนต์วันปีใหม่ ยายก็เอามาบอกที่บ้าน มาบอกตา”

คนที่เข้าร่วมงานสวดมนต์ข้ามปี มีทุกเพศทุกวัยทั้งผู้สูงอายุ วัยรุ่น วัยแรงงาน โดยผู้สูงอายุเข้าร่วม มากที่สุดเห็นพ่อแม่พาบุตรหลานเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งลุงยิ้มได้ชักชวนหลานที่กลับมาช่วงปีใหม่ให้เข้าร่วมกิจกรรม สวดมนต์ข้ามปีด้วย “อย่างหลานเค้าก็ไปเวลาที่มาเยี่ยมบ้าน เค้าก็ไป เราก้บอกว่าลูกหลานเอ๋ย...ไปวัดไปวาที่นะ บอกให้ไป” คนที่มาสวดมนต์สวดใหญ่จะเป็นผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย ลุงยิ้มคิดว่าอาจเป็นเพราะผู้ชายไม่ชอบเข้าวัด “สงสัยจะมีพวกผู้หญิงเยอะ ไม่ว่าอะไรๆ ทำไมผู้หญิงถึงได้เยอะกว่าผู้ชายผู้หญิงเยอะกว่า ตามอีสานผู้ชาย 7-8 คน ผู้หญิงจะมี 30-40 คน จะเป็นอย่างนี้ทุกวัดก็ไมรู้ คิดว่าผู้ชายไม่ยอมเข้าวัด”

รูปแบบการจัดงานสวดมนต์ข้ามปีที่วัดเมืองภาพรวมถือว่าดี มีอาหารและเครื่องดื่มบริการ และลุงยิ้ม คิดว่ากิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีที่จัดขึ้นและตนได้เข้าร่วมเป็นสิ่งที่ดี ทำให้มีโอกาสได้เจอพระ ได้ทำบุญได้เจอ คนอื่นๆ ที่มาเข้าร่วม และเห็นว่ากิจกรรมนี้ทำให้ทุกคนไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนสามารถมาเข้าร่วมและทำบุญได้ “กิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีดี คือเรามาอยู่กับพระใหญ่ๆ เราก้มีบุญที่ได้เห็นพระ ก็คิดว่าอย่างอีสานเราก้ทำ แต่มาอยู่ที่นี่เสียงพลุ เสียงคนก็เยอะ เราไม่เคยรู้จักก็ไปนั่งกับเค้าก็สบาย ไม่คิดมาก คนเราทำที่ไหนก็ได้ที่นั่น ไม่ว่าจะทำอยู่ที่ไหน พอมาอยู่ที่นี่ ทำที่นี่เราก้ได้ ทำที่ไหนได้หมด ถ้าหากว่าจะทำ ...ทำให้คนได้ทำบุญ” และลุงยิ้มตั้งใจจะเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์เช่นนี้ทุกปี โดยจะมาพร้อมกับครอบครัว “ปีหน้า หรือว่าปีต่อๆ ไป จะ ไปทุกปีไม่ให้ขาดไปทั้งครอบครัวหมดเลย”

ป้าสาม

(เพศหญิง อายุ 60 ปี, รับจ้างทั่วไป)

“สวดมนต์ก็ช่วยให้เราสบายใจ ไม่อย่างนั้นจะอยู่ได้เผลอคนเดียว มีแต่คนตาย ใครๆ เดินผ่านบ้านก็กลัว ใครผ่านบ้านก็บอกว่าไม่อยากผ่านบ้านป้า กลัวผี เราอยู่คนเดียว ก็ไม่เคยผีหลอกสักที”

“ใครเค้าเป็นอย่างไร ไม่ได้สนใจ เค้าจะรวย จะจนเราไม่สนใจ เค้าจะมีอย่างไร เรายังไม่ได้มองว่าทำไมคนนั้นถึงรวย เราทำไมถึงจน เราไม่ได้คิดอย่างนั้น ก็สบายใจ”

บริบททางสังคมและวัฒนธรรม

ป้าสามเป็นลูกชาวนา ไม่เคยเรียนหนังสือ เพราะพ่อแม่มีฐานะยากจน อาศัยอยู่ในหมู่บ้านที่ห่างไกลจากโรงเรียน มีพี่น้อง 6 คน ขณะนี้มีพี่น้องเหลือ 3 คน พี่น้องผู้ชายได้เรียนหนังสือหมดทุกคน เพราะได้มาอาศัยอยู่ที่วัด “ไม่ได้เรียนเลย เพราะว่าสมัยก่อนพ่อแม่ยากจน ได้เรียนแต่ผู้ชาย ผู้ชายได้เรียนก็คือมาอยู่วัด ถึงได้เรียน อยู่บ้านก็ไกล”

ขณะนี้ป้าสามมีอาชีพรับจ้างรายวัน ได้ค่าจ้างวันละ 300 บาท มีครอบครัว มีลูกสาว 2 คน ลูกสาวหนึ่งคนเสียชีวิตเนื่องจากป่วยเป็นโรคมะเร็งเมื่อตอนอายุ 14 ปี สามมีเสียชีวิตแล้วเช่นกัน ส่วนลูกสาวอีกคนแต่งงาน แล้วย้ายไปอยู่อีกอำเภอหนึ่ง มีลูก 1 คน กลับมาเยี่ยมบ้านเป็นครั้งคราว

“อยู่คนเดียว คือแฟนตายไป 2554 ลูก น้องแม่ ไปหมดแล้วก็อยู่คนเดียว...เสียชีวิต เหลือลูกสาวคนหนึ่งเค้าก็ไปอยู่กับแฟนเค้า”

ปัจจุบันป้าสามอาศัยอยู่ในบ้านหลังนี้คนเดียว ปลูกบนที่ดินของตนเอง ซื้อมาที่ดินแปลงนี้จากเจ้าของที่ดินแบ่งขายเป็นแปลง โดยซื้อไว้สองงานกว่าเพราะมีลูกสองคน ตั้งใจจะแบ่งกันปลูกบ้านคนละหลัง เมื่อก่อนป้าสามและสามมีอาชีพรับเหมาก่อสร้างภายในจังหวัด ทั้งสองได้ช่วยกันปลูกบ้านหลังนี้เมื่อ 20 ปีที่แล้ว “สร้างด้วยกันเอง เพราะว่าเป็นช่างด้วยกันทั้งคู่ ช่วยกันทำ เอาคนงานมาด้วยและทำด้วยกัน พื้นที่รับกันเอง สองคนตายไป ไปจ้างเค้าชัดแล้วก็ลงพื้นเอง หลายปีแล้วออกแล้ว” ป้าสามรักบ้านหลังนี้ เพราะที่ตั้งใจสร้างคิดว่าตายไปไม่หวั่น วิญญาณไม่ไปไหนจะมาเฝ้าบ้านอยู่ตรงนี้

“รักบ้านนี้ เพราะว่าเราตั้งใจสร้าง แต่เรามานึกทีหลังว่า ตายก็ตายไปอย่ามาห่วง จิตใจอยู่ตรงนี้เลย เพราะว่าตายไปแล้ววิญญาณไม่ไปไหนมาอยู่แต่ตรงนี้ เฝ้าบ้าน”

การเริ่มสวดมนต์

เมื่อก่อนตอนยังเด็กเห็นแม่ใส่บาตร ชอบใส่บาตร เห็นพระเดินมาลงนั่งกราบ “เป็นตั้งแต่เด็ก ชอบใส่บาตร” “แม่เค้าชอบใส่บาตร แต่เค้าจะเฉยๆ แม่ไม่ค่อยพูด เค้าจะเฉยๆ” ... “ชอบตั้งแต่ไหนแต่ไรมา เมื่อก่อนที่เป็นเด็กเห็นพระเดินก็ลงนั่งกราบ...เห็นพระจะชอบมาก...นับถือพระมาก และพระสมัยก่อนก็น่านับถือ”

ป้าสามเริ่มสวดมนต์เมื่ออายุ 30 กว่าเวลาเครียดสวดมนต์แล้วสบายใจไม่ได้คิด ก่อนหน้านั้นไม่ได้สวด เพราะไม่รู้ว่าจะสวดอย่างไร ไม่เคยเรียนหนังสือ แต่ชอบทำบุญอยู่เสมอ เพราะสวดมนต์ไม่ได้จึงไปถามป้า และเพื่อนมา หัดท่องจำ คำถวายข้าวใส่บาตร กรวดน้ำ เพราะกลัวว่าใส่บาตรเฉยๆ ญาติไม่ได้รับส่วนบุญ ต้องมีกรวดน้ำด้วย “น้ำก็กรวดไม่เป็น แล้วนี่ก็ไปถามเพื่อนๆ ป้าก็สอนกรวดน้ำให้ เราก็ก็นั่งท่อง มาจำ แล้วก็คาถาใส่บาตร เราก็ก็นั่งท่อง เค้าบอกเราจำๆ มาแล้วก็มาใส่บาตร แล้วก็มากรวดน้ำ เรากลัวว่าใส่บาตรเฉยๆ ญาติไม่ได้ ก็ต้องกรวดน้ำด้วย”

ป้าสามรู้สึกรู้สิดที่ได้สวดมนต์แล้วทำให้สบายใจ นอกจากนี้การสร้างบุญกุศลอย่างสม่ำเสมอ ทำให้ป้าสามสามารถอยู่คนเดียวได้อย่างมั่นใจ นอกจากนี้การได้มีโอกาสปลูกแคมป์อยู่ในวัดขณะที่ไปรับหมาก่อสร้าง ยังมีส่วนทำให้ป้าสามได้สวดมนต์ และทำบุญมากขึ้น ปัจจุบันนี้หากเป็นวันธรรมดาชอบไปวัดไปคนเดียวนั่งเพื่อไปไหว้พระ เมื่อกลับบ้านแล้วสบายใจ “สวดมนต์ก็ช่วยให้เราสบายใจ ไม่อย่างนั้นจะอยู่ได้หรอกคนเดียว มีแต่คนตาย ใครๆ เดินผ่านบ้านก็กลัว ใครผ่านบ้านก็บอกว่าไม่ยอมผ่านบ้านป้า กลัวผี เราอยู่คนเดียวก็ไม่เคยมีหกลอกสักที”

“เราลงไปเอง จากประสบการณ์ของตัวเองด้วย เมื่อก่อนลำบากมาก แต่เราก็ไม่ได้มองคนอื่นว่าทำไมเขาถึงรวย ทำอย่างไรเขาถึงรวย บุญวาสนาของเราด้วย ถ้าไม่มีวาสนาจะลำบากอยู่อย่างนั้น ทำจนตายไม่รวย คิดเอาเอง ชอบคิดอะไรไปเรื่อยๆ แต่ไม่ได้คิดในทางที่ดี เหมือนอย่างบ้านโน้น เขามีรถ 3-4 คันช่วงเขา เรามีอะไรไปอย่างนั้น เราจะนึกไปไหน ถ้ารับน้อยมอเตอร์ไซด์ไปสบายใจ ไม่รับนั่งสองแถวสบายใจ”

“หรืออาจจะว่าไม่มีใครแล้ว จะสร้างอะไรไปก็ไม่ว่าจะสร้างไปไหน อีกหน่อยก็ตาย ทำความดี สร้างบุญกุศลไปอย่างนี้เรื่อยๆ”

สมัยก่อนรับหมากทำโบสถ์ ตั้งแคมป์อยู่ตามวัด แพนเป็นช่างรับหมากทำโบสถ์ แต่ไม่ชอบใส่บาตร ไม่ชอบทำบุญ แต่ป้าสามชอบทำบุญ พอเช้าทำกับข้าวเสร็จแล้ว ไปตักพระเวลากลับเข้าวัด พระจะขึ้นไปศาลาได้ไปใส่บาตร ทำเช่นนี้ทุกวัน แพนทำตามบ้าง เลยใส่บาตรด้วยปกติแพนไม่ได้ใส่บาตร จึงไม่ได้ชวน ถ้าหากว่าชวนเหมือนเป็นบังคับวันไหนถ้าว่างๆ สบายใจก็ไปหาซื้อข้าวสวยๆ มาทำ หลวงพ่อ บางทีให้เงินไปซื้อของมาทำถวาย

ภาษาที่ใช้ในการสวดมนต์

ทุกคืน จดรูป พอไหว้พระเสร็จสวดภาษาบาลี บทสวดนมัสการพระรัตนตรัย สวดมนต์บทสั้นและกราบพระ เนื่องจากป้าสามอ่านหนังสือไม่ออก ใช้บทท่องจำของตนเองประกอบการสวดมนต์เป็นประจำทุกคืนก่อนนอน

ตอนเข้าร่วมสวดมนต์ข้ามปี ป้าสามชอบสวดเสียงดัง บทไหนสวดไม่ได้จะนั่งเจี๊ยบ แต่ไม่หลับ ตั้งใจ สวดมนต์ตามพระ เมื่อเริ่มสวดตอนแรกสวดได้ พอสวดไปแล้วยากขึ้นสวดไม่เป็น สะกดอะไรไม่ได้ ชอบท่องมาก แต่ท่องไม่ได้ ท่องได้ห้วนๆ หายใจสวดมนต์เท่าที่ทำได้

“ก็ชอบทำบุญ แบบว่าใจสบาย หนังสือก็ไม้อ่านแล้วชอบไป หนังสืออ่านไม่เป็น... ก็ตั้งใจ จะได้ห้วนๆ ก็จำเค้าเอา ถ้าหากว่าวันธรรมดาก็ชอบไปวัดสมาน วัดหลวงพ่อโสธร วัดจีน ก็จะไปคนเดียว ไปไหว้ก็จะกลับบ้านสบายใจ...มันอ่านไม่ได้ แต่ว่าอาศัยห้วนๆ แผ่เมตตาเราก็จำได้ ก็ชอบตรงนี้...อยู่บ้านก็ไหว้พระทุกวัน เพราะว่าจะมีโต๊ะหมู่อยู่ จะไหว้ทุกวัน...ทุกคืน ก็จดรูป ไหว้พระ”

“ช่วงสวดมนต์ข้ามปีป้าสามตามเค้า อันไหนไม่ได้จะนั่งเจี๊ยบ แต่จะไม่หลับ คือตั้งใจ พระพุทธรูปอะไรก็ตามพระ สวดไม่ได้ตามในใจจะจำได้เป็นบางที ห้วนๆจะได้เลย... โยโสภิตา เวลาที่ขึ้นตอนแรกพอไปๆ แล้วจะยาก และท่องไม่เป็นจะไปสะกดอะไร ...คือชอบท่องมาก แต่ท่องไม่ได้ เราก็ได้ห้วนๆ แต่ก็เออห้วนๆก็ช่างมันเถอะ...มีคนบอกว่าว่าสวดนพเคราะห์ แบบขจัดปัดเป่า สิ่งไม่ดีออกไป เห็นแล้วชอบใจ รู้สึก เวลาเขาสวดกัน เพราะมาก อยากสวดได้บ้าง”

การอธิษฐาน

หลังจากสวดมนต์ทุกครั้งจดรูป จดเทียน กราบพระ และอธิษฐานให้หลวงพ่อกป๋องคุ้มครองให้ลูกสุขภาพแข็งแรง และนอน

ท่องคำแผ่ส่วนกุศลภาษาไทยที่จำมาจากวิทยุและจากคนอื่นสอน ดังนี้ “ก่อนเรานอนหลับไปในคืนนี้ ขอตั้งดวงฤดีไว้ให้มัน ขอให้ผลบุญที่ทำตามมาทัน ส่งผลนั้นให้คนอื่นได้ชื่นใจ ขอให้ส่วนบุญแผ่แผ่ไปทั่วคนเกลียดกลัวรักตั้งแต่ครั้งไหน ขอให้เขาได้ดีมีสุขใจ ให้ทั่วไปทั้งคนรักและคนชัง”

นอกจากนี้ ป้าสามยังมีใจชอบเป็นพิเศษในการบูชาพระ “จิตใจชอบบูชาพระ เวลาไปเสาชิงช้า ชอบดูพวกเครื่องพระซื้อมาตั้ง และกับบูชา”

ตอนสวดมนต์ข้ามปีไม่ได้อธิษฐานขออะไรเลย สวดให้สบายใจสวดมนต์ตามพระนำ

“(สวดมนต์ข้ามปี) ไม่ได้ขอเลย ไม่เคยขอ แบบว่าสวดให้สบายใจว่าตามพระไปอย่างนั้น ...ก็สวดตามพระ เวลาก่อนที่จะจบพระก็พาแม่เมตตาให้คนโน้น คนนี้แค่นี้ก็สบายใจแล้ว... ชอบๆ กลัวว่าคนที่ตายไปแล้ว กลัวจะไม่ได้ ก็ชอบตรงนี้”

คุณค่าหรืออานิสงส์ของการสวดมนต์

การสวดมนต์ช่วยให้สบายใจ และนอนหลับสบายทำให้ผ่อนคลาย ไม่คิดเปรียบเทียบกับคนอื่น นอกจากนี้ ป้าสามยังสามารถใช้ประสบการณ์ในชีวิตและความสามารถตนเองเป็นที่ยึดมั่นในการดำเนินชีวิต ในวัยสูงอายุได้อย่างมีความสุข

“พอสวดมนต์เสร็จก็นอนหลับไม่คิดอะไร ใครถามฝันอะไรก็ไม่รู้ หลับอย่างเดียวไม่สนใจ ใครมาถามฝันอะไรบ้างไม่รู้หลับอย่างเดียวไม่อย่างนั้นจะอยู่ได้เหรอคนเดียว มีแต่คนตาย ใครๆ เดินผ่านบ้านก็กลัว ใครผ่านบ้านก็บอกว่าไม่อยากผ่านบ้านป้า กลัวผี เรายังคนเดียวก็ไม่เคยผีหลอกสักที”

“ใครเค้าเป็นอย่างไร ไม่ได้สนใจ เค้าจะรวย จะจนเราไม่สนใจ เค้าจะมีอย่างไร เรายังไม่ได้มองว่าทำไมคนนั้นถึงรวย เราทำไมถึงจน เราไม่ได้คิดอย่างนั้น ก็สบายใจ”

“คิดเอาเอง ชอบคิดอะไรไปเรื่อยๆ แต่ไม่ได้คิดในทางที่ไม่ดี เหมือนอย่างบ้านโน้น มีรถ 3-4 คันก็ช่างเขาเถอะ เรามีอะไรก็ไปอย่างนั้น เรานึกไปไหนก็นั่งมอเตอร์ไซด์ไป ถ้าวัดหน้อยก็มอเตอร์ไซด์ สบายใจก็นั่งสองแถว สบาย”

“เราก็ปลงไปเอง แล้วก็จากตัวเอง ประสบการณ์ของตัวเองด้วย เมื่อก่อนลำบากมาก แต่เราก็ไม่ได้มองคนอื่นว่าทำไมเขาถึงรวย ทำอย่างไรเขาถึงรวย มันก็บุญวาสนาของเรา ถ้าวัดไม่มีวาสนาก็ลำบากอยู่อย่างนั้น ทำจนตายก็ไม่รวย”

การเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี 2556-2557

ในปีนี้อป้าสามได้เข้าร่วมสวดมนต์ข้ามปีที่วัดปิตุลาธิราชรังสฤษฎ์ เมื่อ 2-3 ปีก่อนหน้านี้ เคยไปร่วมมาแล้ว ไปกับเจ้าของบ้านที่ไปรับจ้างทำงาน ตั้งใจไปเพราะเจ้าของบ้านมีรถและชวนไปพร้อมกัน ทำให้สะดวก เพราะมีรถรับไปและกลับเนื่องจากเป็นเวลากลางคืน “ก็ตั้งใจไป แต่ว่าถ้าไปเองกลางคืนไม่มีรถ ถ้าเค้าไม่ได้ไป เราก็ไม่ได้ไป... เค้าชวน เพราะว่าเราไม่มีรถ”

วัดนี้เริ่มจัดกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี ตั้งแต่เจ้าคณะจังหวัดมาอยู่และทราบข่าวว่าทางวัดจัดงานจาก ป้ายโฆษณา “ก็รู้จากป้าย บางทีไปโรงพยาบาลก็ผ่าน และวัดมีกิจกรรมอะไรก็จะไปประจำอยู่แล้วเวลาวันเกิด เค้าก็ไป สงฆ์น้ำก็ไปกับเค้า” มีเพื่อนร่วมเดินทางไปด้วยประมาณ 10 คน เป็นครอบครัวเจ้าของบ้าน และที่ไปรับจ้างทำงานในบ้านด้วย ไปกันตั้งแต่ 6 โมง อยู่จนถึงเกือบตีหนึ่ง สวดมนต์เสร็จแล้วกลับบ้าน สวดมนต์ตามพระนำก่อนที่จะจบการสวดมนต์พระนำให้แผ่เมตตา แผ่เมตตาให้ญาติทำให้สบายใจ ขอบตอนแผ่เมตตาให้กับบิดา มารดา ปู่ย่า ตายาย

การจัดงานดี มีการเลี้ยงอาหารผู้ไปร่วมสวดมนต์ การจัดงานทำอย่างนี้ทุกปี มีคนมาช่วยมาเลี้ยงน้ำ เลี้ยงข้าวต้ม แจกหนังสือสวดมนต์ แต่ละคนที่ไปก็ตั้งใจไปกัน มีผู้สูงอายุมากกว่าวัยรุ่น

ประชากรสามกลุ่มวัยได้อะไรจาก

นงออดนงนุต์

